

Alblasserwaard

Knipsel-MAP Zuivelfabriek

Peursum

De Giessen

1917 – 1984/5 (?)

Dit is een β versie van MAP Zuivelfabriek Peursum (Giessenburg) De Giessen

Opmerking: Bij het maken van deze knipsel-MAP stond niet de volledige geschiedschrijving van bovengenoemde zuivelfabriek voor op. Het is één van de - ca. 20 - mappen, die zijn samengesteld uit knipsels afkomstig uit de digitale krantenarchieven welke op het [www](http://www.zuivelhistorienederland.nl) zijn te vinden. Deze mappen waren in eerste instantie voor eigen – intern – gebruik, met de bedoeling om geselecteerde informatie in de toekomst te gebruiken op de site [www-zuivelhistorienederland.nl](http://www.zuivelhistorienederland.nl).

Gezien de onzekerheid of dit er ook van komt, heb ik besloten om deze (werk)mappen als β versie, dwz. zonder uitwerking, nu reeds te plaatsen. Verdere reden van plaatsing is dat ik van mening ben dat er, ook in deze vorm, leuke informatie in staat over de plaatselijke zuivelfabriek en dus ook over de Nederlandse zuivelhistorie.

Heruitgave www.zuivelhistorienederland.nl

versie 2012-02-20

Inhoud Knipselmap Zuivelfabriek De Giessen Peursum

	Snelkeuze / 1930 / 1950 / 1960 / 1970 / 40-Jr / 40-jr-dir / 50-jr. / Bijlage		
	<u>Giessennieuwkerk NV. Samenwerking</u>	Mln.	Blz.
1914	Hoornaar lezing over coöperatie of syndicaat / commissarissen <i>Samenwerking</i> opgestapt!		5
1915	Verslag vergadering, voorz. is erg ontevreden over negatieve berichten in couranten		7
1916	Rumoerige vergadering <i>Samenwerking. Twee kampen v. Houwelingen en Boekel / Slob</i>		8
xxxx	<u>Peursum Zuivelfabriek N.V. De Giessen</u>		15>
1917	Ca. helft leden sticht een Nw. vennootschap, start van verwerking in in noodgebouw		15
1918	Eerste resultaten De giessen iets meer melkgeld.....met gratis wei	2,6	20
1919	Eerste verslag van gewone alg. jaarvergadering, met gegevens 1918 in noodfabriek	1,6 ?	21
1920	Ingezonden brief van dir. C.P. Boekel over, verdachtmaking en overstap leveranciers		24
1921	Een knipsel over vertrek 2e kaasmaker Rietveld		26
1923	Twee knipsels		27
1925	Vertrek directeur C.P. Boekel / nieuwe. dir A.T Huisman – was daarvoor ass.		27
1928	Knipsel over niet zuivere melk door leveranciers		27
1930	Knipsel ongeluk met (melk)auto, met een foto van een vrachtauto via www.....		28
1931	Kieslijst Liberalen en AR		29
1933		2,94	-
1934	Verslag jr.verg. / gegevens 1933 / gem. 3,9 ct./L / 10 man personeel / 72 aand.houders	2,87	29
1935	Verslag jr.verg. / <u>veel</u> gegevens 1934 / bestuurs- personeelslijst (4 chauffeurs!)		31
1936	Knipsel met (weer!) een ongeluk met een auto van <i>De Giessen</i> / ook zwemmende heer V.		36
1937	Verslag vergadering, gegevens 1936 – melkgeld gem. 4,37 ct./L	2,88	37
1938	Verslag jr. verg. gegevens 1937 / oprichting Lib. Staatspartij, ½ bestuur + dir. in bestuur!	3,38	38
1939	Knipsels, met kort verslag en gegevens 1937 (melkprijs 1929 t/m 1938)		39
1940	Knipsels		40
1942	Knipsels		41
1948	Knipsels		41
1950	Knipsel kort verslag gegevens 1949 / 3.438 % / 17.883 ct. / ruim 5 mln.	6,2	42
1951	Verslag Gegevens 1950 / 3.438 % / 18.245 ct.	6,2	43
1952	Verslag Gegevens 1951 - / - / 22,99 ct		44
1953	Gegevens 1952 21 personeel 238 aandeelh.		45
1954	Knipsels Gegevens 1953 / ook ZJB.-gegevens	7,5	46
1955	Gegevens 1954 21 personeel 238 aandeelh.	7,0	47
1956	Gegevens 1955 / kort verslag nav. 40 jr. jubileum8.8 mnl. K.g.		48
1957	Gegevens 1956 / 40 jr. jubileum	ca. 11	49

1960	Geen knipsels		
1963	Oud Voorzitter Bikker overleden		50
1965	Directeur A. T. Huisman 40 Jaar bij <i>De Giessen</i> / oprichting bedrijfshulp Alblasserwaard		52
1967	Halve eeuw kwaliteitskaas / <i>De Giessen 50 jr</i> / uitvoerig verhaal	ca. 15	53
1968	50 Jr. jubileum Raiffeisenbank / Knipsel oud werknemer Kortlever 55 jr getrouwd		56
1969	Twee jubilarissen J. Rietveld en W. Beverlo		59
1970	Niets		
1971	Knipsel over.....twee Banken en twee Zuivelfabrieken in Giessenburg		60
1976	Knipsel over 40 jarig jubileum C. J. kortlever bij <i>De Giessen</i>		61
1979	Iets over <i>Samenwerking</i> en <i>De Giessen</i> / Eind december <u>toenadering met CZ. Arkel</u>		62
1980	Toenadering wordt fusie met De Linge. / Oprichting BeVeCo		64
1983	Beveco gaat op in MelkUnie-Holland De Linge Arkel gaat dicht.		65
1984	Ook Samenwerking in Giessenburg sluit		67
1985	Laatste knipsels.....niets gevonden over sluiting / laatste dag.		69
Bijlage	Zeer uitvoerige beschrijving van de periode 1914 t/m 1917. <i>De splitsing!</i>		70

1914

Nieuwe Gorinchemsche Courant, 1914-10-01; p. 2/4

Lezing over Organiseren in Bond van Melkveehouders

HOORNAAR, 22 Sept. Hedenavond hield de heer A. Bars van **Goudriaan** eene lezing over „*de Belangen der Melkveehouders*”, in verband met **coöperatie** en **syndicaat**, in het café van den heer Baron alhier.

Een vijftigtal toehoorders waren opgekomen. De spreker boeide zijn gehoor ruim anderhalf uur door een gloedvolle improvisatie over dit onderwerp. Hij behandelde eerst de wetenschap in verband met den boerenstand; zette met voorbeelden uiteen, dat aan de wetenschap de boeren veel hebben te danken en dat dus de boeren meer van die wetenschap moeten willen hebben. Vooral de jeugd moet door langer schoolgaan en door het bezoeken van herhalingsonderwijs voorbereid worden voor het volgen van landbouw cursussen.

Het is in het belang van den boerenstand, dat men der concurrentie het hoofd kan bieden. Die concurrentie werd hoe langer hoe sterker. De spreker leidde zijn hoorders op dit gebied naar Denemarken, Noord Amerika, Zuid-Amerika en Australië. Daar maakte men, geholpen door de wetenschap, snelle vorderingen en de concurrentie was reeds duidelijk merkbaar op gebied van zuivel en vleesch. Met tal van voorbeelden lichtte spreker dit alles toe. Daarna ging hij over naar coöperatie en syndicaat. De zuivelfabrieken staan op een gezonden grondslag.

Met syndicaat had spreker niet veel op, hetgeen bij alweer met sprekende voorbeelden toelichtte. Het afzetgebied moet men trachten te vergrooten en daar zijn nog zooveel streken op de wereld, waarheen wij onze zuivel kunnen brengen. Ons vee kan nog heel wat verbeterd worden. Vooral vestigde spreker de aandacht op het rundveestamboek. De buitenlanders koopen liever voor meer geld vee, dat in het stamboek is ingeschreven, dan wanneer zulks niet het geval is. Er is dus op dit gebied nog veel te doen.

Eindelijk kwam spreker tot den *Bond van Melkveehouders* in Nederland. Het doel van den Bond werd duidelijk uiteengezet en spreker wekte sterk op tot aansluiting, opdat het zoover moge komen, dat al de melkveehouders in geheel Nederland één geheel vormen, waardoor vele voordeelen kunnen behaald worden, die achtereenvolgens door spreker behandeld werden. „Eendracht maakt macht”.

Aar het slot van de vergadering bedankte de heer **H. Slob** den spr. voor zijn leerzame rede, die door alle aanwezigen tot het einde toe met belangstelling werd aangehoord.

Te Brandwijk is den 26 Sept. j 1. door den heer geen eveneens een lezing gehouden over hetzelfde onderwerp.

Giessennieuwkerk. Tengevolge eener kwestie tusschen een paar commissarissen en de directie der stoomzuivelfabriek alhier, hebben alle commissarissen ontslag genomen. De volgende week zal eene algemeene vergadering van aandeelhouders worden gehouden ter verkiezing van 5 commissarissen.

Het is een betreuringswaardig feit, dat het zoover is gekomen. Temeer nog, omdat de kwestie vermoedelijk in zaken, welke geheel buiten de fabriek gelegen zijn, haar oorsprong vindt. Een bloeiende zaak als deze fabriek zal ongetwijfeld nadeelige gevolgen hiervan ondervinden.

Giessennieuwkerk. 19 Nov.

Heden werd alhier een vergadering gehouden van aandeelhouders der N. V. stoomzuivelfabriek „Samenwerking”. Het eenige punt der agenda was: Verkiezing van vijf commissarissen. De functionnarissen hadden alle vijf ontslag aangevraagd, naar aanleiding van een verschil, dat een paar commissarissen met de directie hadden. Na een grondig betoog van den Heer Mr. A. Slob, besloten de commissarissen op diens voorstel de ontslagaanvraag in te trekken, hetgeen alle aanwezigen goedkeurden. Na nog eenige bespreking van ondergeschikt belang werd door een der aanwezigen den heer Mr Slob dank gebracht voor zijn optreden, waardoor een schijnbaar zeer ernstig conflict tot nul werd gereduceerd. De vergadering, die ruim vier uur geduurd had, werd daarna gesloten.

1915

Nieuwe Gorinchemsche Courant, 04-03-1915; p. 1/4

Giessennieuwkerk. Jaarvergadering der N. V. stoomzuivelfabriek „*Samenwerking*” alhier.

Tegenwoordig zijn 53 aandeelhouders.

Nadat de vergadering door den voorzitter, den heer G. M. v. Houweling, is geopend, leest de secretaris, de heer D. v. Harten, de notulen. Na een paar opmerkingen van de heeren P. Schakel en Mr. A. Slob,¹ worden deze goedgekeurd. De secretaris brengt daarna verslag uit over den toestand der N. V., die gunstig blijkt.

De voorzitter, daarna het woord nemende, zegt dat van deze vergadering geen verslag in de couranten mag worden geplaatst, dan onder censuur van het bestuur. Als reden geeft hij op dat in den laatsten tijd berichten in de couranten over deze fabriek voorkwamen, die hem niet aangenaam zijn. Een paar aanwezigen meenden, dat het gaven van berichten aan couranten niet te keeren is.

Daarna brengt de directeur verslag uit, aan de hand van het gedrukte jaarverslag. Daaruit bleek, dat in 1914 is verwerkt 5.822.657 liter melk. Daarvoor is betaald *f*326.524,70 of per 100 liters gemiddeld *f*5.61½.

Verkocht werd voor *f*253.266,57 aan kaas en voor *f*116.091,44 aan boter. De exploitatiekosten waren *f*49.547,01½ of per 100 liters *f*0,73. De balans sluit met een eindcijfer van *f*135.392,24, waarin een post als batig saldo *f*16.241,27.....

Voor volledige verslag zie bijlage

¹ Mr. A. Slob is – ook burgemeester Haarlemmermeer – is in 1917 de schrijver van het boekje *De zuivelfabriek de „Samenwerking” te Giessen-Nieuwkerk 10 jaar in werking* (Beschrijving scheuring.) - Bron: archieven.nl

Vergadering van aandeelhouders der N.V. Zuivelfabriek „*Samenwerking*” te Giessennieuwkerk.

De vergadering werd gehouden in het café van Verheul.

Dat er wat broeide onder de aandeelhouders, was algemeen bekend, maar weinigen zullen hebben vermoed, dat er zoo'n brand uit zou ontstaan. Het onderstaand verslag geeft een zoo getrouw mogelijk en objectief beeld van hetgeen op deze vergadering is voorgevallen, wat vele lezers zeker met belangstelling zullen lezen en waaruit voor menigeen allicht iets te leeren valt.

Advertentieblad, 14/01/1916; p. 3/6

Peursum.

— Alhier is opgericht een afdeling van den bond van kaasproducenten; reeds zijn 12 leden toegetreden.

Aanwezig waren 65 aandeelhouders, vertegenwoordigde 166 aandelen.

De president-commissaris C. M. van Houweling opent de vergadering met een hartelijk woord van welkom.

De secretaris der commissarissen D. van Harten leest de notulen van de vorige jaarvergadering, welke werd gehouden op 26 Februari 1915.

Deze notulen waren zeer uitvoerig. Wij stippen er uit aan, dat toen aanwezig waren 53 personen met 172 aandelen; dat de aftredende commissarissen D. K. Aanen en D. van Harten werden herkozen met 165 en 166 stemmen.

Deze notulen worden onveranderd goedgekeurd.

Aan de orde komt het jaarverslag van den secretaris.

Mr. Slob uit Hoofddorp vraagt het woord en drukt zijn blijdschap uit over het korte maar krachtig gestelde jaarverslag; hij brengt een woord van dank aan den secretaris daarvoor en herhaalt nog eens deze zinsneden uit het verslag:

„Gaf het begin van de mobilisatie in 1914 een malaise in het bedrijf, weldra kwam er opleving, die zich het jaar 1915 heeft voortgezet en prijzen met zich mede bracht, zoo hoog, als ze nog nooit bereikt zijn.

Wel waren er dikwijls schommelingen in de markt en waren er menigmaal groote moeilijkheden te overwinnen door de beperkingen, die den handel waren opgelegd.

Dat alles vereischte eene bekwame leiding en het is mij eene behoefte, hier op deze plaats te verklaren, dat de directeur zijn zoo verzwaarde taak boven allen lof en met toewijding heeft vervuld.

Hem zij daarvoor een woord van dank gebracht.”

Spreker wijst er op, dat in het jaarverslag over 1914 geen enkel vriendelijk woord aan het adres van de directie der fabriek voorkomt; dat in het verslag over 1913 nog gesproken werd over een samenwerking tusschen directeur en commissarissen, die uitstekend was.

Ook in vroegere verslagen is dit gebeurd; zoo lezen wij in het advies van commissarissen over 1910:

„Met voldoening constateeren wij de vooruitgang en de goede werking der fabriek, wat in niet geringe mate te danken is aan het goede beheer.

De verhouding met de Directie was steeds goed en alle verlangde inlichtingen werden voortdurend met bereidwilligheid verstrekt”

Nog een jaar vroeger, over 1909 schreven commissarissen in hun advies:

„De verhouding tusschen Commissarissen en Directie is steeds goed geweest; alle zaken, die ook dit jaar weer zeer belangrijk waren, zijn in goede harmonie geregeld.

Commissarissen hopen en vertrouwen, dat dit steeds zoo moge blijven, waar onze vennootschap niet anders dan wel bij kan varen” ; terwijl de secretaris in zijn verslag deze woorden neerschreef:

„Hier is het nog de plaats hulde te brengen aan den vorigen Directeur, aan wien de fabriek zooveel te danken heeft, terwijl zijne plaats is ingenomen door iemand, die ons niet heeft teleurgesteld in onze verwachtingen en volkomen berekend blijkt voor zijne moeilijke taak. De verhouding tusschen Directeur en Bestuur is eene van de allerbeste, de veertien bestuursvergaderingen hebben zich gekenmerkt door eene goede harmonie, die nooit door eenigen wanclank is verstoord.”

Mr. Slob zegt in het jaarverslag over 1915 weer denzelfden toon te beluisteren van waardeering in den arbeid van den directeur, welke ook in vroegere jaren gehoord werd. Hij verheugt zich daarover en constateert, dat - waar dit verslag zeker met instemming van alle commissarissen is gedrukt - de verstandhouding tusschen hen en den directeur goed moet zijn.

Toch is aan den anderen kant iets, dat teleurstelt. Immers woorden van dank en hulde zijn in den regel zoo goedkoop. Daarom had spreker liever deze waardeering ook zien uitgedrukt op een andere wijze en wel in klinkende munt.

Volgens artikel 18 der statuten bepalende aandeelhouders het salaris van den directeur op een niet-bindende voordracht van commissarissen.

Nu is het merkwaardig, dat de fabriek al bijna 9 jaren bestaat; deze directeur al sedert 1909 in functie is; tot heden - overeenkomstig de loffelijke getuigschriften van vele jaarverslagen - met veel energie de fabriek heeft tot bloei gebracht; de omzet van de melk is verdubbeld en... het salaris is van den directeur in al die jaren niet vermeerderd; ja zelfs verminderd!!

Spreker vindt dat dit niet klopt; dat hier iets hapert en had verwacht, dat heeren commissarissen in de gunstige bedrijfsresultaten over het jaar 1915 aanleiding zouden hebben gevonden om nu op deze jaarvergadering aan de aandeelhouders een voorstel te doen om dit salaris te verhoogen; temeer waar men allerwegen van salaris-verhoogen in publieken en particulieren dienst hoort.

Gevraagd wordt daarom: Is er in het college van commissarissen niet over deze zaak gesproken en zoo niet - is de voorzitter dan bereid deze aldaar ter tafel te brengen?

.....**Voor volledige verslag zie bijlage**

De heer Mr. Slob wil een viertal opmerkingen maken.

In de eerste plaats, dat een vergelijking van de cijfers der werkloonen over verschillende bedrijfsjaren hem tot de conclusie heeft gebracht dat deze in de laatste jaren niet belangrijk zijn gestegen hoewel de omzet van de fabriek zeer is toegenomen.

Aangenomen, dat de loonen van het personeel bevredigend zijn (wat verondersteld mag worden van een zaak als deze) dan vloeit er uit voort, dat de directeur kans heeft gezien met vrijwel hetzelfde personeel en bijna dezelfde onkosten aan de fabriek meer arbeid te doen presteeren; daarvoor komt hem een woord van dank toe.

In de tweede plaats is het vreemd, dat het reservefonds van zoo'n flinke fabriek in 1909 reeds bedroeg *f* 1500 en nu zes jaren later, slechts *f* 1535; dat is *f* 35 meer. Spreker wil er eens op wijzen dat dit naar niets lijkt; dat er al eenige jaren in strijd met de statuten moet zijn gehandeld

en dat hij het geheel eens is met het rapport van den heer Roubroek, die ook op dit punt heeft gewezen.

In de derde plaats lijkt het spreker niet goed te zijn, dat er aandeelen worden teruggenomen en deze niet weer worden uitgegeven. Zal de fabriek sterk worden, dan moeten alle aandeelen uitgegeven zijn; licht over een groot aantal personen, in hoofdzaak zelf melkveehouders zijnde. Daartoe is trouwens vroeger ook al besloten, maar spreker begrijpt niet waarom de aandeelen wel worden ingewisseld en niet weer uitgegeven. Zijn er aanvragers geweest, waarom dan hun niet gegeven? Zijn ze er niet geweest, waarom gaan commissarissen er dan niet op uit om te trachten de aandeelen te plaatsen? Dat is toch nodig in het belang van de fabriek om zooveel mogelijk leveranciers van melk ook financieel aan deze zaak te verbinden.

Dan wordt ook voortdurend kleiner het bezwaar, door den voorzitter zoo dikwijls opgenoemd, dat er enkele aandeelhouders zijn die zelf geen veehouders zijn. Dit zijn er nu 7 personen met 9 aandeelen; wat kunnen die voor invloed doen gelden tegen 191 aandeelen van melkveehouders?

In de vierde plaats wijst spreker op de principiële fout, welke elk jaar gemaakt is, om de beslissing omtrent het bedrag, hetwelk op gebouwen en inventaris zal worden afgeschreven over te dragen op de vergadering van aandeelhouders terwijl volgens de statuten de commissarissen dit moeten doen.

Ook komt hij er tegen op, dat in dit jaar van voorspoed, waar in den zomer zulke hooge melkprijzen zijn betaald als wij menschen misschien nooit meer zullen beleven, nu niet een extra-bedrag wordt afgeschreven en wel wordt voorgesteld nog eens 10 cents per 100 liter extra na te betalen; zelfs aan boeren, die aandeelhouders zijn en niet-aandeelhouders evenveel !! Dit acht spreker onbillijk en verkeerd; in strijd met het geheele karakter van de vereeniging; dat gebeurt zelfs in een zuivere coöperatieve vereeniging niet.

De Voorzitter beantwoordt de verschillende sprekers.

Aangaande de kleine kas van het reservefonds zegt spreker dat dit vermoedelijk een abuis is geweest.

De afschrijving op gebouwen en inventaris behoort wel tot de bevoegdheid van de commissarissen, maar die willen liever de aandeelhouders daarover laten beslissen; het is toch hun zaak.

Mijnheer Slob wil altijd van de fabriek een groote, schitterende zaak maken, maar spreker wil zorgen, dat de leveranciers veel geld voor hun melk krijgen; de fabriek is voor hen gebouwd en het is er om te doen, dat de boeren flinke prijzen voor hun melk maken; het andere is van minder gewicht.²

Wat de aandeelen betreft, meent spreker, dat geen enkel formeel verzoek tot het ontvangen van aandeelen bij commissarissen is ingekomen.

Mr. Slob bestrijdt de redeneering van den voorzitter.

Aandeelen van de fabriek moeten niet in portefeuille blijven, maar uitgegeven worden, dat is de eenige goede, gezonde praktijk; bovendien is er geen voordeeliger bedrijfskapitaal te verkrijgen want dit aandeelengeld ontvangt eerst een rente van 4 pct. als er winst gemaakt wordt; is er geen winst, dan is zelfs geen rente verschuldigd en het geld bij de Boerenleenbank kost toch zeker meer.

Wordt vervolgd

² Dik aangezet door ZHN.

Giessen-Nieuwkerk.

— Naar wij vernemen hebben verschillende aandeelhouders, die over den loop der zaken in de zuivelfabriek „Samenwerking“ te Giessennieuwkerk niet tevreden zijn, Mr. A. Slob, advocaat, wonende te Hoofddorp, uitgenoodigd om in een lezing eens uiteen te zetten het verschil in grondslag tusschen een naamlooze vennootschap, welke zuiver coöperatief werkt (Zuivelfabriek) en een coöperatieve vereeniging als de graanmaalderij. Vermoedelijk zal deze uitnoodiging worden aangenomen.

Giessen-Nieuwkerk.

— Het jaarverslag van de zuivelfabriek „Samenwerking“ over 1915 wijst op een totaal van verwerkte kilogrammen melk van 5627179, een nadeelig verschil van 195508 met 1914; aan kaas is ontvangen een totaal bedrag van f 344467.78½ en aan boter f 197339.31½. De winst- en verliesrekening geeft een batig saldo aan van f 19349.51. De toestand van het geheel is zeer gunstig te noemen.

Deel vervolg, voor volledige verslag zie bijlage

.....
Nu komt punt 5 der agenda.

Verkiezing van drie commissarissen wegens periodieke aftreding van de heeren Boer, Eijkelenboom en van Houweling.

In de vacature-Boer-verkrijgt A. Boer 93 en W. Stob 71 stemmen; blanco 2.

in de vacature-Eijkelenboom is de uitslag: P. Schakel Adriaanszoon 83, Eijkelenboom 77, van onwaarde 2, blanco 2;

De Voorzitter stelt voor Over te gaan tot de verkiezing van een commissaris in de vacature-Houweling.

Mr. Slob vraagt het woord in verband met de vervulling van deze vacature.

De Voorzitter weigert hem het woord te verleen.

Mr. Slob beklagt zich hierover en wenscht zich dan op de vergadering te beroepen; hij doet het voorstel, dat hem alsboven gelegenheid zal worden gegeven het woord te voeren.

De Voorzitter brengt dit voorstel Slob in stemming. Het wordt verworpen met 88 tegen 77 stemmen; 1 blanco.

De Voorzitter zegt, dat nu deze stemming zo uitgevallen is, hij toch Mr. Slob het woord wil geven voor vijf minuten om een verklaring af te leggen zooals wel meer gebeurt.

Mr. Slob protesteert tegen deze inbreuk op de spreekvrijheid en zegt verder verrast te zijn door den uitslag van de gehouden stemmingen; had hij dit kunnen vermoeden, dan had hij vóór de stemming het woord gevraagd; nu wil hij nog iets zeggen voor er in de derde vacature gestemd wordt.

Het is spreker bekend, dat er bij den president-commissaris Houweling, die tevens directeur is van de coöperatieve graanmaalderij, sinds vele jaren al een plan bestaat om de zuivelfabriek en graanmaalderij onder een beheer te brengen. Hiertegen heeft spreker altijd gewaarschuwd omdat hij daarin een groot gevaar ziet. Nu schijnt het doel meer dan ooit zijn bereiking nabij, want de heer P. Schakel is feitelijk de onderdirecteur der fabriek. Wij krijgen nu drie commissarissen, die aan de graanmaalderij zijn verbonden.

De president heeft persoonlijk tegen spreker gezegd, dat hij moest toegeven, dat zijn positie als commissaris aan de zuivelfabriek en directeur van de maalderij wel wat gewrongen was en als de omstandigheden normaal waren, zeide hij te zullen bedanken als commissaris. Deze verklaring is spreker voorloopig voldoende geweest en hij voor zich zou niet mee hebben gedaan om vandaag van Houweling als commissaris te wippen.

De heer A. Boer interrompeert, dat spreker dat liegt; hij sommeert door het opsteken van de twee voorste vingers van zijn rechterhand Mr. Slob om zijne woorden waar te maken.

Mr. Slob zegt, dat hij dit laatste niet noodig acht en vervolgt ongeveer als volgt:

De commissarissen hebben tot plicht om met den directeur samen te werken en den bloei van de fabriek te bevorderen.

Tot commissaris is nu gekozen iemand, als de heer Schakel, die openlijk heeft verklaard dat hij er sinds lang over zit te peinen, hoe hij zijn melk op een andere wijze zal kunnen laten verwerken dan in de fabriek en dat hij niet rusten zal vóór de heer Boekel vertrokken is. (Er wordt geroepen: Ja, dat is waar, dat hebt ge tegen mij gezegd.)

Dat het waar is staat vast; de heer Schakel heeft iets dergelijks tegen mijn eigen zuster gezegd. Kan zulk een keuze nu zijn in het belang van de fabriek? Immers neen! Ik verwacht, dat de heer Schakel zelf zooveel karakter zal toonen, dat hij begrijpt dat zulk een man in het college van commissarissen toch niet hoort.

Spreker zal het hierbij laten omdat zijn spreektijd beperkt is.

De vergadering moet weten wat ze nu doen zal, maar hij wil de aandeelhouders nog eens waarschuwen; dan zijn de gevolgen van hem af. Wordt nu van Houweling ook weer gekozen, dan wordt de weg vrij om de maalderij met de zuivelfabriek te combineren; dan zal de sterke de zwakke straks moeten steunen. Nu het zóó geloopt is; wil spreker tot een herkiezing van Van Houweling niet meewerken.

Er ontstaat een groot rumoer.

Verschillende aandeelhouders spreken door elkaar.

Er wordt geroepen: het lijkt naar niets; het is schande; een familiegroep is het!

De heer D. van Harten zegt, dat hij dezen loop zeer afkeurt.

Zijns inziens moet de voorzitter zelf toegeven, dat het zoo toch niet goed gaat; er is teveel familie in een klein college.

Verschillende stemmen: Van Harten bedankt maar als secretaris; dan kan er weer een familielid worden gekozen; laten we alles maar aan hen overgeven

De heer D. van Harten vervolgt:

Voorzitter, u moet oom zeggen tegen Duur Aanen (commissaris); Schakel (pas gekozen) moet oom zeggen tegen u, Adriaan Boer (commissaris) is uw zwager en moet tevens oom zeggen tegen Aanen; dat is toch niet goed, het is mij nu ook veel te familieachtig en als het zoo blijft, blijf ik er niet in.

Er wordt geroepen, dat Schakel zich moet verantwoorden:

De heer P. Schakel zegt eindelijk heel kort: niet te gelooven, dat hij zoo iets gezegd heeft, hetgeen luide protesten uitlokt.

De Voorzitter beveelt dat tot stemming zal worden overgegaan.

Er wordt gestemd, waarvan de uitslag is: Houweling 86, W. Slob 68, blanco 9. T. Kooijman 2 en B. Schakel 1 stem.

De benoemde heeren Boer en Houweling verklaren de benoeming aan te nemen; de heer P. Schakel zegt zich nog eens te willen bedenken.

Overgegaan wordt tot punt 6 der agenda: Verkiezing van een lid van de commissie van controle wegens periodieke aftreding van den heer Schakel.

Uitgebracht werden op F. van IJzeren 56 stemmen; A. Maat 38; Alb. Muijlwijk 19; L. van Harten 16; J. Timmer 8; E. de Kuijper 5; W. Slob 5,; D. Schakel 5; Alb. Pierhagen 1; A. van 't Hoog 1 en P. Schakel 1 stem.

Tegelijk komt punt 7 aan de orde: rapport eigen melkbussen.

De heer Boekel deelt mee, dat er geen rapport is; dat hij enkele inlichting heeft gevraagd aan een paar bevoegde personen, die hem aanrieden de hier gevolgde gewoonte maar te handhaven.

De voorzitter stelt voor alzoo te besluiten; dit wordt goedgevonden.

Zonder discussie wordt besloten bij de Boerenleenbank weer een crediet van 50 à 60 mille aan te vragen.

Bij het volgende punt: Terugkoop aandelen stelt Mr. Slob voor te besluiten aan Commissarissen op te dragen dat zij zoo spoedig mogelijk zullen uitgeven de nog in portefeuille zijnde 22 aandelen aan die veehouders, in de volgorde waarin zij zich aanmelden, die over het jaar 1915 meer dan 30.000 liter melk hebben geleverd en zich verbinden hun melk ook weer over 1916 te zullen leveren.

Er ontstaat een zeer verwarde discussie, zoodat het moeielijk is alles juist weer te geven.

De heer T. Kooijman wijst op de billijkheid om de niet aandeelhouders-melk-leveranciers iets minder voor de melk te betalen dan de aandeelhouders; deze laatsten loopen toch altijd eenig financieel risico; de eersten niet.

Besloten wordt, dat voortaan een leverancier voor zijn melk boven de 30.000 liter per jaar 1/20 cent zal worden gekort als hij geen aandeelhouder is.

Verder ontstaat er een breede discussie over de vraag of de leveranciers in Giessendam ook aandeelhouders kunnen worden.

Mr. Slob meent van ja; zij leveren ook hun melk; daarmee steunen zij de fabriek.

De Voorzitter meent, dat het nog betwist kan worden of deze melk wel voordeelig voor de fabriek is; hij voor zich zou deze melk liever laten staan en de kring, waar binnen de melk gehaald wordt, inkrimpen.

De heer T. Kooijman en andere personen wijzen op boeren, die wonen aan de Haar, op het dorp Hoornaar enz. die in dezelfde conditie verkeerden als de Giessendamsche melkboeren, en vragen waarom wel de Giessendammers en niet die anderen moeten worden uitgesloten.

Mr. Slob handhaaft zijn voorstel om elke groote en vaste melkleverancier in de gelegenheid te stellen aandeelhouder te worden; de voorzitter wil dit beperken tot wat hij noemt „den kleinen kring” die bevaren kunnen worden.

Het voorstel-Slob in stemming gebracht wordt verworpen met 78 tegen 62 stemmen, waarna het voorstel-Houweling wordt geacht aangenomen te zijn.

De Voorzitter zegt de verkiezing van een controle-commissielid voorloopig te willen uitstellen en vraagt wie nog iets heeft voor de rondvraag.

De heer Timmer wil klaarheid over de houding van het nieuwgekozen lid Schakel.

Tegen hem persoonlijk heeft Schakel de woorden gesproken dat hij niet rusten zal voor de heer Boekel van de fabriek weg zal zijn. Is dit nu waar of niet waar? Is hij een leugenaar of Schakel? Laat laatstgenoemde klaren wijn schenken, dan weten we wat wij aan hem hebben zullen.

Hij is nu commissaris en zal aan zijn werk kunnen beginnen. Schakel moet opstaan en antwoord geven.

Verschillende andere personen steunen dezen eisch.

De heer P. Schakel zegt: Ik kan mij niet herinneren die woorden gesproken te hebben, maar als ik ze gezegd heb, trek ik ze bij dezen in.

Stemmen: dat is niet genoeg; er is geen waarborg dat ge weer niet verandert.

De Voorzitter: De heer Schakel heeft de woorden ingetrokken en dit lijkt mij voldoende; hiermee is deze zaak uit.

Verschillende stemmen roepen dooreen: Neen! neen!

Er ontstaat een geweldig rumoer; vele gemoederen zijn zeer opgewonden.

De Voorzitter sluit de vergadering en gaat heen.

Er was zodoende aan één stuk door, zonder pauze, vergaderd van 's morgens 10 uur tot 's middags bij 5 uren.

1917

N.V. Zuivelfabriek *De Giessen*³

Nieuwe Gorinchemsche Courant, 27/05/1917; p. 2/4

— Alhier is opgericht de N.V. Stoomzuivelfabriek „De Giessen met een maatschappelijk kapitaal van f 150.000 waarin door 67 aandeelhouders f 106.000 is gestort.

Nieuwe Gorinchemsche Courant, 11/03/1917; p. 1/4

Peursum, 9 Mrt. De familie Boekel te Giessenieuwkerk gaf een jaar geleden eene kat met de motorboot van den heer Goedhart mee naar eene familie in den Alexanderpolder te Kralingen. Deze is nu terug komen loopen nu de wateren die zij passeeren moest dicht lagen. Zij was al eens meer twee à drie dagen weg geweest, maar had toen natuurlijk geen kans gezien over de rivieren en andere wateren te komen.

Bij al het *gedoe* rond dir. Boekel ook leuk nieuws!

Advertentieblad, 04-05-1917; p. 2/6

Giessen-Nieuwkerk. *De Giessen*

De uitgetreden aandeelhouders van de N.V. Stoomzuivelfabriek „*Samenwerking*” alhier hebben een nieuwe vennootschap opgericht onder den naam „*De Giessen*”. Het voorloopig bestuur bestaat uit de heeren:

W. Slob te Giessen-Nieuwkerk, voorzitter,
D. van Harten te Giessen-Oudekerk, secretaris;
T. Kooijman Pz. te Giessen-Nieuwkerk,
H. Kloek te Peursum,
J. Pierhagen te Schelluinen,
A. van Kleef te Hoornaar,
J. Trappenburg te Noordeloos, leden
en C. P. Boekel te Giessen-Oudekerk, directeur.

Getracht zal worden, van de H. IJ. S. M. een terrein aan te koopen in de onmiddellijke nabijheid van het station alhier, om daar mettertijd de nieuwe fabriek te doen verrijzen.

Samenwerking

Tot waarnemend directeur der Stoomzuivelfabriek „*Samenwerking*” alhier is benoemd de heer **Th. Oosterkamp**, assistent aan de fabriek.

³ Een uitvoeriger beschrijving van het ontstaan van zuivelfabriek NV. *De Giessen* is te vinden in de bijlage.....

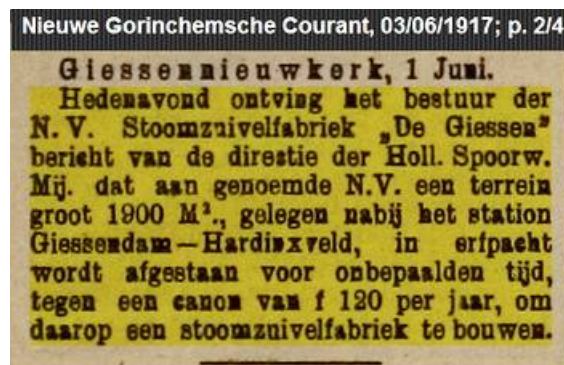
Giessen-Nieuwkerk.

Dinsdag passeerde ten overstaan van Notaris Mr. V. G. A. Boll te Gorinchem de acte van oprichting der N.V. Stoomzuivelfabriek „De Giessen”.

Op de lijst van oprichters komen 67 namen voor. Deze 67 personen hebben aandeel in de vennootschap genomen tot een bedrag van f 105.750. Het maatschappelijk kapitaal is f 150.000. Het doel der vennootschap is, ten spoedigste over te gaan tot stichting van een zuivelfabriek. Tot directeur is benoemd de heer C. P. Boekel, de vroegere directeur van de bestaande zuivelfabriek „Samenwerking”.

Het ontstaan dezer nieuwe N.V. is, gelijk bekend, het gevolg van een kwestie tusschen directeur en commissarissen der N.V. stoomzuivelfabriek „Samenwerking”. Deze kwestie eindigde met het uitkopen der aandelen van den directeur en alle aandeelhouders, die zich aan zijne zijde schaarden, tegen een koers van 220 pCt.

Alle personen, die hunne aandelen aan de oude vennootschap hebben verkocht, zijn lid der nieuwe vennootschap geworden.

Nieuwe Gorinchemsche Courant 1917-06-14; p. 2/4

GIESSENNIEUWKERK, 12 Juni. De N.V. Stoomzuivelfabriek „De Giesen” die bij het station Giessendam-Hardinxveld een nieuwe zuivelfabriek zal bouwen, hetgeen door de tijdsomstandigheden groote vertraging ondervindt, zal in een hulpfabriek hare werkzaamheden aanvangen. Een schuur van den heer Kloek te Peursum, welke ongeveer 6 jaren geleden is gebouwd, leent zich uitstekend tot dat doel.

De schuur is 24 meter lang en 19 meter breed. Met eenige kleine veranderingen is daarin zeer goede gelegenheid 16 à 17000 liter melk per dag te verwerken. Deze schuur, door den eigenaar aan de N.V. ter beschikking gegeven zal ten spoedigste worden ingericht tot fabriek. Over een paar maanden hoopt men er reeds de melk te verwerken.

Vergadering N.V. Zuivelfabriek *De Giessen*

Giessennieuwkerk. In de zaal van den heer „*De Baat*” te Peursum, vergaderden deze week de aandeelhouders der nieuw opgerichte N.V. Stoomzuivelfabriek „*De Giessen*”. Na opening der vergadering, voorlezing en vaststelling der notulen, deelde de Voorzitter mede dat in deze N.V. 70 aandeelhouders zijn, die te samen voor 109.500.- gulden volgestorte aandeelen hebben genomen.

Daarna deelde de Directeur mede hoe een schuur van den heer Kloek te Peursum in te richten is om tot tijdelijke Zuivelfabriek te dienen. Deze mededeeling wordt verduidelijkt door een teekening van een werktuigkundige der Fed. Ned. Zuivelbond. (F.N.Z.)⁴

Vervolgens werd medegedeeld welk terrein van de H.Y. S. M. ter beschikking is gesteld voor den bouw van een nieuwe fabriek, hetgeen eveneens door een kadastrale teekening verduidelijkt werd.

Vervolgens werd de Directeur gemachtigd alle materiaal aan te schaffen dat tot, inrichting der tijdelijke fabriek noodig is. De Dir. deelde mede dat hij in overleg met het bestuur reeds eenig materiaal had aangekocht en dat hij op ‘t oogenblik zeer veel *in besprek had.* (?)

Zonder hoofdelijke stemming werd besloten zoo spoedig mogelijk de hulpfabriek te stichten, teneinde de melk van aandeelhouders, en alle andere veehouders die hun melk liever niet langer aan de oude fabriek leveren, te laten verwerken. Deze hulpfabriek die ruim 450 vierkante meter oppervlakte heeft zal ingericht worden om dagelijks ruim 15.000 liter melk te verwerken.

Daarna bracht de Commissie van controle verslag uit van haar onderzoek inzake de uitbetaalde melkprijzen der oude N.V. „*Samenwerking*”.

Blijkens dat verslag is aan de leveranciers over het tijdvak van 1 tot 14 April, ongeveer 1¼ cent per liter te weinig uitbetaald, en bij de bespreking daarover gaf de Voorzitter der N.V. „*Samenwerking*” te kennen, dat, als zij die 1¼ , cent per liter wilden hebben, zij die dan maar langs gerechtelijken weg moesten trachten te krijgen. De controle-commissie deelde tevens mede dat de laatste dagen veel laster wordt verspreid over het beheer der oude N.V. tijdens de directie van den heer Boekel. Zij beschouwt dezen laster echter als een middel om het te weinig uitbetalen, goed te praten. Als bewijs dat de commissie geen ongemotiveerde eisch stelde, werd een schrijven voorgelezen, hetwelk op 5 Juni aan het bestuur der N.V. „*Samenwerking*” was gezonden.

In dat schrijven is het voorstel gedaan: „*om in tegenwoordigheid van wederzijdsche partijen een onderzoek te laten instellen door een onpartijdig deskundige van de Fed. Ned. Zuivelbond, en zich wederzijdsch te verbinden om, overeenkomstig de uitspraak van dien persoon, te handelen*”.

De Controle commissie meende op deze wijze de kwestie het best opgelost te krijgen, doch op boven aangehaald schrijven dat in den meest beleefden vorm was gesteld, kwam zelfs geheel geen antwoord in.

4 Waar uit blijkt dat beide NV's nog als coöperatie werden beschouwd door het FNZ. (ZHN.)

Na eenige bespreking aangaande dit onderwerp werd de vergadering door den Voorzitter gesloten.

De naast staande tekst „*Wonderlijke dingen*” staat geplaatst in de Bijlage.

Het is een reeks van, niet al te objectieve, artikelen. De schrijver - Mr. Slob - is duidelijk een tegenstander van voorzitter Houweling en een *vriend* van directeur Jac. Boekel.

De Drie Provinciën, 05/10/1917; p. 2/4

Poursum. Van de 161 leveranciers aan de Coöp, Zuivelfabriek „Samenwerking” te Giessen-Nieuwkerk zijn er 48 overgegaan naar de hulp-fabriek „Giessen” alhier. Deze 48 personen leverden te zamen een derde van het quantum melk dat op de oude fabriek verwerkt werd.

Nieuwe Gorinchemsche Courant, 02/09/1917; p.

GIESSEN-NEUWKERK.

ZUIVELFABRIEK.

Wonderlijke dingen gebeuren er aan de zuivelfabriek »Samenwerking« alhier.

Deze fabriek werd aanvankelijk gedreven door een naamlooze vennootschap.

In 1906 is ze opgericht; na tien jaren kwam ze tot grooten bloei.

Zekere K. van Giessenburg heeft deze tien jaren in een gemakkelijk te lezen boekje geschetst.

Vooraf de laatste jaren waren jaren van strijd in den boezem der aandeelhouders, — tusschen de partij van de familie van Houweling en de Boekelpartij.

De eene partij was de sterkste in het getal der aandelen; de andere in het aantal personen.

Eindelijk werd in de maand Maart met groote meerderheid een voorstel aangenomen tot minnelijke scheiding van de twee partijen.

Hoe deze onderhandelingen wederzijds zijn gevoerd zal een volgend maal eens uitvoerig worden beschreven.

Genoeg nu te vermelden, dat omstreeks half April de Boekelpartij zich heeft laten uitkopen; ruim 50 personen met 88 aandelen van ieder nominaal groot f 500.—; hebben hun aandelen aan de familiepartij

Nieuwe Gorinchemsche Courant, 14/10/1917

Bij acte den 29 Mei 1917 verleden voor den ondergeteekenden notaris, zooals die is gewijzigd bij acte verleden den 28 Juli 1917 voor A. H. KLOKKE, Candidaat-Notaris-Plaatsvervanger te Gorinchem, waarnemende het kantoor van ondergeteekenden notaris, en waaraan Koninklijke Bewilliging is verleend bij Koninklijk Besluit van 13 Augustus 1917, no. 55 is opgericht de Naamlooze Vennootschap

Zuivelfabriek „DE GIESSEN”,
gevestigd te GIESSENDAM.

De beide acten zijn in haar geheel met de Koninklijke Bewilliging opgenomen in het Bijvoegsel van de Nederlandse Staatsecurant van 11 October 1917, no. 238.

Mr. V. G. A. BOLL,
Notaris.

Advertentieblad, 30/11/1917; p. 2/6

Peursum.

— Door aandeelhouders van de N. V. „De Giessen“ is alhier opgericht de Coöp. Boerenleenbank „Peursum en Omstreken“.

Tot bestuursleden zijn gekozen de heeren A. de Jong, J. Eikelenboom en A. T. Kloek, allen te Giessennieuwkerk, en tot leden van den raad van toezicht de heeren A. van der Wolf te Giessennieuwkerk, J. de Groot en D. v. d. Heuvel beiden te Giessenoudekerk.

Tot kassier is benoemd de heer T. Kooijman Pz. te Giessennieuwkerk.

1918 De Giessen

Nieuwe Gorinchemsche Courant, 17/01/1918;

Te koop gevraagd:
een TELEFOON
(Muur- of Tafeltoestel)
en aangeboden:
een Brandkast,
keuze uit twee stuks,
door C. P. BOEKEL, Giessendam.

Nieuwe Gorinchemsche Courant, 26/05/1918; p. 2/4

Giessen nieuwkerk. Over het tijdvak 24 Maart tot 20 April werd door de Coöp zuivelfabriek „Samenwerking” betaald voor melk van 5.75 pct. vet of tot vet herleide stof, per 100 liter f 12.29.

De N. V. „De Giessen” betaalde over dat zelfde tijdvak voor melk van dat gehalte f 12.70 per 100 liter. Daarenboven kregen de leveranciers van de N. V. „De Giessen” gratis hun wei van de fabriek terug

Nieuwe Gorinchemsche Courant, 04/07/1918; p. 2/4

Giessen-Nieuwkerk. Over het tijdvak 20 April tot 18 Mei werd voor melk van een gehalte van 5.8 pCt. berekend vet uitbetaald door:

De Zuivelfabriek Samenwerking f 11.71 en door de Zuivelf. De Giessen f 12.04 per 100 L.

De eerstgenoemde fabriek gaf over een gedeelte, de laatstgenoemde over het gehele tijdvak gratis wei terug aan de melkleveranciers.

1919 De Giessen

Nieuwe Gorinchemsche Courant, 20/02/1919; p. 2/4

Peursum, 17 Febr. Voor de maand Januari werd aan de zuivelfabriek „de Giessen” een gemiddelde melkprijs uitbetaald van 19 cents per liter.

Hoeveel nut het afwerpt, melkkoeien te bezitten, die een best vetgehalte in de melk hebben, komt in de winterprijzen zeer sterk uit; de hoogst betaalde prijs is 24.02 en de laagst betaalde 17.18.

Nieuwe Gorinchemsche Courant, 27/03/1919; p. 3/4

**Stoomzuivelfabriek „DE GIESSEN”
te Peursum.**

Vanaf Maandag j.l. is de **boterhandel vrij** en kunnen wij de burgerij en winkeliers weder **onbeperkt** van **versche ROOMBOTER** voorzien tegen **regeeringsprijs franco huis**, voorloopig voor GORINCHEM **drie dagen per week** met Bode DE HAAN.

Beleefd aanbevelend, **C. P. BOEKEL.**

Nieuwe Gorinchemsche Courant, 20-03-1919; p. 1/4

Peursum, 8 Maart.

N.V. Stoomzuivelfabriek „De Giessen”.

Heden werd alhier in de zaal van den heer „De Baat” de gewone jaarlijksche algemeene vergadering gehouden.

Na opening en lezing der notulen der vorige vergadering, bracht de heer **Boekel**, directeur der N.V., verslag uit over de werkzaamheden der zaak. Een beknopt gedrukt verslag was al eenige dagen vroeger aan alle aandeelhouders toegezonden.

Uit het verslag bleek dat in 1918 in de hulpfabriek werden verwerkt 2.618.858 liters melk. Daarvoor werd uitbetaald *f*312.035,73.

Verkocht werden 23.177 kazen voor *f*118.449,58½ en 64.865,75 K.G. boter voor *f*195210,90, terwijl voor *f*46.468,18½ aan melk en melkproducten werd afgeleverd. Uit de balans blijkt dat aan aandeelen is uitgegeven voor een bedrag van *f*1097,50

De daarvoor door commissarissen vastgestelde rente over 1918 is 4½ procent. Na belangrijke afschrijvingen blijkt dat de inventaris staat geboekt op *f*56.316,89 en terreinen en effecten op *f*4.040,50 terwijl de kasgelden en vorderingen nog bedragen *f*63.334,11 waarvan dato 31 Dec. j.l. *f*26.159,34½ op de Boerenleenbank was geplaatst. De post oprichtingskosten was geheel afgeschreven.

Na alle afschrijvingen en uitlevering van 4½ procent rente aan de aandeelhouders, bleef een saldo van *f*300, waaraan door de commissarissen nog geen bestemming was gegeven, en de beslissing aan de algemeene vergadering overliet.

Het voorstel van een der aanwezigen om dat bedrag aan den directeur te schenken als duurtetoeslag, vond algemeene instemming. Het merkwaardige geval deed zich hierbij voor dat de directeur verklaarde dat hij, alhoewel er directeuren zijn van dergelijke bedrijven die veel meer verdienen, met zijn vastgesteld salaris tevreden is. Het blijkt van waardeering dat de vergadering hem hiermede gaf stelde bij op hoogen prijs en bracht daarvoor ook zijn dank aan de aanwezigen, doch als altijd het belang der zaak voorop plaatsende stelde hij voor, om uit dat bedrag eenige bijzondere onkosten der N.V. te betalen en de rest te storten in het reservefonds. Na eenige bespreking werd daartoe besloten.

Nadat de commissie van controle een gunstig rapport had uitgebracht betreffende de administratie, werd de balans met winsten verliesrekening goedgekeurd.

Daarop kwam aan de orde de credietaanvraag bij de Boerenleenbank te Peursum. De Voorzitter stelde voor die aanvraag te bepalen op f30.000.

De heer Versteeg stelde voor dat bedrag te bepalen op f50 000. Als motieven voerde hij aan dat dit jaar waarschijnlijk de handel in zuivelproducten vrij komt en dan is het gewenscht over een ruime kas te kunnen beschikken en, zoo blijkt dat het niet noodig is, behoeft het niet opgenomen te worden.

De directeur verklaarde f30.000 voldoende te achten, doch vond het geen bezwaar een crediet van f50.000 aan te vragen. Daarmede stemde de vergadering in.

Vervolgens werden de aftredende commissarissen: H. Kloek te Peursum en A. v. Kleef te Hoornaar benevens de heer K. Versteeg te Giessendam als lid der commissie van controle, met bijna algemeene stemmen, herkozen.

Daarna werd behandeld een schrijven van den heer v. IJzeren, inhoudende het verzoek om drie aandelen ieder groot f100 door de N.V. terug te nemen á pari. Daartoe werd door de vergadering besloten.

De heer Versteeg wees echter hierbij op eene leemte in de statuten, waarbij dergelijke terugname niet is geregeld. Eene commissie, bestaande uit de heeren De Groot, Slob en Versteeg werd benoemd om op de eerstvolgende vergadering te dier zake een geformuleerd voorstel te doen.

Bij de rondvraag deelde de Voorz. mede dat hem bekend was dat verschillende vaste leveranciers hun wintermelk aan melkslijters verkochten. Hij wees op de plicht van alle leveranciers, wier melk des zomers verwerkt wordt, hun melk des winters niet aan de zaak te onttrekken. Hij deelde mede dat in de vergadering van commissarissen besproken was om voor het aanstaande seizoen een contractje te laten teekenen door de leveranciers die des zomers hun melk leveren, waarbij zij zich verbinden ook de wintermelk te leveren.⁵

De heer Mr. Slob vroeg hoe het stond met de bouwplannen der nieuwe fabriek.

De Voorzitter deelde daarop mede dat het bouwplan gereed is en reeds is goedgekeurd door de betrokken gemeentebesturen. Hij hoopte dat de maatschappelijke toestand zich spoedig zou herstellen opdat tot den bouw zou kunnen worden overgegaan.

Na eenige besprekingen van ondergeschikt belang sloot de Voorzitter, met dank aan allen die de belangen der zaak behartigden de vergadering, welke zich kenmerkte door de gezellige stemming, die vanaf de opening tot de sluiting heerschte.

⁵ Merk op dat deze regeling altijd in de coöperatie reglementen staat (ZHN.)

Agenten gevraagd
voor **VERKOOP** van **ROOMBOTER** aan **Winkeliers**,
voor de gemeenten **Gorinchem, Leerdam, Hardinx-
veld, Giessendam, Sliedrecht, Dordrecht** en
verdere kleine alhier omliggende gemeenten, tegen
goede provisie.
Op personen die niet genegen of in staat zijn eenige
verkooprisico over te nemen, kan niet gelet worden.
Zich te vervoegen aan de
Zuivelfabriek „DE GIESSEN” te Peursum.

**Stoomzuivelfabriek „DE GIESSEN”
te Peursum.**

Vanaf Maandag j.l. is de **boterhandel vrij** en kua-
nen wij de burgerij en winkeliers weder **onbepert**
van **versche ROOMBOTER** voorzien tegen **regee-
ringsprijs franco huis**, voorloopig voor GORIN-
CHEM **drie dagen per week** met Bode DE HAAN.
Beleefd aanbevelend, **C. P. BOEKEL.**

Peursum. Aan de zuivelfabriek „de
Giessen” werd voor October, bij den zomer-
prijs der boter tot 11 Oct. gemiddeld
f 13.34 en bij den winterprijs der boter na
11 Oct. gemiddeld f 16.88⁵ per 100 liter
uitbetaald of resp. f 2.17 en f 2.66 per
kg. berekend vet.

In de eerste periode was laagste en
hoogste uitbetaling f 12.78 en f 16.12, in
de tweede periode f 15.13 en f 19.65, weder
een duidelijk bewijs van het nut, om
koeien met een gunstig vetcijfer in de
melk te bezitten.

Voor **boterverkoop** in
Gorinchem e. o.

flinke Verkooper gevraagd.

Brieven met opgaaf van voor-
waarden aan de Zuivelfabriek
„de Giessen” te Peursum.

1920 De Giessen

Nieuwe Gorinchemsche Courant, 14/01/1920; p. 3/4

Aan belangheb-
benden hebben wij de
eer mede te deelen, dat vanaf
1 Januari de Heer J KOOIMAN
**NIET meer als onze ver-
tegenwoordiger** werkzaam is
en **hiervoor in de plaats**
is gekomen de Heer

E. DE BRUIN, Hoogstraat B 649.

Wij hopen dat U den Heer
DE BRUIN met Uw vertrouwen
zult vereeren. Er zal gezorgd
worden voor goede en concu-
reerende levering.

Beleefd aanbevelend,

*De Directeur der Zuivelfabriek
„de Giessen”,*

C. P. BOEKEL.

**P.S. Bestelorders worden
ook aangenomen door
Bode DE HAAN, bij HOL.**

Nieuwe Gorinchemsche Courant, 08/05/1920;

De Heer en Mevr. BOEKEL
betuigen hiermede hunnen harte-
lijken dank voor de vele blijken
van belangstelling, welke zij bij
hun 25-jarige Echtvereniging
ondervonden.

Peursum, 6 Mei 1920.

Nieuwe Gorinchemsche Courant, 01-12-1920; p. 3/4

INGEZONDEN.

(Buiten verantwoordelijkheid der Redactie).

Peursum, 29 Nov. 1920.

(Geachte Heer Redakteur!

Voor een enkele maal zou ik gaarne wat ruimte in uw blad vragen voor het volgende:
Wordt ons bedrijf door de „*Samenwerking*” als concurrent gevreesd? Als het niet zoo is, waarom
zich dan te laten verleiden tot daden die men als concurrent en coöperatieve fabriek, niet kan
verdedigen.

In de twee vorige winterperiodes en ook nu weder, wordt door de „*Samenwerking*” bij losse
winterleveranciers heden zelfs bij boeren die tot heden bij ons leverden - getracht om melk voor
vasten prijs te bemachtigen, ik betwijfel of zij resultaat gehad hebben; de vorige winters hebben
een vertrouwen op hun woord niet versterkt.

Maar hoe moeten zij, die juist vroeger zoo met het coöperatieve beginsel schermden, deze han-
deling verdedigen bij hun andere leveranciers?

Een ander geval, wat nog minder te verdedigen is en mij het meeste noopt tot schrijven, is het
o.a. door een commissaris der *Samenwerking* verspreide fabeltje, dat de „*Giessen*” er slecht
voor stond, dat er veel te veel melkgeld was uitbetaald en er stellig een groote schuld was, er
werd een bedrag van plm. 3.5000 gulden genoemd en het mogelijk wel het laatste jaar was dat

wij werkten, de aandelen die indertijd door de *Samenwerking* met 1100 gulden waren uitbetaald, stonden heden 500 gulden en nog meer wat ik, om ruimte te sparen, zal laten rusten. Het verhaaltje is goed rond gegaan en duikt nu en dan nog op, vermoedelijk wordt het wat levendig gehouden.

Tot geruststelling van lichtgeloovige belanghebbenden kan er bij versneld worden, dat het geheele verhaaltje onzin, maar naar mijn meening ook laster genoemd kan worden. Ik wil hierbij echter nog een vraag stellen en een bewering doen; mogelijk is, in verband niet het laatste, het fabeltje te beschouwen als een poging om eigen tekortkoming te bemantelen.

Ik veracht echter bestrijders die de beweringen zoo doen, dat men er moeilijk vat op heeft, ik wil de mijne daarom door middel van uw blad doen. Mijn vraag luidt:

Waarom plaatst de „*Samenwerking*” op de maand-afrekeningskaarten aan haar leveranciers die ingericht zijn voor vermelding van melkprijs, vetgehalte en soortelijk gewicht, al sedert langen tijd alleen de twee eerste punten er op, doch het laatste niet, vroeger is het altijd gedaan en van onze zijde is er nooit aan gedacht het na te laten. Ik kan er geen andere reden voor vinden als vrees, dat hun leveranciers dan den prijs per K.G. berekend vet kunnen vergelijken met het bij ons uitbetaalde, of dat wij bij hun leveranciers dan beter kunnen nagaan wat zij per K.G. vet betalen. Waarom die geheimzinnigheid als men zich sterk gevoelt?

Mijn bewering is: Dat ik in elk geval van den aanvang van ons bedrijf op 26 Sept. 1917 tot 31 Dec. 1919 heb kunnen narekenen wat door ons en wat door de „*Samenwerking*” per K.G. berekend vet is uitbetaald en in een fabriek die op gehalte betaalt gaat het daar toch om - en aan de hand van die berekening beweert ik: dat wanneer *de Samenwerking* over de in die tijd bij haar geleverde melk evenveel per K.G. vet had betaald als wij, zij een bedrag van ruim een en veertigduizend gulden meer had moeten uitbetalen als zij heeft gedaan over die 27 maanden, en dat *de Giessen* in dien tijd evengoed heeft gezorgd voor normale rente en afschrijving als *de Samenwerking*, en hoewel de cijfers over 1920 mij niet bekend kunnen zijn, ik een weddenschap aan durf dat wij ook dit jaar weer hooger zijn als zij, en dat over de pas betaalde weken van October op hetzelfde gehalte per liter door ons ruim een cent meer is uitbetaald als door hen. Willen zij met de cijfers een ongelijk van mijne zijde aantonen, met genoeg zal ik antwoord.

Ik hoop dat mijn schrijven aanleiding is tot het eindigen van een bestrijdingswijze, die men niet flink en open kan noemen, en welke tenslotte de verspreiders meer schaadt als ons.

Met dank voor de plaatsing,

Hoogachtend,
C. P. BOEKEL.

1921 De Giessen

Nieuwe Gorinchemsche Courant, 27/04/1921; p. 2/

— De heer J. Rietveld alhier 2e kaasmaker te Peursum, werd vorige week benoemd in gelijke betrekking te Meerkerk in de nieuwe fabriek Aurora.

1922 De Giessen (nog) niets

1923 De Giessen

Nieuwe Gorinchemsche Courant, 07/07/1923; p. 1/4

Eerste Kamer.

De Provinciale Staten van Noord-Holland hebben Woensdag tot lid van de Eerste Kamer gekozen, in de vacature J. Douwes Jr (a.-r.), voor de nog loopende zittingperiode (tot den derden Dinsdag in September) den heer mr. A. Slob (a.-r.), burgemeester van Haarlemmermeer.

Nagezocht of dit "onze" Mr. A. Slob is. niet 100 % zeker. Zo ja; Let op zijn A.R. achtergrond!

Nieuwsblad (voor Gorinchem en omstreken), 16/11/1923;

Schelluinen.

— Dinsdagmorgen raakte in de buurt van de Steenfabriek te Gorcum een koe, afkomstig van den landbouwer B. te Ottoland, los van haar geleider. Het dier, blijkbaar dol geworden, rende terug over Schelluinen naar Gies-sen-Nieuwkerk, waar het door de politie werd doodgeschoten. Onderweg veroorzaakte het veel schrik en eenige ongevallen.

Te Schelluinen werd de landbouwer Van Hoven aangevallen, die zich met een gebroken neus en een gewond gelaat te Gorcum moest laten verbinden. Ook voor de vrouw van den caféhouder Van Dijk was doktershulp noodig. Het beest stootte haar eenige malen tegen den muur. De heer Boekel, dir. der Zuivelfabriek te Peursum, werd van zijn rijwiel gestooten. Hij verloor eenige tanden en de fiets werd vernield. Eenige andere personen kwamen in een sloot terecht. Ook vernamen we, dat nog een fietser van den dijk is gerold. We hoorden van 15 grootere en kleinere ongevallen, door het beest veroorzaakt over een afstand van ongeveer 7 K.M.

1924 De Giessen – nog niets!

1925 De Giessen

Nieuwe Gorinchemsche Courant, 15/04/1925; p. 2/4

PEURSUM. Den heer C. P. Boekel is met ingang van 11 April op zijn verzoek ontslag verleend als directeur van de stoomzuivelfabriek „De Giessen”. Tot tijdelijk directeur is thans benoemd de heer A. T. Huisman, assistent aan bovengenoemde fabriek.

Nieuwsblad (voor Gorinchem en omstreken) 26/06/1925; p. 3/8

Peursum.
— De heer A. T. Huisman, assistent aan de Zuivelfabriek „De Giessen” alhier, is benoemd als directeur dezer fabriek, als opvolger van den heer Boekel.

1926 De Giessen

Twee van een serie wekelijkse melkrijsberichten

Nieuwe Gorinchemsche Courant, 10/11/1926; p. 1/4

PEURSUM. De N.V. Stoomzuivelfabriek „De Giessen” alhier, betaalde voor de geleverde melk van 9 October tot 23 October gemiddeld per 100 liter f 9.30 met gratis teruggave van 80% wei.
De melk wordt op gehalte uitbetaald. De hoogste prijs kreeg J. de Hoop, n.l. f 10.12.

Nieuwe Gorinchemsche Courant, 20/11/1926; p. 2/6

PEURSUM. Door de N.V. Stoomzuivelfabriek „De Giessen” wordt uitbetaald voor de ontvangen melk gedurende het tijdvak van 24 October tot en met 6 November, gemiddeld per 100 Liter f 9.66, met gratis teruggave van 80% wei.

1927 De Giessen – nog niets

1928 De Giessen

Nieuwsblad (voor Gorinchem en omstreken), 30/03/1928; p.

GIESSEN-NIEUWKERK.

— Door inspecteurs van den keuringsdienst voor waren voor het keuringsgebied Dordrecht, werd geconstateerd dat door vele melkleveranciers aan de zuivelfabrieken „Samenwerking” en „De Giessen” niet voldoende zorg wordt besteed aan de zindelijke aflevering van de melk. Aangezien het afleveren van onzindelijke melk strafbaar is volgens art. 2 2e lid van het melkbesluit, hebben de overtreders een waarschuwing gehad, waarbij werd medegedeeld, dat bij verdere nalatigheid proces-verbaal zal worden opgemaakt.

1929 De Giessen – nog niets

1930 de Giessen

Nieuwe Gorinchemsche Courant, 20/08/1930; p. 4/4

— Doordat te ver werd uitgeweken voor een hondskar reed een auto van de zuivelfabriek de Giessen tegen de leuning van de heul in de Lage Giessen en bleef daartegen hangen. Een auto van de Graanmaalderij heeft hem weer op den weg getrokken. Persoonlijke ongelukken kwamen niet voor. Alleen de auto had wat schade.

Vrachtauto van *De Giessen*, vermoedelijk van latere datum

Bron: www.Giesenburg.....

1931 De Giessen

1932 De Giessen – nog niets

1933 De Giessen – nog niets

1934 De Giessen

Nieuwsblad (voor Gorinchem en omstreken), 1934-04-13;

PEURSUM. De Giessen

Zaterdagmorgen had de algemeene veradering plaats van aandeelhouders der N. V. Stoomzuivelfabriek *De Giessen*.

De openingsrede werd ditmaal uitgesproken door den 2den voorzitter, den heer Corn. de Groot, te Overslingeland, zulks wegens afwezigheid van den voorzitter, den heer H. Kloek. De secretaris, de heer Teunis Kooijman las de gehouden notulen die met algemeene stemmen werden vastgesteld.

Het jaarverslag werd in uitvoerigen zin voorgelezen door den heer Directeur, de heer A. T. Huisman. Hieruit vermelden we, dat gedurende 1933 is ontvangen ruim 3.000.000 liter melk. Als gemiddelde is betaald *f* 3.90 per 100 liter, waarboven 70 % wei gratis aan de boerderij is afgeleverd. Aandeelhouders-leveranciers ontvangen boven de genoemde middelprijs nog, *f* 1 per 1000 liter melk. Het jaarverslag werd na toelichtingen met algemeene stemmen vastgesteld. De balans, winst- en verliesrekening werd aan de orde gesteld. Hierover werd een gunstig accountantsrapport van het bureau Mr. J. H. v. Doorne en Th. J. Nieuwstad overlegd en de commissarissen gaven na opname van de aanwezige voorraden een praeadvies tot vaststelling.

De balans, winst- en verliesrekening- werd vastgesteld als volgt. Inventaris *f* 60.172,94½; gebouwen en terreinen *f* 3.135,50; kassen, postgiro, debiteuren enz. *f* 57.523,88½; voorraden *f* 22.259,42; verlies vorige jaren *f* 602,58½; aandeelenkapitaal *f* 98.500; bankier en crediteuren

f 43.022,93; winstsaldo over 1933 f 2.171,40½; sluitend aan debet en credit op f 143.694,33½

De winst- en verliesrekening ziet er uit als volgt. Exploitatieuitgaven f 148.592,70; winstsaldo f 2.171,40½; exploitatieontv. f 150.764,10½ sluitend met f 150.764,10. De bovenstaande bescheiden werden in bovenstaanden vorm met algemeene stemmen vastgesteld. Uit het jaarboekje ontleenen we nog 't volgende:

De staat van boterproductie, bij den verkoop vermeldt dat is verhandeld voor f 55.793,92. Aan vollemelk en karnemelk is verkocht voor f 840,95 Aan de fabriek is 10 man personeel verbonden, voor directie, kantoor, technisch personeel en voor het vervoerwezen.

De Giessen N. V. heeft lidmaatschappen met de Coöp. Boerenleenbank te Peursum. Het botercontrole-station Zuid-Holland en het Kaascontrolestation Zuid-Holland Brabant. Het bestuur bestaat uit 7 leden n.l. een 1e en 2e voorzitter, secretaris en 4 leden. Het aantal uitgegeven aandelen bedraagt 197 aan 72 aandeelhouders.

De directeur schrijft in zijn slotwoord een en ander over de ongunstige economische omstandigheden, waarbij onze zuivelproductie geen gering aandeel heeft. Hij wijst hierbij op de gunstige werking der Regeeringsbemoedigen, en meent hierbij te moeten toevoegen, dat indien de Regeering geen maatregelen had genomen de melkprijs zeer zeker de 1 cent per liter niet zou zijn overschreden. Verder hoopt hij dat het zou mogen gelukken met eenige omliggende Staten een gunstige regeling wordt bereikt, en wel in de eerste plaats met Frankrijk. Het handelsverdrag met Duitschland inzake de zuivelexport wordt door hem nog al redelijk genoemd. Aan het bestuur werd de gewone jaarlijksche machtiging verleend tot credietaanvraag hij de Coöp. Boerenleenbank te Peursum. Goedgekeurd werden eenige overschrijvingen van aandelen.

Als bestuursleden werden herkozen de heeren Hendrik Kloek te Peursum en B. Slob H.zn. en A. van Kleef, beiden te Hoornaar. Rondvraag: Hierbij komen de loonen van het personeel ter sprake. Een éventueele loonkorting werd in handen gegeven van het bestuur. Momenteel is daar geen motief voor aanwezig omreden kortelings nog een verlaging is toegepast. Aan 't einde van 't zakelijke gekomen werd de vergadering door den voorzitter gesloten onder dankzegging voor de prettige samenwerking.

1935 De Giessen

Nieuwsblad (voor Gorinchem en omstreken), 29-03-1935;

PEURSUM

Jaarverslag over 1934 van de N.V. Stoomzuivelieabriek *De Giessen*. Het bestuur bestaat uit de heren H. Kloek, Peursum, voorzitter; T. Kooijman Pzn., Giessen-Nieuwkerk, secretaris; C. de Groot, Noordeloos, 2e voorz. en leden: D. van Harten, Giessendam, A. v. Kleef, Hoornaar, A. Trappenburg, Noordeloos en B. Slob Hzn., Hoornaar.

Personeel:

A. T. Huisman, directeur,
J. Dam, le en F. de Kreij 2e kaasmaker,
J. Kortlever, botermaker,
E. Oost, machinist,
Rietveld, controleur en melkontvanger,
chauffeurs; P. Suwijn, W. Beverlo, B. Gelderblom en C. van IJzeren.

Deze N.V. is aangesloten bij botercontrolestation Zuid-Holland, kaascontrolestation Zuid-Holland-Brabant en bij de Coöp. Boerenleenbank te Peursum.

De controle op boeken en kas wordt verricht door het accountantsbureau mr. J. H. van Doorne en Th. J. Nieuwstad te Gorinchem.

In het voorwoord treffen we ditmaal geen bijzondere perspertieven aan, terwijl het bureau mr. van Doorne en Nieuwstad een gunstig verloop der controle vermeldde.

In de balans, welke sluit op f 140.341,31 op beide zijden, treffen we de navolgende specificaties aan. Inventeris f 58.277,32, gebouwen en terreinen f 3.135,50, kassa giro en debiteuren enz. f 65.185,52, voorraden f 13.742,97 aandelenkapitaal f 98.500,- crediteuren en bankier f 38.826,31 dividend f 3.015,-.

De winst- en verliesrekening brengt de navolgende cijfers:

Exploitatieuitgaven f 145.604,28, saldo winst als volgt te verdelen: afschrijvingen f 2.977,98½ en dividend 1934 f 2.955. Exploitatieontvangsten f 149.968,44½. Verlies en winst vorige jaren f 1.568,82. Alzo sluitend aan beide zijden op f 151.537,26½.

Aan deze fabriek wordt den melkleveranciers 70% wei gratis boerderij terugbezorgd, terwijl de gemiddelde melkprijs dit jaar bedroeg f 4.12 per 100 liter. Aan de hand van de statistieken zijn we in staat om gedurende de laatste jaren de uitbetaalde middelprijzen van de melk te publiceren, welke als bedragen: ⁶

1925	f 9,92;
1926	f 7.93;
1927	f 7.77;
1928	f 8.64;
1929	f 8.25;
1930	f 6.53;
1931	f 5.50;
1932	f 4.00;
1933	f 3.90;
1934	f 4.12, alles per 100 liter. / De aandeelhouders ontvangen f 0.10 per 100 liter daarboven.

⁶ Zie ook 10 jr.-lijst in verslag 1939 (blz. 36)

In 1934 bedroeg de hoogste prijs *f* 5.37 (*f* 6.04) en de laagste *f* 3.46 (*f* 3.12) per 100 liter.

In 1934 2.873.603 (2.944.043) litermelk waarvoor in totaal werd uitbetaald *f* 118.461,51 (*f* 113.977,49.) - tussen haakjes 1933

Geproduceerd werd 37.929 K.G. boter, terwijl 2200 K.G. boter werd bijgekocht. Afgeleverd werd 40.035½ K.G. voor een bedrag van *f* 59.466,48. Afgeleverd werden 66.469 liter karnemelk voor totaal *f* 1.085,67.

Overzicht kaasproductie in	1934	1933: ⁷
Gr. broodkaas 40%	15.677 K.G.,	16.270 K.G.,
kleine 40%	47.675 K.G.,	45.292 K.G.,
lunchkaas V.V.	25.532 K.G.,	25.297 K.G.,
lunchkaas 40 %	864 K.G.,	1.060 K.G.,
grote 40% kaas	2.971 K.G.,	253 K.G.,
grote V.V.	647 K.G.,	3.069 K.G.,
edam 40 %	11.201 K.G.,	10.976 K.G.,
Leidse V.V.	1.429 K.G.,	1.573 K.G.,
randkaas	289 K.G.,	357 K.G.,
voor totaal	<i>f</i> 116.566,79,	

Het aantal uitgegeven aandelen is 197, waarvoor in de aandeelhoudersvergadering 114 stemmen kunnen worden uitgebracht.⁸ In 1933 is geen dividend uitgekeerd, terwijl heden door het bestuur gelden zijn gereserveerd voor een uitkering van 3%.

Voor de te houden bestuursverkiezing zijn aan de beurt van aftreden de heren T. Kooijman Pzn. te Giessen-Nieuwkerk en A. Tappenburg te Noordeloos.

Nieuwsblad (voor Gorinchem en omstreken), 1935-04-05

Donderdagmorgen 28 Maart had in café H. de Baat aan Pinkeveer de jaarlijkse vergadering plaats, van aandeelhouders der N. V. Stoomzuivelfabriek *De Giessen*. De voorzitter, de heer H. Kloek, te Peursum, opende de vergadering met een woord van welkom, en gaf verder 't woord aan den secretaris, den heer T. Kooijman Pzn., te Giessen-Nieuwkerk, die notulen en jaarverslag uitbracht, welke werden vastgesteld. Eveneens werd het jaarverslag van den directeur, de heer Huisman vastgesteld.

Het bestuur werd gemachtigd het gewone crediet op te nemen op de Coöp. Boerenleenbank te Peurstum. Balans, winst- en verliesrekening, waarvan de cijfers elders in ons blad staan gepubliceerd werden vastgesteld. Een voorstel van het bestuur om voor 1934 3% dividend uit te keren, werd aangenomen. Herkozen werden in 't bestuur de heren T. Kooijman Pzn, te Giessen-Nieuwkerk en Trappenburg te Noordeloos. Na afwikkeling van enige interne aangelegenheden volgt sluiting.

⁷ Stond in oorspronkelijke tekst ook 1934 ??(ZHN)

⁸ Zal anders om moeten zijn; 114 aandelen 197 stemmen (34 meer aandelen dan in 1934, mogelijk nw. fabriek?)

HOORNAAR.⁹

Groote jaarlijksche Fokveedag, waaraan verbonden een tentoonstelling van Zuivelproducten, uitgaande van de propagandacommissie in de Alblasserwaard voor Zuivelbereiding.

Dinsdag j.l. heerschte er op het van ouds bekende fokveeterrein reeds een groote drukte, daar de keuring plaats had van de verschillende standen der zuivelfabrieken.

De heer B. Slob, voorzitter der fok- en controlevereniging „*Verbetering zij ons doel*”, sprak bij de opening van dezen fokveedag het volgende:

Naar aanleiding van feit, dat onze fok- en controlevereniging dit jaar haar zilveren jubileum mocht herdenken, (1910 opgericht) veroorloof ik mij een en ander te zeggen. Allereerst een woord van welkom op ons terrein, waar je zoo'n lange reeks van jaren prettige, leerzame en winstgevendende fokveedagen hebben mogen houden. Welkom, gij oude trouwe vrienden van jaren her! Welkom ook gij, die hier voor het eerst komt zien!

Veel is er gebeurd, sinds het jaar dat we onze eerste fokveedag hielden. Het was vóór 1914. De wereldoorlog met zijn ellende en zijn groote voordeelen (schijnbare blijkt achteraf) maakten we mede. Van den tijd voorspoed na 1918 hebben wij geprofiteerd, maar de magere jaren zouden ons niet gespaard blijven en daar zitten we nu midden in. Maar welke val we ook maakten, niet op het gebied der belangstelling voor de rationeele rondveefokkerij. Daar gaat het nog steeds excelsior. Ook wij trachten bij te blijven bij den opmarsch voorwaarts. Een mijlpaal op den levensweg, ook op dien van een fokvereniging, biedt een steun in den rug en wij rusten er even tegen aan en denken terug. Allereerst aan hen, die niet meer zijn.

Namen noemen is steeds riskant, juist door de namen welke men niet naar voren brengt, doch onwillekeurig vergeet. Toch wil ik herinneren aan onze gestorven leden Freek de Bruin, den besten oom, van wien ik en velen onzer leden véél leerden. Arie de Heer, de eenvoudige man, die op zijn ouden dag achter de vaan van onze jonge vereeniging met jeugdigen moed marcheerde. Izaak de Klerk, de vrijgevige gastheer op het uitgelezen hooggelegen terrein in ons overigens zoo laag gelegen milieu. De dood ontnam ze ons, evenals hij dit onze trouwe leden Arie Slob, Duur Slob en Donk deed. Ik denk aan onzen, nog betrekkelijk kort geleden overleden oud-burgemeester Wisboom, die steeds met ons meeleeft. Aan den heer Hendrik Voorspui van Ammers, die tot op hoogen leeftijd daadwerkelijk de fokveedag deed slagen door zijn optreden als kundig jurylid.

En hoe missen wij onzen vriend Jansen, uit Limburg. Een vriend in den besten zin des woords en daar werkelijk niet alleen omdat hij zooveel goede stieren te Hoornaar kocht, maar omdat hij vertrouwen schonk en ons respecteerde in een tijd, dat anderen ons wel gaarne op de achterste rijen hadden geplaatst. Zijn krachtige figuur met het open gelaat, zijn forsche gebaar en prettig stemgeluid, maar vooral zijn hartelijke vriendschap zal in Hoornaar niet licht vergeten worden.

Velen gingen voorgoed heen, eenigen bleven weg, hetzij uit veranderde sympathie, hetzij uit financiële overweging, maar velen bleven en nog meerderen kwamen. Daarbij de jongeren. We hebben vertrouwen in de jeugd, in die van ons zelf, maar ook in de jeugd van andere streken. Wij allen stellen er prijs op, als we in die jeugd van overal niet alleen vrienden, maar ook medewer-

⁹ Melk op; *De Giessen* niet genoemd in dit verhaal! B. Slob – bestuurslid de Giessen? - was wel voorzitter van de fok- en controlevereniging (ZHN.)

kers hebben gevonden, medestrijders zelfs voor het behoud van een goeden productieven veestapel.

Waren onze eerste fokveedagen onderonsjes, spoedig zijn ze uitgegroeid tot kleine tentoonstellingen, tot de bekende show's, zooals men deze tegenwoordig overal in den lande aantreft. Prettig werken we samen met onze collega's en vrienden van Hoornaar's Tweede en Vol Moed te Noordeloos, alsmede met alleenstaande fokkers in den omtrek. Met elkaar staan we stevig en vormen een geheel, waarmee gerekend kan worden. Laten we één blijven tot in lengte van jaren. Zooals de verhoudingen nu zijn, twijfel ik niet, of de goede harmonie zal blijven.

Ik zou verkeerd doen te eindigen, zonder een woord van dank gebracht te hebben aan de heeren autoriteiten op veeveeltgebied, aan heeren bestuursleden en ambtenaren van het N. R. S., aan den heer directeur van Vee-export, aan heeren veeveelt- en zuivelconsulenten, aan de leden der Prov. Regelingscommissie voor de Rundveefokkerij, voor alles wat ze voor ons deden, 25 jaren lang. Maar ook de vele particuliere handelaren zijn wij dankbaar, alsmede de pers, de vakpers in haar verschillende schakeeringen, de beste en groote nieuwsbladen. En hoevelen hebben jaar in jaar uit niet geijverd om ons in de gelegenheid te stellen bekens en medailles uit te loven. Ook hen onzen dank.

Het is noodig, hier onzen eersten burger, zij het dan ook uitwonend burger, nog eens afzonderlijk te noemen. Burgemeester Zeeuw, U was vorig jaar hier voor het eerst op den fokveedag aanwezig, mogen wij steeds uw sympathieke medewerking blijven ondervinden, wij stellen deze op hoogten prijs.

Heb ik, bij het uiten van deze mijne woorden voortdurend den geest van den ouden Dirk 4 voor oogen gehad, deze gaat nu eensklaps weg en die van den bekenden ouden beer komt weer naar voren en ik verkeer met mijn gedachten in de varkenswereld. Deze vond een herberg op ons terrein en bracht ons gewin en door een beteren afzet van onze jonge varkens en door de voorlichting, welke van een varkensfokdag uitgaat, maar ook door het toenemend aantal bezoekers.

Vijf en twintig jaar, het is een menschenleeftijd en toch, wat een feitelijk korte spanne tijds, zooals ons leven een korte wijle is. We beseffen goed, dat het werken voor ons zelf toch feitelijk ook is het werken voor onze stand, voor ons vaderland. Zóó bezien is de verbetering van onzen rundveestapel, het houden van een fokveedag, méér dan velen er aanvankelijk in vermoedden. Dat alles legt mede den grondslag van de bewustwording van den Nederlandschen boerenstand. Vijf en twintig jaren zijn voorbij, een nieuwe kwarteeuw ligt voor den boeg. Moge U, mogen wij allen het nieuwe tijdperk met moed volgen.

De jury bestond uit **Ir. W. J. Huisman**, mej. Van der Linden en de heer J. Bel, allen te Gouda. De jury stond voor een moeilijke taak, daar de directies allen hun best hadden gedaan om hun stand zoo natuurlijk mogelijk in te richten. De I e prijs ontving de N.V. Stoomzuivelfabriek „*De Linge*” te Arkel.¹⁰ 2e pr. De Coöp. Stoomzuivelfabriek „*Samenwerking*”, te GiessenNieuwkerk. Eervolle vermeldingen ontvingen de Coöp. Stoomzuivelfabriek „*De Graafstroom*”, te Bleskensgraaf; de Coöp. Stoomzuivelfabriek „*Altena*” te Nieuwendijk en de *Coöp. Producenten Handelsvereniging* te Gouda.

De regelingscommissie voor den Kaasdag bestaat uit: J. den Hartog, Hoogblokland, voorzitter; D. v.d. Haven, Noordeloos, secretaris; leden: A. Bongers, Hoornaar, W. Bor, Noordeloos, F. den

¹⁰ Let op de N.V. aanduiding voor *de Linge*, in zuiveljaarboeken als Coöperatie aangegeven! (ZHN.)

Hartog, Hoogblokland, G. J. den Hertog, Hoogblokland, A. van Houwelingen, Adr. Muilwijk, Noordeloos, B. Schreuder, Arkel, G.. Slob, Noordeloos en C. Vink, Ottoland.

Afdeeling volvette kaas (Goudsche) vervaardigd op de boerderij op 17 September 1935.
Jury: Ing. W. J. Huisman, Gouda, L. Zonneveld Piek, Hoornaar, J. Bol, Gouda.

Afdeeling kaas vervaardigd door zuivelfabrieken.

Jury: Ing. W. J. Huisman, Gouda, mej. Van der Linden, Gouda en J. Bol, Gouda.

Ingezonden werd door de navolgende fabrieken: *Graafstroom*, Bleskensgraaf; *Samenwerking*, Giessen-Nieuwkerk, *Altena*, Nieuwendijk, *Op hoop van Zegen*, Genderen.

Tevens had Dinsdagavond de keuring plaats van de afd. volvette Goudsche kaas, vervaardigd op de boerderij, op 17 Sept. j.l. De jury bestond uit Ir. W. J. Huisman te Gouda, L. B. Zonneveld-Piek te Hoornaar en J. Bol te Gouda. Er waren een veertigtal deelnemers. De boerinnen hadden natuurlijk rekening gehouden, dat een tentoonstellingsproduct moest worden vervaardigd en er waren dan ook pracht exemplaren wat voor de jury geen gemakkelijke taak was te beoordeelen.

De 1e prijs werd met 84 punten toegekend aan C. Blokland Sr. te Noordeloos; 1e prijs B met 84 punten W. Bor, te Hoog-Blokland; 1e prijs C A. van Muilwijk te Noordeloos met 84 punten; 2e pr. A. M. B. van der Haven te Noordeloos met 82 punten; 2e prijs B G. A. de Bruin te Noordeloos met 82 punten ; 2e pr. C C. C. de Bruin te Hoornaar riet 82 punten.

De inzendingen zuivelproducten van bovengenoemde zuivelfabrieken werden gekeurd en verschillende bekroond, doch de uitslag hiervan kunnen we thans niet melden, omdat de nummerslijsten op het terrein niet aanwezig waren. Deze uitslag zal in een volgend nummer worden bekend gemaakt.

Dinsdagavond voorafgaande aan de fokveedag was het al vrij levendig in 't kleine dorpje Hoornaar, daar reeds tal van vreemdelingen als naar gewoonte vertegenwoordigd waren en 's morgens vroeg het vee, dat zal worden aangevoerd in het land, te gaan bezichtigen.

Woensdagmorgen begunstigd door prachtig herfstweder stroomde de bezoekers in groote getale het dorpje binnen en toen we tegen 10 uur even een kijkje namen, stonden ontelbare auto's, waarbij we alle provincie-nummers aantreffen, op alle mogelijke plaatsen geparkeerd. Langs de dorpsweg stonden rijen fruit- en koektenten opgesteld. Op het fokveeterrein was het al even druk als in het dorp en reeds voor 11 uur waren 300 catalogussen verkocht. Toen alles op zijn drukst was, schatte men, dat 1800 mensen op het terrein aanwezig waren. De bekroningen vielen uit als volgt: **Niet over genomen**

1936 De Giessen

Nieuwsblad (voor Gorinchem en omstreken), 16/10/1936;

— Toen een auto van de zuivelfabriek „De Giessen” alhier in Buitendams nabij den heer De Keijzer alhier wilde draaien, kwam uit de richting Sliedrecht met groote snelheid een auto aanrijden, bestuurd door mej. Aberson. Het gevolg was een botsing, waardoor de auto van mej. Aberson ernstige schade opliep. Zij zelf kwam met de schrik vrij en kon nog, ondanks de ernstige beschadiging, haar weg vervolgen.

De Gorcumer, 15/05/1937; p. 5/12

Niet gedraald.

Giessen-Nieuwkerk. De heer V., werkzaam aan de zuivelfabriek te Peursum, is gewoon, wanneer hij van zij werkzaamheden huiswaarts keert, door huisgenooten per schouw over de Giessen te worden gehaald. Dezer dagen was hij echter vroeger klaar dan gewoonlijk. Hij riep, als altijd, „haal over!”. Echter werd dit niet spoedig opgemerkt en daar het V. te lang duurde, nam hij een kloek en plotseling besluit: hij ontkeedde zich en zwom naar den overkant. Dat elke zwemmer hem dit na zou doen, is wel te betwijfelen, want het water was nog zeer koud. Nadien werden de kleeren afgehaald.

1937 De Giessen

Nieuwsblad (voor Gorinchem en omstreken), 1937-04-09

PEURSUM.

Onder voorzitterschap van den heer H. Kloek had Zaterdag 3 April de vergadering van aandeelhouders plaats van de N.V. Stoomzuivelfabriek *De Giessen*. Na de openingsrede las secretaris T. Kooijman de notulen en het jaarverslag, welke onder dankzegging voor de goede redactie werden vastgesteld.

Het jaarverslag van directeur Huisman werd eveneens vastgesteld.

De balans werd vastgesteld als volgt: Inventaris *f* 57.636,66, gebouwen en terreinen *f* 3135,50, kassa, giro en debiteuren *f* 71.445,60, voorraden *f* 14.296,66, aandelenkapitaal *f* 98.500, crediteuren en bankier *f* 47.909,42, dividend *f* 105, alzoo aan beide zijden *f* 146.514,42.

Winst- en verliesrekening expl. *f* 154.432,10

Winstsaldo voor afschrijvingen *f* 2.552,51.

Exploitatie-ontvangsten *f* 156.984,61.

Balans, winst- en verliesrekening werden met algemeene stemmen vastgesteld.

De middelprijs der melk bedroeg 4,37 per liter, waarbij dan per 100 liter 30 cent moet worden bijgeteld voor gratis aan de boerderij afgeleverde wei. Vorig jaar was de middelprijs 3,98 cent per liter. Ontvangen werd 2.878.855 liter melk. Aan melkgeld werd *f* 125.652,91 uitbetaald.

De directie spreekt voor het komende seizoen een beetje hoopvol, in verband met de ruimere uitvoerovereenkomst met Duitschland. Aan het bestuur werd weer de jaarlijksche machtiging verleend voer opnemen van crediet bij de Coöp. Boerenleenbank te Peursum.

Als bestuursleden werden herkozen de heeren H. Kloek te Peursum, B. Slob en A. van Kleef te Hoornaar. In de vacature D. van Harten te Giessendam, die als zoodanig had bedankt, werd gekozen de heer A. Muilwijk, Giessen-Oudekerk.

De jaarlijksche overschrijving van leden had ook weer z h. st. plaats.

Met 3 % dividend werd accoord gegaan.

De rondvraag had weinig omhanden. Hierna sluiting.

Het bestuur bestaat thans uit de heeren: H. Kloek, voorzitter, T. Kooijman Pz., secretaris, C. de Groot, 2e voorzitter, leden: A. Trappenburg, A. van Kleef, B. Slob.

1938 De Giessen

De 5 Rivieren, 1938-03-24; p. 6/10

Uit het jaarverslag, boekjaar 1937, der N.V. Stoomzuivelfabriek *De Giessen*, alhier, nemen we 't navolgende over:

Het bestuur bestaat uit de navolgende personen: H. Kloek, voorzitter; T. Kooyman Pzn., secretaris; C de Groot, A. Muilwijk, A. van Kleef, A. Trappenhuug en B. Slob Hzn.

De contróle werd uitgeoefend door het Accountants-bureau van Doorne en Nieuwstad te Gorinchem.

De vereeniging is lid van een vijftal Coöperatie's,¹¹ n.l. botercontrólestation Zuidholland; Kaas-contrólestation Zuidholland en Brabant; Zuivel-kwaliteitsbureau; Coöp. Boerenleenbank Peursum en Bond van Bedrijfsautohouders.

Het personeel bestaat uit elf personen met als directeur den heer A. T. Huisman. De gemiddelde melkprijs over 1937 was *f* 5,01½ per 100 liter (vorig jaar *f* 4,37). Deze prijzen zijn met een gratis teruggave van minstens 80% wei. De opbrengst der verkochte volle melk, karnemelk, ondermelk en wei heeft bedragen *f* 4244,59. De boterproductie bij- en verkoop leverde een bedrag van *f* 76.918,66.

De balans en verlies en winstrekening sluiten respectievelijk met *f* 121.590,51½ en *f* 215.532,17. Saldo winst onverdeeld *f* 1.412,38½. Het verslag besluit, dat het jaar 1937 tamelijk bevredigend is geweest. De melkaanvoer was belangrijk hooger, eveneens de uitbetaalde melkprijzen. Het mond- en klauwzeer was natuurlijk een schaduwzijde in het bedrijf. Dat dit de bedrijfsresultaten in ongunstigen zin heeft beïnvloed, behoeft geen betoog. Een groote verbetering was de waterleiding, dit had groote invloed op de productie. De algemeene vergadering wordt gehouden Zaterdag 26 dezer.

De Gorcumer, 21/03/1938; p. 6/8

Giessen-Nieuwkerk. Voor Giessen-Nieuwkerk en Peursum is deze week in een openbare vergadering, waarin ingenieur Gilde uit Gorkum als spreker optrad, een afdeeling van de Liberale Staatspartij opgericht. Een bestuur werd samengesteld uit de heeren: H. Kloek, Peursum, voorzitter; Teeuwen, Giessen-Nieuwkerk, secretaris; J. M. Kooijman, Peursum, penningmeester; A. T. Huisman, Peursum en C. Beusekom, Giessen-Nieuwkerk, leden.

¹¹ Waarom hier Coöperaties staat is niet duidelijk.....(ZHN.)

1939 De Giessen

De Gorcumer, 25/02/1939; p. 2/16

Auto te water.

Giessen-Nieuwkerk. Tengevolge van de zeer dikke mist reed de heer P. S. met een vrachtauto, beladen met melkbussen van de zuivelfabriek „De Giessen” te Peursum, in de Giessen. Het was nog vroeg in de morgen en zeer donker. De chauffeur wist zich te redden door op de cabine te gaan zitten, aangezien de auto niet geheel onder water lag. Den heer W. M. mocht het gelukken S. weer op de wal te brengen. De auto is later op de dag met een kraanwagen van de firma Van Mill te Gorcum op het droge gehaald.

Nieuwsblad (voor Gorinchem en omstreken), 28/04/1939; p. 1

PEURSUM.

— De aandeelhoudersvergadering van de N.V. Stoomzuivelfabriek De Giessen was matig bezocht. Nadat voorzitter Kloek de vergadering had geopend, werden de notulen vastgesteld.

De directeur van de fabriek las zijn jaarverslag, dat eveneens werd vastgesteld. De balans en de exploitatie-rekening werden behandeld en goedgekeurd. Uitvoerig cijfermateriaal staat elders in ons blad vermeld. Het bestuur werd weer gemachtigd financiële transacties te doen bij de Coöp. Boerenleenbank te Peursum. Agendapunt: overschrijving aandelen betref de gewone jaarlijksche formaliteit. Tot bestuursleden werden herkozen de heeren C. de Groot te Noordeloos en Aart Muilwijk te Giessendam. Na een interne rondvraag volgde sluiting.

Nieuwsblad (voor Gorinchem en omstreken), 1939-04-28

PEURSUM.

jaarverslag over 1938 van de N.V. Zuivelfabriek „De Giessen”.

Balans. Inventaris f 42.206,16, gebouwen en terreinen f 3135,50. Kassa en debiteuren f 10.663,10, Voorraden f 15.791,74, totaal f 80.796,60.

Aandelen f 49.250, Crediteuren en bankiers f 23.160,52, Dividend f 3030, Dividend- en tantième-belasting f 356,08, totaal f 80.796,60,

Exploitatierekening: Uitgaven f 202.466,10 Afschrijvingen f 834,15½, Dividend f 2955, Dividend- en tantième-belasting f 356,08, totaal f 20.661,33½ .

Exploitatie f 205.248,95, Winst 1937 (deze is onverdeeld) f 1412,38½, totaal f 20.661,33½

Afgeleverd werd 3.379.079 liter melk tegen een middelprijs van f 5.275 per 100 liter, waarbij de wei aan de leveranciers franco boerderij wordt afgeleverd. Aan melkgeld is totaal betaald f 117.622,07.

De kaasproductie bracht f 125.777,10 op en de boterproductie f 65.806,76.

De middelprijs van de melk was op deze fabriek over de afgelopen 10 jaren per 100 liter: ¹²

1929	f 8,25,
1930	f 6,35,
1931	f 5,30
1932	f 4,--
1933	f 3,90,
1934	f 4,12,
1935	f 3,98,
1936	f 4,37,
1937	f 5,01½,
1938	f 5,257.

¹² Zie ook 10 jr.-lijst in verslag 1935 (blz. 31)

1940 De Giessen

De 5 Rivieren, 06/03/1940; p. 4/8

N.V. ZUIVELFABRIEK „DE GIESSEN”

gevestigd te GIESSENDAM,
kantoorhoudende te PEURSUM.

De Notulen van de vergadering van houders van aandelen van bovengenoemde naamloze vennootschap, gehouden den 5den Mei 1938 te Peursum, waarin besloten werd het aandelenkapitaal terug te brengen tot 50 %, liggen voor belanghebbenden vanaf heden ter visie bij het Handelsregister te Dordrecht.

Giessendam, 6 Maart 1940.

De Directeur :
A. T. HUISMAN.

De Commissarissen :
H. KLOEK, Voorzitter.
T. KOOLJMAN, Secretaris.

Nieuwsblad (voor Gorinchem en omstreken), 07/03/1941;

PEURSUM.

— Het jaarverslag 1939 der N.V. Zuivelfabriek De Giessen geeft een totaal van 5.117.424 aan liters verwerkte melk, waarvan de kostprijs was f 260.438,38, wat neerkomt op een middelprijs van f 5,10 per 100 liter.

De boterproductie bedroeg 49.883½ kg. De balans sluit aan beide zijden op f 79.321,85 en de rekening op f 300.064,53. Uit de winst is gebruikt f 2663,22 voor afschrijvingen.

Jaarverslag 1940. Omzet 6.372,012 liter melk, waarvoor een melkprijs is betaald van f 6,41 p. 100 liter. De balans geeft aan beide zijden een eindbedrag van f 66.138,81 en de rekening f 305.206,67. De afschrijvingen zullen bedragen f 2.144,73, dividend f 1477,50, terwijl f 1000 aan aandelen zullen worden afgelost. Zaterdag a.s. zullen beide jaarvergaderingen worden gehouden.

De 5 Rivieren, 27/03/1940; p. 6/8

Aan de Zuivelfabriek „DE GIESSEN” te Peursum wordt een

JONGEN

GEVRAAGD, als hulp voor den machinist. 7854—

Indiensttreding zoo spoedig mogelijk. Aanmelden ten kantore!

De Gorcumer, 20/09/1940; p. 8/10

Werken in verboden tijd.

A. T. H. te Peursum, directeur van de N.V. Zuivelfabriek te Giessen-Nieuwkerk stond terecht omdat hij de machinist, E. O. vijf dagen te lang had laten werken, n.l. 11½ uur per dag. Verdachte die niet verschenen was, werd veroordeeld tot 5 x f 6 of 5 x 3 dagen.

1941 De Giessen – nog niets

1942 De Giessen

Nieuwsblad (voor Gorinchem en omstreken), 01/05/1942; p.

Giessen-Nieuwkerk. In de Zaterdag gehouden aandeelhoudersvergadering van de N. V. Zuivelfabriek De Giessen, werden tot bestuursleden herkozen C. de Groot te Noordeloos en F. Terlouw te Giessendam. Besloten werd tot overschrijving van 10 aandelen. Er werden het afgelopen jaar 3.318.630 liter melk verwerkt, waarvan de middelprijs 10.006 cent heeft bedragen.

Nieuwsblad (voor Gorinchem en omstreken), 22/05/1942; p.

Peursum. Op 19 Mei was het 25 jaar geleden, dat de N.V. Stoomzuivelfabriek „De Giessen” werd gesticht.

Van het toenmalige bestuur heben thans nog zitting H. Kloek, A. Trappenburg, A. van Kleef en T. A. Kooijman. Vanaf de oprichting is de heer T. Huisman directeur.

Huisman was niet de eerste directeur. Dat was J. Boekel. Huisman volgde hem in 1925 op

Nieuwsblad (voor Gorinchem en omstreken), 06/11/1942; p.

Peursum. De zuivelfabriek De Giessen is voorloopig stilgelegd. De melk wordt thans verwerkt op de zuivelfabriek Samenwerking te Giessen-Nieuwkerk.

1943 t/m 1947 De Giessen – nog niets

1948 De Giessen

Nieuwsblad (voor Gorinchem en omstreken), 09/02/1948;

PEURSUM

Aanbesteding en gunning. De uitslag der aanbesteding tot uitbreiding der zuivelfabriek De Giessen, als als volgt:

Gebr. T. Muis, G.-Nieuwkerk	f 89236.—
Fa. van den Bos, Dordrecht	f 87900.—
Bouwcombinatie, Dordrecht	f 97240.—
B. Hubers, Dordrecht	f 117500.—
Fa. Scharenburg, Dordrecht	f 125000.—
J. Sterkenburg, Gorinchem	f 87400.—

Het werk is aan de laagste inschrijver gegun¹.

Nieuwsblad (voor Gorinchem en omstreken), 30/04/1948

PEURSUM

Jaarvergadering „De Giessen”. In de zaal van de heer Schreuders hield de N.V. Stoomzuivelfabriek „De Giessen” de algemene jaarvergadering van aandeelhouders.

Uit de jaarstukken bleek, dat 1947 voor de N.V. een gunstig jaar is geweest. Dank zij de uitstekende producten, die gemaakt werden, kan zij het hoogste bedrag voor de melk, uitbetalen en na een flinke afschrijving een behoorlijke winst boeken, terwijl 3% dividend zal worden uitgekeerd.

De aftredende commissarissen C. de Groot en F. Terlouw werden met algemene stemmen herkozen. In de vacature, ontstaan door het bedanken van A. Trappenburg Cz., werd met bijna algemene stemmen de heer C. Trappenburg Wz. gekozen.

1949 De Giessen – nog niets

1950 De Giessen

Nieuwsblad (voor Gorinchem en omstreken), 12/05/1950; p. 2/6

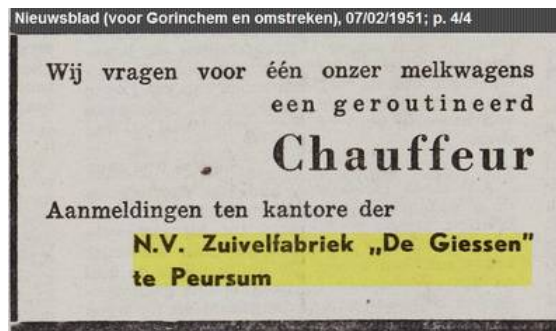
PEURSUM

Zuivelfabriek „De Giessen”. In de zaal van Schreuders hielden de aandeelhouders der N.V. Stoomzuivelfabriek „De Giessen” hun jaarvergadering. Na opening en lezing der notulen bracht de directeur verslag uit over de werkzaamheden en financiële resultaten over het afgelopen jaar. Daaruit bleek, dat in 1949 ruim 5 miljoen liter melk was ontvangen en de daaruit bereide producten van eerste kwaliteit waren, welke een goede afzet vonden, zodat steeds voor de ontvangen melk een goede prijs kon worden uitbetaald.

De winst à f 22346,15 werd verdeeld als volgt: afschrijving op gebouwen en inventaris f 20868,65 en 3% dividend f 1477,50.

Tot commissarissen werden herkozen met algemene stemmen T. Kooijman en C. Trapenburg. Na overschrijving van enige aandelen werd bekend gemaakt, dat, wanneer de fabriek geheel geïnstalleerd zal zijn, de aandeelhouders en de melkleveranciers, met hun vrouwen, zullen worden uitgenodigd de nieuwe fabriek in volle werking te komen bezichtigen. Nadat de voorzitter nog enige mededelingen had gedaan betreffende de bouw der fabriek, sloot hij de vergadering.

1951 De Giessen

Nieuwsblad (voor Gorinchem en omstreken), 30-04-1951; p.2/6

Zuivelfabriek „de Giessen”

Uit het jaarverslag over het boekjaar 1950 der N.V. Zuivelfabriek „de Giessen”, nemen we ‘t navolgende over: bestuursleden zijn de heren H. Kloek, T. Kooyman Pz., C. de Groot, A. van Kleef, G. Eikelenboom, C. Trappenburg en F. Terlouw.

Het personeel bestaat momenteel uit 19 personen, met als directeur de heer A. T. Huisman. Er zijn 84 aandeelhouders met 196 aandelen vertegenwoordigende 116 stemmen.

Ontvangen: 6.163.068 kg melk; 211.923.5549 kg vet; gemiddeld vetgehalte 3.438; prijs per % vet 5.203; middelprijs 17.883 en uitbetaald bedrag f 1.102.125,43.

Geproduceerde boter voor een bedrag van f 319.310,68,

Kaasproductie, volvet 268.700 kg, 40% 169.149 kg welke resp. opbrachten f 278.704,60 en f 155.228,80 totaal bedrag f 844.304,40.

Bijgekochte melkproducten resp. 940-42030 en 25174.

Verkochte melk en melkproducten, benevens ondermelk en wel, voor een bedrag van f 250.375,76. Heffingen en toeslagen, respectievelijk f 117.142,70 en f 81.105,78.

De balans sluit met f 215.416,81 met een reserve van f 10.492,67.

De verlies- en winstrekening sluit met f 1.438.520,07 met een saldo winst te verdelen als volgt: afschrijving inventaris f 4.055,95; afschrijving gebouwen f 10.000, dividend f 1.970,-.

1952 De Giessen

Nieuwsblad (voor Gorinchem en omstreken), 09-04-1952;

Peursum Zuivelfabriek „de Giessen”.

Uit het jaarverslag van de N.V. Zuivelfabriek „De Giessen” over het boekjaar 1951 nemen we het navolgende over:

In het bestuur kwam geen verandering.

De N.V. is lid van een -zestal andere organisaties. Het personeel, met als directeur de heer A. T. Huisman, bestond uit 21 personen. De balans sloot met *f* 227.565,72, de verlies- en winstrekening met *f* 1.515.371,17. Reserve *f* 10.492,67.

Geleverd werden 6.238.116 kilogram melk, 2.141.641.385 kg vet¹³, gemiddeld vetgehalte 3,438; vetpercentage 5,307;¹⁴ betaalde middelprijs 18.245, het totaal uitbetaald bedrag was *f* 1.118.122,16.

Het aantal aandeelhouders is 237 vertegenwoordigende 137 stemmen.¹⁵

In de vergadering, van 5 April werd deze balans en verlies- en winstrekening goedgekeurd. Het saldo winst wordt verdeeld in afschrijving gebouwen *f* 3.531,72, dividend *f* 2.160.-.

Nieuwsblad (voor Gorinchem en omstreken), 11/06/1952; p.

H. Kloek † Geheel onverwachts overleed dezer dagen de heer H. Kloek in de ouderdom van 63 jaren. De overledene was gedurende 36 jaren lid van de gemeenteraad. Bovendien vervulde hij nog vele andere functies o.a. in waterschap, polder, Coöp. Boerenleenbank e.a. Maandagmiddag heeft de teraardebestelling van het stoffelijk overschot plaats gehad.

13 Onduidelijk - uitzoeken!

14 Onduidelijk - uitzoeken!

15 Onduidelijk - Is er iets veranderd? Jaar hier voor 84 aandeelhouders, 196 aandelen en 116 stemmen... en nu 237 aandeelhouders/vertegenwoordigers met 137 stemmen!

1953 De Giessen

Nieuwsblad (voor Gorinchem en omstreken), 03/04/1953; p. 2/16

PEURSUM

Zuivelfabriek „De Giessen”. In de zaal van de heer H. de Baat te Giessen-Nieuwkerk waren 20 aandeelhouders aanwezig. De waarnemend voorzitter, de heer van Kleef, opende de vergadering en herdacht de overleden voorzitter, dhr H. Kloek, met enkele gevoelvolle woorden. Verder deelde hij mede, dat de fabriek een gunstig jaar heeft gehad. Er is voldoende afgeschreven en er zijn enkele nieuwe machines aangeschaft. De melkprijs kan elke concurrentie doorstaan en heeft het afgelopen jaar bedragen f 6.652 p. kg vet; wat neerkomt op een gemiddelde melkpprijs van f 22,99 per 100 kg melk.

In de vacature H. Kloek werd gekozen de heer J. Kloek Hz., terwijl beide aftredende commissarissen T. Kooijman Pz. en C. Trapenburg, werden herkozen.

Nieuwsblad (voor Gorinchem en omstreken), 15/04/1953; p. 4/4

Voor spoedige indiensttreding gevraagd aan de
N.V. Zuivelfabriek „DE GIESSEN”
te Peursum een

geroutineerde Chauffeur,

welke tevens bereid is verdere voorkomende werkzaamheden te verrichten

Aanmelding ten kantore der fabriek

Nieuwsblad (voor Gorinchem en omstreken), 16/12/1953; p. 2

PEURSUM

Excursie. Zaterdagmiddag bracht de personeelsvereniging der provincie Zuid-Holland een bezoek aan de zuivelfabriek „De Giessen” Zij werd verwelkomd door de directeur, de heer Huisman en de heer J. Kloek, terwijl ter begroeting aanwezig was burgemeester Van der Brugge. In twee groepen werd het bedrijf bezichtigd. Het gezelschap toonde zich zeer voldaan. Aan het einde dankte de voorzitter der vereniging, de heer Deetman, de directie der zuivelfabriek, mede voor de attentie in de vorm van een pakje roomboter voor elk der dames en heren.

1954 De Giessen

Nieuwsblad (voor Gorinchem en omstreken), 31-03-1954; p. 2

PEURSUM N.V. „De Giessen”.

Uit het jaarverslag van de N.V. Zuivelfabriek „De Giessen” over het jaar 1953, nemen we ‘t volgende over:

Bestuursleden zijn de heren J. Kloek, voorzitter; A. van Kleef, 2de voorzitter; T. Kooyman Pzn., secretaris; C. Trappenburg; G. Eikelenboom en F. Terlouw, leden. Het personeel bestaat uit 21 personen, met als directeur de heer A. T. Huisman.

De verkoop van melkproducten en afvalproducten bracht op *f*269.564,24. De kaasverkoop bracht op *f*1.080.101,47, de boterproducte *f*243.874,-. Uitbetaald aan ontvangen melk *f*1.365.016,82, middelprijs *f*0,20.30.

De balans sloot met *f*208.968,12 en de verlies- en winstrekening met *f*1.607.326,90. Saldo winst *f*13.530,46. Het aantal aandeelhouders bedraagt 235, die vertegenwoordigen 131 stemmen.

Gegevens uit Zuiveljaarboekn

ZJB	P / c	directeur	prod:		
1926	Coöp.	-	b. en k.,	BCZH / KCZB	Dir Boekel / Huisman
1930-1935	Coöp.	-A. T. Huisman	b. en k.,	BCZH / KCZB	
1941	Coöp.	A. T. Huisman	b. en k.,	BCZH / ZKB / KCZB	
1947 /1949	N.V.	A. T. Huisman	b. en k.,	BCZH / ZKB/ KCZB/VVZM	
1951 - 1965	N.V.	A. T. Huisman	b., k. en cm.	BCZH / ZKB/ KCZB/VVZM	1965 geen cm.
1967	N.V.	A.H. vd. Bosch	b., k.	VVZM	
1973-1977	N.V.	J.H.G. Gelting	b., k.		

1955 De Giessen

Nieuwsblad (voor Gorinchem en omstreken), 30-03-1955;

PEURSUM N.V. „De Giessen”.

Uit het jaarverslag van de NV. Zuivelfabriek „De Giessen” over het jaar 1954, nemen we het navolgende over: Het bestuur is samengesteld uit de heren J. Kloek, voorzitter, A. van Kleef, 2e voorzitter, T. Kooyman Pzn., secretaris, C. Trappenburg, G. Eikelenboom, Fl, Terlouw en D. de Groot, leden.

De N.V. is lid van het botercontrolestation „Zuid-Holland”, Kaascontrolestation *Z.H.-Brabant*. Zuivelkwaliteitscontrole bureau, Coöp. Boerenleenbank „Peursum” en de V.V.Z.M.

Het personeel bestaat uit 19 personen, met de heer A. T. Huisman als directeur.

De verkoop van melk- en afvalproducten bracht op *f* 271.516,42.

De boterproductie bedroeg 64.334 kg verkoop *f* 254.767,71

De kaasproductie bedroeg volvet 628.593 kg en 40+ was 19.364 kg. totale ontvangst van verkoop *f* 1.270.591

Ontvangen werd 7.535.925 kg melk, gemiddeld vetgehalte 3,51, middelprijs *f* 21,123, totaal bedrag *f* 1.591.772,97.

De balans sloot met *f* 253.977,10, de verlies- en winstrekening met *f* 1.855.392,26.

Te betalen dividend *f* 2390.

Aantal aandeelhouders 238, vertegenwoordigende 131 stemmen,

1956 De Giessen

Nieuwsblad (voor Gorinchem en omstreken), 06-04-1956;

PEURSUM N.V. „De Giessen”.

Coöp. Zuivelfabriek. Uit ‘t jaarverslag van de N.V. Zuivelfabriek „De Giessen” over het jaar 1955 nemen we ‘t volgende over:

Het bestuur is samengesteld uit de heren J. Kloek, voorzitter; G. Eikelenboom, waarn. secretaris; C. Trappenburg, Fl. Terlouw en D. de Groot, leden.

Het Personeel beslaat uit 21 personen met als directeur, de heer A. T. Huisman. Het totaal aantal aandeelhouders bedraagt 238, vertegenwoordigende 132 stemmen.

Ontvangen werd 7.896.256 kg melk met gemiddeld vetgehalte van 3.557 % en een middenprijs van 22.775.

Het totaal aan melkgeld uitbetaalde bedrag bedroeg *f* 1.798.117,10 inclusief nabetalingen B.Z. *f* 100.389,25 en „De Giessen” *f* 32.962,42, de verkoop van melk- en afvalproducten *f* 292.656,37.

De boterproductie bedroeg 6781 kg met een opbrengst van *f* 293.097,37. ???

De kaasproductie bracht een opbrengst van *f* 1.460.693,75.

De Balans sloot met *f* 325.516,72 en de verlies- en winstrekening met *f* 2.100.606,52.

De reserve bedraagt *f* 10.492,67, terwijl aan dividend betaald werd *f* 2390.

1957 De Giessen

Nieuwsblad (voor Gorinchem en omstreken), 29/03/1957:

Zuivelfabriek „De Giessen.” Uit het jaarverslag, dat zaterdag op de vergadering der N.V. Zuivelfabriek „De Giessen” is goedgekeurd, vernemen we de volgende gegevens: de bezetting van het personeel bedraagt thans 21 man. De balans sluit met f 358.191,15. De Verlies- en Winstrekening sluit met f 2.380.252,35. De reserve bedraagt f 10.492,67. De N.V. heeft 239 aandeelhouders, tezamen 135 stemmen vertegenwoordigend. In het jaar 1956 is op de fabriek 8.884.007 kg melk aangevoerd. Het gemiddelde vetgehalte bedroeg 3.609%. In totaal is in 1956 aan de veehouders voor geleverde melk uitbetaald het bedrag van f 2.028.712,54.

Nieuwsblad (voor Gorinchem en omstreken), 1957-10-04

Zuivelfabriek „De Giessen” te Giessenburg 40 jaar

Het was een dezer dagen veertig jaar geleden, dat de N.V. Stoomzuivelfabriek „De Giessen” met haar werkzaamheden was begonnen. Het bestuur had dinsdag aandeelhouders en leveranciers met huisgenoten uitgenodigd tot een bezoek aan het bedrijf. Door auto's en bussen werden de 300 bezoekers aangevoerd en door het bestuur en de directeur groepsgewijze rondgeleid door het in volle werking zijnde bedrijf.

Hierna verzamelden zich allen in de tot ontvangzaal ingerichte garage, welke tot in alle hoeken was bezet. De voorzitter, de heer **J. Kloek**, heette allen welkom en gaf een uiteenzetting van de gang van zaken in de afgelopen 40 jaar. Hieruit bleek, dat er vele moeilijkheden zijn geweest, en het bedrijf vele *ups and downs* heeft meegemaakt. Het is nu een naar de eisen des tijds ingerichte fabriek en een goed geleid en kerngezond bedrijf, dat wat betreft de kwaliteit der af te leveren produkten aan de spits staat en met de uitbetaling der melk aan de leveranciers boven de fabrieken in de omgeving uitgaat. Veel lof werd toegebracht aan de directeur, de heer **A. T. Huisman**.

De heer J. E. Hijmersma sprak namens leveranciers en aandeelhouders. Hij bedankte voor de uitnodiging en de hartelijke ontvangst en feliciteerde het bestuur en de directeur met dit jubileum, waarna men nog geruime tijd gezellig bijeen bleef.

1958 De Giessen geen gegevens

1963 De Giessen

Nieuwsblad (voor Gorinchem en omstreken), 18/03/1963; p. 4/6

In memoriam J. Bikker W.A.zn te Noordeloos

In een ziekenhuis in Utrecht is zaterdag de heer J. Bikker W.A.zn. uit Noordeloos in de ouderdom van 66 jaar overleden.

De heer Bikker was sinds 1936 bestuurslid van de Coöp. Boerenleenbank „Noordeloos”. Van 1957 af vervulde hij de functie van voorzitter. Op de enkele weken geleden gehouden herdenking van het gouden jubileum van de bank was de overledene nog aanwezig. Hij kon toen zelf om gezondheidsredenen de bijeenkomst niet leiden. Enkele dagen nadien is hij naar het ziekenhuis vervoerd.

De heer Bikker vervulde tal van functies. Zo was hij voorzitter van de zuivelfabriek „De Giessen” te Giessenburg, bestuurslid van de Overwaard, welk college hij ook vertegenwoordigde in de commissie tot voorbereiding van de ruilverkaveling.

Ook had de heer Bikker zitting in het bestuur van de vereniging tot bevordering van de paardenfokkerij in de Alblasserwaard en de Vijfheerenlanden. Naast deze bestuursambten vervulde de overledene er nog meer.

Woensdagmiddag wordt zijn stoffelijk overschot ter aarde besteld.

1964 De Giessen – nog niets

1965 De Giessen

Nieuwsblad (voor Gorinchem en omstreken), 1965-03-24

Streek-journaal

A. T. Huisman 40 jaar Directeur *De Giessen*

Er zijn van die mensen, die rustig hun weg gaan en intussen toch veel bereiken. Zij gaan voort, zonder dat eigenlijk iemand daar erg in heeft, maar de ingewijden weten, dat zo iemand hard werkt en ook gevoel heeft voor zijn werk.

Zo'n man is de heer A. T. Huisman in Giessenburg. Hij zal in april 40 jaar directeur zijn van de zuivelfabriek „*De Giessen*”. Als 't aan hem lag, zou daar helemaal niets aan gedaan worden. Hij zou dit jubileum maar liefst geruisloos laten passeren. Toch willen we in deze rubriek wat over hem zeggen.

De fabriek werd in 1917 gesticht en de heer Huisman volgde in 1925 de heer Jan Boekel als directeur op. Hij was, toen hij tot directeur werd benoemd reeds 7 jaar aan het bedrijf verbonden. Hij toonde zich al spoedig een goed directeur, die volkomen achter zijn bedrijf staat.

Het is wel vanzelfsprekend dat de oorlogsjaren ook voor deze zuivelfabriek niet best waren. Trouwens de daaraan voorafgaande crisisjaren gaven ook al niet veel kans om de fabriek te verbeteren of uit te breiden. Geruime tijd bleef het bedrijf op dezelfde basis.

In 1942 werd de fabriek stilgelegd en op de bevrijdingsdag in 1945 begon de productie weer. Overigens maar kort, want er moest, weer met de productie gestopt worden.

In 1946 weer draaien en van toen af aan ging het in stijgende lijn en de heer Huisman kon tonen wat hij waard was, al was hij daar niet speciaal op uit. In de jaren 1947 en 1948 groeide de fabriek uit tot een behoorlijk groot bedrijf en in 1962 kwam er een moderne kaasmakerij bij.

Hoe snel de groei ging blijkt wel uit het volgende. Oorspronkelijk werd er 4 miljoen kg. melk per jaar verwerkt en nu is dit opgelopen tot 15 miljoen. Dus wel een enorme sprong. De heer Huisman zal de laatste zijn om te zeggen dat deze vooruitgang alleen aan hem te danken is. Hij weet dat hij daarvoor een staf van medewerkers heeft, die zich ook volkomen inzetten voor het bedrijf en zonder hen was deze groei ook niet mogelijk geweest.

In het openbare leven heeft de heer Huisman zich niet zo druk begeven. Wel was hij geruime tijd gemeenteontvanger van Peursum, totdat deze gemeente op 1 januari 1957 werd opgeheven. Voorts is hij nog bestuurslid van de plaatselijke afdeling van de V.V.D. Ook in deze kring zal men van zijn kwaliteiten kunnen profiteren.

In deze sobere woorden is de heer Huisman geschilderd. Maar zijn daden spreken voor zichzelf. Juist omdat hij zich zo volkomen één weet met de fabriek, heeft hij in het openbare leven niet veel functies. De tijd daarvoor zal hem waarschijnlijk ontbreken en hij is geen man om op de voorgrond te treden.

Maar toch, als we goed zijn geïnformeerd, zal dit jubileum niet onopgemerkt voorbij gaan en daar zal ook de heer Huisman dan aan toe moeten geven.

Nieuwsblad (voor Gorinchem en omstreken), 06/08/1965:

Benoemd

GORINCHEM — Tot eerste kaas-
maker aan de N.V. Zuivelfabriek „De
Giessen” te Giessenburg is benoemd de
heer H. Mekenkamp te Holten.

Nieuwsblad (voor Gorinchem en omstreken), 05/11/1965; p.

Bedrijfshulp in de landbouw te Giessenburg opgericht

GIESSENBURG — In zaal De Baat is de officiële oprichting tot stand gekomen van de Bedrijfshulp in de Landbouw. De officiële naam van deze organisatie luidt als volgt: „Coöperatieve Vereniging tot exploitatie van een Boerenhulpverleningsdienst voor de Alblasserwaard en Vijfheerenlanden W.A.” en is gevestigd te Giessenburg.

Een jarenlange voorbereiding is hiermede afgesloten. In de afgelopen maanden zijn op verschillende plaatsen in de Alblasserwaard en Vijfheerenlanden rayon-vergaderingen gehouden, alwaar doel en werkwijze van deze organisatie uitvoerig uit de doeken is gedaan.

De oprichting heeft als machtige stimulators de Stichting Landbouwbelang „Alblasserwaard en Vijfheerenlanden”, in samenwerking met de Coöp. Zuivelfabriek „De Graafstroom” te Bleskensgraaf, de Coöp. Zuivelfabriek „Samenwerking” te Giessenburg, de Zuivelfabriek „De Giessen N.V.” te Giessenburg en de Coöp. Zuivelfabriek „De Linge” te Arkel. Het voorlopig bestuur is als volgt samengesteld: A. Tukker, Bleskensgraaf, voorzitter; J. de Baat, Goudriaan; A. C. Vermeulen, Kedichem Adr. Schakel, Giessenburg; D. de Groot Over-Slingelandt, alsmede de heren D. van der Haven en Ir. J. van Galen. Dit bestuurscollege is samengesteld uit de voorzitters der genoemde zuivelfabrieken, de Landbouwvoorlichtingsdienst en de Stichting Landbouwbelang.

1967 De Giessen

Nieuwsblad (voor Gorinchem en omstreken, 1967-09-08; p.1/4)

Halve eeuw kwaliteitskaas N.V. DE GIESSEN 50 JAAR

GIESSENBURG - Deze week was het feest bij de N.V. „*De Giessen*” te Peursum wegens de viering van het 50jarig bestaan der fabriek. Woensdag werden burgemeester, wethouders en gemeentesecretaris ontvangen met de afnemers van kaas, boter en wei en donderdag was het de dag voor de leveranciers van de melk, waarvan de meesten aandeelhouder zijn.

Allen hebben het bedrijf bekeken en bij café De Baat was de ontvangst, waarna een broodmaaltijd volgde.

Voor het personeel zal volgende week een feestavond worden georganiseerd.

Namens de gemeente heeft de burgemeester een toespraak gehouden, waarin hij deed uitkomen, dat hij nog te kort in Giessenburg is om nu reeds veel van dit bedrijf te weten. Wel wist hij, dat de gemeente aan dit bedrijf een voordelige klant heeft gehad, omdat het zelf voor de huisvesting van zijn personeel zorgde. De gemeente behoefde alleen maar goedkeuringen te geven. De gelukwensen gingen gepaard met een bloemstuk.

Donderdagochtend konden de leveranciers het bedrijf rondgaan, Zij hebben zich overtuigd van de moderne inrichting. Zeven eigen melkwagens zorgen voor de aanvoer en er is een tankwagen voor het brengen van de wei naar de boeren.

De melk wordt automatisch gestort uit de bussen. De bussen worden gereinigd en komen weer schoon de fabriek uit. Inmiddels wordt van elke leverantie een monster genomen om het vetgehalte te bepalen. Tot slot wordt dit gecontroleerd door de V.V.Z.M. te Den Haag. Hoewel de botermakerij een bijzaak voor het bedrijf is, dat verder uitsluitend kaas maakt, is er toch een ruimte voor ingericht. De boter wordt alleen gemaakt van het overschot aan melkvet.

Boven een bergplaats staan de tanks voor de wei opgesteld, zodat de tankwagens er onder kunnen rijden en in een ommezien kunnen laden. In het ketelhuis staan de oliestookinstallaties en dan is er een machinekamer met pekelkoelwatertanks, een eigen aggregaat voor opwekking van stroom in noodgevallen en een eigen bronwaterleiding.

Volvette Goudse kaas

Voor de kaasmakerij zijn er zes grote bakken met een inhoud van 4500 liter elk. Moet een der bakken geleegd worden, dan gebeurt dit bijzonder praktisch. De wrongel met de wei worden afgevoerd door een buis en komt in een lange halfronde trommel terecht. Door de geperforeerde

wand loopt de wei er uit en uiteindelijk wordt een lange „*worst*” van wrongel overgehouden. Deze wordt op handige manier in stukken gesneden en elk stuk past precies in een kaasvorm. Kaasvormen zijn nog steeds van hout. Er bestaan wel vormen van plastic, doch *De Giessen* houdt zich hierbij nog aan het oude. Volgens de directie komen de houten vaten de korst van de kaas ten goede.

De grote machine, die de wrongel verwerkt, is de eerste in Nederland geplaatste van dit model. Zij werd gemaakt volgens aanwijzingen van de vroegere directeur Huisman en voldoet uitstekend.

Vervolgens komen de kaasvormen onder een pneumatische pers en na enkele uren zijn de kazen zover, dat ze er uit gehaald kunnen worden. De inmiddels alsnog vrijgekomen wei wordt afgevoerd naar de grote tanks.

In het pekellokaal blijven de kazen vijf dagen in de baden en worden vervolgens gedroogd en voorzien van een dunne plastic huid. Na enige tijd gaan ze de handel in.

Geboren uit strijd

Het bedrijf is in 1917 op de vergadering van 12 april geboren uit de strijd, die er toen bestond rond de Coöperatieve Zuivelfabriek *Samenwerking*.¹⁶ Hoewel beide bedrijven nog steeds niets met elkaar te maken hebben, is de verhouding onderling gelukkig goed geworden. Van de oprichters is niemand meer in leven, aldus voorzitter D. de Groot.

De oprichters waren W. Slob, D. van Harten, T. Kooyman, A. Trappenburg, H. Kloek, J. Pierhage en A. van Kleef. De eerste directeur werd de heer Boekel. Deze kwam van De Samenwerking mee over. Het huidige bestuur wordt gepreseed door de heer D. de Groot. Secretaris is de heer P. Kooyman. De heer A. van Harten is vice-voorzitter en de leden zijn C. Trappenburg, L. Pierhage, A. Bongers en G. van den Broek. Verschillende zelfde namen treft men dus ook in het tegenwoordige bestuur aan. De heer Boekel werd opgevolgd als directeur door de heer A. T. Huisman (1925 - 1965) en de huidige directeur is de heer A. H. van den Bosch.

De werknemer J. Kortlever kwam in 1917 ook over van De Samenwerking. Hoewel hij reeds lang gepensioneerd is, komt hij toch nog elke week een halve dag werken. Ook op deze feestdagen was hij bij De Giessen te vinden.

Groeiende omzet

Bedroeg de omzet in het eerste jaar 2.6 miljoen kg melk, thans is die uitgegroeid tot 15 miljoen. In 1930 was het 3.8 miljoen, in 1950 6 miljoen, in 1958 11 miljoen en in 1959 13 miljoen. Nu is dit jaar bij alle zuivelfabrieken de aanvoer van melk hoger door de prachtige zomer, maar het belooft voor De Giessen wel het topjaar te worden.

Tweemaal in en na de oorlog moest het bedrijf stilgelegd worden nog steeds als uitvloeisel van de strijd tussen de fabrieken. Er zijn moeilijke jaren geweest, maar die heeft men glansrijk overwonnen.

De voorzitter wees er op, dat de kwaliteit van de kaas het belangrijkste is. Daar zijn de leveranciers het ook mee eens en daarom zullen allen, die tevens voor het grootste deel aandeelhouders

¹⁶ Zou moeten staan „de huidige Coöperatie *Samenwerking*”. In 1917 was dat n.l. ook nog een N.V.! (ZHN)

zijn, de schouders er onder zetten, dat dit principe niet overboord wordt gegooid. Dan is er voor De Giessen een goede toekomst weggelegd.

De beide feestdagen waren zeer geslaagd, hetgeen tevens te danken was aan de leiding van de directeur, die van de voorzitter een extra pluim ontving.

1968 De Giessen

Nieuwsblad (voor Gorinchem en omstreken), 1968-01-19

OPRICHTER A. T. KLOEK (80) AANWEZIG

Raiffeisenbank Peursum vierde gouden jubileum - 1918-1968

GIESSENBURG - De Coöperatieve Raiffeisenbank „Peursum” heeft woensdagmiddag in een feestelijke bijeenkomst het gouden jubileum herdacht. Van de oprichters was de 80-jarige heer A. T. Kloek nog aanwezig. De vitale oud-voorzitter en sinds drie jaar erepraeses mocht vele gelukwensen in ontvangst nemen.

Gedurende 47 jaar hanteerde hij de voorzittershamer, tot dat hij die overdroeg aan de heer J. Beuzekom, die als eerste spreker een welkomstwoord sprak. Hij bracht daarin dank aan het bestuur van de *Centrale Raiffeisenbank* in Utrecht voor de steun die „Peursum” in de loop der jaren altijd heeft mogen ontvangen. Het verheugde hem ook om de bestuursleden van de zuivelfabriek „*De Giessen*”, de oudste zakelijke relatie, te kunnen begroeten. Hij sprak de hoop uit dat de heer Kloek nog lang getuige zou mogen zijn van het voortbestaan van de bank.

In het kort schetste de heer Beuzekom de historie van de bank. Daaruit bleek dat de eerste tien „vette” jaren gevolgd werden door een moeilijke periode tussen 1930 en 1940. Na de oorlog heeft de bank zich in gunstige richting ontwikkeld.

Gesteund door het goede systeem van Raiffeisen zag de heer Beuzekom de toekomst vol vertrouwen tegemoet, hoewel hij toe moest geven dat het gemakkelijker is om vijftig jaar terug te zien dan om een jaar vooruit te kijken. „Wij blijven, om met de woorden van oud-voorzitter Kloek te spreken („Laten we de arme drommel maar helpen”) de gedachten van Raiffeisen in praktijk brengen ter bevordering van de belangen van onze leden”.

Burgemeester C. Nieuwenhuizen memoreerde dat ieder mens wel eens chauvinistisch is. Hij zei het vooral te zijn wanneer hij kon vertellen dat er in zijn gemeenten twee zuivelfabrieken en ook nog twee Raiffeisenbanken zijn. **Hij moest toegeven dat men dat van twee banken echter maar moeilijk kon begrijpen. Vooral wanneer ér nog bij gezegd werd dat de bank „Peursum” in het voormalige Giessen-Nieuwkerk is gevestigd, terwijl „Giessen-Nieuwkerk” in Peursum gevestigd is.**

De heer Nieuwenhuizen belichtte het belang van de Raiffeisenbanken voor de boeren. In dat verband merkte hij op dat uit recente gegevens is gebleken dat in de agrarische sector dagelijks een miljoen geïnvesteerd wordt voor de aanschaf van machines. De burgemeester bood gelukwensen aan namens de gemeentebesturen van Giessenburg en Schelluinen.

De heer Roeterink uit Utrecht voerde het woord als vertegenwoordiger van de Centrale Raiffeisenbank. Hij zei dat het bestuur verheugd was over het gouden bestaan van de bank. „Er kan gezegd worden dat deze bank zijn nut heeft bewezen”. Sprekende over de toekomst zei de heer

Advertentieblad, 30/11/1917; p. 2/6

Peursum.
— Door aandeelhouders van de N. V. „De Giessen” is alhier opgericht de Coöp. Boerenleenbank „Peursum en Omstreken”.
Tot bestuursleden zijn gekozen de heeren A. de Jong, J. Eikelenboom en A. T. Kloek, allen te Giessennieuwkerk, en tot leden van den raad van toezicht de heeren A. van der Wolf te Giessennieuwkerk, J. de Groot en D. v. d. Heuvel beiden te Giessenoudekerk.
Tot kassier is benoemd de heer T. Kooijman Pz. te Giessennieuwkerk.

Roeterink dat de 660 banken van de Centrale Raiffeisenbank met meer dan 1300 kantoren in Nederland in een belangrijk stadium van ontwikkeling is gekomen. Alle banken moeten gelijke tred kunnen houden met de ontwikkeling van de zaken waarvoor ze gewerkt hebben. Hij bood een geschenk onder couvert aan.

Namens de kring Gorinchem van Raiffeisenbanken voerde de heer De Jong uit Schoonrewoerd het woord. Hij zei blij te zijn weer een vijftigjarige te kunnen begroeten in de familiekring van de kring Gorinchem. Als geschenk overhandigde hij een voorzittershamer.

Notaris G. C. v. d. Ende uit Gorinchem bracht na tal van loftuitingen aan het adres van de bank en directeur na een luid hoera een heildronk uit op de gouden Raiffeisenjubilaris. De heer Boersma bracht als vertegenwoordiger van de Coöp. Raiffeisenbank „Hardinxveld-Giessendam” zijn gelukwensen over.

De heer **D. de Groot** bracht als voorzitter van de zuivelfabriek „*De Giessen*” gelukwensen over. Hij memoreerde dat de bank altijd voor de zuivelfabriek op de bres heeft gestaan. Wij zijn blij dat u ons steeds weer aan geld hebt kunnen helpen, ook in heel moeilijke tijden". Als blijk van waardering overhandigde hij voorzitter Beuzekom een tafelaansteker, als symbool van de goede samenwerking en relatie tussen fabriek en bank.

Een ware schat aan prachtige bloemstukken gaf de zaal een prettige aanblik. Velen hebben van de gelegenheid gebruik gemaakt om de bestuursleden en de raad van toezicht geluk te wensen met deze mijlpaal in de geschiedenis van de Coöp. Raiffeisenbank „Peursum”.

Echtpaar Kortlever 55 jaar samen

GIESSENBURG — De heer en mevrouw Kortlever-de Vos (81 en 76) herdenken deze week dat ze 55 jaar geleden elkaar voor de ambtenaar van de De heer Kortlever is afkomstig uit Meerkerk. Zijn vrouw haalde hij uit burgerlijke stand het ja-woord gaved Leerdam.

De heer Kortlever trad in 1913 in dienst bij de zuivelfabriek Samenwerking. Hij bleef daar niet lang en verhuisde naar Leerdam, waar hij zijn dagelijkse brood in de glasfabriek verdiende. Toen dat werk niet beviel keerde hij weer terug naar Giessen-Nieuwkerk en kon aan de slag bij de zuivelfabriek. Daar bleef hij werken tot september 1917. Toen trad hij in dienst bij de pas opgerichte zuivelfabriek „De Giessen”. De heer Kortlever heeft aan de wieg van deze fabriek gestaan. Na zijn pensionering ging hij wekelijks een dag per week werken. Zijn oud collega's zagen hem altijd graag komen. Sinds vorig jaar september, toen de fabriek vijftig jaar bestond, heeft hij het werken er aan gegeven.

Na aanvankelijk motorschipper en melkontvanger geweest te zijn werd de heer Kortlever botermaker. Dat beroep heeft hij 28 jaar uitgeoefend.

1969 De Giessen

Nieuwsblad (voor Gorinchem en omstreken), 26-03-1969; p. 1/12

Zuivelfabriek „De Giessen” had twee Jubilarissen

GIESSENBURG - Maandagavond was het gezellig druk in „zaal De Baat” in Giessenburg. De heren J. Rietveld en W. Beverlo herdachten daar het feit dat zij 40 jaar lang hun beste krachten gaven aan de zuivelfabriek „De Giessen”.

Koffie met gebak ging rond en onder het genot van het gebruikelijke glaasje kwamen de tongen der sprekers los. De voorzitter van „De Giessen”, de heer De Groot vond het toch maar een hele prestatie veertig jaar aan één en dezelfde fabriek te werken. Eerst onder de heer Huisman, en nu de heer v. d. Bosch.

Zich richtend tot de heer Beverlo (chauffeur) schetste hij hem als een vlugge werker die maar nauwelijks de tijd nam een praatje met de boeren te maken wanneer hij de melk kwam ophalen. „U begon als schipper en ging met de boot melk ophalen, een grappig voorval uit die tijd deed zich voor toen u op een keer met de schuit omsloeg. Maar per auto hebt u de 40 jaar volgeemaakt.”

Tot de heer Rietveld zei de heer De Groot: „Ik ben ervan overtuigd, dat hij een belangrijke bijdrage heeft geleverd om de fabriek op te werken vanuit een gewone schuur, tot één van de meest bloeiende zuivelfabrieken van de Alblasserwaard. Het mag gerust gezegd worden, onze kaas, waaraan u zo'n belangrijk aandeel levert, staat bekend als een van de beste producten in een wijde omgeving.

Ook de moeilijke jaren hebt u meegemaakt. Toen het bedrijf in financiële moeilijkheden was, was er amper geld genoeg om de arbeiders uit te betalen”, aldus de heer De Groot.

Beide jubilarissen werd tot slot een enveloppe met inhoud aangeboden.

Over vroeger

Als voorzitter van de personeelsvereniging werd het woord gevoerd door de heer Mekerkamp die eveneens een enveloppe met inhoud aanbood.

De heer C. van IJzeren sprak als vriend van beide jubilarissen: „Meer dan 37 jaar lang zijn we samen opgetrokken en in de afgelopen tijd hebben we veel leuke dingen meegemaakt, vooral vroeger”.

De heer Bouma bracht de felicitaties over namens het hoofdbestuur van het NVV. De beide heren ontvingen hierbij een leren portefeuille.

Het slotwoord werd gesproken door directeur v. d. Bosch. Hij dankte de jubilarissen voor de trouw die ze tijdens hun arbeid hebben getoond en sprak de hoop uit dat ze tot aan hun pensioen in dienst van „De Giessen” zouden blijven.

1971

Nieuwsblad (voor Gorinchem en omstreken), 10/09/1971; p. 3/14

STADSE STREKEN

HENK BOVEKERK

En de Giessenburgers zeulen maar voort in hun financiële loolhof: De bank „Giessen-Nieuwkerk” staat voor het gemak in het vroegere Peursum, terwijl de bank „Peursum” gevestigd is in het voormalige „Giessen-Nieuwkerk” en wie vergist zich daar af en toe niet?

Het mooie dorp aan de Giessen heeft nog meer van die merkwaardigheden uit vroeger tijden. Zo werden er ook twee zuivelfabrieken opgericht: één voor de liberalen en één voor calvinisten.

En dan te bedenken dat de koeien — sinds ze geschapen zijn — altijd wit gekleurde melk hebben gegeven.

1976 De Giessen

Nieuwsblad (voor Gorinchem en omstreken)
12/05/1976; p. 3/16

Veertig jaar bij zuivelfabriek

GIESSENBURG - Maandag
was het precies 40 jaar geleden,
dat de heer C. J. Kortlever in

dienst trad bij zuivelfabriek De Giessen te Giessenburg. Als jongen van 14 jaar kwam hij bij deze zuivelfabriek in dienst en werd te werk gesteld in het pakhuis. Maar zijn ambities reikten verder dan enkel en alleen maar een rol als knecht te spelen. Al vrij vlug kwam hij op kantoor terecht, waar het hem beter beviel. De heer Kortlever wist zich op te werken tot hoofd boekhouder en deze taak vervult hij nog steeds. In de oorlogsjaren is hij voor korte tijd weggeweest bij De Giessen, daar de Duitsers de fabriek sloten. In die tijd was hij werkzaam op de Samenwerking, de andere zuivelfabriek in Giessenburg. Gelukkig werden de deuren snel heropend, zodat hij weer terug kon naar zijn oude stekkie. Feest is er op deze tiende mei niet gevierd, maar dat gaat allemaal gebeuren op de jaarlijkse feestavond, in september. Wel heeft hij al een gouden horloge ontvangen van directie en bestuur. De heer Kortlever heeft geen onderscheiding gekregen voor zijn dienstverband. Hij had namelijk zelf te kennen gegeven, hier liever niet voor in aanmerking te komen.

1979 De Giessen

Nieuwsblad (voor Gorinchem en omstreken) 13-04-1979; p. 5/12

Zuivelfabrieken samen op tentoonstelling

GIESSENBURG - Merkwaardig feit: de kleine Alblasserwaardse gemeente Giessenburg telt niet minder dan twee zuivelfabrieken. Geen concurrenten van elkaar, dat blijkt wel uit het feit, dat de beide fabrieken, „*De Samenwerking*” en „*De Giessen*”, samen met het Nederlands Zuivelbureau een gemeenschappelijke stand hebben op de Middenstandsbeurs, die op 26, 27, 28 en 30 april in het gemeenschapshuis te Giessenburg wordt gehouden.

De Samenwerking

– dit deel bij Giessenburg „*Samenwerking*” (1979)

„De Giessen”

Ook bij „*De Giessen*” zijn de ontwikkelingen voorspoedig, al heeft men er eveneens moeilijke tijden gekend. Toen de heer J. H. G. Geltink acht jaar geleden tot directeur benoemd werd, trof hij een nogal verouderd bedrijf aan. „Die achterstand”, aldus de heer Geltink. „is snel ingelopen. Verschillende bedrijfsonderdelen zijn volledig gemoderniseerd”.

Verdere plannen blijven echter even in de la liggen, omdat er - een fusie met de zuivelfabriek in Arkel op handen is, die de hoeveelheid melk, die jaarlijks wordt verwerkt zal doen stijgen van rond de 30 miljoen liter naar 80 miljoen liter. Op dit ogenblik produceert „*De Giessen*” jaarlijks 3 miljoen kilo kaas (Goudse van 13 kilo) en 400.000 kilo boter.

Bij de boterfabricage worden de modernste methoden, ontwikkeld door het Nederlands Instituut voor Zuivelonderzoek (NIZO) toegepast. Met succes, want de kwaliteit van de boter is sterk gestegen. Evenals de hoeveelheid trouwens, die enkele jaren geleden nog maar bijzonder klein was. Na de fusie zal de verdere modernisering van de onderneming met kracht ter hand worden genomen. Waar de produktie in de toekomst zal plaats hebben is nog niet beslist.

Melkbussen

Eén van de dingen, die op de nominatie staan om te veranderen, is de aanvoer van de melk, die nu nog voor 40% in melkbussen plaats heeft. Die bussen zijn gedoemd om te verdwijnen, al zal, aldus de heer Geltink, „de overgang geleidelijk zijn en zeker nog een aantal jaren vergen. Wij stellen niemand voor het blok. De omschakeling is echter onvermijdelijk, al was het alleen op grond van het feit dat er geen enkele fabriek meer is, die nog melkbussen levert”.

Bij „*De Giessen*” zijn 22 mensen werkzaam. Het is van oorsprong een naamloze vennootschap met een besloten karakter, waarvan de rond 175 melkleverende boeren de aandeelhouders zijn.

Kenmerkend voor het bedrijf is de grote vrijheid, die het zijn aandeelhouders-melkleveranciers laat. „*De Giessen*” is bij geen enkel collectief aangesloten en kent voor de boeren geen leveringsplicht.

„Het is”, zo zegt de heer Geltink samenvattend, „een vrij eenvoudige onderneming, die echter op het brede front van het bedrijfsgebeuren actief is geweest om bij te blijven. En met een redelijk succes”.

Nieuwsblad (voor Gorinchem en omstreken) 28-12-1979; P 7/25

Fusie in zuivel industrie - Arkel *De Linge* en Peursum *De Giessen*

ARKEL/GIESSENBURG - Na een jaar van voorlopige samenwerking hebben de Coöperatieve Zuivelfabriek „*Linge*” te Arkel en de Zuivelfabriek „*De Giessen*” BV te Giessenburg definitief besloten tot een gezamenlijke belangenbehartiging.

Voor dit doel is opgericht de Zuivelindustrie „*BeVeCo*” BV waarin „*Linge*” te Arkel en „*De Giessen*” te Giessenburg in gelijke mate zullen deelnemen.

De ledenvergadering van CZ „*Linge*” en de aandeelhoudersvergadering van „*De Giessen*” BV hebben hieraan op resp. 3 december en 17 december met grote meerderheid hun goedkeuring gegeven. De technische reorganisatie is nog in studie.

De exploitatie, van beide bedrijven is vanaf 23 december 1979 in handen van „*BeVeCo*” BV.

De directie van de nieuwe BV is opgedragen aan de huidige directeuren van „*Linge*” en „*De Giessen*”, de heren J. Bakker J. H. G. Geltink

Het personeel van beide bedrijven gaat mee over naar de nieuwe rechtspersoon.

1980 De Giessen

Gorcumse courant, 09-01-1980; p. 23/36

Oprichting van „Beveco” b.v. zuivelindustrie

ARKEL - Na een jaar van voorlopige samenwerking hebben de Coöperatieve Zuivelfabriek „De Linge” te Arkel en de Zuivelfabriek „De Giessen” B.V. te Giessenburg definitief besloten tot een gezamenlijke belangenbehartiging.

Voor dit doel is opgericht de Zuivelindustrie „Be VeCo” b.v. waarin „De Linge” te Arkel en „De Giessen” te Giessenburg in gelijke mate zullen deelnemen.

De ledenvergadering van C.Z. „De Linge” en de aandeelhoudersvergadering van „De Giessen” B.V. hebben hieraan met grote meerderheid hun goedkeuring gegeven.

De Technische reorganisatie is nog in studie.

De exploitatie van beide bedrijven is vanaf 23 december in handen van „BeVeCo” B. V.

De directie van de nieuwe B.V. is opgedragen aan de huidige directeurs van „De Linge” en „De Giessen” -respectievelijk de heren J. Bakker¹⁷ en J. H. G. Geltink.¹⁸

Het personeel van beide 'bedrijven gaat mee over naar de nieuwe rechtspersoon.

Nieuwsblad (voor Gorinchem en omstreken), 09/01/1980; p. 2/14

Gesprek over problemen in de zuivel

GIESSENBURG - Vanavond wordt in gemeenschapshuis "De Til" te Giessenburg een gespreksavond gehouden van de Voedingsbond FNV, afdeling Giessenburg en Omstreken.

Districtsbestuurder Wim van der Bremen zal daar een toelichting geven op de problemen in de zuivelindustrie.

Gezien de akties die de chauffeurs van de Melkunie op dit moment voeren: het te laat bezorgen van melk en melkproducten aan voornamelijk supermarkten in Amsterdam en Rotterdam, wordt, wanneer de werkgevers niet over de brug komen, niet uitgesloten geacht, dat deze akties op breder vlak gaan spelen en naar andere bedrijven overslaan.

Tevens zal op deze avond gesproken worden over de fusie tussen De Linge te Arkel en Peursum in Giessenburg.

Gorcumse courant, 23/12/1980; p. 28/36

Ook 30-12-1981

¹⁷ J. Bakker Bolsward 1952 Werd in 1955 dir. in Arkel

¹⁸ J.H.G. Geltink Bolsward 1962 – was hiervoor o.a. dir in Olterterp (Fr.)

1982

Nieuwsblad (voor Gorinchem en omstreken)
10/02/1982; p. 6/12

BEVECO **Zuivelindustrie**
"BeVeCo" B.V.

Zuivelindustrie "BeVeCo" B.V. is een nog jonge onderneming, ontstaan uit zuivelfabriek "De Giessen" B.V. en coöperatieve zuivelfabriek "Linge" te Arkel.

Wegens uitbreiding en opbouw van onze activiteiten zoeken wij een

BEDRIJFS- KONTROLEUR

Hij zal worden belast met het onderzoek van samenstelling en kwaliteit van melk en produkten.
Hij zal in samenwerking met de bedrijfsleiding actie moeten ondernemen om tot verdere verbetering en beheersing te komen.
Voor deze functie hebben wij met name belangstelling voor iemand die door wil groeien naar assistent bedrijfschef. Praktische ervaring opdoen in enkele produktiefuncties zal daarom mede tot de taak behoren.
Opleiding: M.L.S. met zuivelervaring of allround zuivelvakman, eventueel met kaderopleiding.
In de naaste toekomst kan een woning aan de Giessen worden vrijgemaakt.
Sollicitaties: Peursumseweg 117, 3381 KV Giessenburg, t.a.v. J. H. G. Geltink, directeur.

1983

Nieuwsblad (voor Gorinchem en omstreken) 1983-01-05

ook MAP Arkel

Beveco gaat op in *Melkunie Holland* Kaasfabriek *De Linge* Arkel gaat na 68 jaar dicht

ARKE/PEURSUM

Melkunie Holland en Beveco BV hebben een principe-akkoord bereikt tot het aangaan van een onderlinge samenwerking. Hierdoor zal de kaasfabriek in Arkel worden gesloten.

Dit heeft voor de ongeveer veertien werknemers in Arkel verder geen gevolgen. zij gaan mee over.

De kaasfabriek „De Linge” in Arkel heeft de respectabele leeftijd van 68 jaar bereikt. Hij werd in 1916 gesticht.

In Beveco BV werkt verder samen kaasfabriek „*De Giessen*” te Giessenburg en daar zullen de Arkelse werknemers, volgens de heer Bakker van „*De Linge*”, bij ondergebracht worden.

De kaasproduktie wordt dus alleen nog in Giessenburg voortgezet.

Melkunie Holland zal, indien nodig kennis leveren ten behoeve van het productieproces te Giessenburg.

In het principe-akkoord is vastgelegd dat *Melkunie Holland* een minderheidsdeelneming in Beveco zal verwerven. Verder treedt een meerjarig melkleveringscontract in werking. Melkunie Holland verwerkt jaarlijks 1,4 miljard kilogram melk dat door circa 6500 veehouders wordt aangevoerd.

In de onderneming werken circa 3700 medewerkers. Bij Beveco voerden in 1982 ongeveer 325 veehouders circa 65 miljoen kilogram melk aan. Bij deze zuivelindustrie zijn 35 medewerkers werkzaam.

De werknemers van Beveco, de Centrale Ondernemingsraad van Melkunie Holland en de werknemersorganisaties zijn over het principe-akkoord geïnformeerd.

Benoemd

GORINCHEM — Ing. J.H.G. Geltink, voorheen directeur van zuivelindustrie BeVeCo te Giessenburg, is benoemd tot bedrijfsdirecteur van de zuivelfabriek Saadco in Saoedi-Arabië.

Nieuwsblad (voor Gorinchem en omstreken), 1984-02-08; p. 3/14

Bestemmingsplan gewijzigd Giessenburg zuinig op zuivelindustrie

GIESSENBURG - De eerste raadsvergadering in het nieuwe jaar leverde een aantal felle discussies op. Het college van burgemeester en wethouders zag zich tot twee keer toe genoodzaakt de vergadering te schorsen voor intern overleg. Dit overigens niet naar aanleiding van het agenda-punt waarbij de uitgave „Over trouwen en samenwonen” ter sprake kwam.

.....
Zuivelfabriek

In verband met recente en toekomstige ontwikkelingen m.b.t. de Zuivelindustrie Beveco B.V., gelegen aan de Peursumseweg - *de Giessen* - diende het bestemmingsplan gewijzigd te worden. Dit riep nogal wat twijfels op bij een aantal raadsleden. De heer A. D. Donk (CDA) meende dat er te veel onduidelijkheid bestond over de toekomstplannen van voornoemde de zuivelfabriek.

Daarop volgde een felle reactie van De Groot. Hij meende dat men als raad niet bij voorbaat nee mocht zeggen daar dan de kans zou bestaan dat Giessenburg uit de boot zou vallen wanneer het zal gaan om een grotere opzet van de zuivelindustrie in de toekomst. Daarmee brengen we de werkgelegenheid in gevaar.

„Laten we alstublieft proberen de zuivelindustrie in Giessenburg te houden, ook al is het goedkeuren van dit voorbereidingsbesluit geen garantie daarvoor”, zo zei hij. „Beslissingen over een vernieuwde opzet van de zuivelindustrie in de Alblasserwaard worden niet meer hier, maar elders genomen”, zo vervolgde hij. Daarbij doelde hij op het feit dat Beveco B.V. voor een groot gedeelte in handen is van eigenaren van buiten de Waard - MelkUnie.

Twijfel

Zijn betoog had mede tot gevolg dat de heer Van de Bron ging twijfelen aan zijn eerdere stellingname. In eerste instantie was hij tegen het besluit geweest maar nu veranderde hij zijn opstelling, mede met betrekking tot het punt van de werkgelegenheid. Wel meende hij dat men attent diende te blijven wanneer het ging om uitbreiding van de milieuproblemen.

De heer Kreukniet ging opnieuw in de oppositie. Een eventuele uitbreiding van het bedrijf zag hij helemaal niet zitten. „Het levert weer meer zwaar vrachtverkeer op en daar is de huidige secundaire weg niet geschikt voor. Bovendien is het levensgevaarlijk. Ik snap niet dat er nog nooit ongelukken zijn gebeurd”. Ondanks zijn vurige pleidooi bleef hij de enige tegenstemmer.

Ook zuivelcoöperaties *Samenwerking* en *De Graafstroom* sluiten aan bij Melkunie

WOERDEN - De Coöperatieve Melkinrichting en Zuivelfabriek „*De Graafstroom*” B.A. te Bleskensgraaf en de Coöperatieve Zuivelfabriek „*Samenwerking*” B.A. te Giessenburg sluiten zich aan bij de Zuivelcoöperatie Melkunie-Holland te Woerden.

Deze toetreding gaat met terugwerkende kracht in **op 1 januari 1984**. Met overgrote meerderheid van stemmen namen de ledenraden van deze coöperaties in de op 16 en 17 mei jl. gehouden vergaderingen hiertoe een besluit. „*Graafstroom*” en „*Samenwerking*”, met elk één bedrijf, verwerken omstreeks 130 miljoen kg. melk. Hiervan wordt circa 115 miljoen Kg. verwerkt tot HB-kaas. De overige melk dient voor consumptiemelk en consumptiemelkproducten.

In totaal hebben beide coöperaties circa 140 medewerkers in dienst. Melkunie-Holland verwerkt 1.6 miljard kg. melk, met een omzet van 1.86 miljard gulden en telt 3400 medewerkers. De werknemersorganisaties verklaarden geen principiële bezwaren te hebben. De Centrale Ondernemingsraad van Melkunie-Holland en Ondernemingsraden van *Graafstroom* en *Samenwerking* verleenden een positief advies.

1985

Nieuwsblad (voor Gorinchem en omstreken), 27/03/1985; p. 8/16

Zuivelindustrie
"BeVeCo" B.V.
te Giessenburg vraagt

**ENKELE
TIJDELIJKE
KRACHTEN**

voor werkzaamheden in
kaasmakerij en pakhuis.

Wij denken aan a.s. dienst-
plichtigen, schoolverlaters
etc.

Aanmelden bij het bedrijf:
Peursumseweg 117
3381 KG Giessenburg

Gorcumse courant, 10/07/1985; p. 26/32

Heden bereikte ons het droeve bericht van het overlijden van onze medewerker en collega

A. B. van Kleef

De heer Van Kleef heeft onze onderneming vanaf 1950 gediend.
Zijn inzet en betrokkenheid zullen ons in dankbare herinnering blijven.
We wensen de familie Van Kleef de kracht toe om dit verlies te dragen.

Raad van Commissarissen,
directie en personeel
Zuivelindustrie BeVeCo B.V.
Giessenburg

Tot heden niets kunnen vinden over sluiting *De Giessen*.....

Moet omstreeks deze tijd – eind 1985, begin 1986 - geweest zijn.....

12-10-1988 Een bericht dat Samenwerking in Giessenburg dicht gaat. Hier niets over – voormale - De Giessen het gaat alleen nog maar over Bleskensgraaf en Samenwerking

Bijlage

Over grote problemen binnen *Samenwerking* 1914-1917

1914

Nieuwe Gorinchemsche Courant, 23-08-1914

INGEZONDEN. (Buiten verantwoordelijkheid der Redactie).

Geachte Redactie!

Mogelijk acht U het even nuttig als ik om het volgende in uw blad op te nemen, bij voorbaat mijn dank voor de plaatsing.

Naar aanleiding der buitengewoon lage prijzen, die in den laatsten tijd hier en daar zijn gemaakt voor kaas en boter, zou ik wel als mijne meening te kennen willen geven, dat deze niet alleen zijn ontstaan door dat het buitenland tijdelijk niet betrok, doch ook omdat een gedeelte der producenten ten slotte, besloot om tot elken prijs te verkoopen.

Toegegeven moet worden dat er bij sommigen wel omstandigheden waren die hiertoe hebben bijgedragen, niettemin is het zeer te betreuren en af te keuren dat het is gedaan; het buitenland kan genoeg gebruiken en de consument zal den prijs wel ongeveer moeten betalen, zonder dan in hoofdzaak de tusschenhandel van deze prijzen zal profiteeren, nu wordt er alleen mede bereikt dat de markt gedrukt is en het moeite kost om deze te herstellen.

Dat er in dezen minder gunstigen tijd ook minder kaas en boter zal worden gebruikt is zonder twijfel, er zullen echter onder de leveranciers onzer grootste afnemers wel zijn die thans niet kunnen leveren, waardoor ons product een betere kans heeft om toch geplaatst te worden, ik zou daarom alle fabrieken en kaasboeren in overweging willen geven, toch vooral niet voor lage prijzen te verkoopen, wij zullen dan allicht tot een beteren prijs komen en naar mijn verwachting het product evengoed geplaatst worden.

Hoogachtend, C. P. BOEKEL. Giessennieuwkerk, 22 Aug. 1914.

Advertentieblad, 18/09/1914; p. 3/6

Giessen-Nieuwkerk.
— Als een staaltje dat de handel van Nederland met het buitenland zich eenigszins herstelt diene, dat de heer Boekel, directeur van de Zuivelfabriek alhier over het station Hardinxveld—Giessendam dezer dagen eene lading van 5600 kazen, wegende te zamen pl.m 97000 K.G., naar Duitschland zond.

Giessen nieuw kerk. 19 Nov.

Heden werd alhier een vergadering gehouden van aandeelhouders der N. V. stoomzuivelfabriek „Samenwerking”. Het eenige punt der agenda was: Verkiezing van vijf commissarissen. De functionarissen hadden alle vijf ontslag aangevraagd, naar aanleiding van een verschil, dat een paar commissarissen met de directie hadden. Na een grondig betoog van den Heer Mr. A. Slob, besloten de commissarissen op diens voorstel de ontslagaanvragen in te trekken, hetgeen alle aanwezigen goedkeurden. Na nog eenige bespreking van ondergeschikt belang werd door een der aanwezigen den heer Mr Slob dank gebracht voor zijn optreden, waardoor een schijnbaar zeer ernstig conflict tot nul werd gereduceerd. De vergadering, die ruim vier uur geduurd had, werd daarna gesloten.

1915 Samenwerking

Nieuwe Gorinchemsche Courant, 04-03-1915; p. 1/4

Giessennieuwkerk. Jaarvergadering der N. V. stoomzuivelfabriek „*Samenwerking*” alhier.

Tegenwoordig zijn 53 aandeelhouders.

Nadat de vergadering door den voorzitter, den heer G. M. v. Houweling, is geopend, leest de secretaris, de heer D. v. Harten, de notulen. Na een paar opmerkingen van de heeren P. Schakel en Mr. A. Slob,¹⁹ worden deze goedgekeurd. De secretaris brengt daarna verslag uit over den toestand der N. V., die gunstig blijkt.

De voorzitter, daarna het woord nemende, zegt dat van deze vergadering geen verslag in de couranten mag worden geplaatst, dan onder censuur van het bestuur. Als reden geeft hij op dat in den laatsten tijd berichten in de couranten over deze fabriek voorkwamen, die hem niet aangenaam zijn. Een paar aanwezigen meenden, dat het gaven van berichten aan couranten niet te keeren is.

Daarna brengt de directeur verslag uit, aan de hand van het gedrukte jaarverslag. Daaruit bleek, dat in 1914 is verwerkt 5.822.657 liter melk. Daarvoor is betaald *f* 326.524,70 of per 100 liters gemiddeld *f* 5.61½.

Verkocht werd voor *f* 253.266,57 aan kaas en voor *f* 116.091,44 aan boter. De exploitatiekosten waren *f* 49.547,01½ of per 100 liters *f* 0,73. De balans sluit met een eindcijfer van *f* 135.392,24, waarin een post als batig saldo *f* 16.241,27.

De commissarissen stellen in hun preadvies voor de door hun nageziene balans met winsten verliesrekening goed te keuren. De commissie van controle verklaart de administratie te hebben nagezien en stelt eveneens voor de rekening en verantwoording goed te keuren, zonder hoofdelijke stemming werden die daarop goedgekeurd.

Het saldo wordt verdeeld als volgt: per 100 liter zal 4 cent worden nabetaald over het geheele jaar, over de maanden Juli en Augustus zal nog 10 cent extra worden betaald, *f* 5000,- afschrijving op inventaris, *f* 2600,- op grond en gebouwen, *f* 500,- op arbeiderswoningen, 10 p.ct. zal worden gestort in het reservefonds en 4½ p.ct. dividend zal aan de aandeelhouders worden uitgekeerd.

Tot bestuursleden worden herkozen de heeren D. v. Harten en D. K. Aanon. Tot lid der commissie van controle werd herkozen de heer T. Kooijman Pz.

Daarna wordt behandeld, een rapport volgens besluit van de algemeene vergadering van 28 October. Dit rapport betreft de al of niet wenschelijkheid de N. V. om te zetten in een coöperatie. Bedoeld rapport, in druk aan de aandeelhouders toegezonden, is hun dus bekend.

Mr. A. Slob vraagt van wie dat rapport is. De voorzitter zegt, dat het is van den heer Reitsma, de secretaris der (F. N. Z.) Federatieve Nederlandsche Zuivelbond. Mr. A. Slob vraagt waarom 12

¹⁹ Mr. A. Slob is – ook burgemeester Haarlemmermeer – is in 1917 de schrijver van het boekje *De zuivelfabriek de „Samenwerking” te Giessen-Nieuwkerk 10 jaar in werking* (Beschrijving scheuring.) -Bron: archieven.nl

regels van het rapport zijn weggelaten. Hij heeft afschrift van het rapport genomen en leest de weggelaten regels, die niet gunstig voor coöperatie stemmen, voor. De voorzitter zegt, dat het bestuur een eigen oordeel wilde vellen en daarom een gedeelte van het rapport weglief.

Mr. A. Slob zegt, dat het onnoodig is een dergelijk rapport te vragen aan den heer Reitsma. Genoemde heer die secretaris is van een coöperatieven bond, zal wel zoo gunstig mogelijk rapporteeren dat kan men van te voren wel denken. Wil men een rapport, dan moet men dat vragen aan een onpartijdig deskundige. De voorzitter zegt daarna dat hij op heden geen voorstel tot omzetting doet en sluit de discussie

Daarop wordt besproken de belangen van aandeelhouders en melkleveranciers. De voorzitter betreurt, dat enkele aandeelen in 't bezit zijn van personen die geen melk leveren, hij moet echter erkennen dat hij zelf indertijd heeft medegewerkt, om die aandeelen te plaatsen.

Het bestuur wordt door de vergadering gemachtigd eenige van die aandeelen terug te koopen, als zij die weer kan plaatsen bij melkleveranciers. Ook wordt het bestuur gemachtigd een crediet van f 30.000,- te nemen voor 1 jaar.

Bij de rondvraag bespreekt de voorzitter de wenschelijkheid, dat ieder melkleverancier voor eigen melkkannen zorgt.

De meeningen zijn hierover echter zeer verschillend. Het bestuur wordt ten slotte gemachtigd een onderzoek in te stellen bij andere fabrieken en hiervan rapport uit te brengen, waarna de vergadering wordt gesloten.

Invaliditeitswet.

Arie de Bruin te Hardinxveld vorderde eene ouderdomsrente met ingang van 28 April 1915 en stelde dat hij van zijn 65e tot zijn 70e jaar voor de zuivelfabriek „de Samenwerking” te Giessen Nieuwkerk dagelijks de melk bij verschillende leveranciers heeft gehaald tegen 1/4 cent per liter en ook behulpzaam was bij het uitladen van kaas.

De Raad oordeelde dat geen arbeid in loondienst is verricht, omdat hij met eigen paard en wagen reed en hij alzoo uitoefende het vrachtedradersbedrijf.

Giessen-Nieuwkerk.

— Gedurende de maand November is door de N. V. Stoomzuivelfabriek „Samenwerking” alhier verwerkt totaal 275.351 liter melk. Daarvoor wordt uitbetaald, behalve de terugontvangen wei, f 11,30 per 100 liter. De hoogste en laagste prijzen zijn resp. f 13,18 en f 9,09 per 100 liter.

— Het bestuur der stoomzuivelfabriek „Samenwerking” alhier heeft besloten de weekloonen van het personeel met ingang van jl. Zaterdag met f 0,50 te verminderen.

Welke redenen het bestuur tot deze daad genoopt hebben, is aan het personeel niet bekend. Zij moeten wel van ernstigen aard zijn, anders besluit men niet om in deze voor den werkenden stand zoo dure tijden, in plaats van een duurtetoeslag, minder loon uit te betalen, te meer niet, waar de fabriek in financieel opzicht toch niet te klagen zal hebben.

1916 Samenwerking

Nieuwe Gorinchemsche Courant, 24-02-1916; P. ¼

Vergadering van aandeelhouders der N.V. Zuivelfabriek „*Samenwerking*” te Giessennieuwkerk.

De vergadering werd gehouden in het café van Verheul.

Dat er wat broeide onder de aandeelhouders, was algemeen bekend, maar weinigen zullen hebben vermoed, dat er zoo'n brand uit zou ontstaan. Het onderstaand verslag geeft een zoo getrouw mogelijk en objectief beeld van hetgeen op deze vergadering is voorgevallen, wat vele lezers zeker met belangstelling zullen lezen en waaruit voor menigeen allicht iets te leeren valt.

Aanwezig waren 65 aandeelhouders, vertegenwoordigde 166 aandeelen.
De president-commissaris C. M. van Houweling opent de vergadering met een hartelijk woord van welkom.

De secretaris der commissarissen D. van Harten leest de notulen van de vorige jaarvergadering, welke werd gehouden op 26 Februari 1915.

Deze notulen waren zeer uitvoerig. Wij stippen er uit aan, dat toen aanwezig waren 53 personen met 172 aandeelen; dat de aftredende commissarissen D. K. Aanen en D. van Harten werden herkozen met 165 en 166 stemmen.

Deze notulen worden onveranderd goedgekeurd.

Aan de orde komt het jaarverslag van den secretaris.

Mr. Slob uit Hoofddorp vraagt het woord en drukt zijn blijdschap uit over het korte maar krachtig gestelde jaarverslag; hij brengt een woord van dank aan den secretaris daarvoor en herhaalt nog eens deze zinsneden uit het verslag:

„Gaf het begin van de mobilisatie in 1914 een malaise in het bedrijf, weldra kwam er opleving, die zich het jaar 1915 heeft voortgezet en prijzen met zich mede bracht, zoo hoog, als ze nog nooit bereikt zijn.

Wel waren er dikwijls schommelingen in de markt en waren er menigmaal groote moeilijkheden te overwinnen door de beperkingen, die den handel waren opgelegd.

Dat alles vereischte eene bekwame leiding en het is mij eene behoefte, hier op deze plaats te verklaren, dat de directeur zijn zoo verzwaarde taak boven allen lof en met toewijding heeft vervuld.

Hem zij daarvoor een woord van dank gebracht.”

Spreker wijst er op, dat in het jaarverslag over 1914 geen enkel vriendelijk woord aan het adres van de directie der fabriek voorkomt; dat in het verslag over 1913 nog gesproken werd over een samenwerking tusschen directeur en commissarissen, die uitstekend was.

Ook in vroegere verslagen is dit gebeurd; zoo lezen wij in het advies van commissarissen over 1910:

„Met voldoening constateeren wij de vooruitgang en de goede werking der fabriek, wat in niet geringe mate te danken is aan het goede beheer.

De verhouding met de Directie was steeds goed en alle verlangde inlichtingen werden voortdurend met bereidwilligheid verstrekt”

Nog een jaar vroeger, over 1909 schreven commissarissen in hun advies:

„De verhouding tusschen Commissarissen en Directie is steeds goed geweest; alle zaken, die ook dit jaar weer zeer belangrijk waren, zijn in goede harmonie geregeld.

Commissarissen hopen en vertrouwen, dat dit steeds zoo moge blijven, waar onze vennootschap niet anders dan wel bij kan varen” ; terwijl de secretaris in zijn verslag deze woorden neerschreef:

„Hier is het nog de plaats hulde te brengen aan den vorigen Directeur, aan wien de fabriek zooveel te danken heeft, terwijl zijne plaats is ingenomen door iemand, die ons niet heeft teleurgesteld in onze verwachtingen en volkomen berekend blijkt voor zijne moeilijke taak. De verhouding tusschen Directeur en Bestuur is eene van de allerbeste, de veertien bestuursvergaderingen hebben zich gekenmerkt door eene goede harmonie, die nooit door eenigen wanclank is verstoord.”

Mr. Slob zegt in het jaarverslag over 1915 weer denzelfden toon te beluisteren van waardeering in den arbeid van den directeur, welke ook in vroegere jaren gehoord werd. Hij verheugt zich daarover en constateert, dat - waar dit verslag zeker met instemming van alle commissarissen is gedrukt - de verstandhouding tusschen hen en den directeur goed moet zijn.

Toch is aan den anderen kant iets, dat teleurstelt. Immers woorden van dank en hulde zijn in den regel zoo goedkoop. Daarom had spreker liever deze waardeering ook zien uitgedrukt op een andere wijze en wel in klinkende munt.

Volgens artikel 18 der statuten bepalende aandeelhouders het salaris van den directeur op een niet-bindende voordracht van commissarissen.

Nu is het merkwaardig, dat de fabriek al bijna 9 jaren bestaat; deze directeur al sedert 1909 in functie is; tot heden - overeenkomstig de loffelijken getuigschriften van vele jaarverslagen - met veel energie de fabriek heeft tot bloei gebracht; de omzet van de melk is verdubbeld en... het salaris is van den directeur in al die jaren niet vermeerderd; ja zelfs verminderd!!

Spreker vindt dat dit niet klopt; dat hier iets hapert en had verwacht, dat heeren commissarissen in de gunstige bedrijfsresultaten over het jaar 1915 aanleiding zouden hebben gevonden om nu op deze jaarvergadering aan de aandeelhouders een voorstel te doen om dit salaris te verhoogen; temeer waar men allerwegen van salaris-verhoogen in publieken en particulieren dienst hoort.

Gevraagd wordt daarom: Is er in het college van commissarissen niet over deze zaak gesproken en zoo niet - is de voorzitter dan bereid deze aldaar ter tafel te brengen?

De Voorzitter zegt, dat voorzoover hij zich herinneren kan over deze zaak door commissarissen niet is gesproken en verder dat zij natuurlijk alles wat hier besproken wordt, zullen overwegen en ook van dit denkbeeld nota zullen nemen.

Het woord is nu aan den directeur tot het uitbrengen van zijn jaarverslag.

De heer C. P. Boekel loopt het geheele gedrukte verslag nog eens na. Daaruit blijkt, dat er in 1915 iets minder is verwerkt dan in 1914; nu in totaal ruim 5½ miljoen kilogram melk, waarvoor werd uitbetaald ruim 500 duizend gulden of gemiddeld 9,03 cent per liter; de hoogste prijs van vroegere jaren bedraagt 5,82 cent; in dezen prijs is begrepen gratis melkvervoer en teruggave van wei, waarvan de voederwaarde in dezen tijd niet gering is.

Het bedrijfsjaar is alzoo zeer voorspoedig geweest en gewezen wordt op de wenschelijkheid om nu het bedrijf te versterken (door flinke afschrijvingen op gebouwen en machinerieën) en in deze tijden van voorspoed door het vormen van reserve, rekening te houden met latere mogelijkheden van slechte bedrijfsjaren.

Er is in 1915 verkocht aan kaas voor bijna *f* 350.000 en aan boter voor bijna *f* 40,000; de gemiddelde prijs van alle boter was *f* 1,73½ per kilogram en die der weiboter *f* 1,56

De directeur wijst er op, dat deze goede bedrijfsresultaten zijn verkregen, hoewel de exploitatiekosten aanmerkelijk gestegen zijn.

Op brandstof en olie werd *f* 1600; op zout, kleursel, stremsel, salpeter enz. werd circa *f* 2500 meer uitgegeven.

De jaarcontrole der boeken werd verricht door den heer Roubroek, landbouwkundige in Algemeene Dienst van den Nederlandschen zuivelbond te 's-Gravenhage.²⁰ Deze wijst in zijn rapport er op, dat meerdere afschrijving op gebouwen en inventaris noodzakelijk is en een reserve van *f* 1535 voor een bedrijf met een omzet van ruim een half miljoen gulden veel te klein is. Aan te bevelen is - zijns inziens, - dat vooral in deze tijden een flinke reserve gevormd wordt.

Op 31 December 1915 waren 178 aandelen geplaatst tot een bedrag van *f* 89.000; sedert het vorige jaar zijn 7 stuks teruggenomen, maar nog niet weer uitgegeven.

De directeur eindigt zijn verslag met te constateeren, dat de boerenstand een sterke positie heeft door een coöperatief werkende fabriek.

Wie in den loop van het vorige jaar de melk zelf verkaasd hebben, profiteerden meer dan de leveranciers aan particuliere fabrieken doch hebben dit jaar zeer zeker hun eigen arbeidskracht niet vergoed gekregen tegenover de leden der coöperatieve fabrieken.

Spreker sluit met den wensch, dat onze zaak ook verder moge bloeien als tot heden.

De Voorzitter dankt den heer Boekel voor zijn uitgebreid verslag.

De heer L. van Harten kan in het verslag niet zien, hoeveel de kaas per kilogram heeft opgebracht; hij zou dit wel gewenscht vinden. Ook vraagt hij eenige inlichtingen omtrent de post electriciteit.

De heer Boekel antwoordt, dat het aantal kilogrammen verkochte kaas gemakkelijk kan worden opgegeven, maar dan heeft men nog geen goed overzicht, want de kaas is van verschillende soort en dit voor iedere soort uit te rekenen is nogal omslachtig; als de vergadering er echter opstaat, kan het gebeuren.

De heer Mr. Slob wil een viertal opmerkingen maken.

In de eerste plaats, dat een vergelijking van de cijfers der werkloonen over verschillende bedrijfsjaren hem tot de conclusie heeft gebracht dat deze in de laatste jaren niet belangrijk zijn gestegen hoewel de omzet van de fabriek zeer is toegenomen.

Aangenomen, dat de loonen van het personeel bevredigend zijn (wat verondersteld mag worden van een zaak als deze) dan vloeit er uit voort, dat de directeur kans heeft gezien met vrijwel hetzelfde personeel en bijna dezelfde onkosten aan de fabriek meer arbeid te doen presteeren; daarvoor komt hem een woord van dank toe.

In de tweede plaats is het vreemd, dat het reservefonds van zoo'n flinke fabriek in 1909 reeds bedroeg *f* 1500 en nu zes jaren later, slechts *f* 1535; dat is *f* 35 meer. Spreker wil er eens op wijzen dat dit naar niets lijkt; dat er al eenige jaren in strijd met de statuten moet zijn gehandeld en dat hij het geheel eens is met het rapport van den heer Roubroek, die ook op dit punt heeft gewezen.

²⁰ Dat is de Coöperatieve F.N.Z.!

In de derde plaats lijkt het spreker niet goed te zijn, dat er aandeele worden teruggenomen en deze niet weer worden uitgegeven. Zal de fabriek sterk worden, dan moeten alle aandeele uitgegeven zijn; licht over een groot aantal personen, in hoofdzaak zelf melkveehouders zijnde. Daartoe is trouwens vroeger ook al besloten, maar spreker begrijpt niet waarom de aandeele wel worden ingewisseld en niet weer uitgegeven. Zijn er aanvragers geweest, waarom dan hun niet gegeven? Zijn ze er niet geweest, waarom gaan commissarissen er dan niet op uit om te trachten de aandeele te plaatsen? Dat is toch nodig in het belang van de fabriek om zooveel mogelijk leveranciers van melk ook financieel aan deze zaak te verbinden. Dan wordt ook voortdurend kleiner het bezwaar, door den voorzitter zoo dikwijls opgenoemd, dat er enkele aandeelhouders zijn die zelf geen veehouders zijn. Dit zijn er nu 7 personen met 9 aandeele; wat kunnen die voor invloed doen gelden tegen 191 aandeele van melkveehouders?

In de vierde plaats wijst spreker op de principiële fout, welke elk jaar gemaakt is, om de beslissing omtrent het bedrag, hetwelk op gebouwen en inventaris zal worden afgeschreven over te dragen op de vergadering van aandeelhouders terwijl volgens de statuten de commissarissen dit moeten doen.

Ook komt hij er tegen op, dat in dit jaar van voorspoed, waar in den zomer zulke hooge melkprijzen zijn betaald als wij menschen misschien nooit meer zullen beleven, nu niet een extra-bedrag wordt afgeschreven en wel wordt voorgesteld nog eens 10 cents per 100 liter extra na te betalen; zelfs aan boeren, die aandeelhouders zijn en niet-aandeelhouders evenveel !! Dit acht spreker onbillijk en verkeerd; in strijd met het geheele karakter van de vereeniging; dat gebeurt zelfs in een zuivere coöperatieve vereeniging niet.

De Voorzitter beantwoordt de verschillende sprekers.

Aangaande de kleine kas van het reservefonds zegt spreker dat dit vermoedelijk een abuis is geweest.

De afschrijving op gebouwen en inventaris behoort wel tot de bevoegdheid van de commissarissen, maar die willen liever de aandeelhouders daarover laten beslissen; het is toch hun zaak.

Mijnheer Slob wil altijd van de fabriek een groote, schitterende zaak maken, maar spreker wil zorgen, dat de leveranciers veel geld voor hun melk krijgen; de fabriek is voor hen gebouwd en het is er om te doen, dat de boeren flinke prijzen voor hun melk maken; het andere is van minder gewicht.²¹

Wat de aandeele betreft, meent spreker, dat geen enkel formeel verzoek tot het ontvangen van aandeele bij commissarissen is ingekomen.

Mr. Slob bestrijdt de redeneering van den voorzitter.

Aandeele van de fabriek moeten niet in portefeuille blijven, maar uitgegeven worden, dat is de eenige goede, gezonde praktijk; bovendien is er geen voordeeliger bedrijfskapitaal te verkrijgen want dit aandeelengeld ontvangt eerst een rente van 4 pct. als er winst gemaakt wordt; is er geen winst, dan is zelfs geen rente verschuldigd en het geld bij de Boerenleenbank kost toch zeker meer.

(Wordt vervolgd).

21 Dik aangezet door ZHN.

Giessen-Nieuwkerk.

— Naar wij vernemen hebben verschillende aandeelhouders, die over den loop der zaken in de zuivelfabriek „Samenwerking“ te Giessennieuwkerk niet tevreden zijn, Mr. A. Slob, advocaat, wonende te Hoofddorp, uitgenoodigd om in een lezing eens uiteen te zetten het verschil in grondslag tusschen een naamlooze vennootschap, welke zuiver coöperatief werkt (Zuivelfabriek) en een coöperatieve vereeniging als de graanmaaldery. Vermoedelijk zal deze uitnoodiging worden aangenomen.

Giessen-Nieuwkerk.

— Het jaarverslag van de zuivelfabriek „Samenwerking“ over 1915 wijst op een totaal van verwerkte kilogrammen melk van 5627179, een nadeelig verschil van 195508 met 1914; aan kaas is ontvangen een totaal bedrag van f 344467.78½ en aan boter f 197339.31½. De winst- en verliesrekening geeft een batig saldo aan van f 19349.51. De toestand van het geheel is zeer gunstig te noemen.

Vergadering van aandeelhouders der N.V. Zuivelfabriek „*Samenwerking*” te Giessennieuwkerk. Dl. II

Het rapport van de commissie van controle en de balans met winst- en verliesrekening worden na een paar opmerkingen goedgekeurd.

Er blijkt, dat de commissie van controle driemaal is vergaderd geweest, en het lid, de heer P. Schakel daarbij tweemaal verhinderd is geweest.

Aan de orde komt de vaststelling van de verdeling van het saldo over 1915; dit is *f* 19.349,51.

De commissarissen stellen voor te handelen als volgt:

Afschrijving op grond en gebouwen	<i>f</i> 2.781,69
Afschrijving op inventaris	<i>f</i> 5.246,58½
Afschrijving op arbeiderswoningen	<i>f</i> 219,67
4 pCt. rente op aandeele .	<i>f</i> 3560,-
10 pCt. van het restant op reserve	<i>f</i> 754,15½
¼ pCt, op aandeele	<i>f</i> 443,10
10 cts, nabet. per 100 K.G. melk	<i>f</i> 5627,17
Restant	<i>f</i> 715,24
	<i>f</i> 19349,51

De heer Teunis Kooijman maakt bezwaar tegen deze verdeling. Zijns inziens is de afschrijving op de gebouwen en inventaris te klein. Ook een rente van 4½ pCt. op de aandeele acht hij bij den tegenwoordigen rentestandaard veel te gering.

Vervolgens meent spreker dat niet enkel aan de melkleveranciers een extra-uitbetaling moet geschieden, evenzeer aan den directeur en het personeel iets toekomt.

Hij stelt daarom voor:

- a) op grond, gebouwen, inventaris en arbeiderswoningen meer af te schrijven *f* 2000;
- b) 1 aan de aandeelhouders te betalen 5 pCt;
- 2 aan den directeur te geven: over 1914 *f* 250; over 1915 *f* 250;
3. aan het personeel een week extra-loon *f* 200.

dan kan aan de melkleveranciers in plaats van 10 cent nog 7 cent per 100 liter worden nabetaald. Dit voorstel vindt bij vele aanwezigen in stemming.

Mr. Slob steunt dit voorstel-Kooijmen. Over meerdere afschrijviug had hij reeds gesproken; dit gaat dus in zijn lijn. Alleen acht hij *f* 2000 meer mog te weinig.

Meerdere rente voor de aandeelhouders acht hij niet onbillijk, hoewel hij persoonlijk er zich niet warm voor wil maken.

Veel meer voelt spreker er voor den directeur en het personeel een gratificatie te geven.

Vele buitenstanders weten niet, wat een directeur aan een groote fabriek te doen heeft, maar iemand als spreker die weet, wat administratie is en nog al eens met den directeur in aanraking komt, is van overtuigd dat de heer Boekel over 1914 zeer moeilijke maanden gehad heeft en in 1915 met veel stuurmans-wijsheid door een stapel regeeringsmaatregelen en voorschriften is doorgezeild; dat deze bijna altijd dag en nacht heeft moeten werken en prachtige resultaten heeft bereikt. De vorige jaarvergadering was er niemand, die een woord van erkentelijkheid sprak om

den directeur te bedanken voor zijn flinken arbeid; vlak na de mobilisatie vooral, toen iedereen bijna zijn hoofd kwijt was.

Dit heeft spreker gehinderd en hij heeft er later spijt van gehad toen zelf ook te hebben gezwe-
gen.

Nu is er gelukkig gelegenheid om deze fout te herstellen en daarom geeft spreker gaarne zijn stem aan het voorstel, hoewel het zijns inziens niet ver genoeg gaat.
Als dit bedrag van f 250 over 1914 en 1915 moet gelden als een belooning voor de door den directeur gepresteerde diensten, is hij er tegen want zoo'n man is er voor de fabriek wel f 10.000 waard; zijn arbeid is in zulke abnormale jaren haast niet naar waarde te betalen.
Spreker ziet in dit voorstel een gratificatie *als bewijs van waardering*, voor al den verrichtten arbeid en als zoodanig zal hij er graag voorstemmen.

Ook het personeel heeft zijn krachten gegeven en meegewerkt aan het maken van een goed product; bij zoo groote opbrengst hebben zij recht op dezelfde waardeering en deze te doen blijken in een week extra-loon, is zeker niet overdreven.

Laten wij deze menschen morgen ook een plezierigen dag bezorgen en hen op deze wijze aan onze zaak verbinden, zoodat zij hart hebben voor hun taak.

Tenslotte zegt spreker, dat hij veronderstelt, dat dit voorstel is naar den geest van commissarissen, die in hun jaarverslag immers den directeur met zooveel lof hebben overladen; daarom vraagt hij hen dit voorstel over te nemen om een stemming te vermijden.

Wordt dit aangenomen, dan krijgen de melkleveranciers toch nog 7 cent extra per 100 kilogram nabetaald; toch nog voldoende om tevreden te zijn, waar gedurende den geheelen zomer hoge prijzen zijn uitbetaald en verleden jaar ook slechts 6 cent werd nabetaald.

De Voorzitter raadpleegt met zijn commissarissen.

Blijkbaar zijn er twee commissarissen voor en twee tegen (waaronder de voorzitter) om het voorstel over te nemen.

Alzoo wordt tot stemming overgegaan van het voorstel-Kooijman.

Aangenomen wordt het eerste gedeelte (meerdere afschrijving) met 35 tegen 77 stemmen en verworpen wordt het tweede gedeelte (gratificatie directie en personeel enz.) met 85 tegen 81 stemmen.

Het naar dezen uitslag gewijzigd voorstel van het bestuur wordt nu zonder hoofdelijke stemming aangenomen.

Nu komt punt 5 der agenda.

Verkiezing van drie commissarissen wegens periodieke aftreding van de heeren Boer, Eijkelenboom en van Houweling.

In de vacature-Boer-verkrijgt A. Boer 93 en W. Stob 71 stemmen; blanco 2.

in de vacature-Eijkelenboom is de uitslag: P. Schakel Adriaanszoon 83, Eijkelenboom 77, van onwaarde 2, blanco 2;

De Voorzitter stelt voor Over te gaan tot de verkiezing van een commissaris in de vacature-Houweling.

Mr. Slob vraagt het woord in verband met de vervulling van deze vacature.

De Voorzitter weigert hem het woord te verleeeuo.

Mr. Slob beklagt zich hierover en wenscht zich dan op de vergadering te beroepen; hij doet het voorstel, dat hem alsboven gelegenheid zal worden gegeven het woord te voeren.

De Voorzitter brengt dit voorstel Slob in stemming. Het wordt verworpen met 88 tegen 77 stemmen; 1 blanco.

De Voorzitter zegt, dat nu deze stemming zo uitgevallen is, hij toch Mr. Slob het woord wil geven voor vijf minuten om een verklaring af te leggen zooals wel meer gebeurt.

Mr. Slob protesteert tegen deze inbreuk op de spreekvrijheid en zegt verder verrast te zijn door den uitslag van de gehouden stemmingen; had hij dit kunnen vermoeden, dan had hij vóór de stemming het woord gevraagd; nu wil hij nog iets zeggen voor er in de derde vacature gestemd wordt.

Het is spreker bekend, dat er bij den president-commissaris Houweling, die tevens directeur is van de coöperatieve graanmaalderij, sinds vele jaren al een plan bestaat om de zuivelfabriek en graanmaalderij onder een beheer te brengen. Hiertegen heeft spreker altijd gewaarschuwd omdat hij daarin een groot gevaar ziet. Nu schijnt het doel meer dan ooit zijn bereiking nabij, want de heer P. Schakel is feitelijk de onderdirecteur der fabriek. Wij krijgen nu drie commissarissen, die aan de graanmaalderij zijn verbonden.

De president heeft persoonlijk tegen spreker gezegd, dat hij moest toegeven, dat zijn positie als commissaris aan de zuivelfabriek en directeur van de maalderij wel wat gewrongen was en als de omstandigheden normaal waren, zeide hij te zullen bedanken als commissaris. Deze verklaring is spreker voorloopig voldoende geweest en hij voor zich zou niet mee hebben gedaan om vandaag van Houweling als commissaris te wippen.

De heer A. Boer interrumpeert, dat spreker dat liegt; hij sommeert door het opsteken van de twee voorste vingers van zijn rechterhand Mr. Slob om zijne woorden waar te maken.

Mr. Slob zegt, dat hij dit laatste niet noodig acht en vervolgt ongeveer als volgt:

De commissarissen hebben tot plicht om met den directeur samen te werken en den bloei van de fabriek te bevorderen.

Tot commissaris is nu gekozen iemand, als de heer Schakel, die openlijk heeft verklaard dat hij er sinds lang over zit te peinzen, hoe hij zijn melk op een andere wijze zal kunnen laten verwerken dan in de fabriek en dat hij niet rusten zal vóór de heer Boekel vertrokken is. (Er wordt geroepen: Ja, dat is waar, dat hebt ge tegen mij gezegd.)

Dat het waar is staat vast; de heer Schakel heeft iets dergelijks tegen mijn eigen zuster gezegd. Kan zulk een keuze nu zijn in het belang van de fabriek? Immers neen! Ik verwacht, dat de heer Schakel zelf zooveel karakter zal toonen, dat hij begrijpt dat zulk een man in het college van commissarissen toch niet hoort.

Spreker zal het hierbij laten omdat zijn spreektijd beperkt is.

De vergadering moet weten wat ze nu doen zal, maar hij wil de aandeelhouders nog eens waarschuwen; dan zijn de gevolgen van hem af. Wordt nu van Houweling ook weer gekozen, dan wordt de weg vrij om de maalderij met de zuivelfabriek te combineeren; dan zal de sterke de zwakke straks moeten steunen. Nu het zóó gelooopen is; wil spreker tot een herkiezing van Van Houweling niet meewerken.

Er ontstaat een groot rumoer.

Verschillende aandeelhouders spreken door elkaar.

Er wordt geroepen: het lijkt naar niets; het is schande; een familiegroep is het!

De heer D. van Harten zegt, dat hij dezen loop zeer afkeurt.

Zijns inziens moet de voorzitter zelf toegeven, dat het zoo toch niet goed gaat; er is teveel familie in een klein college.

Verschillende stemmen: Van Harten bedankt maar als secretaris; dan kan er weer een familielid worden gekozen; laten we alles maar aan hen overgeven

De heer D. van Harten vervolgt:

Voorzitter, u moet oom zeggen tegen Duur Aanen (commissaris); Schakel (pas gekozen) moet oom zeggen tegen u, Adriaan Boer (commissaris) is uw zwager en moet tevens oom zeggen tegen Aanen; dat is toch niet goed, het is mij nu ook veel te familieachtig en als het zoo blijft, blijf ik er niet in.

Er wordt geroepen, dat Schakel zich moet verantwoorden:

De heer P. Schakel zegt eindelijk heel kort: niet te gelooven, dat hij zoo iets gezegd heeft, hetgeen luide protesten uitlokt.

De Voorzitter beveelt dat tot stemming zal worden overgegaan.

Er wordt gestemd, waarvan de uitslag is: Houweling 86, W. Slob 68, blanco 9. T. Kooijman 2 en B. Schakel 1 stem.

De benoemde heeren Boer en Houweling verklaren de benoeming aan te nemen; de heer P. Schakel zegt zich nog eens te willen bedenken.

Overgegaan wordt tot punt 6 der agenda: Verkiezing van een lid van de commissie van controle wegens periodieke aftreding van den heer Schakel.

Uitgebracht werden op F. van IJzeren 56 stemmen; A. Maat 38; Alb. Muijlwijk 19; L. van Harten 16; J. Timmer 8; E. de Kuijper 5; W. Slob 5.; D. Schakel 5; Alb. Pierhagen 1; A. van 't Hoog 1 en P. Schakel 1 stem.

Tegelijk komt punt 7 aan de orde: rapport eigen melkbussen.

De heer Boekel deelt mee, dat er geen rapport is; dat hij enkele inlichting- heeft gevraagd aan een paar bevoegde personen, die hem aanrieden de bier gevolgde gewoonte maar te handhaven.

De voorzitter stelt voor alzo te besluiten; dit wordt goedgevonden.

Zonder discussie wordt besloten bij de Boerenleenbank weer een crediet van 50 à 60 mille aan te vragen.

Bij het volgende punt: Terugkoop aandelen stelt Mr. Slob voor te besluiten aan Commissarissen op te dragen dat zij zoo spoedig mogelijk zullen uitgeven de nog in portefeuille zijnde 22 aandelen aan die veehouders, in de volgorde waarin zij zich aanmelden, die over het jaar 1915 meer dan 30.000 liter melk hebben geleverd en zich verbinden hun melk ook weer over 1916 te zullen leveren.

Er ontstaat een zeer verwarde discussie, zoodat het moeielijk is alles juist weer te geven.

De heer T. Kooijman wijst op de billijkheid om de niet aandeelhouders-melk-leveranciers iets minder voor de melk te betalen dan de aandeelhouders; deze laatsten loopen toch altijd eenig financieel risico; de eersten niet.

Besloten wordt, dat voortaan een leverancier voor zijn melk boven de 30.000 liter per jaar 1/20 cent zal worden gekort als hij geen aandeelhouder is.

Verder ontstaat er een breede discussie over de vraag of de leveranciers in Giessendam ook aandeelhouders kunnen worden.

Mr. Slob meent van ja; zij leveren ook hun melk; daarmee steunen zij de fabriek.

De Voorzitter meent, dat het nog betwist kan worden of deze melk wel voordeelig voor de fabriek is; hij voor zich zou deze melk liever laten staan en de kring, waar binnen de melk gehaald wordt, inkrimpen.

De heer T. Kooijman en andere personen wijzen op boeren, die wonen aan de Haar, op het dorp Hoornaar enz. die in dezelfde conditie verkeerden als de Giessendamsche melkboeren, en vragen waarom wel de Giessendammers en niet die anderen moeten worden uitgesloten.

Mr. Slob handhaaft zijn voorstel om elke groote en vaste melkleverancier in de gelegenheid te stellen aandeelhouder te worden; de voorzitter wil dit beperken tot wat hij noemt „den kleinen kring” die bevaren kunnen worden.

Het voorstel -Slob in stemming gebracht wordt verworpen met 78 tegen 62 stemmen, waarna het voorstel- Houweling wordt geacht aangenomen te zijn.

De Voorzitter zegt de verkiezing van een controle-commissielid voorloopig te willen uitstellen en vraagt wie nog iets heeft voor de rondvraag.

De heer Timmer wil klaarheid over de houding van het nieuwgekozen lid Schakel.

Tegen hem persoonlijk heeft Schakel de woorden gesproken dat hij niet rusten zal voor de heer Boekel van de fabriek weg zal zijn. Is dit nu waar of niet waar? Is hij een leugenaar of Schakel? Laat laatstgenoemde klaren wijn schenken, dan weten we wat wij aan hem hebben zullen.

Hij is nu commissaris en zal aan zijn werk kunnen beginnen. Schakel moet opstaan en antwoord geven.

Verschillende andere personen steunen dezen eisch.

De heer P. Schakel zegt: Ik kan mij niet herinneren die woorden gesproken te hebben, maar als ik ze gezegd heb, trek ik ze bij dezen in.

Stemmen: dat is niet genoeg; er is geen waarborg dat ge weer niet verandert.

De Voorzitter: De heer Schakel heeft de woorden ingetrokken en dit lijkt mij voldoende; hiermee is deze zaak uit.

Verschillende stemmen roepen dooreen: Neen! neen!

Er ontstaat een geweldig rumoer; vele gemoederen zijn zeer opgewonden.

De Voorzitter sluit de vergadering en gaat heen.

Er was zodoende aan één stuk door, zonder pauze, vergaderd van 's morgens 10 uur tot 's middags bij 5 uren.

Nieuwe Gorinchemsche Courant, 09/03/1916; p. 2/4

Giessennieuwkerk. De heer P. Schakel Adz., die onlangs werd gekozen tot commissaris der N. V. Stoomzuivelfabriek „Samenwerking” alhier, heeft zijne benoeming aangenomen. Gelijk uit het verslag der laatst gehouden vergadering bleek, heeft genoemde Schakel beweerd, niet te zullen rusten voordat de tegenwoordige directeur weg is. Wel heeft hij op die vergadering, tengevolge van het heftige protest, die woorden teruggetrokken, maar er bestaat voldoende reden te veronderstellen, dat zijn meening niet veranderd is.

Neemt men daarbij in aanmerking, dat een paar personen voortdurend trachten door lasterlijke uitdrukkingen den directeur in een valsch daglicht te stellen, dan is het verklaarbaar dat de betrekking als directeur van een uitstekend werkende fabriek ook onaangenaamheden met zich brengt.

Nieuwe Gorinchemsche Courant, 23/03/1916; p. 2/4

Giessennieuwkerk. Als protest tegen de aanweming der functie van Commissaris der N. V. Stoomzuivelfabriek, door den heer P. Schakel, die ook Commissaris is van de Coöperatieve Landbouwvereniging alhier, en om andere redenen, hebben verschillende veehouders hun lidmaatschap opgezegd.

Ook hebben twee van de zeven commissarissen hun ontslag genomen.

Nieuwe Gorinchemsche Courant, 11/05/1916; p. 2/4

Giessennieuwkerk, 9 Mei. Gedurende de maand April werd verwerkt door de stoomzuivelfabriek alhier 798940 liters melk. Daarvoor werd uitbetaald, behalve de terugontvangen wei f 87244.25 dat is gemiddeld per 100 liter f 10.92.

De aanvoer van melk was de laatste weken zoo groot, dat de directie zich genoodzaakt zag enkele tijdelijke leveranciers te verzoeken hun melk niet langer te leveren aan de fabriek, omdat de groote hoeveelheid de capaciteit der fabriek te boven ging. De aanvoer is thans ruim 34000 liters per dag.

Nieuwe Gorinchemsche Courant, 11/06/1916; p. 2/4

Giessennieuwkerk. Gedurende de maand Mei is door de Zuivelfabriek „Samenwerking” alhier verwerkt 1.118.772 liters melk. Daarvoor werd uitbetaald, behalve de terugontvangen wei, gemiddeld 9 cent per liter.

LANDBOUW-COÖPERATIE

I.

De Ablaseerwaard is een bloeiende streek; zij omvat tientallen van welvarende dorpen. Het is ook een aardig hollandsch landschap met zijn kromme smalle wegen; slooten en waterwegen in overvloed, met zijn uitgestrekte grasgroene velden; zijn groote kudden mooi zwartbont hollandsch vee; met zijn knotwilgen en golvend riet.

Eigenaardig, dat de groote meerderheid der bevolking vele jaren achteraan is gekomen in „het meegaan niet haar tijd”. Vooral op het gebied van veeteelt en landbouw.

Een Zuid-Hollandsche boer in deze omgeving houdt er niet van om pionier te zijn; hij wordt liever gedreven, dan dat hij zelf leiding geeft, voorman is en eens wat nieuws onderneemt. Alles wat nieuw is, wordt met zekeren argwaan aangezien; hij kent de kunst om den kat eens uit den boom te kijken.

Zóó ging het lange jaren met de veefokkerij; met de bewerking van het land; met den aankoop van veevoederartikelen; met de zuivelbereiding.

Dat is in den laatsten tijd inderdaad veranderd. Er zijn fokverenigingen opgericht; prachtige fokstieren en beter rundvee aangekocht; er is verschil gezien in melk met veel en weinig vet, gehalte.

Aan de verbetering van het weiland is meer zorg besteed; allerlei machines zijn aangeschaft om te maaien, te schudden, te harken enz. Vele watermolens werden vervangen door watermachines, die ook zonder wind kunnen werken, hoewel bij enkele polderbesturen de zuinigheid, zóó in het bloed zit, dat zij ter wille van enkele guldens aan steenkolen, hun land laten „verdrinken” en voor duizenden guldens schade berokkenen.

Hier hebt ge een prachtig bewijs van slecht conservatisme.

De boeren zien met eigen oogen, dat boomgaarden en stukjes grasland, die „hoog” uit den waterstand liggen, in het voorjaar het andere weiland twee à drie weken „vooruit” zijn; dat daar de konijnen al in het welig opgeschoten gras kunnen verstopperkje spelen als er nog geen groei is te zien in het gewone lage polderland!!

En toch ... laten ze ieder voorjaar de slooten maar „boordevol” staan, zóó dat de grond koud en nat en zuur en onvruchtbaar blijft; alleen... uit geldgierigheid en... een vasthouden aan het ouderwetsche; aan de gedachte: zóó was het toen mijn vader jong was; zoo moet het nu ook maar blijven gaan!!

Het zelfde is te zeggen van kunstmest; ik geloof, dat het gebruik daarvan vooral bij verlaging van den waterstand in den winter en het voorjaar goede winsten zou afwerpen.

Kom wie propageert dit nieuwe - nu reeds bijna al weer oude denkbeeld eens verder?

Ook is er eenig besef gekomen, dat de verschillende kooplui in veevoederartikelen er dikwijls verkeerde praktijken op nahouden; geen eerste klas waar leveren; of met minderwaardige bestanddeelen vermengde of vervalschte waren leveren voor veel te hoogen prijs.

Wie zal becijferen, voor hoeveel duizenden guldens de veehouders op deze manier in hun beurs zijn gegrepen.

Lees er maar eens op na, wat de heer Dr. Hassink, directeur van het proefstation te Wageningen, thans te Groningen daarover geschreven en gereedevoerd heeft.

Er is in den laatsten tijd aan de verschillende proefstations een opsporingsdienst verbonden en wat de controleurs op hun weg zoodoont ontmoeten, vermeldt het jaarlijks verslag.

Bij de lezing daarvan, slaat een mensch zijn handen in elkaar en grijpt hij in zijn haren, van wege al dat ellendig geknoei en bedrog.

En dan de zuivelbereiding. Hoe is die niet veranderd; wat een hemelsbreed verschil geeft al de zorg en kennis, welke nu noodig is om een goede kaas te maken, in vergelijking met vroeger. De landbouw en veeteelt is veel gewijzigd. Van regeeringswege is geen geld gespaard om de zoons en dochters, de boeren en hunne vrouwen te ontwikkelen en bekend te maken met al wat de wetenschap op hun terrein heeft geleerd en hen van nut kan zijn.

Een vrucht daarvan is ook de *coöperatie*; het *in gemeenschappelijk overleg en voor gezamenlijke rekening aankopen* van veevoederartikelen; het verbeteren van het rundveeras; het verwerken van de zuivel-producten enz.

Het denkbeeld van coöperatie vond aanvankelijk in deze streek geen vruchtbaren bodem; dat bracht den aard en de positie en de levensbeschouwing van den Alblasserwaarder veehouder zoodoort mee.

Maar het mag met vreugde vermeld worden; van het dorp **Giessen-Nieuwkerk** is de victorie begonnen; daar hebben een paar energieke boeren „de koe bij de horens gevat”; geijverd voor de toepassing van de nieuwere denkbeelden; met kracht en met takt gestreden tegen ouderwetsche vooroordeelen en zoodoort is - als ik mij niet vergis - daar de eerste krachtige organisatie gekomen van coöperatieven aard op landbouwgebied in de geheels Alblasserwaard.

Giessen-Nieuwkerk is daardoor geworden onder de andere dorpen de pionier; de gangmaker en hoewel het anders kon zijn en beter, het goede voorbeeld heeft hier en elders navolging gevonden.

Op het gegeven voorbeeld is te Bleskensgraaf een zuivelfabriek gesticht en nog onlangs is er te Vianen een coöperatieve graanmaalterij en builderij en veekoekenfabriek opgericht; verder zijn er allerwegen kleine organisaties gekomen als: de afdelingen van kaasverenigingen, veehoudersbond en andere, welke bedoelen den gemeenschappelijken aankoop van veevoederartikelen en verkoop van zuivelproducten.

Dit alles gaf aan het aanzien van het dorp een geheel ander karakter.

Het mooie, zich als een zilveren slang door vruchtbare weilanden heen kronkelende oud- rivierke de Giessen, vroeger alleen bevaren door een vrachtschuit, die „geboomd” moest worden of een pleziervaartuigje van het hoofd der openbare school met zijne logeergasten, is nu voortdurend in beroering door gestadig tuffende motorbooten, welke melk ophalen en wei terugbrengen en kaas afleveren en velerlei voederartikelen aanvoeren.

Er kwam eerst op den Nederpolder eene groote zuivelfabriek met directeurswoning; bescheiden in architectonische lijnen en eenvoudig ingericht; langzamerhand vergroot en uitgebreid; daarna een rij aaneengebouwde arbeiderswoningen.

Er kwam op den polder Doet een reuzengebouw voor coöperatieve graanmaalterij. Na den brand, uit ruime beurs gebouwd; een statig, monumentaal geheel; naar de nieuwste eischen van machines voorzien; met ruime bergplaatsen een directeurskantoor en vergaderzaal voor de

commissarissen in vergelijking met het eenvoudige en kleine kantoortje op de zuivelfabriek, een vorstelijke inrichting, uit onbekrompen beurs versierd en weelderig gestoffeerd.

Er kwam een hulptelegraaf- en telefoonkantoor; electrisch licht in de huizen en electriech licht op de straat bij donkere winteravonden; een boerenleenbank enz.

Er kwamen nieuwe bewoners van buiten af uit andere streken met andere inzichten en aspiraties; dit gaf wrijving van gedachten; een opleving op velerlei gebied.

Het mag gezegd worden, dat de beide groote organisaties aan de Giessen, Giessennieuwkerk en de onmiddellijk aangrenzende dorpen uitwendig en inwendig, materieel en intellectueel een ander aanzien en ander karakter hebben gegeven.

AGRICULA.

Nieuwe Gorinchemsche Courant, 1916-06-25;

ook in MAP Diversen boerenkaas

LANDBOUW-COÖPERATIE II.

De twee groote coöperaties te Giessennieuwkerk zijn de Zuivelfabriek en de Graanmaalderij.

De Zuivelfabriek bedoelt het voorgezamenlijke rekening en in gemeenschappelijk overleg verwerken van de melk der koeien tot kaas, boter, enz.; het is eigenlijk één groote boerderij.

Vroeger werd er - zeg op vijftig boerderijen - kaas gemaakt; iedere boerin had haar wringtobbe, haar melkimmers, haar weitonnen, haar kaaskelder; haar pekelbak, haar kaaskamer met kaasplanken enz.

Vroeger moest iedere boerin bij het krieken van den dag beginnen aan de vrij zware, zeker vermoeiende kaasmakerij en 's avonds laat was ze klaar; dat ging iederen werkdag zoo en ook elken Zondag; nooit was ze vrij.

Een Hollandsche boerenvrouw was heusch niet voor haar plezier op de wereld; de man ging met eenige knechten en meiden de koeien melken; dikwijls mocht de vrouw haar portie ook nog voor haar rekening nemen; als de melk er was, zeii de boer in zichzelf: „zie zoo, daar staat de melk”, en hij ging zijn pijpje stoppen, wat in het land werken; in ieder geval was hij 's avonds op tijd klaar.

Maar de boerin was 's-morgens eenige uren kwijt met haar kaasmaken, kaasomkeeren, kaaswassen en kaastoesmeren; moest daarna haar huishouden regelen en op orde houden; haar kinderen verzorgen en 's avonds begon het zelfde pretje weer van voren af aan, zoodat als de man al lang in zijn leuningetoel zat te dommelen, de vrouw nog druk in de weer moest blijven.

Dat was vroeger zoo; nu is het aan de Giessen anders.

Alle melk gaat nu onmiddellijk naar de ééne groote gemeenschappelijke boerderij; de zuivelfabriek en de boerenvrouw is uit haar slavenleven van voorheen verlost; zij kan zich nu geven aan haar huis en haar kinderen; zij kan nu ook van het leven genieten; meelevens met de groote gebeurtenissen van onzen tijd; zich verder ontwikkelen en haar geest verrijken.

Wat een zorg en topperij kon een boerin in vroegere dagen hebben als haar kaasproduct niet zuiver was; heft had of rijzing vertoonde, blauwe plekken bevatte of scheuren ging!
Menige kaasmaakster heeft met tranen in de oogen haar moeielijk werk gedaan, omdat zij haar product niet goed kon krijgen, ondanks alles geprobeerd werd wat eigen vernuft of burenwijshheid wist aan te raden.

Al die zorgen zijn nu weg en overgedragen op één man; den directeur der zuivelfabriek!
Die man moet nu met enkele arbeiders, die evenwel onder zijn toezicht en verantwoordelijkheid werken, *alleen* doen, wat vroeger vijftig boerinnen ieder voor een deel verrichtten; hij moet nu de zorgen en tegenvallers van het bedrijf zelf dragen en staat bovendien bloot aan dikwijls onrechtvaardige critiek van nooit tevreden leveranciers of aandeelhouders.

De graanmaaldery bedoelt het voor gezamenlijke rekening en in gemeenschappelijk overleg aankopen, verwerken en verkoopen van diverse soorten van veevoeder en aanverwante artikelen als lijnkoeken, mais, gerst, boonen, tarwe, rijst, haver, pulp, landbouwzout, stroo en kunstmeststoffen.

Het groote nut van zulk een inrichting is terstond te begrijpen.

Als tweehonderd gegadigden samen een partij artikelen aankopen kunnen zij hogere eischen stellen aan kwaliteit en aan zuiverheid, aan gewicht en maat.

In combinatie met elkaar kunnen zij voordeelige betalingsvoorwaarden bedingen en lage prijzen en door zelf de grondstoffen te koopen en die gemeenschappelijk in één groote coöperatieve inrichting te verwerken, kunnen zij van de bedrijfswinst profiteeren, welke anders aan kooplieden en fabrikanten ten goede komt.

Nieuwe Gorinchemsche Courant, 1916-06-29

LANDBOUW-COÖPERATIE III.

In vele gevallen is het een groot bezwaar, dat dergelijke coöperaties zoo groot worden, zooveel omvattend; waardoor zij zoo buitengewone capaciteiten vereischen om goed bestuurd te worden. Een eerste voorwaarde voor het welslagen van een coöperatief bedrijf is dan ook dat het goed wordt opgezet. Dit wil zeggen; het moet niet te groot zijn en niet te klein.

Als het te klein is, voldoet het niet aan den eisch dat vele personen daarvan profijt moeten kunnen hebben.

Als het te groot is opgezet, is het daarin gestoken kapitaal niet rendabel genoeg; kan de fabriek niet sterk concurreeren; werkt zij te schadelijk en onvoordeelig.

Een groot bedrijf is dan alleen in de beste conditie, wanneer de dure inrichtingen machines bijna onafgebroken dag en nacht in gebruik zijn en een flink bedrijfskapitaal aanwezig is om steeds contant en voordeelig te kunnen koopen als de markt daartoe het gunstigst is.

Een tweede voorwaarde is, dat de rechtsbasis en financieele grondslag moet zijn sterk, gezond en solied; ook economisch moet zij goed gefundeerd wezen, n.l. de fabriek moet kunnen rekenen op voldoende leveranciers en voldoende afnemers.

In dit opzicht is er nog al eenig verschil tusschen de zuivelfabriek en maaldery.

De zuivelfabriek is naar den vorm een naamlooze vennootschap; zij werkt zuiver coöperatief, maar is geen coöperatieve vereeniging.

Zij heeft volgens het laatste jaarverslag 114 leden-aandeelhouders, die met elkaar f 89.000 in contanten hebben gestort; op enkele uitzonderingen na zijn alle aandeelhouders ook melkveehoudere dus leveranciers van melk aan de fabriek en daarom is deze fabriek niet afhankelijk van de grillen van anderen, maar kan zij desnoods bestaan van en drijven op den aanvoer van de melk van haar eigen leden.

Ieder lid heeft minstens f 600.- in geld gestort; heeft dus direct financieel belang bij de zaak; zal natuurlijk al was het maar uit eigen belang zijn best doen om zijn geld en dat van anderen rentedragend te doen zijn; wil zijn geld niet graag kwijt zijn, enz.

Er is bovendien voor een coöperatie geen goedkoop geld om mee te werken dan dit, want deze geldschietters zijn bij goeden melkprijs tsevrede met een matige rente; immers brengt hun geld langs indirecten weg toch reeds hooge rente op.

Zelfs over het jaar van 1915, wat de verdiensten betreft, een reuzenjaar, is er nog maar 4½ pCt. rente betaald, terwijl de rentestandaard toen algemeen veel hooger was. Verder is dit het eigenaardige bij een vennootschap dat de financieele risico absoluut beperkt is.

Als de geheele fabriek over den kop zou slaan, wat eigenlijk ondenkbaar is bij een vennootschap als de zuivelfabriek, kan een aandeelhouder zijn geld er bij verspelen; ja, maar meer ook niet; in het aller-allerellendigste geval is een aandeelhouder het bedrag van zijn aandeel kwijt, maar al zou de fabriek dan nog een halve ton te kort komen, daaraan behoeft bij geen cent meer bij te betalen.

Ieder geldschieder kan van te voren zien en weten, hoever zijn financieele verantwoordelijkheid zich uitstrekt.

En bij ongunstige omstandigheden kunnende leden feitelijk niet gaan loopen, want hij zal zich niet onttrekken zoolang er nog f 500 of f 1000 of meer eigen gestort geld inde vennootschap zit, wat hij niet kan terug krijgen.

De regeling is zóó dat een aandeelhouder zijn geld in den regel niet kan terugkrijgen; in ieder geval niet als hem de zaken niet meer naar den zin gaan; bij kan wel met zijn melk naar een andere fabriek gaan of zelf verkazen, maar zijn in contanten gestort geld blijft in de kas der vennootschap al springt hij ook als een haas in de klem.

Dit nu is bij de **graanmaaldery** geheel anders, naar ik meen, veel slechter geregeld.

De maaldery heeft ongeveer f 250.000 gekost en is geheel betaald, niet met eigen geld van de leden der coöperatie, maar met geld van anderen, die voor een groot deel geheel buiten de zaak staan, daarmee niets te maken hebben.

En dit is niet goedkoop geld maar duur geld; geleend op eerste en tweede hypotheek; uit losse obligatieschuld; uit kassiersgelden enz.

Het is uit het laatste jaarverslag niet te lezen, maar veilig mag worden aangenomen, dat dit op velerlei wijzen geleende geld ook over 1915 weer hooge rente heeft moeten betalen; de banken waren toen mirakel duur; in sommige gevallen vorderden zij 6 tot 8 pCt.

Zooals van zelf spreekt, scheelt het in een bedrijf, waar het over duizenden guldens loopt per jaar, enorme bedragen of er een rente van 4½ of van 6½ pCt. betaald moet worden.

Het aantal leden van de graanmaaldery bedroeg in het vorige jaar 209; daaronder waren welvarende landbouwers, kleine burgers, ambachtslieden en arbeiders; daaronder waren er die voor bijna f 10.000 in een geheel jaar van de fabriek hebben gebruikt; ook die niets hebben afgenomen of voor minder dan f 100.

Lid kan worden, ieder die veehouder is, hetgeen in de praktijk des levens zóó wordt verstaan dat elke arbeider, ambachtsman of winkelier, die een of twee konijnen of kippen houdt op zijn verzoek door het bestuur als lid wordt aangenomen, genomen, even grif als een landbouwer die 40 koeien melkt of 100 varkens meet.

Een zekere mate van maatschappelijken welstand is niet noodig; ook niet het bezit van een kapitaal van ten minste f 600.

Verder is ieder lid ten allen tijde bevoegd de vereeniging te verlaten; hij behoeft daartoe slechts een briefje te schrijven (niet eens op zegel) aan het bestuur en te zorgen dat daarvan aantekening geschiede in het register der vereeniging.

Doet bij dit vóór 1 Juli van het kalenderjaar dan is met anderhalf jaar alle aansprakelijkheid voor hem vervallen.

Deze grondslag nu achten wij voor een reuzenbedrijf als de graanmaaldery is geworden, onsoeliede en zóó gevaarlijk, dat de kwade gevolgen niet kunnen uitblijven.

Want een goede organisatie moet ook rekenen op tegenspoed en kwade tijden.

Stel nu om nu maar eens een voorbeeld te noemen, dat de zaken aan de fabriek eens verkeerd mochten gaan loopen; dat er eens een soort van paniek zou ontstaan onder de leden en velen zich ongerust gingen maken, dan zouden volgens de statuten - bij wijze van spreken - in de enkele dagen van deze maand nog de helft der leden kunnen bedanken.

Wat gebeurt er dan onvermijdelijk?

Dan blijf de andere helft der leden achter met al de zorgen en al de schulden; zij zal natuurlijk haar best doen om de zaken loopende te houden, maar het is een zeer moeilijke strijd, want er blijft niet veel omzet verzekerd en wiskunstig zeker moet er tekort komen, hetgeen voortdurend aangroeit, en tenslotte zóó groot wordt, dat van de laatste honderd leden tenslotte nog weer vijftig den moed opgeven en een klein getal personen met de groote fabrieken groote schuldenlast blijven zitten.

Blijft de zaak nog drijvende anderhalf jaar en zou na 31 December 1917 tot liquidatie besloten worden, dan zijn aansprakelijk voor de schulden alleen die honderd leden die op 1 Juli 1916 nog leden gebleven zijn.

Over zoo'n liquidatie nu zullen alle honderd leden wel geen rustelooze nachten hebben.

Onder hen zijn immers ook financieel-zwakke personen, kleine kippen- en konijnenhouders die niet veel op de wereld te verliezen hebben.

Zij kunnen het langst lid blijven, omdat op hen niet veel te verhalen zal zijn.

Maar van zoo'n liquidatie zouden de meest gefortuneerde landbouwers het meeste plezier kunnen hebben; want niet alleen staan zij voor haar eigen aandeel, doch ook komen zij op voor het aandeel van al die andere leden der coöperatie, op wie niets te verhalen is.

Er zijn - geloof ik - wel personen, die dit alles niet goed en helder doorzien. Er is ook reden voor. Het lid worden van deze coöperatie is zoo gemakkelijk; men meldt zich maar aan, een briefje is gauw geschreven, mondelinge boodschap aan een der bestuursleden is misschien ook al voldoende.

de. Het kost niets; hoogstens een klein entreegeld, hoewel het de vraag is of dit geldig geheven wordt!

Maar velen geven zich geen rekenschap van de financiële verantwoordelijkheid, welke zij op zich laden door lid te worden.

Iedereen, die wat bezit in de wereld en als lid toetreedt tot een groote coöperatie, als de graanmaalterij, die financieel niet al te sterk staat, loopt de kans, dat hij later moet betalen voor schulden, die anderen gemaakt hebben, terwijl het mogelijk is, dat hij zelf van de vereeniging nog weinig voordeelen heeft genoten.

En laat nu niemand meenen dat er in deze heusch geen gevaar is.

Vrij zeker op het oogenblik niet.

Ik wil aannemen dat de tegenwoordige directeur, die veler vertrouwen onbeperkt geniet, inderdaad een betrouwbaar man is; een eerlijk en knap koopman; een goed rekenaar die in al de groote en kleine boeken van de vereeniging thuis is als roovers in een bosch.

Ik wil aannemen dat de bestuursleden en commissarissen flinke mannen zijn die niet - zooals dit bij de meeste dergelijke corporaties gaat, alles maar aan den directeuren boekhouder overlaten en wel gelooven wat zij zeggen en wel goedvinden wat zij doen.

Dat zij tijd en gelegenheid en verstand, hebben om al die cijfers na te rekenen en te controleeren; dat zij verkeerde praktijken zullen weten te voorkomen.

Maar wat nu is, kan veranderen.

Wie zal ons zeggen wat het een volgend jaar wezen zal?

Er kan een andere directeur komen; een nieuwe kassier; onder het personeel misschien een nieuweling die kwaad werkt.

Ondanks het beste bestuur en de strengste contróle is het mogelijk dat de zaken van de maalterij toch niet floreeren door dat het aantal afnemers te klein is, doordat vergiftigde waren worden afgeleverd en vele andere oorzaken meer.

Op al zulke tegenvallers moet bij den opzet van een bedrijf gerekend worden wat mijns inziens bij deze graanmaalterij niet is gedaan.

Ook is het in hooge mate onrechtvaardig, dat een lid van de coöperatie der graanmaalterij als een landbouwer, die over 1916 voor ruim *f* 11.680. - van de maalterij heeft afgenomen en dus tot maken van winst een groot deel heeft bijgedragen op de ledenvergadering evenveel (namelijk één) stemmen mag uitbrengen als iemand, die over een geheel jaar zegge twaalf maanden *f* 13. - heeft gekocht.

Dat een gezeten landbouwer die lid is, toch altijd de kans belooft nog eens te een of anderen tijd de waarde van zijn halve boerderij te verspelen evenveel stemmen heeft op een ledenvergadering als een ambachtsman, die niets te verliezen heeft.

Dit alles is nu bij een naamlooze vennootschap als de zuivelfabriek anders, zooals dit nader zal worden beschreven.

LANDBOUW-COÖPERATIE

IV.

Een vennootschap als **de zuivelfabriek te Giessennieuwkerk** heeft in hare statuten een grondslag die juridisch, financieel en economisch veel gezonder is.

Daar is de kans, dat de helft der aandeelhouders op een goeden dag bij een onweersbui uit den een of anderen hoek op den loop gaat, vrijwel buitengesloten; daar weet ieder lid, hoeveel zijn financiële schade uiterlijk bedragen kan; daar geeft ieder aandeel recht op één stem.

Wie f 600.- gestort heeft voor het bedrijf kan f 500 verliezen. Maar geen cent meer en hij heeft op alle vergaderingen één stem.

Wie f 3000.- gestort heeft, kan hoogstens deze som verliezen, maar omdat zijn financieel risico zooveel grooter is, krijgt hij ook meer gelegenheid tot invloed op den gang van zaken en mag hij zes stemmen uitbrengen.

Wie f 3000.- gestort heeft als obligatiehouder in de graanmaaldery, heeft - als hij niet tevens lid is wat kan voorkomen, - niets te commandeeren. In de vergadering van de coöperatie heeft hij geen toegang, zeker geen stem en hij moet het aanzien, dat anderen over het gebruik van zijn geld beslissen. Is hij wel lid, dan heeft hij evenveel of wilt ge even weinig te vertellen als een werkmans die in de wereld niets heeft te verliezen en in de fabriek geen cent heeft gestoken hoewel hij misschien op de ledenvergadering het hoogste woord voert.

Naar mijne meening is coöperatie in den vorm van de wet van 1876 voor kleine zaken uitnemend te gebruiken, maar zoo al niet ongeschikt dan toch zeer gevaarlijk voor groote bedrijven en ik zou zeker veel geruster kunnen slapen als bestuurder of commissaris van een vennootschap als de zuivelfabriek dan van een coöperatieve vereeniging als de graanmaaldery.

Dit neemt niet weg, dat beide bedrijfspvormen ook voor een groote coöperatieve vereeniging, goed kunnen werken mits leiding, vakkennis toezicht en administratieve bekwaamheid van de bestuurders op een hoog peil staan.

De ervaring leert dan ook, dat een dergelijk groot lichaam alleen goed marcheert, wanneer de directeur is een *buitengewoon man*, terwijl de zaak niet floreert, kwijnt, tenslotte teniet gaat als er niet is een *man*, die zoo'n groot bedrijf kan overzien en beheerschen.

Wil een directeur van zoon groot bedrijf berekend zijn voor zijn taak, dan moet hij zijn een lichamelijk en geestelijk sterk man; algemeen ontwikkeld; een goed koopman; een flink administrateur; een man die met andere personen en vooral met veel personeel kan omgaan; een extra-vakman.

Het is niet zoo moeielijk meer in onzen tijd een coöperatief bedrijf op te richten, maar wel moeielijk om het op de been te houden, goed te laten loopen, tot bloei te brengen en in bloei te houden.

Dit alles hangt voor negentig procent af hiervan of de man, die aan het hoofd staat, is bekwaam en geschikt genoeg.

Daarom moeten bij een keuze van personen niet familierelaties of sympathieën af antipathieën beslissen; alleen werkelijke bekwaamheid en geschiktheid moeten den doorslag geven.

Het is dwaasheid te meenen, dat iedere landbouwer wel directeur kan wezen van een groote coöperatie.

Ik weet, dat er door velen zoo gedacht wordt, omdat zij niet weten wat een bedrijf van één mensch eischt; omdat zij werkelijk niet verder kijken dan hun neus lang is.

Ik weet, dat er door velen zoo gehandeld is ook en daardoor is menige zaak, welke levensvatbaarheid had, misgelopen en teniet gegaan.

Ja! meer nog, er zijn hier en daar wel coöperaties opgericht enkel en alleen om een of meer boeren, die geen zin meer hadden in hun boerderij of voor het eigen boerenbedrijf ongeschikt bleken te zijn of zich boven zoo'n eenvoudigen werkkring verheven begonnen te gevoelen, aan een nieuwen werkkring, aan een bestaan aan een baantje te helpen, zij waren liever met een wit boord op een kantoor dan met een blauwen werkkieel op het land !

Zoo iets komt natuurlijk meestal verkeerd uit!

Elk groot coöperatief bedrijf, dat een flinke directeur heeft, die de zaak vooruitbrengt en goed bestuurt, heeft een lot uit de loterij getrokken

Zoo'n man moet zijn in het bezit van een sterke gezondheid; want er wordt dag en nacht gewerkt In de week en dikwijls nog op den Zondag veel van hem gevergd.

Hij moet zijn algemeen ontwikkeld, begaafd met een flink en gezond verstand, moet hebben een goede geografische kennis; een kalm temperament; groot geduld; veel energie.

Hij moet zijn wereld kennen, vooral de koopmansmanieren, de streken en trucs, welke in den handel gebruikelijk zijn.

Hij moet zelf goed koopman zijn; nu eens weten te weigeren dan weer toe te staan; den laatsten cent kunnen bij-praten of afpingelen; nooit op zijn gezicht laten lezen, wat er in zijn hart omgaat; zich niet laten bedriegen en anderen ook niet wat „in den sak” stoppen; de marktvloeden berekenen en voorzien; met fluctuaties rekening houden; een fijnen neus hebben van wat de markt in de eerstkomende tijden zal opleveren enz!

Hij moet een vakman zijn; warenkennis bezitten; deskundige zijn; de verschillende variëteiten kunnen onderscheiden en waardeeren.

Bovendien moet hij wezen een goed administrateur, hij moet op de hoogte zijn met dubbel of Italiaansch boekhouden; een extra-rekenaar, een zuinig man, die weet, dat vele kleintjes in een groot bedrijf aldaar een groot cijfer geven.

Ook moet hij wezen een eerlijk man die geen percenten aanneemt van kooplui, welke met slechte waar op de markt zijn; onomkoopbaar en genietende het volle vertrouwen van zijn medebestuurders en leden, op wien de toch al zoo moeielijk uit te oefenen contróle feitelijk onnoodig is; een man uit één stuk, wiens woord waar is en blijft en wiens belofte wordt vervuld, ook al zou het tot eigen schade zijn.

Eindelijk moet zoon persoon zijn een welwillend man, die er slag van heeft om met menschen om te gaan; die het ook met zijn personeel kan vinden ; die niet vloekt en raast, die ook niet te slap is en zijn ondergeschikten maar baas laat in hun werk; die streng is en toch vriendelijk; die eerste klas werk vordert en toch hart heeft voor zijn personeel en ijvert voor goede beloning en een behoorlijken rusttijd.

Het bestuur van de beide groote fabrieken aan den Giessen schijnt nu - wat dit betreft - wel in goede handen te zijn.

Als ik wel ben ingelicht, is de directeur van de graanmaaldery vroeger landbouwer geweest; misschien is hij het nu nog wel, vrij zeker is het een eerste klas boer met vele stamboekkoeien, die uit zijn land en van zijn koeien veel meer weet te halen dan een ander; een exempel op het

gebied van landbouw en veeteelt voor zijn omwonenden. Voorzitter, althans bestuurslid van de Hollandsche maatschappij van landbouw, diverse fokverenigingen enz.

Ook moet hij zijn een goed handelsman, die steeds voordeelige inkoop weet te doen en zich zelfs door den slimsten Rotterdamschen graanbeursvos om de weerga niet bij den neus laat nemen.

Een man zóó algemeen gezien en geéerd om zijn vriendelijke natuur en sympathiek optreden, eerlijkheid en goede trouw, dat nog niet lang geleden zijn salaris met (600.- is verhoogd, hoewel de financieele omstandigheden van het bedrijf door bijzondere omstandigheden werkelijk niet rooskleurig waren.

Van den directeur der zuivelfabriek is evenveel goede te hooren.

De tegenwoordige functionaris is de tweede directeur ; een broeder van den eersten; een Noord-Hollander; uit een gezeten landbouwfamilie geboren; een boer in zijn hart; vooruitstrevend man en een goed administrateur; een menschenkenner; een eerste klas koopman.

Hij heeft veel van de wereld gezien; is jarenlang directeur, geweest van een zuivelfabriek in Duitschland; deed daar veel ervaring op en bracht belangrijke handelsrelaties mee, alle welke dingen de zuivelfabriek nu te goede komen.

Onder zijn regime is de fabriek uitgebreid en tot meerdere bloei gekomen; geen wonder, dat vele landbouwers met groots dankbaarheid tot hem opzien.

INGEZONDEN.

(Buiten verantwoordelijkheid der Redactie).

Giessennieuwkerk ZUIVELFABRIEK.

In de maand Februari 1916 werd door de aandeelhouders van de zuivelfabriek tot commissaris gekozen iemand van wien algemeen erkend wordt, dat hij had verklaard niet te zullen rusten vóór de tegenwoordige Directeur vertrokken zal zijn.

Het is voor vele buitenstaanders nog altijd onbegrijpelijk hoe verstandige menschen zoo 'n onverstandig besluit hebben kunnen nemen om zoo 'n man tot bestuurder te maken, die openlijk verklaart de fabriek te zullen tegenwerken en afbreken.

Enfin! dat zij zoo. Er zijn meer dingen in het leven, vooral in onze dagen, die voor een gewoon mensch als orakelen van Delfi zijn.

Het schijnt, dat do actie om den directeur het leven zóo moeilijk te maken, dat hij er tenslotte toch de brui aan zal geven en het op een loopenzet, stelselmatig wordt doorgezet.

Alle middelen zijn goed genoeg om zijn goede reputatie weg te nemen; gelukkig, dat 's mans naam als kundig vakman en goed administrateur zoo groot is, dat het hem weinig kan deren of er al een paar nijldige muizen aan zijn stoel zitten te knagen.

Er is nu weer een gerucht verspreid uit den kring van het beroemde lid van Commissarissen, dat de heer directeur van de zuivelfabriek is geschorst als exporteur door de Rijkscommissie op de distributie van kaas en dat de fabriek daarvan een schade zal hebben van ongeveer 30.000 gulden, zoodat over de eerstvolgende maand niet 9 ½ maar vermoedelijk slechts 4½ cent per liter melk zal kunnen worden uitbetaald.

De bedoeling is duidelijk; dit feit bewijst de ongeschiktheid van den directeur en verwacht mag worden dat weldra een extra aandeelhoudersvergadering zal worden opgeroepen om den directeur te ontslaan, welk voorstel natuurlijk met algemeene stemmen wordt aangenomen want wie wil een onbekwame man aan zoo 'n groot bedrijf handhaven? Dan gaan alle vlaggen uit en een groot feest wordt georganiseerd ter eere van den verzienden man, die reeds in het voorjaar de strijdleuze opwierp: „weg met den directeur”!

Wij zijn eens op onderzoek uitgegaan en ons is gebleken dat de zaak wel eenigszins andere in elkaar zit.

Zijn onze inlichtingen juist, dan zijn twee commissarissen onder wie de beroemde „directeurverdrijver” eenige dagen geleden in den Haag wezen praten, (natuurlijk op eigen houtje buiten den directeur en andere commissarissen om), en hebben zij over het bedrijf der zuivelfabriek en den arbeid van den directeur zóoveel rare dingen verteld, dat een lid van de kaasvereniging onmiddellijk tot schorsing heeft geadviseerd en werkelijk schorsing is gevolgd.

Die schorsing kwam zeer spoedig daarop den directeur ter oore en - gelijk ieder die hem kent, dat van hem verwachten mocht, heeft bij zich zoo gauw als een haas maar loopen kan, naar den Haag begeben en geïnformeerd wat er toch eigenlijk wel aan de hand was.

En toen moet zijn gebleken, dat de beide commissarissen dingen hadden verteld, die met de waarheid niet volkomen in overeenstemming waren en inlichtingen verstrekt over zaken, waar-

van zij niets afwisten en dat juist die verkeerde inlichtingen tot het besluit van schorsing hadden geleid !

De directeur heeft natuurlijk zijn kijk op de zaken meegedeeld en het resultaat is geweest, dat de schorsing onmiddellijk is opgeheven.
Wat gaat het toch raar in de wereld.

Twee commissarissen, die zijn benoemd om de belangen der fabriek te behartigen, weten zoo te praten dat de fabriek feitelijk stopgezet zou moeten worden en door hun schuld duizenden guldens schade zou beïlooper.

En een directeur, van wien deze heeren geheel ten onrechte vertellen, dat hij er uit moet, omdat bij niet deugt voor zijn werk, moest de kous, welke zij verknoeid hebben, weer uithalen en opbreien!

O! zoo! Weer nieuwe stof tot praatjes op de dorpscheerwinkel. Kom! wat zullen we nu weer te hoeren krijgen.

Wamt er is maar een leuze: „de directeur moet weg” !

Daarover wordt gepeinsd dag en nacht. Wees maar op alle gebeurlijkheden voorbereid.

AORICOLA.

De Drie Provinciën, 08/09/1916; p. 2/4

Giessen-Nieuwkerk. Tot assistent-directeur aan de Zuivelfabriek „Samenwerking” alhier is in de plaats van den heer P. in 't Veld, die onder de wapenen is geroepen, benoemd de heer T. Oosterkamp te Assen.

Nieuwe Gorinchemsche Courant, 14/09/1916; p. 2/4

(Buiten verantwoordelijkheid der Redactie).

Geachte Redactie!

Ondergeteekende verklaart hierbij dat het ingezonden stuk inzake schorsing van kaasexport aan de N. V. Zuivelfabriek „Samenwerking” alhier, voorkomende in nummer 4678 van uw blad, geheel in strijd met de waarheid is.

Ter voorkoming van verkeerde gevolgtrekkingen deelt zij tevens mede op dergelijk ongeteekend geschrijf geen acht meer te zullen slaan.

Het Bestuur der N. V. Zuivelfabriek „Samenwerking”,

C. M. VAN HOUWELING, Voorzitter.

D. VAN HARTEN, Secretaris.

Giessennieuwkerk, 9 Sept. 1916.

INGEZONDEN.

(Buiten verantwoordelijkheid der Redactie).

ZUIVELBEREIDING.

Giessennieuwkerk, 30 Sept. 1916.

Ziezoo! het is nu een paar weken geleden. Nu kan ik weer adem halen. Ik begin weer op mijn verhaal te komen; gelukkig dat de klap, welke de commissarissen van de Zuivelfabriek mij in dato 9 September 1916 hebben gegeven mij niet morsdood geslagen heeft.

Leuke heeren, die leden van commissarissen. Ho maar! Ik schrijf in dit blad van 7 September een ingezonden stuk; waarin ik o.m. dit beweer:

- 1) dat het onbegrijpelijk is hoe verstandige aandeelhouders zoo onverstandig kunnen handelen om tot bestuurder van de fabriek iemand te maken, die openlijk verklaard en erkend heeft niet te zullen rusten vóór de tegenwoordige directeur van de fabriek is weggegaan.
- 2). dat de actie om den directeur het leven zou moeielijk te maken dat hij er tenslotte de brui aan zal geven en het op een loopen zet, stelselmatig wordt doorgezet;
- 3). dat er uit den kring van het beroemde lid van commissarissen een gerucht is verspreid als zou de directeur als exporteur zijn geschorst en de fabriek daarvan een schade hebben van ongeveer f 30.000;
- 4). dat twee commissarissen (onder wie de beroemde directeur-verdrijver) in de maand Augustus j.l. op eigen houtje in den Haag zijn wezen praten en daar kwaad hebben verteld over het bedrijf van de zuivelfabriek en den arbeid van den directeur.
- 5). dat dit bezoek aan de fabriek groote financieele schade zou hebben berokkend als de ijverige en bekwame directeur niet hun verkeerde daden had weten te neutraliseeren.

En wat antwoord komt nu op deze lange lijst van beweringen? Het bestuur der zuivelfabriek zegt hierop: „*ondergeteekende verklaart hierbij, dat het ingezonden stuk in zake de schorsing van kaasexport... geheel in strijd met de waarheid is.*”

Ter voorkoming van verkeerde gevolgtrekkingen deelt zij tevens mede op dergelijk ongeteekend geschrijf geen acht meer te zullen slaan.

Eizoo! geachte lezers, hebt U het begrepen? Het geheele ingezonden stuk wordt met één trap platgeslagen.

Wij bestuur, hetgeen - zoals hieronder zal blijken eigenlijk moet zijn: ik Voorzitter van het college van commissarissen, verklaar al de beweringen van den inzender voor leugen en laster, onwaarheid en ik zeg er bij, dat ik voortaan geen nota meer zal nemen van dergelijk geschrijf, omdat het ongeteekend is!

Wel een handige manier om zijn tegenstander zoo maar pardoes voor een leugenaar uit te maken. Het is gemakkelijk om als iemand U met vele feiten en omstandigheden lastig valt, met een breed gebaar te zeggen: ga weg vent, je liegt het.

Zooiets doen de straatjongens ook als ze onder elkaar ruzie hebben.

Maar al declameert de president commissaris, dat mijn beweringen onwaar zijn, dan is *dat nog niet zoo*.

Een zoo gedetailleerd gegeven, lijst van feiten is niet eenvoudig te weerleggen door een vaag en ongemotiveerd antwoord van ontkenning.

Ik handhaaf mijn stukje en nodig het bestuur der zuivelfabriek uit om te zeggen: ronduit en klaar met aanduiding van personen en plaatsen en omstandigheden, *waarom en in welk opzicht mijne beweringen onjuist zijn.*

Ik nodig den presidentcommissaris in het bijzonder uit om eens te vertellen wat hij en zijn satelliet enkele weken geleden in Den Haag op het kantoor van den heer Blink te 's Gravenhage hebben verteld en besproken, dan kan het publiek oordeelen, aan wiens zijde de waarheid is. Verder verkondigt de president-commissaris dat hij voortaan mijn geschrijf niet meer wil lezen, omdat het ongeteekend is.

Dat is jammer het spijt me geducht; maar ik zal me hiermee troosten, dat er toch nog wel andere menschen zijn, die toch willen kennis nemen van mijn beschouwingen.

Zóó zelfs, dat van verschillende zijden tot mij het verzoek is gericht of ik de artikelen over landbouwcoöperatie niet in een brochure wil uitgeven en verkrijgbaar stellen voor een lagen prijs.

Vermoedelijk zal ik dit doen, wanneer het laatste en niet-minst belangrijke artikel door mij geschreven zal zijn.

Niet onwaarschijnlijk zal ik daarna eens enige speciale artikelen wijden aan de zuivelfabriek alleen, want wat ik bijv. gehoord heb over het knoeien met de uitgifte van aandelen, is belachelijk genoeg om eens publiek mede te deelen.

Ik zal er in moeten berusten dat genoemde heer in zijn hoogheid van deze pennevruchten van een nederigen schrijver niet wil kennis nemer want *verklaren* kan ik mij zijn standpunt *best*. Iemand die zelf altijd met een open vizier strijdt altijd rechte wegen bewandelt, niet van listige streken gediend is, nooit op een onwaarheid betrupt is, wil natuurlijk zijn tegenstander kennen alvorens met hem den degen te kruisen op oud-ridderlijke wijze.

Daarom wil ik hem tegemoet komen.

Ik schreef tot nu toe onder pseudoniem, omdat ik zakelijk wilde zijn en blijven, en alle persoonlijke kwesties vermijden.

Wie mijn artikelen lezen wil, moet niet vragen *wie* is de schrijver, maar *wat wordt er gescheven*. Met het schrijven van mijne artikelen heb ik geen andere bedoeling dan *de algemeene zaak te dienen*.

Welnu! als de heer president-commissaris er op staat, zal ik mijn naam bekend maken en voortaan niet ongeteekend meer schrijven, doch op deze voorwaarden dat genoemde heer duidelijk en gedetailleerd aangeeft:

- 1) waar in mijn vorig ingezonden stuk de strijd met de waarheid zit;
- 2) wat hij en zijn collega op den door mij bedoelden dag op het kantoor van den heer Blink te 's-Gravenhage hebben besproken;
- 3) hoe een commissaris, die zelf verklaard heeft dag en nacht te prakkezeeren om den directeur weg te krijgen, en volhardt hij een stelselmatige actie om hem weg te dringen, toch de belangen van de fabriek kan dienen.

Ten slotte moet mij nog deze opmerking van het hart.

Onder het ingezonden stuk staat gedrukt: Giessen-Nieuwkerk 9 September 1916, C. M. van Houwelingen, voorzitter; D. van Harten, secretaris.

Een nadenkend lezer nou allicht meenen: nu als de heer van Harten ook al mee verklaart, dat het schrijven van „agricola” oonwaar is, dan zal het toch wel zoo zijn ook !

Daarop antwoord ik, dat de heer van Harten - naar ik durf veronderstellen - van dit stukske bitter weinig zal afweten, het is niet aan te nemen, dat de heeren van Houwelingen en van Harten sa-

men het ingezonden stukje hebben geteekend, en ik weiger te gelooven, dat de heer van Harten wien ik altijd als een eerlijk en oprecht man heb hooren prijzen en die zich geen bakerspraatjes laat wijs maken, zou durven beweren, dat wat ik over die schorsingszaak heb geschreven, onwaar is

Het zal vermoedelijk zóó gegaan zijn: op Vrijdag 8 September 1916 hebben heeren Commissarissen vergaderd in het kantoor van de Zuivelfabriek: toen is ook ter sprake gebracht het stukje van ondergeteekende (wat een eer is mij geschied) en met meerderheid van stemmen besloten om er iets tegen te schrijven, maar tevens zal de redactie van den inhoud van het in-tezenden stukje wel niet vastgesteld zijn; veel minder nog zal besloten zijn, dat de naam van den secretaris er ook onder zou worden geplaatst.

Den volgenden morgen nu zal de Voorzitter het stukje hebben opgemaakt, zijn naam en dien van den secretaris van Harten er onder gezet en opgezonden naar de drukkerij. Als dit zoo is -en ik heb alle reden om te gelooven dat dit alles zóó in zijn werk gegaan is - dan is natuurlijk alleen de heer van Houwelingen verantwoordelijk voor den inhoud en zal deze handelwijze door ieder weldenkend mensch worden afgekeurd.

Toch verwonder ik me niet over deze eigenaardige manier van doen; zulke praktijken heb ik meer gezien en op den duur raakt een mensch ook daaraan gewoon. Ik weet van een der aandeelhouders dat in de vergadering van 26 Februarie 1915 door den president-commissaris een gedrukt stuk werd uitgereikt, waarvan sommigen commissarissen niets afwisten en toch stonden al hunne naan er onder gedrukt.

In dat gedrukte stuk werd meegedeeld, dat de heer Reitsma secretaris van den feederatieven zuivelbond te 's-Gravenhage een rapport had samengesteld en dat diens rapport daarin stond afgedrukt.

Het wonderlijke nu was dit: dat de heer Reitsma in zijn rapport tot de condusie kwam dat hij het een ongeschikte tijd vond om ingrijpende veranderingen te brengen in een goed marcheerende zaak; m.a.w. dat hij moest *afraden* om de naamlooze vennootschap als de zuivelfabriek is om te zetten in een coöperatie, terwijl de president-commissaris in zijn gedrukt stuk den heer Reitsma liet zeggen: „wil men veranderen, dan moet men den koninklijk- weg bewandelen: de vennootschap ontbinden en coöperatie oprichten”

Rara! hoe kon dit? wel, eenvoudig, door een regel of tien uit het rapport van den heer Reitsma weg te laten; een stuk van diens rapport te nemen, enkele zinsneden daaruit te lichten en andere weg te laten; en het te laten voorkomen of zóó het geheele oordeel van den rapporteur eerlijk en juist was weergegeven.

Wat een makke schapen zijn die aandeelhouders toch, dat zij zich door hun belhamel zoo op een dwaalspoor laten leiden.

Ik verzeker U als ik commissaris was, dan liet ik me zoo niet bij den neus nemen; ik zou tegen zulke praktijken met kracht opkomen en niet langer met de belangen van de fabriek laten sollen.

AGRICOLA.

INGEZONDEN.

(Buiten verantwoordelijkheid der Redactie)

ZUIVELBEREIDING. I

Gaarne zag ik dit ingezonden stuk opgenomen in uw veelgelezen blad. U, mijnheer de Redacteur, daarvoor bij voorbaat mijn dank.

Voor en na zijn in de Gorinchemsche courant stukken verschenen over de stoomzuivelfabriek te Giessen-Nieuwkerk.

Naar aanleiding van den inhoud van deze kolommen, meen ik niet langer het stilzwijgen te mogen bewaren. Telkens weer worden daarin partijkwesities op den voorgrond geschoven. Zoo komt het dat de zak waarom het gaan moet, het niet goed marcheeren der omdememing, op den achtergrond geraakt.

Hiermede wil ik u nu schetsen, de werkwijze van zuivelfabrieken, welke met hun tijd meegaan.

Belanghebbenden weten natuurlijk precies wat te Giessen-Nieuwkerk gebeurt en door vergelijking zal het hun niet moeilijk vallen te concludeeren dat daar verbeteringen noodig zijn. Heeren veehouders langs de Giessen, bij u mag ik immers wel zooveel eergevoel en zooveel plichtsgevoel veronderstellen, dat u niet achteraan wilt komen. Uw aller wensch is toch dat de fabriek te Giessen-Nieuwkerk genoemd wordt onder de beste des lands en dat de daar gemaakte producten heinde en ver geroemd worden.

Zorg er dan voor dat de zoo hoog noodige hervormingen geen dag langer worden uitgesteld dan nodig.

Ofschoon het voor de hand ligt, dat eerst iets meegedeeld wordt over de rechtsgronden, waarop zulke fabrieken zijn opgericht, zal dit voorloopig om bepaalde redenen achterwege blijven.

Slechts dit ééne. Oprichting volgens de coöperatiewet van 1876 is verreweg het beste. Minder goed voldoet een naamlooze vennootschap, welke coöperatief werkt en nog slechter is een zuiver speculatief bedrijf.

Vandaag zal ik u iets meedeelen over;

Toezicht van den kant van de Fabriek op Melkwinning en Melkbehandeling.

Nergens en dus ook niet op een modern ingerichte zuivelfabriek is men in staat van onzindelijk gewonnen en slecht behandelde melk een fijn product te maken. Het beste, fijnste product, dat is het ideaal, waarnaar men streven moet. Immers alleen dan, wanneer de afnemers zekerheid hebben, dat de hun geleverde producten van onberispelijke kwaliteit zijn, kan de hoogste markt betaald worden.

Teneinde de melk zoo zuiver mogelijk aan de fabriek te krijgen, wordt den boeren steeds voorgehouden de grootst mogelijke zorg daaraan te besteden. Wekelijks krijgen ze de tien geboden der zuivelwet onder oogen, want deze zijn afgedrukt op de melkkaart. Daarin kan men vinden dat de eerste stralen moeten worden weggemolken. Het verlies aan vet beteekent niets.

Wel raakt men met die eerste melk veel bacteries kwijt en dat zijn juist de ongewenschte gasten bij de zuivelbereiding.

Direct na het melken wordt de melk door wattenzeefdoekjes gegoten. De fabriek verstrekt deze „gratis”, opdat de boeren toch maar niet nalatig zullen zijn in dit opzicht, want juist, dat direct

zeven heeft zoo'n groote waarde. Veel bacteries worden daardoor nog weer met het vuil uit de melk verwijderd. Zooals te begrijpen is dit zeven slechts een lapmiddel. Het allerbeste is de melk zoo zindelijk mogelijk te winnen.

Abnormale melk, als melk van zieke en tochtige koeien moet geleverd worden in bussen, voorzien van een herkenningsteeken.

De kannen mogen niet in de zon worden gezet. Door de hoogere temperatuur zouden de minder gewenschte bacteries sterk vermenigvuldigen.

Deze voorschriften en nog andere worden alle gegeven met het oog, op het zindelijk winnen der melk en op het tegengaan van de ontwikkeling van de nog steeds in de grondstof voorkomende ongewenschte microben.

Jammer, dat ook hier weer de landbouwwetenschap als politiedienaar achter de boeren moet staan. Die wetenschap zal hem wel vertellen of de geleverde melk van onberispelijke kwaliteit is en geschikt voor de zuivelbereiding. Zonder dat, zou nog menige boer zich weinig gelegen laten liggen aan de goede zorg van zijn melk.

Wekelijks wordt van de melk van iederen boer een monster genomen en de deugdelijkheid bepaald met de gecombineerde gistingsreductaseproef. Naar de uitkomsten van deze proef wordt de melk in tweeën gesplitst n.l. in een deel heel goed geschikt voor de kaasbereiding en in een minder geschikt deel. Hierbij komt ook de melk geleverd in bussen voorzien van een herkermingsteeken.

Dit tweede gedeelte wordt geheel apart verwerkt.

Door de wekelijks herhaalde vuilheidsbepaling kan men den boer meededen of hij zijn melk wel zeeft.

Verder worden de transportkannen iedere week aan de fabriek aan een nauwkeurige inspectie onderworpen om na te gaan of de zindelijkheid bij het schoonmaken voldoende is betracht.

De bussen moeten aan de boerderij worden schoongemaakt. Uitstoomen aan de fabriek zooals elders wel gebeurt is ten eenenmale onvoldoende.

De stoomstraal verwijdert het vuil niet. Op sommige plaatsen, waar de boeren zeer op hun gemak gesteld zijn, worden de kannen door een paar personen aan de fabriek gereinigd.

De uitkomsten van de onderzoekingen op deugdelijkheid, op vuilheid en van de kanneninspectie worden in cijfers uitgedrukt en ter kennis gebracht van de leden door ze op de melkkaart aan te geven. Bovendien ligt de lijst met de uitkomsten voor ieder ter lezing. Niemand wil daarop graag een ongunstig figuur maken en daar wordt dan in den regel ook wel voor gezorgd.

Dat men resultaat heeft, daarvan kunt U zich overtuigen door volgend voorbeeld.

Een Friesche fabriek, waar in 1908 begonnen werd de melk der leden in het gistingsapparaat op deugdelijkheid te onderzoeken, vond dat in het eerste jaar slechts 35 p.ct. der monsters aan de eischen voldeed. In 1911 was het percentage reeds 82 gestegen, terwijl die 82 p.ct. der monsters overeen kwam met 98 p.ct. der melk. Dit zijn cijfers die spreken niet waar.

Is alle zorg besteed aan de grondstof, dan de verdere behandeling overgelaten aan den directeur en het personeel.

Van hen mag men dan eischen, dat het fijnste product gemaakt wordt, dat gemaakt kan worden. Af en toe komt het voor, dat de boer meent al het mogelijke gedaan te hebben en dat de melk bij onderzoek op duurzaamheid toch een afwijking vertoont. De dikwijls versmade landbouwwetenschap, wordt dan te hulp geroepen en speurt de oorzaak op.

Op die manier ook wordt een band gelegd tusschen wetenschap en praktijk. Dan begint de mensch, welke te verheven is, om steeds een machine te blijven zijn taak eenigzins te begrijpen. De tijd van rustige rust is voorbij, de tijd van denken, van leeren, van werken is aangebroken.

Ook in dit opzicht heeft de zuivelfabriek een zware taak te vervullen.
Een volgend maal een ander bedrijfsonderdeel,
U, mijnheer de Redacteur nogmaals mijn dank voor de plaatsruimte.

J. G. TUKKER.
Giessen-Oudekerk, 20 October 1916.

1917 Samenwerking

De Drie Provinciën, 19/01/1917; p. 3/4

Giessen-Nieuwkerk. Voor de in de maand December aan de Zuivelfabriek verwerkte melk wordt gemiddeld uitbetaald 11.23 ct. per liter. Voor 1 K.G. berekend vet wordt uitbetaald f 1.70.

Nieuwe Gorinchemsche Courant, 04/02/1917; p. 1/4

Giessennieuwkerk.

Aankoopvereniging.

Door verschillende landbouwers aan de Giessen is eenigen tijd geleden een aankoopvereniging opgericht; zij willen de veevoederartikelen coöperatief aanschaffen, zooals dat op vele plaatsen gebeurt.

Voor het meerendeel zijn het veehouders, die vroeger lid van de coöperatieve graanmaalderij „Samenwerking” zijn geweest, doch daarvoor hebben bedankt, omdat zij zich met den gang van zaken daar niet konden vereenigen.

De vereniging neemt steeds in ledental toe; er is bij den molenaar De Kreij een goed gevulde voorraadschuur en om alle leden hun kwantum op tijd thuis te bezorgen, moet de schipper Goedhart scheepsruimte bijhuren. Aan zija drie booten had hij lang niet genoeg, om al zija vrachtoorders te kunnen uitvoeren.

Hij verkreeg in huur een boot van de graanmaalderij „Samenwerking” met het bedienende personeel en helpt daarmee nu de leden van de aankoopvereniging.

Een vreemde toestand.

Misschien beleven wij nog den tijd, dat de aankoopvereniging niet alleen de motorbooten van de maalderij gebruikt, maar het geheele bedrijf overneemt. Zoo ging het ook met de zuivelfabriek te Bleskensgraaf, de eerste combinatie kon de fabriek niet instand houden; toen werd er ongeveer een ton gouds op de schuld afgeschreven en nu gaat ze onder een nieuwe combinatie langzaam vooruit, zoodat ze kans heeft er weer boven op te komen.

Adres aan Commissarissen Zuivelfabriek *Samenwerking*

Giessennieuwkerk. Ons werd meegedeeld dat enkele aandeelhouders, niet tevreden over den gang der zaken, dezer dagen het navolgende adres hebben gericht aan heeren Commissarissen van de naamlooze vennootschap zuivelfabriek „*Samenwerking*” te Giessennieuwkerk.

„Ondergeteekenden, allen aandeelhouders der zuivelfabriek „*Samenwerking*” te Giessennieuwkerk, komen tot u met een ernstig beklag over de wijze, waarop door u de statuten zijn nageleefd en de besluiten der algemeene vergadering van aandeelhouders zijn uitgevoerd.

Zij zullen ter bekwamertijd u een reeks van spekende feiten voorleggen, doch protesteeren bij dezen tegen het machtsmisbruik, waardoor:

- a) enkele nieuwe aandeelhouders zijn opgenomen, in strijd met het besluit der laatste algemeene vergadering;
- b) aan enkele gegadigden aandeelen geweigerd zijn, in strijd met het besluit der laatste algemeene vergadering;
- c) de overdracht van aandeelen bij sommige verzoekers zonder redelijken grond is geweigerd;
- d) de overdracht aan anderen is toegestaan zonder dat de statuten of een besluit der algemeene vergadering daartoe bevoegdheid gegeven had;

Het is ondergeteekenden verder gebleken, dat er in het register van aandeelhouders personen voorkomen, wier namen zeer zeker daarop ten onrechte zijn vermeld, op een onwettige wijze, niet in overeenstemming met de bepalingen der vennootschap, zoodat de rechtsgeldigheid van hun lidmaatschap met kraakt wordt betwist en bestreden.

Naar hun gevoelen, zal de algemeene vergadering, welke in deze maand moet worden gehouden en waarop het bij verschillende besluiten op een paar stemmen kan aankomen, niet kunnen worden belegd, alvorens vaststaat, wie der vele in het aandeelhoudersregister ingeschreven personen wel en wie niet als stemhebbende in die omgeving kunnen worden toegelaten.

Mitsdien verzoeken wij u ingevolge art. 29 der statuten, een aandeelhoudersvergadering te willen uitschrijven, een paar dagen vóór de algemeene vergadering en daarop te vermelden, als punt der agenda dit voorstel:

De vergadering van aandeelhouders der zuivelfabriek te Giessennieuwkerk; gehoord de vreemde wijze, waarop commissarissen zich hebben gedragen, vooral ten opzichte van het opnemen en weigeren van nieuwe aandeelhouders, het toestaan en weigeren van de overdracht van bestaande aandeelen; overtuigd, dat door hen op zeer partijdige wijze is gehandeld, in strijd met de bepalingen der statuten der vennootschap; van oordeel, dat voor en aler er over de belangen van de fabriek wordt beslist, vóór alle dingen moet vaststaan wie wel en wie niet als wettige en stemgerechtigde aandeelhouders kunnen worden toegelaten.

Besluit een commissie te benoemen van vijf personen uit die aandeelhouders, die hunne aandeelen vóór 1 Augustus 1914 hebben verkregen en hun op te dragen met den meesten spoed een onderzoek in te stellen naar den dag, wanneer en de wijze waarop ieder der in het register van aandeelhouders voorkomende personen als aandeelhouder is ingeschreven geworden en

de vennootschap te dienen van advies omtrent de vraag, wie van hen als rechtsgeldige aandeelhouder dient te worden erkend.”

Tevens zouden de aandeelhouders mr. Slob en mej. de wed. Slob zich als volgt bij heeren commissarissen hebben beklaagd:

„Ondergeteekenden, beiden aandeelhouders der zuivelfabriek „*Samenwerking*” te Giessennieuwkerk, hebben zich in dato 25 Mei 1916 tot uw college gewend, om een aandeel van eerst-ondergeteekende over te schrijven op naam van den tweeden ondergeteekende. In dato 7 Juli d.a.v. heeft uw secretaris geantwoord, dat uw college inwilliging van het verzoek niet acht in het belang van de vennootschap en daarom beslist heeft het verzoek af te wijzen. Deze beslissing leek ons zeer vreemd; het is immers bekend, dat de eerst-ondergeteekende geen boerenbedrijf meer heeft en haar zoon de tweede-ondergeteekende toch altijd bij volmacht haar persoon op de vergaderingen vertegenwoordigt.

Welke schade kan de vennootschap er dan door lijden, wanneer dit aandeel wordt overgeschreven ten name van hem, die het altijd vertegenwoordigt.

Misschien hebt u gedacht: ja! maar strekking van het besluit der laatst gehouden algemeene vergadering is geweest om geen aandelen meer te geven aan wie niet tevens is melkleverancier. Daartegen merken wij op, dat dit besluit niet zag op overdracht van oude aandelen, maar neer op uitgifte van nieuwe aandelen.

Doch toegegeven, dat die redeneering juist is.

Op welken grond is dan in de maand Maart 1916 een aandeel gegeven of overgeschreven van de beide kinderen van den president-commissaris Dirk en Marie van Houweling en zijn minderjarigen neef Cornelis Kooiman?

Alle deze personen zijn nog kinderen; bij vader of moeder thuis; hebben geen zelfstandige maatschappelijke positie; zijn geen boer en leveren geen druppel melk.

Hier blijkt duidelijk, dat uw college meet met twee maten; partijdig is en niet rechtvaardig. Wij protesteeren tegen zulke ongeoorloofde manieren, tegen zulk misbruik van uwe positie en verzoeken nu niet meer, maar eischen ons recht; dat is binnen acht dagen na heden de inwilliging van ons verzoek van 23 Mei 1916, hetgeen wij bij dezen herhalen.

Mocht u opnieuw ons verzoek van de hand wijzen, dan zullen wij op andere wijze probeeren recht te verkrijgen en zult u nader van ons hooren”.

In den Boekhandel van de N. V. Stoomboekdrukkerij v/h. T. HORNEER, Hoogstraat, Gorinchem, is verkrijgbaar gesteld een^e BROCHURE, getiteld:

De Zuivelfabriek „Samenwerking”

te Giessen-Nieuwkerk,

tien jaren in werking.

geschetst door K. VAN GIESSENBURG.

Deze brochure, die 117 pag. druks omvat, behandelt op populaire wijze het ontstaan van deze inrichting en bevat verschillende interessante aangelegenheden, op de fabriek betrekking hebbende.

De prijs is zoo laag mogelijk gesteld en bepaald op f 0.60.

— Het bestuur van de Coöperatieve Landbouwvereniging „Samenwerking” alhier heeft aan haar geheele personeel, naar gelang van dienstdijd en grootte van het gezin gratificaties van f 40, f 25, en f 10 toegekend.

Nieuwe Gorinchemsche Courant, 25-02-1917; p.1/4

Giessen-Nieuwkerk. ZUIVELFABRIEK.

Beredeneerd verslag van de aandeelhoudersvergadering van de Zuivelfabriek „*Samenwerking*” gehouden op Zaterdag 17 Februari 1917.

Het is wel zeer moeilijk eenigszins uitvoerig verslag te geven van deze vergadering; zij duurde van 10 uur tot ruim 2 uur en de discussie had zoo nu en dan een vrij scherp karakter.

De vergadering was druk bezocht; de heer C. M. van Houweling als voorzitter opende haar; de secretaris D. van Harten las de notulen der vorige vergadering, waarna aan de orde kwam het voorstel, door 28 aandeelhouders voorgesteld, hetwelk luidde als volgt:

„De Vergadering van Aandeelhouders der Zuivelfabriek Giessen-Nieuwkerk;

Gehoord de vreemde wijze, waarop Commissarissen zich hebben gedragen, vooral ten opzichte van het opnemen en weigeren van nieuwe aandeelhouders, het toestaan en weigeren van de overdracht van bestaande aandelen, overtuigd dat door hen op zeer partijdige wijze is gehandeld, in strijd met de bepalingen in de Statuten der Vennootschap;

van oordeel, dat voor en aler er over de belangen der fabriek wordt beslist, vóór alle dingen moet vaststaan, wie wel en wie niet als wettige en stemgerechtigde aandeelhouder kan worden toegelaten;

besluit eene commissie te benoemen van vijf personen uit die Aandeelhouders, die hunne aandelen vóór 1 Augustus 1914 hebben verkregen en hen op te dragen met den meesten spoed een onderzoek in te stellen naar den dag, wanneer en de wijze, waarop ieder der in het register van Aandeelhouders voorkomende personen als aandeelhouder is ingeschreven geworden en de vennootschap te dienen van advies omtrent de vraag, wie van hen als rechtsgeldige aandeelhouder dient te worden erkend.”

Aan een der voorstellers werd gelegenheid gegeven het voorstel toe te lichten.

Dit geschiedde bij monde van den aandeelhouder Mr. A. Slob, ongeveer op deze wijze:

Deze vennootschap heeft een college van vijf commissarissen, die in hoofdzaak belast zijn met het toezicht op de handelingen van den directeur; zij zijn de vertrouwens-mannen van de vennootschap; zij moeten de belangen der fabriek in engeren zin behartigen, tot op zekere hoogte vormen zij met den directeur een dagelijksch bestuur, zooals burgemeester en wethouders vormen het dagelijksch bestuur in een gemeente; zij zijn verantwoordelijk tegenover de aandeelhouders en tot het geven van inlichtingen verplicht voor zoover hun doen en laten betreft.

Welnu! over die handelingen van commissarissen zijn vele aandeelhouders ongerust; ontevreden en zij wenschen vandaag daarover eens te spreken.

Allereerst wat betreft de uitgifte van aandelen en ten tweede met betrekking tot het overschrijven van aandelen.

In de eerste jaren van het bestaan der fabriek was het gewoonte, dat de vergadering van aandeelhouders besliste wie als nieuwe aandeelhouders zouden worden toegelaten; althans voor zoover het de uitgifte van nieuwe aandelen betrof.

Zóó is het eerst verstaan in de jaren 1907 en 1908; daarna hebben commissarissen zich de vrijheid veroorloofd nieuwe aandelen uit te geven, aan wie zij dit wenschelijk oordeelden.

In 1913 werd door de Vennootschap besloten geen aandelen meer uit te geven; in 1914 om zoo veel mogelijk aandelen à pari terug te koopen en in 1915 werd op grond van een door commissarissen onvolledig medegedeeld rapport van den heer Reitsma besloten om terug te koopen de aandelen van alle aandeelhouders, welke geen leverancier zijn, te beginnen met hen, wier belangen geacht konden worden het meest in strijd te zijn met die der melkleveranciers.

Commissarissen werden toen gemachtigd om deze aandelen terug te koopen en te plaatsen onder de leveranciers, welke nog geen aandeel in bezit hadden.

Hoe hebben zij nu deze opdracht uitgevoerd? Daarover loopen allerlei geruchten; daarover zijn allerlei feiten bekend geworden.

Laat ik daarover eenige vragen mogen stellen.

1. Is het waar, dat er wel aan de aandeelhouders-niet-leveranciers Maas, du Croo en van Es verzocht is hunne aandelen terug te geven en niet aan andere personen, die evenmin melk leverden als Jan van der Have, Frans Hamerpacht, Klaas Kreukniet en Jannigje Muis? Zoo ja, waarom is hier onderscheid gemaakt? Toch niet, omdat de eerste drie bij stemmingen zich dikwijls met het beleid van commissarissen niet konden vereenigen en de andere vier personen hun zes stemmen altijd gaven in persoon of bij volmacht aan den voorzitter en zijn familie?
2. Is het waar, dat er in 1915 een telegram is gekomen van den aandeelhouder J. Schell met verzoek om zijn 2 aandelen over te schrijven op den heer K. Versteeg, een der grootste melkleveranciers, terwijl dat verzoek is geweigerd? Een vorige maal, daarover gevraagd, heeft de voorzitter verklaard, dat hij liever geen aandelen wilde plaatsen onder personen, die in de buurtwijken wonen. Maar het gaat er hier toch niet om, wat de voorzitter van commissarissen liever wil; noch wat het college van commissarissen wil; het gaat er om, wat de wil der Vennootschap is geweest. Niet de lievertjes van den voorzitter behooren hier te beslissen, maar de wenschen en besluiten van de aandeelhouders.

Met welk recht is het gedane verzoek alzoó geweigerd ?

In de maand Februari 1916 is besloten, dat de 22 aandelen, welke nog in portefeuille waren, zouden worden uitgegeven aan die personen, welke nog geen aandelen bezaten en over 1915 meer dan 30.000 liter melk hebben geleverd en ook over 1916 al hun melk wilden leveren, voor zoover zij woonden binnen den bevaarbaren kring.

De directeur Boekel heeft nà afloop van die vergadering aan alle personen, die daarvoor in aanmerking kwamen, een gedrukte circulaire gestuurd en aangeraden om zich ten spoedigste bij den secretaris op te geven, wanneer zij een of twee aandelen wilden ontvangen.

3. Is het waar, dat ingevolge dezen oproep op een vergadering van commissarissen in Maart 1916 door verschillende personen een verzoek is ingediend en dat aan sommige verzoekers de gevraagde aandeelen zijn toegewezen en aan anderen geweigerd?

Is het waar, dat toen aan A. Lock en T. van Vliet, die ieder om 2 aandeelen gevraagd hadden, er 1 is geweigerd; dat aan T. de Bruijn, D. van den Heuvel, A. Muylwijk en T. Kooyman ieder een aandeel geweigerd is; dat ook later een aandeel geweigerd is aan W. Slob en J. Eikelenboom?

Welke redenen bestonden daarvoor?

Is het waar, dat aan E. de Kuiper op dien dag 2 aandeelen gegeven zijn, hoewel hij zich niet schriftelijk had aangemeld en zijn moeder en zuster of broer toen reeds ieder een aandeel bezaten, waarvan zij geen profijt konden hebben, omdat zij zelf geen melk aan de fabriek leverden?

Is het waar, dat toen wel aandeelen zijn uitgegeven aan A. Donk en N. Aanen, hoewel zij geen melkleveranciers zijn; aan A. Maat en J. Aantjes, hoewel zij het bij den secretaris niet hadden aangevraagd?

Is het waar, dat een aandeel is gegeven aan een zoon van de wed, Jan Kooiman, die zelf geen melk levert en wiens moeder reeds 2 aandeelen had?

Is het waar, dat de voorzitter van commissarissen, die zelf reeds 5 aandeelen bezat, nog 2 aandeelen heeft gevraagd en verkregen voor zijn kinderen Dirk en Marie, die geen veehouder en geen melkleverancier zijn?

4. Kunnen commissarissen toegeven, dat alle deze handelingen, indien ze waar zijn, in strijd zijn met de statuten der vennootschap en de besluiten der algemeene vergadering?

Nu iets over de overdracht van aandeelen.

Een aandeelhouder, die zijn aandeel aan een ander wil overdoen, moet dit verzoeken aan commissarissen, hetzij mondeling hetzij schriftelijk.

Hebben zij tegen de overdracht geen bezwaar, dan moet er worden geteekend door den ouden aandeelhouder, den nieuwen verkrijger, twee commissarissen en den directeur; aldus zijn vijf handteekeningen noodig.

Weigeren zij, dan kunnen zij niet enkel zeggen, wij willen niet overschrijven, maar moeten een ander persoon aanwijzen, voor de overschrijving op wiens naam zij wel goedkeuring willen geven.

Van alle deze formaliteiten moet nauwkeurig aanteekening worden gehouden in een register. Zóó is de regeling krachtens de statuten. Laat ik daarom eenige vragen mogen stellen omtrent de toepassing van deze statutaire bepalingen.

5. Is er een behoorlijk register, waarin van elke overdracht aanteekening is gehouden en zijn bij elke overdracht 5 handteekeningen in het register te vinden?

Er is ten tijde, dat de statuten gemaakt zijn gedacht, dat als regel tegen overdracht geen bezwaar zou worden gemaakt; dat alleen in zeer exceptioneele gevallen de goedkeuring zou

worden geweigerd; er is toen speciaal gewezen op het geval, wanneer iemand als de margarinefabrikant van den Berg te Rotterdam mocht trachten zich in de fabriek in te dringen.

Hoe dat zij, commissarissen zullen een maatstaf, een regel, een norm hebben, waarnaar zij afmeten en besluiten of een gevraagde overdracht zal worden goedgekeurd of geweigerd.

6. Mogen aandeelhouders weten, naar welken maatstaf in deze gehandeld is?

Waarom is geweigerd een aandeel van wijlen Jan Kloek over te schrijven op Arie Kloek; van een der zusters van den heer Teunis Kooiman op haar broer; van de wed. A. Kooiman op haar zoon Marinus Kooiman; van de wed. Slob op haar zoon Adriaan Slob ?

Waarom is wel toegestaan 2 aandelen van de wed. Jan Kooiman (een zuster van den voorzitter) over te schrijven op hare kinderen Jacob en Eimert; van W. Timmer op Aart van Houweling (een broer van den voorzitter)?

7. Is het waar, dat de directeur op een keer geweigerd heeft te bekrachtigen een overschrijving van commissarissen van Harmen van Es op Martinus van der Have en wat was de reden daarvan?

8. Is het waar, dat er vroeger zelfs een aandeel op den heer P. Schakel is overgeschreven, zonder dat de eigenaar van het aandeel er zelf iets van afwist?

Spreeker verzoekt op alle deze vragen een antwoord te mogen ontvangen en zal dan het voorstel nader toelichten.

Hierna ontwikkelde zich een waar steekspel in hoofdzaak tusschen den steller der vragen en den voorzitter, waar tusschen zich zoo nu en dan ook eenige andere aandeelhouders als sprekers voegden.

De voornaamste dingen releveerende, dient vermelding, dat de voorzitter toegaf, dat wel aan drie aandeelhouders-niet-leveranciers gevraagd was hunne aandelen ter beschikking van commissarissen te stellen, doch dat dit niet verzocht was b.v. aan andere personen, die in dezelfde conditie verkeerden, als bijv. van der Have, Hamerpacht, Kreukniet en Muis; de voorzitter zag daarin niets verkeerd !

De notulen van de vergadering van commissarissen van Maart 1916 werden voorgelezen en daaruit bleek, dat de meeste vragen sub 3 en 6 vermeld bevestigend werden beantwoord.

Sommige personen, die zich ingevolge de uitnoodiging van den directeur schriftelijk tot den secretaris hadden gewend, bleken gepasseerd en andere personen, die volgens de bewering van den voorzitter ook wel een aandeel zouden willen hebben, werden met een aandeel begiftigd!

De voorzitter verdedigde hetgeen toen gebeurd is, ongeveer op deze manier: er zijn nu eenmaal in de vennootschap twee partijen; men mag dit betreuren of niet het is zoo en hetgeen toen met die uitgifte van aandelen gebeurd is, was een compromis; of het billijk was of niet billijk; daarover kon bij zich niet bekommeren; de vergadering duurde van 's middags 2 tot 7 uur en er moest een schikking worden getroffen; iedere party wat, maar zijn familiepartij het meest; ten slotte was het op een accoordje gegooid.

Hij gaf toe het moest zoo niet zijn, maar het was nu eenmaal zoo en niet anders en bij de vraag of een nieuwe aandeelhouder zou worden toegelaten of niet, besliste de houding, welke deze nieuwe aandeelhouder naar het oordeel van den voorzitter zou innemen tegenover het tegenwoordige college van commissarissen.

Met verheffing van stem werd verzekerd, dat zij ook in het vervolg alzo zouden blijven handelen !!

De voorzitter erkende, dat indertijd aan den aandeelhouder Tennis Kooiman geweigerd was een aandeel van zijn zuster op hem over te schrijven; dit was gebeurd, omdat het vlak vóór het begin van een algemeene vergadering gevraagd werd.

Toen hem werd geantwoord, dat er toch een keer te voren geen bezwaar gemaakt was om vlak vóór de vergadering, waarop over de subsidie tot afkoop van de tol zou worden beslist, een aandeel van Korporaal over te schrijven op zijn neef P. Schakel, wist de voorzitter zich niets meer te herinneren!

Ook wist de voorzitter zich niet meer te herinneren, dat er voorheen door de aandeelhouders over was beslist wie als nieuwe leden in hun kring zouden worden toegelaten.

Dat hij van de nog beschikbare aandeele er 1 had ingepalmd voor een kind van zijn zuster en 2 voor zijn eigen kinderen, vond hij een alleszins geoorloofde daad.

Met nadruk werd verteld, dat hij was een der voornaamste oprichters en als zoodanig had hij volgens de statuten recht om bij voorkeur en met uitsluiting van anderen een paar aandeele te nemen.

Andere aandeelhouders kwamen hiertegen op. Zij wezen er op, dat die redeneering van den voorzitter kant noch wal raakte; want wel bepalen de statuten, dat ingeval het kapitaal vergroot zou worden, de alsdan bestaande aandeelhouders recht van voorkeur kunnen genieten; maar zij spreken niet van oprichters; die hebben geen enkel privilege.

Bovendien was het besluit der laatste algemeene vergadering in Februari 1916, dat dit recht niet zou worden uitgeoefend, doch enkel aan niet-aandeelhouders de nog overig zijnde aandeele zouden worden afgegeven.

En stel al, dat het anders ware, dan was toch zeker uit de statuten nooit op te maken, dat de voorzitter alleen gerechtigd zou om zooveel aandeele er bij te nemen als hij wilde; neen ! dan hadden alle andere aandeelhouders daarop evenveel recht als hij en zou het een eisch zijn geweest van goede manieren en fatsoen, wanneer de voorzitter zou hebben voorgesteld er om te loten, door die aandeelhouders, die daarvoor in aanmerking wenschten te komen.

Ja! wel goed fatsoen! Het is om je naar te lachen, als het niet zoo treurig was.

Toen de voorzitter met zware stentorstem verzekerde, dat hij die twee aandeele toch mocht nemen, omdat hij een der oprichters was, vroeg de heer Wouter Slob, waarom het dan hem geweigerd was, hoewel ook hij in 1906 als oprichter heeft meegedaan en in April 1916 een schriftelijk verzoek had ingeleverd tot het bekomen van nog een aandeel?

De voorzitter zweeg, wat hij altijd doet als er lastige vragen zijn, waarop hij het antwoord niet weet te geven.

Doch zijn adjudant Schakel sprak en die verzekerde, dat er eigenlijk maar één oprichter was en dat was de voorzitter Cornelis Marinus van Houweling; hij alleen had de fabriek gesticht en niemand anders; wijlen Wouter Slob telde niet mee en zijn beide zoons ook niet!!

Dat er zelfs in het begin in 1906 een tijd geweest is waarin de heer van Houweling den moed opgaf en de zaak zeker in duigen zou zijn gevallen wanneer de heer Slob niet met kracht had aangepakt en doorgezet, daarvan wist Schakel zich ook niets meer te herinneren; het kwam in zijn kraam minder te pas !

De eenige stichter was volgens hem de voorzitter en daarom mocht hij wel nemen, wat de vennootschap hem niet had toegedacht n.l. 2 aandeelen voor twee van zijn kinderen, 1 voor zijn zuster en 1 voor zijn broer. Goed bezien was de fabriek van hem. Wat drommel! waarom dan al die besprekingen, mocht hij niet doen wat hij wilde met zijn eigen zaak, de fabriek van de familie Houweling?

Mr. Slob trok uit de gevoerde discussies de conclusie, dat de voorzitter van commissarissen dus zelf had erkend, dat er partijdig was gehandeld; dat er met twee maten werd gemeten, dat de één als aandeelhouder werd aangenomen en de ander geweigerd, naar mate diens gezindheid aan de commissarissen verwacht werd vriendelijk of onvriendelijk te zijn; dat er geen behoorlijk register bestaat; dat bij vele overdrachten de vereischte handteekeningen ontbreken, enz.

Daarom beval hij zeer aan om het voorstel der onderteekenaars aan te nemen, ja! eigenlijk durfde hij heeren commissarissen vragen om het voorstel over te nemen, althans zich daartegen niet te verzetten en geen stemming te vragen, want er diende toch te worden uitgemaakt, wie wel en wie niet, zoowel moreel als juridisch, als stemgerechtigde leden zouden kunnen worden toegelaten.

De voorzitter was daartoe niet bereid; het benoemen van een commissie had - zijns inziens - heelemaal geen zin; het liet hem vrijwel koud, het zou enkel een wassen neus zijn; zoo'n commissie zou wel kunnen onderzoeken, maar niets beslissen; er was trouwens niets meer te beslissen; dat hadden commissarissen al gedaan en onherroepelijk gedaan; de aandeelen waren uitgegeven, door 2 commissarissen en den directeur geteekend; de bezitters zouden ze natuurlijk niet willen teruggeven en na ingewonnen advies van twee rechtsgeleerden stond het vast, dat alle deze handelingen niet meer ongedaan konden worden gemaakt en aan de nieuwe aandeelhouders het stemrecht niet kon worden geweigerd.

Hij zag er volstrekt geen bezwaar in te erkennen, dat er informaliteiten waren gepleegd, maar dat waren nog geen onwettigheden; in ieder geval deed het er niet toe hoe de laatste aandeelhouders in het bezit van hun aandeelen gekomen waren; op formeele of informeele; op wettige of onwettige; op partijdige of onpartijdige manier; in overeenstemming of in strijd met statuten; zalig zijn de bezitters deze personen hebben hun papieren en zij houden ze ! probeer maar eens ze terug te krijgen !!

Wie dit niet goedvindt, kan voorstellen om de commissarissen af te zetten of een proces beginnen bij de rechtbank over de wettigheid of geldigheid der laatst uitgegeven aandeelen; hij ga zijn gang; hem zij goed succes toegewenscht! Aan ons is toch voorloopig de macht !

Een onderzoek naar hetgeen commissarissen in deze hebben gedaan is onnoodig; een commissie overbodig; het gaat niet over het recht van het spel; het gaat er alleen om wie de baas is, wie het spel heeft gewonnen; het kan niet schelen wat er gebeurd is en of dit uit het oogpunt van publie-

ke moraliteit en uit een rechtskundig in den haak is. O ! neen ! over de melkprijzen, daarover loopt het; de belangen van de fabriek dit zijn hooge melkprijzen; als er maar veel geld voor de melk wordt uitbetaald, kan al het andere niets schelen !

Zou er wel ooit in een vergadering zoo'n koud en bot materialistisch standpunt zijn ingenomen? Geen greintje hooger beginsel bleef er meer over; geen sprietje ethiek of religieus besef; geen sikkepit fatsoen.

Wel diep treurig in den mond van een man, die zich op politiek en kerkelijk terrein als een voorman pleegt aan te dienen; duidelijk bewijs, dat er menschen zijn, die beter zijn dan de beginselen, welke zij belijden en dat er zijn, die veel slechter zijn dan de mooie principes, waarvan zij dikwijls den mond vol hebben.

De geheele houding, welke de voorzitter tijdens deze belangrijke vergadering innam gaf den indruk deze te zijn: wij weten wel dingen te hebben gedaan, die niet in den haak zijn, doch wij zullen onze beschuldigers brutaal in de oogen zien; want zij kunnen ons niets maken; wij hebben de macht; de meerderheid staat achter onzen rug. Dit laatste is gebleken zoo te zijn.

Hoewel de voorzitter eerst zeide dat het hem volmaakt koud liet of het voorstel werd aangenomen of niet en later verklaarde, het niet meer te zullen bestrijden, wanneer de scherpe woorden daaruit waren weggenomen, trok hij deze verklaring weer in, zoodra de voorstellers zich bereid hadden getoond aan zijn voorwaarde te voldoen.

Tenslotte bleef er niets anders over dan te stemmen.

Dit ging zeer vlug en verward.

Velen betwijfelden of dé opname der stemmen wel zonder abuizen heeft, plaats gehad, maar deze werd niet gecontroleerd.

Hoe dat zij, de voorzitter decreeteerde, dat het voorstel tot het benoemen van een commissie van onderzoek om de vennootschap te dienen omtrent de vraag wie wel en wie niet als rechtgeldige aandeelhouder zou kunnen worden erkend, was verworpen met 100 stemmen tegen en 85 stemmen voor; 1 blanco.

De heer Slob constateerde nu, dat zijn partij het had gewonnen en niet de familiepartij, hetwelk een onbedaarlijk hoongelach veroorzaakte van zijn tegenstanders.

Hadden de lachers gelijk of ongelijk?

Laten we eens zien. Onder de tegenstemmers waren: 5 stemmen van den presidentcommissaris; 6 van zijn neef A. Boer; 6 van zijn oom Aanen; 4 van zijn neef P. Schakel; dat zijn 2 t stemmen alleen van commissarissen, die het met hun eer en goed fatsoen blijkbaar in overeenstemming hebben kunnen achten om mee te stemmen overeen voorstel, waarbij in dieperen zin een uitspraak werd gevraagd over hun eerlijkheid en onpartijdigheid !

Nog meer. Onder de tegenstemmers waren ook de 11 stemmen van de 10 personen, die in Maart 1916 naar de eigen bekentenis van den voorzitter op onregelmatige wijze in het bezit van nieuwe aandeelen gekomen zijn.

Onder de tegenstemmers waren ook meer dan 20 stemmen van eigen broers en zeer nauwe bloedverwanten van de familie Houweling.

Is, zóó gezien, de gehouden stemming niet een geduchte nederlaag voor de machtsoverwinnaars en een heerlijke zedelijke victorie voor de voorstellers?

Een vermakelijk incident deed zich nog voor.

Een aandeelhouder, de heer Slob, had den voorzitter gevraagd, welke redenen commissarissen toch hadden doen -besluiten om te weigeren een aandeel van zijn moeder te doen overschrijven op hem.

De voorzitter zeide daarop niet te zullen antwoorden alvorens spreker hem had verklaard of hij de schrijver was van het boekje: de zuivelfabriek „*Samenwerking*” te Giessennieuwkerk, tien jaren in werking geschetst door K. van Giessenburg.

Volgens den voorzitter stond genoemde aandeelhouder onder sterke verdenking dit onder een pseudoniem te hebben geschreven en voor menschen, die zoo in het geniep werken, had bij geen bescheid !!

Een grappenmaker interumpeerde, dat hij den naam van den schrijver had hooren noemen, het moest Klaas van Dijk zijn, die in een woonschuit verblijf houdt bij het oude bosch van den heer van Giessenburg en zich graag als Klaas van Giessenburg aanduidt!

De heer Slob antwoordde, dat deze vraag hier niet te pas kwam; wie dat boekje geschreven heeft, deed hier niets terzake; van hem althans zou de voorzitter nooit vernemen, wie de schrijver is; wel wil hij de verdediging van den inhoud op zich nemen.

Een vlammend woord van protest voegde hij hieraan toe omtrent de geniepige manier van werken, waarvan hij zich hoorde beschuldigen; zoo ooit dan was deze beschuldiging hier onverdiend; want wat hij en de partij voor wie hij als aanvoerder optrad, hebben gedaan, mag steeds het volle licht zien.

Zijnerzijds moet hij zich beklagen over de manieren van de familiepartij, welke het licht schuwt; zij wil geen commissie van onderzoek; zij vertelt zooveel als zij wil loslaten; de rest moet ge maar raden; er wordt gekonkeld met de uitgifte van aandelen (met een mooi stadhuis-woord heet dit : een compromis sluiten) er worden aandelen opgekocht tegen hooge prijzen van f 575.- en hooger, als ze maar uit de handen van de andere groep zijn los te scheuren; aan commissarissen wordt geheimhouding opgelegd over wat in hun vergadering is besproken; door hen worden buiten den directeur om geheime samenkomsten belegd op het kantoor van de graanmalerij; ja ! aan den directeur wordt het zwijgen gecommandeerd, als hij aan de vennootschap wil mededeelen, hoe in een bepaald geval door commissarissen ten opzichte van de overschrijving van een aandeel is gehandeld.

Het is wel kras een ander onbewezen den smet aan te wrijven van in het geniep te werken en zelf vergaderingen te houden onder het zegel van stipte geheimhouding.

Er zou nog meer te schrijven zijn over deze aandeelhouders-vergadering; maar het voornaamste is wel meegedeeld; zij heeft opnieuw doen zien, dat er in de zuivelfabriek twee sterke partijen zijn, vrijwel tegen elkaar opwegende.

Waar is de man, die deze belligerenten tot elkander brengt, voor het te laat is, want ook in dezen strijd zullen straks slachtoffers vallen.

Misschien wel op andere wijze dan velen nu verwachten.

De gemiddelde uitbetaalde melkprijs door de N. V. Stoomzuivelfabriek „*Samenwerking*” alhier was over Januari f 10,68 per 100 liter, met gratie teruggave der wei.

Bleskensgraaf. De N.V. Stoomzuivelfabriek, „Graafstroom” alhier, betaalde voor de in Januari ontvangen melk gemiddeld per 100 liter f 10,04, zonder teruggave der wei.²²

Nieuwe Gorinchemsche Courant 04-03-1917; p. 2/4

Giessennieuwkerk Zuivelfabriek.

Door verschillende aandeelhouders is tot de commissarissen van de zuivelfabriek het verzoek gericht op de agenda der eerst volgende ledenvergadering deze twee punten te vermelden:

- 1) De vergadering van aandeelhouders der zuivelfabriek "*Samenwerking*" te Giessennieuwkerk;
Overwegende;
dat de president-commissaris in de laatstgehouden vergadering van aandeelhouders heeft erkend, dat er in de vennootschap twee partijen zijn en dat commissarissen bij de uitgifte van nieuwe aandelen en de overschrijving van oude aandelen er rekening mee houden, welke houding de toekomstige aandeelhouders tegenover het college van commissarissen zullen aannemen;
dat dit standpunt leidt tot misbruik van eigen positie en een orderdrukking van de andere partij;
dat het zijn van de twee partijen oprecht betreurd wordt, doch beide partijen eenmaal bestaan en nu zij gebleken zijn vrijwel in sterkte tegen elkaar op te wegen, de billijkheid ook meebrengt dat niet de een de ander overheerscht, maar aan beide partijen een evenredigen invloed op den gang van zaken worde toegekend;
Besluit commissarissen uit te noodigen door woord er daad mede te werken, dat de bezetting van de beide openvallende zetels worde overgelaten aan de partij, die zich met de richting en het beleid van het college in zijn laatste meerderheid niet heeft kunnen vereenigen.
- 2). De vergadering van aandeelhouders;
Overwegende, dat de presidentcommissaris C. M. van Houweling in de laatstgehouden vergadering van aandeelhouders heeft erkend van de in de maand Maart 1916 nog in portefeuille zijnde aandelen twee aandelen te hebben opgevraagd en verkregen voor zijn beide kinderen Dirk en Maria;
dat deze aandelen, volgen het duidelijk en ondubbelzinnig besluit van de aandeelhoudersvergadering van 25 Februari 1916 enkel mochten worden uitgegeven aan personen, die over 1916 meer dan 30.000 liters melk aan de fabriek hebben geleverd en zich wilden verbinden ook voor het jaar 1916 al hun melkte zullen leveren;
dat de beide kinderen van den presidentcommissaris waren noch zijn veehouders, veel minder melkleveranciers, zoodat de aandelen zijn onrechtvaardig verstrekt en andere gegadigden daardoor zijn benadeeld;

Spreekt zijn afkeuring uit over deze handeling en verzoekt den president-commissaris te bevorderen, dat deze beide aandelen weer worden in portefeuille gebracht of dat twee andere te zijnen name vermelde aandelen worden gesteld ter beschikking van melkleveranciers,

²² Gegevens beide fabrieken, uit zelfde courant.....

die krachtens bovengenoemd besluit zich tot het verkrijgen van en of twee aandelen hebben aangemeld en aan de beurt zijn om geholpen te worden.

Nieuwe Gorinchemsche Coumnt 08-03-1917; p. 1/4,

Giesennieuwkerk Zuivelfabriek.

De kaasfabriek alhier heeft velen reeds tot voorbeeld gediend. Naar het schijnt trekt de ruzie welke er nu is gerezen door de eigenmachtige handelingen van commissarissen ook de aandacht der buitenstanders.

Ons trof het ten minste dat en in de vorige maand in de Beenster een naamlooze vennootschap is opgericht tot het exploiteren van een kaasfabriek er in de statuten bepaald werd dat - behalve in geval van overlijden - een aandeel niet kan worden overgedragen dan met 2/3 van alle stemmen die door de vennoten kunnen worden uitgebracht.

Dit is heel iele anders dan in de „*Samenwerking*” gebeurt. Daar worden aandelen verdeeld onder de vriendjes en overgeschreven op een besluit van 3 commissarissen tegen des uitdrukkelijken wil van de groots meerderheid der vennootschap !!

De boeren in de Beemsler hebben dit gevaar van machtsoverheersching dooreen regeling in de statuten trachten te ondervangen

Hier wordt de put gedempt als het kalf verdrongen is.
Let maar op of het niet zoo loopen zal!

Graanmalerij.

Niet alleen in de zuivelfabriek, maar ook in de graanmaleij zijn er velen, die met den loop der zaken niet te vreden zijn en zich voor de toekomst ongerust gaan maken.

Ons werd meegedeeld dat verschillende leden aan den schrijver van de brochure over het tienjarig bedrijf van de zuivelfabriek hebben verzocht een overzicht te willen geven van het bijna tienjarig bestaan van de coöperatieve veevoederfabriek.

Geschied dit, dan zal deze brochure zeker een zeer interessante lectuur geven, want er is over de groots winsten, welke de leden van deze vereeniging in den loop dier jaren hebben genoten, inderdaad veel te schrijven.

Nieuwe Gorinchemsche Courant 11-03-1917; p. 2/4

Giessennieuwkerk. Zuivelfabriek.

Door enkele aandeelhouders van de zuivelfabriek is deze week de navolgende circulaire verspreid :

Er zijn in de zuivelfabriek twee partijen. Dit is zeer jammer.

Niemand kan het meer betreuren dan wij. Maar de werkelijkheid is niet anders. Nuchter bezien, draait het geschil om den directeur, den heer Boekel.

De eene partij wil hem weg hebben; dat is in de laatste drie jaren zeer duidelijk uit allerlei feiten gebleken; op allerhande manier en met verschillende middelen is geprobeerd den heer

Boekel te bewegen heen te gaan.

Wat er gebeuren zal, wanneer hij zijn plaats heeft verlaten, is altijd nog ten deele in het duister gebleven; dat blijft een verrassing voor de toekomst.

De andere partij wil den directeur houden; zij is over zijn optreden en de resultaten van zijn arbeid tevreden en betwijfelt of wel gemakkelijk een ander persoon zal zijn te vinden, wien men met evenveel gerustheid de behartiging van een zoo groot bedrijf kan overgeven.

Beide partijen zijn vrijwel tegen elkaar opgewassen.

De familiepartij is het sterkst in het getal der aandeelen; de Boekel-partij in het getal der personen.

Van de 125 aandeelhouders zijn er zeker minstens 70 personen vóór, om den directeur te handhaven.

Maar van de 200 aandeelen, die ieder één stem uitbrengen, zijn er ongeveer 105 tégen den directeur en 95 vóór.

Dit komt hiervandaan, dat de familiepartij een groot aantal aandeelen in enkele handen heeft en zij in het laatste jaar door misbruik van macht op onrechtvaardige manier dit aandeelenbezit heeft weten te vergroten.

Het gevolg van deze machtspolitiek nu is dit, dat 50 personen heerschen over 70 personen; dat een kleine meerderheid een groote minderheid er onderhoudt, deze onderdrukt en alle gelegenheid ontnemt om een evenredigen en rechtmatigen invloed uit te oefenen op den gang van zaken.

A.s. Vrijdag zal er weer een algemeene vergadering wezen.

Dan zullen er twee nieuwe commissarissen moeten worden gekozen.

Tevens zal er worden beraadslaagd over een voorstel van commissarissen om een weg te zoeken, waarlangs een der partijen bij minnelijke schikking uit de vennootschap uittreedt.

Zeker een belangrijk voorstel.

Wij zijn in beginsel niet onbereid mee te werken om tot vrede te komen.

Maar alleen op deze voorwaarde:

over de teruggave der onrechtmatig in bezit genomen aandeelen willen we voorhands nog zwijgen, doch aan onze partij moet onmiddellijk althans in dit opzicht recht worden gedaan, dat zij in de gelegenheid worde gesteld om in de vacatures-Aanen en Van Harten, twee mannen van haar partij benoemd te krijgen.

Wij verzoeken U daarom:

geef geen volmacht af;

kom zelf op onze vergadering;

beloof niets en bindt U niet van te voren hoe ge stemmen zult;

wacht eerst de besprekingen af;

hoor ook uw wederpartij en

doe dan zooals ge meenen zult, dat rechtvaardig is en het meest in het belang der fabriek, waarvan de bloei ons allen ter harte gaat.

GIESSENNIEUWKERK. ZUIVELFABRIEK.

Op Vrijdag 9 Maart 1917 werd de algemeene vergadering van aandeelhouders gehouden in de zaal van den heer De Baat aan het Pinkenveer.

Aanwezig waren ongeveer 100 personen, vertegenwoordigende 195 aandeelen. De heer *G. M. van Houweling* opende de vergadering als voorzitter van het college van commissarissen met een koele toespraak; hij wees op de belangrijke punten, welke aan de orde zullen komen; hij hoopte dat de bespreking zakelijk en op vriendschappelijken toon zullen worden gevoerd, want de wereld is groot genoeg voor twee kaasfabrieken en de twee partijen die er zijn, kunnen zich gemakkelijk ieder op eigen terrein ontplooiën.

De *secretaris*, de heer D. van Harten las de notulen van de vergadering van 17 Februari 1917; deze werden goedgekeurd, na een opmerking van den heer Slob, dat deze voor zoover de inhoud luidt – wel juist zijn te achten, maar zijn inziens op verre na niet volledig.

Aan de orde kwam nu het jaarverslag van den secretaris.

De heer Slob stelde voor van de volgorde van de agenda af te wijken en eerst te bespreken punt 6, 7 en 9, waarin hij een onafscheidelijk verband ziet.

Punt 6. Voorstel van commissarissen om een commissie te benoemen, die zoo spoedig mogelijk met een voorstel ter tafel komt om een minnelijke scheiding te verkrijgen.

Punt 7. Benoeming van twee commissarissen.

Punt 9. Voorstel van 28 aandeelhouders, zijnde een motie van orde, welke luidt als volgt:

De vergadering van aandeelhouders der zuivelfabriek „Samenwerking” te GiessenNieuwkerk; overwegende:

dat de presidentcommissaris in de laatstgehouden vergadering van aandeelhouders heeft erkend, dat er in de Vennootschap twee partijen zijn en dat commissarissen bij de uitgifte van nieuwe aandeelen en de overschrijving van oude aandeelen er rekening mee houden, welke houding de toekomstige aandeelhouders tegenover het college van commissarissen zullen aannemen;

dat dit standpunt leidt tot misbruik van eigen positie en een onderdrukking van de andere partij;

dat het zijn van de twee partijen oprecht betreurd wordt, doch beide partijen eenmaal bestaan en nu zij gebleken zijn vrijwel in sterkte tegen elkaar op te wegen, de billijkheid ook meebrengt, dat niet de een de ander overheerscht, maar aan beide partijen een evenredige invloed op de gang van zaken worde toegekend;

besluit, commissarissen uit te noodigen door woord en daad mede te werken, dat de bezetting van de beide met 1 Maart a.s. openvallende zetels worde overgelaten aan de partij, die zich met de richting en het beleid van het college in zijn laatste meerderheid niet heeft kunnen vereenigen;

Spreker herinnerde dat de voorzitter er op gewezen heeft om toch op kalme, zakelijke en vriendschappelijke wijze met elkaar te spreken om tot een minnelijke scheiding te komen; gaarne wil hij daartoe meewerken en wordt hiertoe door de vennootschap besloten dan kunnen zeker dingen blijven rusten, welke anders allicht de commissarissen niet aangenaam zullen stemmen en tot eenige geprikkeldheid aanleiding zouden kunnen geven.

De *Voorzitter* heeft geen bezwaar tegen deze wijziging van volgorde, waarom daartoe wordt besloten.

Hij wenscht nu zelf eerst uiteen te zetten de aanleiding, welke commissarissen tot het doen van hun voorstel hebben gebracht en hij doet dit ongeveer op deze wijze.

Alle aanwezigen zijn het zeker hierover wel eens, dat zij het met elkaar geweldig oneens zijn. Dit is vooral in de laatste vergadering gebleken; daar bleek, dat het niet mogelijk is langer bij elkaar te blijven; als het gedurig moet gaan zooals daar, dan is het beter uit elkaar te gaan en te trachten op minnelijke wijze te scheiden.

Er wordt tegen commissarissen een bestrijding gevoerd op een manier, die voor hen niet is om te dulden; in de kranten verschijnen ongeteekende stukken, waarop de commissarissen niet kunnen en niet willen antwoorden en waartegen zij niets kunnen uitrichten, want zij hebben aan de redactie van die krant gevraagd om den naam van den schrijver te openbaren, doch deze wilde dat niet doen.*²³

Het is erg onplezierig te worden uitgemaakt voor belhamel, te worden beschuldigd van onwettige en partijdige handelingen en niet in de gelegenheid te zijn die beschuldigingen te weerspreken; het wordt een vechten tegen windmolens; al die dingen hebben zeer gegriefd en geërgerd; temeer omdat 28 onderteekenaars nu weer gekomen zijn met een voorstel en deze beschuldigingen overdragen.

Iemand zou kunnen vragen: wat stoortge U daaraan? Het zou gaan om zich daaraan niet te storen, wanneer deze krantenstukjes geen steun vonden in de vennootschap; feitelijk hebben 85 stemmen daarop hun zegel gelegd; deze gesanctioneerd en dat maakt indruk naar buiten.

Commissarissen zijn zich niet bewust van eenige onderdrukking of onwettige handeling; zij willen erkennen wel eens informeel te hebben gehandeld, doordat eenige nieuwe aandeelhouders mondeling zijn aangenomen maar daar heeft geen bedoeling achtergezeten.

Nu is de vraag: wat moeten wij doen? Niemand weet er iets beters op dan dat wij gaan scheiden; met onderling goedvinden; met elkaar in het vaarwater te zitten, schieten wij niets op; wij moeten ons onthouden om er dingen bij te sleepen, welke er niets mee te maken hebben; dan is het mogelijk, dat wij bijna allen het eens kunnen worden om uit elkaar te gaan; zóó, dat er slechts enkele personen tegen blijven; want een minnelijke scheiding moet met zoo goed als algemeene stemmen gebeuren.

Hoe zal het mogelijk zijn dit uit te voeren? Alle leden hebben gelijke rechten; hebben evenveel aanspraak op de bezittingen van de fabriek; er zal een technisch man moeten komen om de waarde van gebouwen en grond en machinerieën en inventaris te bepalen; de aandeelen zullen op waarde moeten worden gesteld; wie er uit wil, moet zijn geld hebben; moet worden uitgekocht; de afschrijvingen, welke hebben plaats gehad, dienen tot vermeerdering van de waarde van de fabriek; misschien behoeft aan de partij, die uitgekocht wordt, geen geld gegeven worden, maar wil ze een nieuwe fabriek bouwen. Vooral in deze dagen zullen de aandeelen hoog te schatten zijn; de uittredende partij moet goed betaald worden; er kan zoo noodig worden geloot of onderling geschikt.

De vergadering zal in beginsel moeten uitmaken of zij dien weg opwil.

23 * (*Officieel is ons niets gevraagd. Voor tegenspraak is ons blad steeds beschikbaar gestald. RED*)

Er is nog een omstandigheid, die de scheiding zeer in de hand werkt.

Toen in 1905 over den bouw van de fabriek gepraat werd, is er begroot een som van f 30,000,- en er werd toen gezegd: als deze fabriek te klein wordt, laat een ander er dan op een andere plaats ook maar een bouwen!!

In 1916 is er veel schade geleden, doordat de fabriek te veel melk had, die niet economisch verwerkt kon worden; voor zooveel melk als er toen aangevoerd werd, heeft de fabriek geen goede inrichting; het is noodzakelijk, dat er een nieuwe fabriek komt; de tegenwoordige inrichting is zóó slecht, dat commissarissen er zoo'n hoeveelheid melk niet aandurven toevertrouwen; er is geen roomzuurlokaal; het ontvanglokaal is niet goed; zeker voor f 30.000.- à f 40.000,- moet er verbouwd worden, zal de te verwachten melk verwerkt kunnen worden zooals het behoort; daarom is er veel te zeggen voor een aparte, een nieuwe, een tweede fabriek.

Verleden jaar werd er al ongeveer 7 miljoen liter melk verwerkt; er is kans, dat dit bij twee fabrieken nog vermeerderen zal; dan heeft elke fabriek nog 4 miljoen liter; dat is genoeg om een bedrijf flink rendabel te maken; de melkleveranciers krijgen dan zeker zooveel geld voor hun melk als nu en de vrees moet worden weggenomen, dat het een schade voor den boer zou worden, als er een tweede kaasfabriek bijkwam.

De heer Slob zeide wel met eenige verwondering van het voorstel van commissarissen te hebben gehoord.

Persoonlijk is hij er tegen nu reeds dezen weg op te gaan; zijns inziens is er zooveel onrecht gebeurd, dat eerst moet worden goedge maakt, alvorens tot een minnelijke scheiding mag worden meegewerkt.

De personen, wier gevolmachtigde hij is en verschillende aandeelhouders wier woordvoerder hij is, denken er evenwel anders over; daarom wil spreker zijn eigen oordeel op zij zetten en hun opinie verdedigen.

De aandeelhouders die als de Boekel-partij zijn aan te duiden, zijn in beginsel niet onbereid na gezamenlijk overleg te trachten op vriendschappelijke wijze uit elkaar te gaan, maar op één voorwaarde, die eerst moet worden vervuld en dat is, dat de twee plaatsen, die vandaag in het college van commissarissen open zijn, worden bezet door de partij, welke op dit oogenblik in het college niet vertegenwoordigd is; zij meenen dit te mogen vragen als een eisch der rechtvaardigheid. Waar er - zooals hier- twee partijen zijn, bijna even sterk is het onredelijk, dat de eene partij alle vijf zetels bezet en de andere partij buiten het bestuur sluit.

Dit is de bedoeling van de motie van orde, onder punt 9 der agenda vermeld, welke in dit verband dient te worden besproken in beslist.

Daar komt nog iets bij. Commissarissen willen probeeren een minnelijke scheiding te bewerken en zij stellen voor daartoe te benoemen een aparte commissie van zeven leden. Dit is zeer vreemd, want een vorige vergadering was er door vele aandeelhouders verzocht ook een commissie te benoemen om te onderzoeken wanneer en op welke wijze ieder der aandeelhouders is ingeschreven geworden en wie van hen als rechtsgeldig aandeelhouder dient te worden erkend en toen heeft de voorzitter dit met kracht bestreden o.m. met deze argumenten: zoo'n commissie geeft niets; zij kan toch niets; het is een wassen neus; zij kan enkel advies geven evz. Nu komt de voorzitter zelf zoo'n commissie warm aanbevelen; is dit niet vreemd?

Daarom heeft spreker een ander idee. Laten commissarissen de motie van orde overnemen, zich althans niet daartegen verklaren; met woord en daad meewerken om de twee opengevallen zetels te doen bezetten door twee mannen uit de Boekelparty ; dan zijn beide partijen in het college van commissarissen vertegenwoordigd en wel 3 uit de familiepartij en 2 uit de Boekelpartij; dan is in dit opzicht althans eenigszins recht gedaan; dan kunnen commissarissen in hun nieuwe samenstelling een plan tot minnelijke scheiding veel beter overwegen en uitwerken, dan een commissie dit zou kunnen doen, welke geheel buiten de commissarissen staat en volgens een vorige verklaring van den voorzitter toch maar een wassen neus is!

De kans op goed resultaat is dan veel grooter, want als het beide partijen in het college gelukken mocht om een wijze van boedelscheiding te vinden, welke hen bevredigt, dan zal er ook vrij groote zekerheid wezen, dat de groote meerderheid der aandeelhouders in de vennootschap dien weg wil opgaan.

Daarom beveelt spreker de motie van orde in de gunst der vergadering aan. Hij wil nog wijzen op deze inconsequenties; er wordt voorgesteld een aparte commissie, staande op zich zelf; los van de commissarissen, maar waarom dan den heer Schakel wel voorgedragen, die toch zelf commissaris is ?

De *Voorzitter* antwoordde, dat het hem niet schelen kon, wie er in die commissie zal zitten; met de voorgedragen personen wordt slechts bedoeld een aanwijzing te geven. Over den toestand der minderheid wil hij liever niet spreken; hij voelt er weinig voor om mee te werken, dat zij twee zetels in het college van commissarissen zullen verkrijgen, wat moet dat worden? Er moet in het college een eenheid zijn van gedachte en eenheid van handelingen; welke partij dit ook is; dat wordt niet gezegd om iemand te onderdrukken; commissarissen kunnen niet toelaten, dat er in hun samenstelling twee partijen zijn; wat een gehaspel zou dat worden; wat een schade voor de fabriek !

Voor een vertegenwoordiging van de minderheid voelt hij niets; het recht berust bij de vennoten; de aandeelhouders stemmen naar eer en geweten en zij stemmen geheim; wie de meerderheid van de stemmen heeft verkregen, is gekozen en dat is recht; een uitdrukkelijk erkennen van een recht der minderheid op een of twee plaatsen zou onwettisch zijn; dat kan niet bestaan.

In dit verband wijst spreker op het kabinet Cort van der Linden, die ook eenheid in de regeering behoeft en daarom geen antirevolutionairen en roomschen in zijn kabinet gebruiken kan. Een vorig maal was hij tegen een commissie, nu is hij er niet tegen; aan haar zal volmacht worden gegeven om alle inlichtingen bij commissarissen en directeur in te winnen, welke zij noodig heeft en dan kan zij net zoo goed werken als de commissarissen zelf.

De heer *T. Kooijman Pzn.* begreep niet wat er tegen is om de gedachte van den heer Slob te steunen. Er zijn twee partijen; de een is de meerdere in het aantal aandeelen, de ander in het aantal personen; wat is er nu billijker dan beide partijen in het college van Commissarissen recht van meespreken te geven ?

De heer *F. van IJzeren* herinverde zich de aangename wijze, waarop hij in vroegere jaren met den voorzitter heeft samengewerkt, hoewel hij niet tot dezelfde (politieke?) partij behoorde; over den twist en de oneenigheid, welke nu gerezen is, heeft hij spijt; zelf voelt hij zich tusschen de partijen te staan; eigenlijk meent hij onzijdig te wezen.

Hij zou liever niet uit elkaar gaan, maar bij elkaar blijven en het geschil opheffen; een voorstel daartoe zou hij wel willen doen, als het gesteund werd.

De heer *Aart van Houweling* meende dat een scheiding zal uitloopen op 2 fabrieken, hetgeen hij betreuren zou. Liever wil hij ook bij elkaar blijven, waarom hij vraagt of er nog niet een andere scheiding zou kunnen volgen, welke ook een bevredigende oplossing geeft.

Eigenlijk kan hij niet toegeven, dat er twee partijen zijn, maar als ze moeten worden aangenomen, ziet hij het punt van geschil niet allereerst in den directeur maar in de tegenstrijdigheid van de belangen tusschen leveranciers en niet-leveranciers; daar moet ook de gezonde oplossing gezocht worden; de grondfout zit in de samenstelling van de fabriek; het moet geen vennootschap zijn maar een coöperatie; wanneer de fabriek werd omgezet in een zuivere coöperatieve vereeniging, konden de melkleveranciers bij elkaar blijven en was alle oorzaak voor geschil opgeheven.

De Voorzitter dankt voor het sympathieke woord van den heer van IJzeren.

Hetgeen in de laatste dagen hier is gezien en gehoord, is te erg; al die ongeteekende stukken en dat geschrijf in boekjes mag zoo niet langer doorgaan; dat is niet om te verdragen

De laatste spreker heeft terecht gewezen op de omzetting in een zuivere coöperatie; dat is de goede weg; daarin zit het cardinale punt, waarover gestreden wordt; een voorstel in dien geest zal met warmte worden gesteund; dat is de meest zuivere vertegenwoordiging van de belangen der melkleveranciers; gaarne wacht hij daartoe een voorstel van de andere partij.

De heer *Slob* zeide nog maar steeds niet te begrijpen dat de voorzitter niet wil meewerken en de minderheid ook recht van meespreken te geven. Er is gewezen op het kabinet *Colt van der Linde*; hij wil wijzen op onze gemeenteraden en bijv. het College van Gedeputeerde Staten van Zuid-Holland; daar zijn alle partijen in vertegenwoordigd; ook in de meeste gemeenteraden; daar wordt in zekeren zin gehuldigd het beginsel van evenredige vertegenwoordiging; dat is billijk en praktisch ook gewenscht, dan worden de scherpe kanten over en weer wat afgevijld.

Voor de idee om te besluiten tot een coöperatieve vereeniging gevoelt hij niets; deze vorm acht hij in hooge mate gevaarlijk, dat is aan de vergadering wel bekend. In ieder geval - om daartoe te geraken, zou de vennootschap moeten worden opgeheven, geliquideerd.

Intusschen wil hij toegeven, dat er met dit plan tweeërlei kan worden bereikt. Ten eerste, dat spreker zelf, *Mr. Slob*, uit dat gezelschap verdwijnt, want als niet-melkleverancier zal hij geen lid der coöperatie kunnen zijn, ook al zou hij zulks willen, wat wel niet het geval zal zijn!

En ten tweede is de gelegenheid schoon om op zulk een manier den directeur *Boekel* kwijt te raken.

De *Voorzitter* hoe bedoelt u dat?

De heer *Slob*: wel eenvoudig als er een coöperatieve, vereeniging zal worden gevormd, moet eerst de Vennootschap worden onthouden; dan is de directeur, die ambtenaar is van de vennootschap los en zonder betrekking, dan zal het te bezien staan of de nieuwe vereeniging hem wel zal aanstellen tot directeur van het nieuwe bedrijf terwijl het tevens zal moeten blijken of de directeur zoo'n nieuwe positie zou willen aanvaarden.

Er is gezegd door den heer *Aart van Houweling* dat de grondfout van de vennootschap zit in den strijd der belangen van de melkleveranciers, en de niet-leveranciers, in de samenbrenging van deze twee categorieën in één als coöperatie werkende vennootschap; dat eigenlijk de fabriek

staat en valt met de leveranciers en dat alleen leveranciers over hun melk moesten hebben te beslissen.

Maar eilieve ! als dit zóó is, waarom heeft de voorzitter dan niet gezorgd, dat de 22 aandelen, welke onlangs nog in portefeuille waren, werden uitgegeven aan leveranciers? Insteede daarvan zijn er velen gegeven aan personen, die geen spat melk leveren o.a. aan twee kinderen van den voorzitter en een van zijn zuster terwijl ook een aandeel is overgeschreven op zijn broer, die al twee aandelen had.

Nog vele groote en vaste leveranciers staan buiten de fabriek en zij kunnen geen aandeel krijgen; waarom is dan door den voorzitter en zijn familieaanhang niet voor hen gezorgd, dat zij over den prijs van hun melk een woord kunnen meespreken? Om dit doel te bereiken is een omzetting in een coöpentieve vereeniging niet eens noodig; daarvoor is een veel eenvoudiger weg; als het aandeelenkapitaal wordt vergroot met f 50.000.-, kunnen aan 100 personen ieder een aandeel van f 500.- gegeven worden en als dat gebeurt, zijn er zeker 100 verschillende personen in de fabriek geïnteresseerd, waartusschen spreker dan met één simpel aandeel toch zeker geen kwaad meer brouwen kan, zoodat het niet noodig is te zoeken langer naar een middel om hem kwijt te raken !

De heer *Van IJzeren* stelt voor te beginnen om aan de beide aftredende commissarissen te vragen zich weer beschikbaar te stellen en wil de vergadering aanraden om ze weer te herbenoemen; vervolgens een commissie van drie personen aanwijzen en dan samen naar een oplossing zoeken met dezelfde bedoeling om bij elkaar te blijven; of het is vennootschap of een coöperatie laat hem koud; hoewel hij veel voor een zuivere coöperatieve vereeniging voelt; twee leden der commissie zouden dan moeten worden gekozen uit de minderheid.

De Voorzitter beveelt het denkbeeld van den heer *Van IJzeren* zeer aan; de idee om bij elkaar te blijven is hem net zoo lief als de gedachte om uit elkaar te gaan; het zij dit dan geschiedt in den vorm van een nieuw op te richten coöperatieve vereeniging dan wel door wijziging van de statuten der vennootschap; hij voelt er veel voor de aftredende commissarissen te verzoeken aan te blijven en een weg te zoeken, dat de melkleveranciers alleen hun vertegenwoordigers aanwijzen.

Er wordt een pauze gehouden om aan de vergadering gelegenheid te geven eens met elkaar te overleggen.

Na afloop der pauze stelt de heer *Van IJzeren* voor om een weg uit reorganisatie te zoeken; de beide aftredende commissarissen te herkiezen; een commissie uit de minderheid aan te wijzen om eene vredelievende oplossing te zoeken hetzij in een coöperatieve vereeniging hetzij in den weg van reorganisatie, doordat de fabriek klein is voor de verwerking van zooveel melk, enz.

De Voorzitter zegt: laten wij besluiten te liquideeren en toch blijven samenwerken; laten wij melkleveranciers met elkaar een coöperatie stichten; deze vergadering kan alleen zeggen, wij willen de vennootschap ontbinden en de fabriek overdragen; als nu alle leveranciers met elkaar teekenen, dat zij samen een nieuwe vereeniging zullen vormen, heeft de commissie niets meer te doen; dan behoeft de oplossing niet meer gezocht; dan is die gevonden; alleen de details behoeven dan maar geregeld te worden.

Laat de vergadering nu maar zeggen: wij zijn bereid de fabriek over te dragen; desnoods zou ik nog wel te vinden zijn voor den vorm van een vennootschap als de niet-leveranciers maar geen aandelen meer kunnen krijgen of houden.

De heer Slob komt hier tegen op. Aan de orde is het voorstel van commissarissen om in beginsel te besluiten uit elkaar te gaan; daarvoor is veel te zeggen; nu de voorzitter zelf heeft erkend, dat de twee partijen zóó fel tegen elkaar staan, dat samenwerken onmogelijk is.

Spreker en zijn vrienden zijn ook voor scheiden maar niet half, doch heel; laat de vergadering zich nu uitspreken, dat zij scheiding wil, dan kan de commissie bestudeeren op welke wijze de boedelscheiding het best zal plaats vinden.

Wil de uittredende partij zich dan vereenigen en een nieuwe coöperatie stichten, dat kan gebeuren; dat moeten zij zelf weten; ieder der aandeelhouders is bevoegd om zich daarbij aan te sluiten, als hij mag en wil; er zullen er zijn, die niet mogen; er zullen er zijn die niet willen; voor de belangen van deze laatsten moet ook worden gezorgd.

Laat de vergadering toch niet meenen, dat de vrede er zijn zal, wanneer de niet-melkleveranciers maar uit de vennootschap verdwenen zijn. O, neen! als alle aandeelhouders, die melk leveren, in de nieuwe coöperatie samen moeten blijven, blijft ook de ruzie! Want dan zullen ook velen zich niet met de leiding en manieren van den voorzitter en zijn partij kumen vereenigen en dan blijft dezelfde strijd, alleen met dit verschil, dat spreker er niet meer deel aan zal kunnen nemen en geen woordvoerder zijn van vele personen, die zich hebben te beklagen over onrecht en onderdrukking.

Daarom geeft het plan van den heer van IJzeren geen goede oplossing.

De heer *Schakel* stelt voor alvast te besluiten, dat de twee aftredende commissarissen D. K. Aanen en D. van Harten weer voor twee jaren zullen in functie blijven.

De heer *Kooijman* vestigt nogmaals de aandacht op het feit, dat er twee partijen zijn; vrijwel in sterkte tegen elkaar opgewassen; hij staat erop, dat de twee opengevallen zetels aan de minderheid komen en vindt, dat dit een eisch is der billijkheid.

Wanneer de andere partij haar macht blijft misbruiken, zal de oppositie blijven voortduren en tenslotte met geweld zich tegen haar onderdrukking moeten verzetten.

De Voorzitter antwoordt, dat dergelijke dreigementen hem zoo koud laten als een steen; woorden als geweld en oppositie maken geen indruk op hem; enkele dagen geleden heeft hij een brief gehad van een aandeelhouder, waarin deze eerst eenige vriendelijke woorden had neergeschreven, doch het eind kwam op deze waarschuwing neer, dat de graanmalerij wel eens in den strijd zou kunnen worden betrokken; ook deze brief heeft hem totaal koud gelaten; de graanmalerij zal zijn tegenpartij nooit kunnen omverstooten; evenmin als zij de zuiderzee zou kunnen leegscheppen.« Spreker weet zich overtuigd altijd billijk en rechtvaardig gehandeld te hebben.

De heer *Van IJzeren* handhaaft zijn idee tot reorganisatie en roept aller medewerking in om deze poging tot ruimtelijke scheiding te begraven ; er moet wezen een bereidheid om de fabriek over te dragen, waarmee deze toestand zal zijn veroordeeld.

De heer Du Croo verklaart niet te kunnen begrijpen, wat de voorzitter en zijn partij er toch tegen hebben om twee plaatsen van de vijf over te laten aan de Boekelpartij; dan heeft zijn partij toch nog de meerderheid in het college van commissarissen.

Spreker steunt daarom het voorstel om ook aan de minderheid een recht op meespreken te geven en dan een commissie te benoemen tot het zoeken van een weg tot ruimtelijke scheiding.

De Voorzitter wil het voorstel van commissarissen intrekken en liever een oplossing zoeken, dat alle melkleverancien bij elkander blijven.

De heer *Slob* zegt dan het voorstel van commissarissen te zullen overnemen; hij verzoekt, dat er zal worden gestemd; het is duidelijk, dat samengaan onmogelijk is en scheiding gewenscht; laat de vennootschap zich principieel uitspreken of zij scheiding wil of niet.

Na eenig gescharrel en tegenstribbelen van den voorzitter wordt er gestemd.

Het voorstel van commissarissen om tot minnelijke scheiding te besluiten wordt aangenomen met 150 tegen 22 stemmen; waarbij dit het merkwaardige was, dat de commissarissen - hoewel dit een voorstel van hen zelf was en door den voorzitter in een lange rede met warme woorden verdedigd - niet meestemden, maar zich van stemming onthielden.«

Waarom? dat zal wel niemand der aanwezigen hebben begrepen; was deze malle vertooning achterwege gebleven en hadden zij vóórgestemd, zooals verwacht mocht worden, dan zou de uitslag der stemming zijn geweest 172 stemmen vóór de scheiding en 22 stemmen tegen.

(Slot volgt),

Nieuwe Gorinchemsche Courant, 25-03-1917; p. 1-4

GIESSENNIEUWKERK. ZUIVELFABRIEK,

(Vervolg en slot).

Na deze stemming werd bij acclamatie besloten de beide aftredende commissarissen weer te herkiezen; zij nemen hunne benoeming voorloopig weer aan.

In verband met den door vele aandeelhouders uitgesproken wensch om toch uit elkaar te gaan, verklaren de 28 aandeelhouders voorloopig hunne motie van orde in te trekken en eveneens hun voorstel, hetwelk luidt:

De vergadering van aandeelhouders;

Overwegende, dat de president-commissaris C. M. van Houweling in de laatstgehouden vergadering van aandeelhouder, heeft erkend van de in de maand Maart 1916 nog in portefeuille zijnde aandeelen twee aandeelen te hebben opgevraagd en verkregen voor zijn beide kinderen Dirk en Mans;

dat deze aandeelen, volgens het duidelijke en ondubbelzinnige besluit van de aandeelhoudersvergadering van 25 Februari 1916 enkel mochten worden uitgegeven aan personen, die over 1916 meer dan 30.000 liters melk aan de fabriek hebben geleverd en zich wilden verbinden ook voor het jaar 1916 al hun melk te zullen leveren;

dat de kinderen van den president-commissaris waren noch zijn veehouderes veel minder melkleveranciers, zoodat de aandeelen zijn onrechtmatig verstrekt en andere gegadigden daardoor zee benadeeld;

spreekt zijn afkeuring uit over deze handeling en verzoekt den president-commissaris te bevorderen, dat deze beide aandeelen weer worden in portefeuille gebracht of dat twee andere te zijnen name vermelde aandeelen worden gesteld ter beschikking van melkleveranciers, die krachtens bovengenoemd besluit zich tot het verkrijgen van een of twee aandeelen hebben aangemeld en aan de beurt zijn om geholpen te worden.

Het jaarverslag van den secretaris was als altijd kort en krachtig; hij schrijft daarin:

Het spreekt dat de gang van zaken der fabriek wederom sterk onder den invloed van den oorlog atond.

De massa's handelsbelemmeringen maakten het besturen en leiden der fabriek oneindig veel moeilijker dan in een gewoon jaar.

En niet alleen onze ijverige Directeur, maar ook het bestuur kreeg meer arbeid, getuige de 16 bestuursvergaderingen, welke grootendeels gewijd aan de vaststelling van de melkprijzen en de regeling van kleine inwendige aangelegenheden, toch ook voor een deel oorlogsgevolgen behandelden.

Niettegenstaande de groote moeilijkheden zijn de zaken van onze fabriek voorspoedig gegaan; einde Juli of begin Augustus scheen het, alsof er voor de fabriek donkere tijden zouden aanbrenken, er was n.l. bericht ingekomen dat de fabriek geschorst was als Exporteur.

Na een bezoek van den Directeur en een daarop gevolgd bezoek van twee commissarissen - den heer Schakel en ondergeteekende - aan de Kaasvereniging, werd terstond opheffing verkregen zonder dat het bedrijf er eenige schade door leed.

Verder moet getuigd worden, dat het beheer van de fabriek door den Directeur met beleid en in weerwil van de vele moeilijkheden door circulaires en regelingen, die elk oogenblik konden veranderen en dan weer het nemen van nieuwe regelingen noodig maakten, ook met succes heeft gevoerd; daarvoor op deze plaats een woord van dank.

Het jaarverslag van den directeur was zeer uitvoerig; het wordt ingeleid als volgt:

Wat het Financieel gedeelte betreft kunnen wij ook tevreden zijn; vergelijkt men over die jaren onze prijzen met die der zusterverenigingen van dezelfde capaciteit dan is daar alle reden toe.

De toestand in den handel is tijdens den oorlog steeds moeilijker geworden; hoewel er eerst nog tamelijk veel vrijheid was, is het nu zoover dat vrijwel de geheele handel gecentraliseerd en aan strenge voorschriften gebonden is, verder is voor de in oorlog zijnde landen naar beide zijden een zeker percentage der productie toegezegd en is hiermede een reden voor prijsopdriving bij de afnemers vervallen.

Het is duidelijk dat hiermede de positie der Nederlandsche veehouders niet gunstiger is geworden, een oordeel in hoeverre dit was te vermijden tigt niet op onzen weg, daarvoor moeten de leidende personen met te veel factoren rekening houden die ons buitenstaanders niet bekend zijn en de groote massa wellicht ook niet bekend kunnen en mogen zijn; laten wij volstaan met dankbaar te gedenken dat wij tot heden alleen moeilijke tijden, maar niet erger beleefden voor ons land.

Aangaande gebouwen en inventaris vermeldt dit:

Met de enorme stijging der prijzen van het materiaal is het te betreuren dat vroeger niet reeds een beslist voorstel is gedaan tot aanschaffing van een koelmachine; wij zouden voor ons bedrijf met een installatie van pl.m. zeventuizend gulden zijn klaar gekomen, thans wordt volgens opgaf voor een zelfde installatie zestienduizend gulden gevraagd.

Een groote verbetering in het bedrijf zou het echter reeds zijn, als wij onze koelcapaciteit met nortonwater vergrootten, wij waren dan in staat de melk vlugger te ontvangen en af te koelen. Om dit te bereiken is het noodig dat een deel van het oude en niet in gebruik zijnde melklokaal wordt verlaagd, wij krijgen dan gelegenheid ook bij het tweede ontvanglokaal geregeld te ontvangen en af te koelen en daardoor in het warme jaargetijde de elk vlug gelost en afgekoeld in de bewaarbakken te hebben.

Van de andere zijde is er wel op gewezen dat een andere oplossing in deze, het afschaffen der buitenwijken zou zijn; het kan niet ontkend worden dat hiermede ook verkorting van den tijd van melkaanvoer wordt bereikt, maar dit kan ons met terzijdestelling van de grootere koelcapaciteit niet radicaal genoeg helpen om te denken dat wij dan een toestand helpen zouden hebben waarop niet viel af te dingen.

Een verder bezwaar hiertegen is, dat een inkrimpen van het bedrijf in die richting tevens meebrengt een verlies van bedrijfsopbrengsten en van beste winterleveranciers, en dat die factoren van gewicht zijn, zal de Directeur stellig mee het beste kunnen beoordeelen; op verzoek geeft bij hierover gaarne inlichtingen.

Het aanschaffen van een koelmachine wordt op, door mij aan andere deskundigen gevraagde, adviezen nog tegen den hooger en kostenprijs als loonend beschouwd, laten wij echter deze aanschaffing voorloopig rusten en wordt alleen de koelcapaciteit met nortonwater verhoogd door het aanschaffen van een koeler, dan acht ik dat in den toestand van den tijd van melkontvangst toch reeds een flinke verbetering ontstaat, en willen wij dan in latere tijden toch een koelmachine plaatsen, dan komt deze meerdere koelcapaciteit ons evengoed als blijvend voordeel.

Een verder aan te brengen verbetering kan bestaan in het wegnemen van de zoldering in het koellokaal en het aanbrengen van een flinke luchtkap in het dak, deze verandering kan gerust als een dringende noodzakelijkheid worden aangezien.

Over 1916 werd een gemiddelde prijs per kilogram betaald van 10,31 cent tegen 9,11 over 1915, terwijl de wei werd teruggegeven en alle kosten van vervoer en het schoonmaken der bussen voor rekening van de fabriek bleven.

De heer *P. Schakel* en *L. van Harten* wezen op enkele fouten in de cijfers van het verslag.

Het rapport van de commissie van controle en de balans met winst en verliesrekening werden goedgekeurd.

Het voordeelig saldo der genoemde rekening bedraagt totaal $f 16.196,50\frac{1}{2}$, waaraan de volgende bestemming is gegeven.

Rente Aandeelen	$f 4000,-$
Afschrijving Inventaris	$f 7000,-$
Afschrijving grond en gebouwen	$f 4000,-$
Storting reservefonds	$f 120,-$
Onverdeeld balans-saldo	$f 1076,50\frac{1}{2}$

Het college van commissarissen stelt voor het saldo ad $f 1076,50\frac{1}{2}$ als volgt te verdeelen:

Gratificatie aan het personeel:

$f 15,-$ per man en $f 2,-$ voor ieder kind onder 15 jaar	$f 351,-$
$\frac{1}{2}$ pct. rente op de aandelen	$f 500,-$
restant om er te boeken	$f 225,50\frac{1}{2}$

De heer *Slob* wijst erop, dat de namen van het personeel van de fabriek staan vermeld op bladzij 4 van het jaarverslag; dat zijn 20 personen met bovenaan den naam van den directeur. Is het nu de bedoeling ook den heer Boekel een gratificatie te geven van $f 15$? En zoo niet, mag dan worden gehoord, waarom alzoo is beslist?

De Voorzitter antwoordt, dat het de bedoeling van commissarissen is geweest den directeur niet in de gratificatie te begrijpen; zij rekenden hem niet tot het personeel; de reden daarvan zal de directeur wel weten; deze heeft zich zeer sterk partijdig aangesteld ; hij had zich buiten den strijd moeten bonden en is niet onschuldig aan den loop der zaken; commissarissen zouden wel hypocrietten moeten zijn om zoo'n man voor een gratificatie voor te dragen!²⁴

De heer *Slob* komt hiertegen op. Er zijn 20 leden van het personeel, de directeur is de eerste en voornaamste ambtenaar van de vennootschap; alle 19 anderen krijgen een gratificatie; de directeur alleen krijgt niets. Waarom toch? De gedachte, welke aan het geven van een gratificatie ten grondslag ligt, is zeker waardeering voor gepresteerd arbeid. Welnu ! waarom wordt er nu wel waardeering uitgesproken voor de werkzaamheden van het lager personeel en waarom niet van den directeur?

Dit is onbegrijpelijk, want het verslag van den secretaris is vol lof over de prestaties van den heer Boekel en de goede financiële resultaten van het bedrijf heeft ieder melkleverancier in zijn beurs kunnen voelen en nog nooit is er zooveel voor de melk betaald als dit jaar!

Verleden jaar stelde de heer Kooijman voor het lagere personeel en den directeur ieder een gratificatie te geven; toen was de Voorzitter geweldig tegen beide voorstellen en ze zijn met een kleine meerderheid verworpen; nu komt diezelfde bestrijder van toen een gedeelte van dit voorstel overnemen.

De directeur is toch ook een arbeider, die zijn loon waard is en als zijn werkzaamheden zóó bevredigend zijn - als in casu is gebleken - dan moet niet beslissen de meerdere of mindere sympathie voor den persoon maar zijn arbeidsprestatie.

24 **Dik** aangezet door ZHN.

Spreker drukt zijn afkeuring uit over deze handelwijze en betreurt het, dat commissarissen zich niet zóó hoog hebben kunnen verheffen, dat zij ondanks hun antipathie voor zijn persoon, toch zijn arbeid recht hebben doen wedervaren.

Voor het oogenblik zal hij het hierbij laten.

De *Voorzitter* spreekt er zijn leedwezen over uit, dat zij den directeur niet voor een gratificatie hebben kunnen voordragen, maar zijn houding tegenover commissarissen mag geen daglicht zien. Ook wordt hij niet slecht beloond; hij heeft een salaris van 2000,-; vele dingen vrij, als woning, vuur en licht. Spreker stemt volmondig toe, dat - wanneer de verhouding tusschen commissarissen en directeur goed was - deze anders zouden hebben gedaan.

Aan de orde komt nu punt 5 der agenda.

Goedgevonden wordt bij de Boerenleenbank weer een crediet te openen van f 60.000.

Tot leden van de commissie voor controle wordt bij acclamatie herkozen de heer G. Korevaar en gekozen wordt de heer Alb. Muilwijk met 100 stemmen tegen 76 stemmen op den heer T. van Uzeren. (Zuivere partijstemming, hoewel de heer van IJzeren aan de familie-partij nog pas gewichtige diensten bewezen had, kreeg bij blijkbaar geen enkele stem van dien kant: van de Boekpartij hadden reeds enkele personen de vergadering verlaten).

De heer *Du Croo* komt bij de rondvraag nog eens terug op de gratificatie aan het personeel.

Hij zegt in hooge mate gegriefd te zijn door de woorden van den voorzitter, deze heeft gezegd, dat de directeur wel een gratificatie zou hebben gekregen, wanneer bij anders tegenover commissarissen was gaan staan, maar nu niet; dat vindt spreker erg afkeuringswaardig; dat heeft hem zeer gegriefd; zijns inziens heeft hiermee niets te maken of de directeur aan commissarissen sympathiek is of niet; alleen moet beslissen of de man zijn werk goed gedaan heeft of niet; of hij een flinke kaasmaker is geweest en daarover zijn allen vol lof.

Spreker wil gelooven, dat ook andere aandeelhouders door deze daad zijn ontstemd en dat zij daarover hun afkeuring willen kenbaar maken; daarom stelt hij voor de volgende motie:

De vergadering van aandeelhouders;

Gezien het voorstel van commissarissen om uit het saldo 1916 aan het personeel een toeslag te verleen van f 15 per persoon plus kindertoeslag;

Gehoord de mededeeling van den Voorzitter dat het de bedoeling is om een toeslag te verleen aan alle ambtenaren behalve aan den directeur en... dat commissarissen anders zouden hebben gedaan wanneer de verhouding tot den directeur anders mocht zijn;

Van oordeel dat deze houding moeilijk is in overeenstemming te brengen met de schriftelijke verklaringen van het college en de over 1916 verkregen resultaten van het bedrijf;

Spreekt er zijn afkeuring over uit dat het college van commissarissen geen voorstel heeft gedaan om ook den directeur een gratificatie te geven en gaat over tot de orde van den dag.

De heer *Slob* steunde deze motie van afkeuring; reeds bij een vorig punt had hij een soortgelijke motie willen voorstellen, maar hij liet het na, omdat toch met overweldigende meerderheid besloten was te trachten uit elkaar te gaan; hierop lettende meende hij zijn bezwaren voorloopig verder ze moeten laten rusten.

Nu de heer *Du Croo* er evenwel op staat, dat de vergadering zich zal uitspreken of zij met de manieren van commissarissen meegaat, wil hij de motie steunen.

Ook hij vindt deze houding afkeuringswaardig; al het lagere personeel krijgt een blijk van waardeering; alleen de directeur niet; die krijgt feitelijk een trap. Wanneer over gratificatie geheel gezwegen was, enfijn, dan zouden ook wij kunnen zwijgen; maar nu wel waardeering wordt uitgesproken, is het zeer hatelijk, dat alleen de directeur er buiten gesloten wordt. Voelen de commissarissen daarvan niets? Het gaat er niet om, om aan den directeur geld te geven! O! neen! daartoe strekt de motie niet; zij heeft geen financiert doel; enkel een zedelijke strekking, zij keurt af de vreemde handelwijze van commissarissen.

Straks is door den voorzitter gezegd: laten we geen groote woorden gebruiken als partijdig, onwettig, enz. ook is door hem gezegd: die maken toch geen indruk op mij; ik ben overtuigd altijd billijk en rechtvaardig te hebben gehandeld.

Welnu! hier blijkt toch duidelijk, dat commissarissen wel partijdig hebben gehandeld; zij erkennen zelf het niet zóóver te kunnen brengen, dat zij voor den arbeid van den directeur, welke arbeid overigens heel goede financiële resultaten heeft opgeleverd, waardeering openbaren, omdat zijn persoon hun vier sympathiek is! Dit is toch zeker wel grove partijdigheid van de slechtste soort; zulk een standpunt is toch in hooge mate onbillijk en onrechtvaardig.

Hier komt nog iets bij. De heer Aart van Houweling heeft gezegd, dat de strijd der partijen van de vennootschap niet allereerst loopt over den directeur, maar tusschen de leveranciers en de niet-leveranciers. Ziehier het bewijs van het tegendeel. Commissarissen verklaren zelfs zoo 'n hekel te hebben aan den directeur, dat zij hem achterstellen bij het lagere personeel en geen enkele gratificatie waardig oordeelen.

Spreker vindt zulk een houding zeer afkeurenswaardig en zal gaarne voor de motie stemmen.

De *Voorzitter* zal zoo weinig mogelijk zeggen; hij heeft geen lust om breedvoerig op dit punt in te gaan en zal vermijden ieder woord, dat kwetsen kan. Commissarissen hebben nergens met lof in het jaarverslag over den arbeid van den directeur gesproken; de woorden van den secretaris blijven geheel voor zijn persoonlijke rekening.

Hij geeft toe, dat in een gratificatie zit een zekere waardeering voor den arbeid van den persoon. Dat nu hebben commissarissen niet willen doen, omdat er als er vergaderingen zijn gehouden, een week daarna de besprekingen al in de krant staan; er zijn verschillende dingen, welke commissarissen hebben gegriefd en dat heeft de directeur gedaan; de directeur had zich buiten de partijen moeten houden en niet moeten trachten om commissarissen het hieltje te lichten; wij weten heel goed uit welken hoek de wind waait; in de brochure over de zuivelfabriek staan ook vele dingen, die uit de notulen bekend moeten zijn.

De heer *Boekel*: Als u mij wilt beschuldigen protesteer ik daartegen; wilt u maar eens bewijzen leveren?

De heer *Du Croo* meent, dat dit alles geen rechtvaardiging kan zijn voor de handelwijze der commissarissen omtrent de gratificatie; het gaat niet over de gedragingen van den directeur als mensch; over zijn werkzaamheden op de fabriek gaat het; of hij goede kaas heeft gemaakt en flinke prijzen heeft weten te bedingen.

Spreker vindt dit gebrek aan waardeering zóó grievend, dat hij van avond niet op zijn gemak thuis zou kunnen zitten, wanneer hij niet openlijk zijn afkeuring daarover had te kennen gegeven en andere aandeelhouders in de gelegenheid gesteld dit met hem te doen.

De opmerking van den voorzitter, dat het verslag van den secretaris alleen voor diens rekening komt en buiten commissarissen omgaat, vindt hij al erg wonderlijk; hij meende, dat deze zou spreken namens hen.

Hetgeen hier tegenover den directeur gebeurt is zoo erg dat hij vertrouwt dat vele aandeelhouders er behoefte aan zullen hebben om met hem hun afkeuring kenbaar te maken.

De *Voorzitter* wil nog een frappant staaltje noemen, als bewijs, dat de directeur uit de vergaderingen van commissarissen klapte; toen in de laatstgehouden vergadering van commissarissen besloten werd om aan de eerstvolgende algemeene ledenvergadering een voorstel te doen tot minnelijke scheiding, werd het reeds den volgenden dag overal verteld door den vrachtrijder Walraven, aan wien de heer of mevrouw Boeket dit had verteld.

Er ontstaat nu eenig rumoer; velen spreken door elkaar.

Zooveel is uit de verschillende uitlatingen te begrijpen dat commissarissen zelf hadden bepaald dat hun besluit tot het doen van een voorstel tot minnelijke scheiding niet zou zijn geheim; maar voor mededeeling aan anderen bestemd; dat een paar commissarissen dit besluit zelf al aan eenige buitenstaanders hadden meegedeeld, vóór de directeur of zijn vrouw er nog één woord over hadden gerept !

De heer *Slob* protesteert er tegen dat de voorzitter de vergadering onder den indruk brengt als zou de directeur de veelbesproken anonieme stukjes in de krant hebben geschreven en schuld hebben aan het verschijnen van de brochure over de kaasfabriek. Als de voorzitter dit meent laat hij het dan positief zeggen, doch dan sommeert spreker hem om die beweringen te bewijzen en waar te maken, insinuaties moeten zijn beneden de waardigheid van een fatsoenlijk man.

Aangaande de brochure wil spreker nog verklaren, dat die naar zijn meening volstrekt niet volledig is; verschillende belangrijke dingen zijn daarin nog vergeten en als de schrijver nog eens een tweede uitgaaf ter perse legt, wil spreker hem gaarne nog verschillende gegevens ter hand stellen, welke in zijn bezit zijn.

De heer *Kooiman* steunt de motie van den heer *Du Croo*, bij vindt de houding van commissarissen inderdaad afkeurenswaardig en om een zuiver beeld te krijgen van de gemoedsstemming van de aanwezigen stelt hij voor over deze motie bij gesloten briefjes te stemmen.

De *Voorzitter*: dat kan niet; dat verbieden de statuten.

De heer *Kooiman*: dat verbieden de statuten niet; die zeggen dat alle stemmingen over personen schriftelijk geschieden; hier geldt het een stemming over personen.

De heer *Slob*: dat is ook mijn meening.

Er mag gestemd worden bij briefjes. Dit is noodzakelijk ook, want in deze vergadering zijn personen die bij mondelinge stemming zich niet durven en niet kunnen uiten, zooals zij willen.

De *Voorzitter*: noem dan namen.

De heer *Slob*: ik zal geen namen noemen; de voorzitter weet heel goed wie er worden bedoeld; dat zijn die menschen die op hooger aandrang hun volmacht moeten afgeven en die welke niet vrij zijn om te doen zooals zij in hun hart graag zouden willen. Wanneer de voorzitter meent dat over deze zaak niet schriftelijk mag worden gestemd, dan beroep ik mij op het volgende artikel

der statuten, dat zegt dat de vergadering beslist elk verschil omtrent eenig artikel; dan zal ik een voorstel doen om te stemmen over de vraag of er over de motie-Du Croo mondeling of schriftelijk zal worden gestemd.

De heer *IJzeren* zou een grooten doofpot willen aanschaffen en alle kwesties daarin wegstoppen; hij raadt aan niet door te gaan met dit punt en verzoekt den heer Du Croo zijn voorstel in te trekken.

De heer *Do Croo* begrijpt niet waarvoor dit noodig zou wezen.

Ook vele andere stemmen dringen er bij den heer Du Croo op aan; na veel moeite gelukt het hem den voorsteller te bewegen zijn voorstel aan te houden tot de volgende vergadering.

De heer *L. van Harten* heeft nog een opmerking over de melkbussen.

De *Voorzitter* sluit de vergadering met een woord van dank voor de aanwezigheid, voor den toon der besprekingen en dat de leden hem de leiding niet al te zeer hebben bemoeilijkt.

De vergadering had ruim 5 uur geduurd.

Nieuwe Gorinchemsche Courant, 29-03-1917; p. 2/4

Giessennieuwkerk. ZUIVELFABRIEK.

Wonderlijke dingen gebeuren er toch in de kaasfabriek; niet in het gebouw zelf; maar in de vennootschap onder de leden!

Commissarissen hebben den directeur Boekel nu al bijna 10 jaren voor hetzelfde loon laten werken; hoewel zijn arbeid door de buitengewone tijdsomstandigheden zeer verzaamd werd, het aantal liters melk verdubbelde en zeer hoge melkprijzen aan de leveranciers konden worden uitbetaald, kreeg de directeur van commissarissen geen woord van dank, geen dubbeltje gratificatie.

Neen! Dan is me het bestuur van de graanmalerij een ander college; dat gaf zijn directeur eenigen tijd geleden een salarisverhooging van *f*800.

En dan het college van commissarissen van de zusterfabriek te Bleskensgraaf; op hun instigatie krijgt de directeur een meerder salaris van *f*500!!

Armzalige kleinzielige peuterpolitiek aan de Giessen; daar wordt de directeur in zijn loon tekort gedaan, omdat hij niet wil dansen op de muziek van zijn vier commissarissen!!

En het wonderlijke is dat de meerderheid der aandeelhouders deze ongerechtigheden laat gebeuren en daaraan geen einde wil maken of durft maken.

Nog een voorbeeld.

Twee weken geleden deden commissarissen unaniem het voorstel om op minnelijke wijze uit elkaar te gaan.

Er waren aandeelhouders die zeiden: ze meenen er niks van! het is niets dan komedie; zoogenaamde taktiek van de slechtste soort!

Velen wilden het niet gelooven, maar toen de vergadering was afgelopen geloofden zij het wel; zij hadden de bokkesprongen van den voorzitter goed gevolgd!

Commissarissen hadden een reuzenzwaai gemaakt; hun eigen voorstel graag den nek willen om draaien en dit intrekken; maar dit belette de vergadering; toen zwegen zij als moffen; zij durfden niet eens meestemmen! Zulke helden!

Het voorstel van commissarissen om plannen te maken tot minnelijke scheiding werd aangenomen met groote meerderheid; de commissie werd aangewezen met groote eenstemmigheid; zij vergaderde met grooten spoed; zij beraadslaagde met grooten ernst en kwam tot een verblijdenden oplossing.

De familiepartij wilden *f*160.000 geven voor het overnemen van de fabriek met alle baten en schaden; de Boekelpartij *f*180.000.

Elke partij overlegde met zijn vrienden en het resultaat werd dat de familiepartij hare aandelen zou overgeven tegen betaling van *f*900 per aandeel en de fabriek overgeven aan de Boekelpartij. Dit werd afgesproken; na rijp beraad; met algemeen goedvinden door de commissieleden die zeiden in alle opzichten tot handelen gevolmachtigd te zijn.

En nu weer het wonderlijke! De familiepartij krabbelt terug; breekt haar woord; zegt het zóó niet bedoeld te hebben enz. Is dit nu mannenwerk? Waarom toch al die wondere gebeurtenissen? Een volgend maal zal het misschien blijken.

Sommigen fluisteren dat de commissarissen dezen weg niet op willen; want als de aandelen van *f*500 inderdaad met *f*900 zullen worden uitbetaald, komt hunne handelwijze van een paar maanden geleden al in een zeer schel licht te staan.

Toen hebben 2 kinderen van den presidentcommissaris en 2 kinderen van zijn zuster en zijn broer met elkaar 5 aandelen gekregen tegen het besluit van de algemeene vergadering en met een kleine meerderheid van commissarissen, tegen *f*525 per stuk, dit geeft dus - behalve de machtsmeerderheid om weer zulke dingen in de toekomst te doen - ook nog een financieel voordeel van *f*1875--

Gauw verdiend! Is het niet sjochem, zou Kakadorus zeggen.

Inderdaad! op die manier kon men van de Zuivelfabriek beter commissaris wezen dan directeur. De directeur ploetert van den morgen tot den avond en krijgt alleen hatelijkheden te hooren; alle blijk van waardeering in geld wordt hem stelselmatig onthouden; de commissarissen hebben geen zwaar werk en eten de dure haver op!

Wonderlijke toestanden toch aan de Zuivelfabriek.

Het verhaal is nog niet uit; er komt nog meer!

De Drie Provinciën, 30/03/1917; p. 2/4

— De commissie, door de jongste Alg. Verg. der N. V. Stoomzuivelfabriek „Samenwerking” benoemd om een minlijke scheiding tusschen de partijen te bewerken, heeft Maandagmiddag haar 3e vergadering gehouden. Naar we vernemen is er echter nog niets definitiefs besloten.

Giessennieuwkerk. ZUIVELFABBIEK.

Wonderlijke dingen gebeuren er toch in de kaasfabriek; niet in het gebouw zelf, maar in de vennootschap onder de leden.

In de vergadering van November 1914 namen alle commissarissen op aandrang van hun voorzitter ontslag en zei de presidentcommissaris: de directeur moet weg of wij willen geen commissarissen meer zijn.

Na lang praten bleek toen, dat de vennoten voor dit dilemma niet wilden gesteld worden en op hun verzoek verklaarden commissarissen zich bereid hun ontslag in te trekken en het met den directeur weer te probeeren.

In de vergadering van Februari 1916 werd het voorstel Kooiman om den directeur een gratificatie te geven fel bestreden door den voorzitter van commissarissen en verworpen met 85 tegen 81 stemmen (de geheele familiepartij stemde tegen).

In diezelfde vergadering werd de heer Eikelenboom niet als commissaris herkozen, maar met 4 stemmen meerderheid in zijn plaats gekozen de heer P. Schakel Adriaanzoon, die meermalen verklaard had, dat hij niet rusten zal voor de heer Boekel uit de fabriek vertrokken is !

In de vergadering van Februari 1917 verklaarde de voorzitter van commissarissen, dat zij het met den directeur niet kunnen vinden, dat hij hun inziens te veel partij heeft gekozen en - hoewel de resultaten van zijn werk alleszins bevredigend waren - hem daarom ook niet voor eenige gratificatie wilden voordragen.

In diezelfde vergadering verklaarde de voorzitter, dat de houding van den directeur tegenover hem en al dat geschrijf in de kranten daarover hem zoo grieden, dat hij het niet langer kon uithouden en voorstelde op vreedzame wijze uit elkaar te gaan, want er is melk zat voor twee fabrieken en met den heer Boekel kon hij toch niet samenwerken !

Dit zijn sprekende feiten, naakte waarheden.

En toch komt de heer Aart van Houweling in de laatste vergadering met grooten ernst betoogen, dat de strijd in de fabriek niet in de eerste plaats loopt over den persoon van den directeur !

O ! neen ! de oorzaak van alle geschil en wrijving is de strijd tusschen belangen van leveranciers en niet-leveranciers'

Nauwelijks had hij uitgesproken of de voorzitter viel van bewondering over een zoo juiste schildering van den toestand bijna van zijn stoel.

Deze maakte een reuzenzwaai; vergat zijn heele lange redevoering van een half uur geleden; ging tegenspreken, wat bij eerst gezegd had; beredeneerde nu, dat alles vrede zal zijn, als de niet-leveranciers maar uit de vennootschap zijn weggegaan en de leveranciers met elkaar in coöperatie achterblijven; dan zal er geen ruzie meer zijn !

Wat een wonderlijke tegenstrijdigheden toch en wat een onwaarheid !

Wat een onrecht ook !

De niet-leveranciers moeten als zondebokken in de woestijn gestuurd.

Ho ! even, maar dan toch zeker niet alleen de niet-leveranciers-aandeelhouders, die den heer Boekel een beteren directeur achten, dan de president-commissaris of zijn adjudant ooit zou kunnen wezen ?

Dan toch zeker ook die niet-leveranciers-aandeelhouders, die met de familiepartij door dik en dun meegaan ?

Gelijk recht voor allen ; ook gelijke straf voor alle kwaaddoeners !

Dan moeten er *uit* o. m. Kato Boekel; A. de Bruin; J. van der Have; F. Hamerpacht; Dirk en Maria van Houweling; Pieter van Houweling; Eimert Kooiman en Cornelia Kooiman; K. Kreukniet; A. T. Kloek; Kuyl; Th. Maas; A. Pierhagen; Albert Pierhagen; wed. Slob; A. Slob; F. Slob, Hzn.; wed. G. Willem Slob; J. G. Verheul en P. van der Zonweer enz.

Maar dan moeten er ook *in* o.m. die vaste leveranciers, die meer dan 20.000 liter geleverd hebben als daar zijn:

K. Versteeg; P. Terlouw; B. de jong; L. Timmer; A. Walraven; P. de Vos; Ew. Kooiman ; W. Slob, Gz; R. Baan; A. de Leeuw; G. van Wijk; P. den Toon; Ant. Kruis; F. de Bruin; Wed. L. de Kuiper; Wed. S. Gelderblom; A. v. d. Zouwen; T. Peele; Arie Duizer; H. v. d. Stelt; C. de Krey; Wed. A. de Krey; K. de Krey; C. den Braven; J. de Hoop; G. Zwijnenburg; Adr. Duizer; J. Beuzekom; Wed. K. de Groot; Wed. L. v. Hoorne; Adr. Terlouw; J. de Vos; C. Muilwijk; W. van Harten; J. van Dieren; Wed. G. Romeyn; A. Bongers; B. Verhoef; C. Aanen ; H. de Jong enz.

En toch staat het vast, dat deze door den heer van Houweling gebrandmerkte zondebokken niet zijn de kwaadstokers en ruziemakers.

O! neen ! de feiten spreken heel anders; die leeren, dat de oorlog in de vennootschap verklaard is niet door de niet-leveranciersvennooten, maar door den president-commissaris en zijne vrienden en dat het doel van dezen hoogst onverkwikkelijken, dwazen strijd is.....de verovering van den directeurszetel !

De heer Boekel er af en iemand anders op zijn stoel.
Wonderlijke toestanden toch aan de zuivelfabriek.

Het verhaal wordt vervolgd !

Giessennieuwkerk. ZUIVELFABRIEK.

Wonderlijke dingen gebeuren er toch in de kaasfabriek; niet in het gebouw zelf, maar in de vennootschap onder de leden.

Er zijn twee partijen; het geschil draait in hoofdzaak om den directeur.

De ééne partij wil hem weg hebben en heeft nu al, vele jaren een stelselmatigen strijd gevoerd om dit doel te bereiken.

De andere partij wil den directeur houden en is over de handelingen en manieren van de commissarissen bitter gestemd.

Beide partijen wegen vrijwel tegen elkaar op; in de vergadering van Februari 1916 stond het 85 tegen 81; in die van Februari 1917 100 tegen 81.

De familiepartij heeft op velerlei wijze en met allerhande middelen getracht om haar meerderheid grooter te maken en te verzekeren.

Eerst door te probeeren enkele aandeelhouders, die geen melkleveranciers waren en haar ongunstig gezind waren, te dwingen hun aandeelen terug te geven.

Daarna door van de 22 aandeelen, welke nog in portefeuille waren, de groote meerderheid voor zich in bezit te nemen in flagranten strijd met het besluit van de vennootschap.

Eindelijk door tegen hooge prijzen van enkele onverschilligen aandeelen op te koopen.

Zóó verkreeg en behield de familiepartij een kleine meerderheid.

In het bewustzijn van haar macht decreteerde zij: wij zijn de baas; onze wil is wet; de minderheid heeft zich naar de meerderheid te schikken; met haar wordt niet gerekend; zij mag niet alleen, zij moet zelfs onderdrukt worden; een recht van meespreken voor haar kennen wij niet!

Overall in ons land is een geroep om evenredige vertegenwoordiging.

De leider der familiepartij is zoo ouderwetsch-conservatief, dat hij van een recht der minderheid tot meespreken niet wil weten.

Hij voelt er niets voor om zelfs 2 van de 5 zetels in het college van commissarissen te geven aan de minderheid; het zou volgens hem een dwaze daad zijn en groot spektakel geven!!

Hij betoogt, dat er in het college moet zijn eenheid van gedachte, homogeniteit, als in een politiek kabinet !

O ! zoo ! hier komt weer scherp uit het verkeerde standpunt, waarop deze voorman zich altijd geplaatst heeft.

Eenheid van gedachte en goede harmonie van inzichten zou noodzakelijk kunnen worden geacht, wanneer het college van commissarissen was een bestuurscollege, met regeermacht bekleed; wanneer zij de fabriek moesten drijven.

Maar dit is niet zoo.

De leiding van het bedrijf berust bij één man, den directeur en de commissarissen zijn een college van toezicht; hebben alleen toe te zien, dat alles loopt, zooals het behoort.

Deze taak is niet zwaar; eischt geen absolute overeenstemming van gedachten en inzicht; evenmin als het bezwaren oplevert, wanneer een toezienende voogd een andere opvatting heeft omtrent de richting, waarin een minderjarige zal worden opgevoed dan de voogd zelf. In casu zou een evenredige samenstelling van commissarissen zelfs noodzakelijk kunnen worden genoemd; omdat zij zelf hebben erkend den directeur niet te mogen lijden, al zijn handelingen met wantrouwen te bejegenen en hem niet objectief en onpartijdig te kunnen beoordeelen.

Maar neen ! alle verzoek daartoe is vergeefs geweest. De Voorzitter van commissarissen durfde zelfs beweren, dat inwilliging daarvan onwettisch zou zijn ! in ieder geval zeide hij daarvoor niets te gevoelen.

En tot geruststelling van zijn eigen geweten en dat van zijn vrienden, voegde hij eraan toe :
„*Commissarissen zijn zich niet bewust van eenige onderdrukking; zij zijn integendeel*
„*overtuigd steeds billijk en rechtvaardig te hebben gebandeld !!*”

Ieder buitenstander zal er zeker anders over denken.

Doch dat laat de, voorzitter koud; groote woorden op de vergadering; afkeurend geschrijf in de kranten; het kan hem allemaal bitter weinig schelen, naar hij zegt.

Want hij staat in het volle besef van de meerderheid achter zijn rug te hebben; die meerderheid doet wat hij ordonneert; volgt hem onvoorwaardelijk; aan hen is de macht, zij het ook met enkele stemmen en macht is immers recht?

Met de gevoelens der minderheid kunnen zij geen rekening houden.

Leve de vrijheid !

Ja! zooals Napoleon zei tot zijn soldaten: ieder is vrij om te stemmen, zooals hij wil, maar.....die tegenstemt, laat ik neerschieten.

Zoo is ieder aandeelhouder in de fabriek vrij om zich tegen commissarissen te verzetten, hun daden af te keuren en te protesteeren maar hij wordt als een nul opzij gedrongen men rekent met hem niet meer; als lid der minderheid wordt bij eenvoudig neergeslagen door het zwaard van het stemmencijfer der helft plus één!

Wonderlijke toestanden toch aan de Zuivelfabriek.

Een volgende maal weer wat anders !

Giessennieuwkerk. ZUIVELFABRIEK.

Zaterdag j.l. werd in het koffiehuis van den heer De Baat aan het Pinkenveer vergadering gehouden van de Boekelpartij.

In de laatst gehouden algemeene vergadering van aandeelhouders was een commissie aangewezen om tot minnelijke scheiding te komen, toen met overweldigende meerderheid tot scheiding besloten was.

Deze commissie werd gevormd door drie leden van de familiepartij, n.l. de heer Pieter Schakel Adr. zoon, Aart van Houweling en Alb. Muilwijk en drie leden van de Boekelpartij n.l. de heeren Wouter Slob, Teunis Kooiman Pzn. en Hendrik Kloek.

Door den heer Kooiman werd verslag uitgebracht; daaruit zij vermeld, dat de commissieleden na eenige voorbereidende besprekingen, eenparig van oordeel werden, dat beide partijen uit elkaar moesten gaan; de fabriek aan één partij toewijzen en de andere partij gelegenheid geven tegen billijke vergoeding haar aandelen in te wisselen.

De moeilijkheid was in hoofdzaak tweeerlei: welke partij zal de fabriek krijgen en wat zullen die aandeelhouders krijgen, die als dissenterende broeders de vennootschap gaan verlaten. De beste oplossing scheen te zijn: wie het meeste biedt, laat die de fabriek hebben.

Beide groepen wonnen deskundig advies in en zoo wvrd in de vergadering van 20 Maart 1917 door elke groep de waarde der fabriek in gesloten briefjes ter tafel gebracht.

Bij opening der briefjes bleek de familiepartij de waarde te stellen op *f* 160.000 er de Boekelpartij op *f* 180 000.

Gevraagd of de Boekelpartij de fabriek voor dezen prijs wilde aanvaarden, antwoordde deze bij monde van den heer Slob: wij met ons drieën wel; wij hebben echter geen opdracht van onze vrienden; wij maken ons sterk dat zij het wel doen zullen; in ieder geval willen wij dezen daarover met spoed raadplegen en onder voorbehoud van hunne nadere goedkeuring, willen wij met ons drieën de fabriek nu reeds voor dezen prijs accepteren.

De heer Schakel beweerde volmacht te hebben van zijn partijgenooten en van hen de verzekering te hebben ontvangen: ga je gang maar; wat je doet, is ons goed en onder goedkeuring en met instemming van zijn beide andere commissieleden verklaarde hij: dan is de fabriek verkocht aan de Boekelpartij voor *f* 180.000 met alle baten en schulden.

De nadere voorwaarden werden besproken en geregeld, vooral op een spoedige betaling werd aangedrongen.

Het groote nieuws dat de Boekelpartij de fabriek op deze wijze had gekocht, werd ruchtbaar gemaakt en verteld aan wie er van hooren wilde; ook de heer Schakel moet het groote feit wereldkundig hebben gemaakt.

Een paar dagen later kwam de heer Schakel met de ontstellende tijding dat de koop niet kon doorgaan omdat zijn vrienden den prijs te laag vonden; er moest *f* 40.000 bij; er zou *f* 220.000

moeten worden betaald en dan over geloot worden, welke partij voor deze som de fabriek zou krijgen.

De Boekelcommissie rapporteerde over deze woordbreuk in hooge mate ontstemd te zijn; ieder voor zich onder eede te willen verklaren dat P. Schakel als gemachtigde de fabriek aan hen positief er van zijne zijde onvoorwaardelijk had verkocht; en dat zij voornemens waren voor te stellen de nakoming van deze overeenkomst bij des rechter op te vorderen.

Intusschen kwam de familiecommissie met een ander voorstel op het tapijt en wel dit: dat zij de fabriek zou overnemen voor *f*220 000 en gelegenheid geven om uit de fabriek uit te treden aan alle aandeelhouders die zich met het beleid van de commissarissen niet kunnen vereenigen door hen te betalen voor ieder aandeel van *f*600 een som van *f*1100.

Over dit nieuwe aanbod der familiepartij werd in den breede gesproken door de vergadering welke door ongeveer 40 personen bezocht was, met elkaar vertegenwoordigende ruim 70 aandeelen.

Tenslotte werd met algemeen goedvinden besloten - onder voorbehoud van alle rechten ingeval de familiepartij ook op deze nieuwe aanbieding mocht terugkomen - om gezamenlijk de aandelen aan de familiepartij af te geven tegen betaling van *f*1100 per aandeel, mits er voldoende, waarborg wordt gegeven dat deze uittredende aandeelhouders desverlangd tot 31 December 1919 de melk van hunne koeien kunnen laten verwerken tegen betaling van de bruto opbrengst der melk na aftrek van een vast cijfer voor kosten.

De directeur Boekel zal dan in de maand April ontslag ontvangen en zoo spoedig mogelijk de directeurswoning ontruimen.

Aanvankelijk was hem door de familiecommissie zijn volle salaris verzekerd, maar later werd daarop geknibbeld en dit bedrag teruggebracht tot een salaris over twee maanden.

Tevens werd besloten dat alle uittredende aandeelhouders voor hunne aandelen in te wisselen som (vermoedelijk *f*100.000) zullen storten bij een bank om te dienen als een begin tot vorming van het maatschappelijk kapitaal van een nieuwe vennootschap, welke zich ten doel stelt onder den heer Boekel als directeur een tweede zuivelfabriek te exploiteren zoodra de omstandigheden daartoe gunstig zullen zijn.

Vrijdag a.s. zal bekend worden of deze boedelscheiding haar beslag heeft gekregen.

Advertentieblad, 13/04/1917; p. 2/6

Glessen-Nieuwkerk.
— Eindelijk is de kwestie aan de Zuivelfabriek alhier opgelost. De partij van den voorzitter van commissarissen, de heer Van Houweling, heeft de aandelen der Boekel-partij gekocht tegen den koers van 220 pCt. De fabriek is dus overgenomen berekend naar een waarde van *f* 220.000.

GiessenNieuwkerk. *De Giessen*

De uitgetreden aandeelhouders van de N.V. Stoomzuivelfabriek „*Samenwerking*” alhier hebben een nieuwe vennootschap opgericht onder den naam „*De Giessen*”.

Het voorloopig bestuur bestaat uit de heeren:

W. Slob te Giessen-Nieuwkerk, voorzitter,
D. van Harten te Giessen-Oudekerk, secretaris;
T. Kooijman Pz. te Giessen-Nieuwkerk,
H. Kloek te Peursum,
J. Pierhagen te Schelluinen,
A. van Kleef te Hoornaar,
J. Trappenburg te Noordeloos, leden
en C. P. Boekel te Giessen-Oudekerk, directeur.

Getracht zal worden, van de H. IJ. S. M. een terrein aan te koop in de onmiddellijke nabijheid van het station alhier, om daar mettertijd de nieuwe fabriek te doen verrijzen.

Samenwerking

Tot waarnemend directeur der Stoomzuivelfabriek „*Samenwerking*” alhier is benoemd de heer Th. Oosterkamp, assistent aan de fabriek.

Giessen-Nieuwkerk.

— Dinsdag passeerde ten overstaan van Notaris Mr. V. G. A. Boll te Gorinchem de acte van oprichting der N.V. Stoomzuivelfabriek „*De Giessen*”.

Op de lijst van oprichters komen 67 namen voor. Deze 67 personen hebben aandeel in de vennootschap genomen tot een bedrag van f 105.750. Het maatschappelijk kapitaal is f 150.000. Het doel der vennootschap is, ten spoedigste over te gaan tot stichting van een zuivelfabriek. Tot directeur is benoemd de heer C. P. Boekel, de vroegere directeur van de bestaande zuivelfabriek „*Samenwerking*”.

Het ontstaan dezer nieuwe N. V.

is, gelijk bekend, het gevolg van een kwestie tusschen directeur en commissarissen der N. V. stoomzuivelfabriek „*Samenwerking*”. Deze kwestie eindigde met het uitkopen der aandelen van den directeur en alle aandeelhouders, die zich aan zijne zijde schaarden, tegen een koers van 220 pCt.

Alle personen, die hunne aandelen aan de oude vennootschap hebben verkocht, zijn lid der nieuwe vennootschap geworden.

Giessennieuwkerk. Tot directeur van de N.V. Stoomzuivelfabriek „*Samenwerking*” alhier is benoemd de heer T. Oosterkamp, sinds eenigen tijd tijdelijk als zoodanig werkzaam

Giessen-Nieuwkerk.

— Naar men verneemt, heeft de heer Th. Oosterkamp, dir. der stoomzuivelfabriek „*Samenwerking*”, alhier met ingang van 4 Oct. e.k. als zoodanig ontslag aangevraagd.

De heer Th. Oosterkamp kom ik later tegen als de oprichter van een zuivelfabriekje in Lexmond
Zou van daaruit – mrt. 1928 - naar een nieuw op te richten fabriek in Gorinchem gaan

GIESSENNIEUWKERK ZUIVELFABRIEK. - DI. I

Wonderlijke dingen gebeuren er aan de zuivelfabriek „*Samenwerking*” alhier.

Deze fabriek werd aanvankelijk gedreven door een naamlooze vennootschap.

In 1906 is ze opgericht; na tien jaren kwam ze tot grooten bloei.

Zekere K. van Giessenburg heeft deze tien jaren in een gemakkelijk te lezen boekje geschetst. Vooral de laatste jaren waren jaren van strijd in den boezem der aandeelhouders, - tusschen de partij van de familie van Houweling en de Boekelpartij.

De eene partij was de sterkste in het getal der aandeelen; de andere in het aantal personen. Eindelijk werd in de maand Maart met groote meerderheid een voorstel aangenomen tot minnelijke scheiding van de twee partijen.

Hoe deze onderhandelingen wederzijds zijn gevoerd zal een volgend maal eens uitvoerig worden beschreven.

Genoeg nu te vermelden, dat omstreeks half April de Boekelpartij zich heeft laten uitkopen: ruim 50 personen met 88 aandeelen van ieder nominaal groot *f* 500.-; hebben hun aandeelen aan de familiepartij overgedaan tegen betaling van *f* 1100,- voor elk aandeel; die uittocht van de Boekelpartij kostte dus *f* 96.000 of *f* 52.800 meer dan deze aandeelhouders in geld hadden ingebracht.

Dit is in contanten betaald door de familiepartij en de Boekelpartij heeft het vast gezet als een begin voor een bouwkapitaal voor een nieuwe fabriek.

Alzoo verdween uit de vennootschap de heer C. Boekel, die bijna tien jaren lang de fabriek had beheerd en met hem vele anderen personen waaronder meest veehouders. Het was een dag van groote victorie voor de leiders der oude richting in de vennootschap, dat na zooveel jaren van zwaren strijd het doel was bereikt: de directeur Boekel was weg!

Nu kon een oud ideaal verwezenlijkt worden; de commissarissen zouden het bedrijf voortzetten zonder directeur; waarom ook niet?

De voorzitter van commissarissen en de secretaris, die hem als een trouw adjudant al zooveel jaren had ter zijde gestaan, zouden het toch samen wel kunnen klaarspelen? Natuurlijk! Een directeur is toch eigenlijk maar een overbodig ornament; was er niet in vroegere jaren al gezegd: dat de boeren zelf mans genoeg zijn om hun eigen zaken te doen en te beheeren en te administreeën en dat zij daarom geen personen met witte boorden noodig hebben?

Blijkbaar hebben de heeren bij rustig overdenken later begrepen, dat dit alles toch niet zoo maar zou opgaan.

Want de vennootschap is een corporatie van personen, die rechtspersoonlijkheid heeft en statuten, die als haar wet gelden.

Deze wet zegt, dat er een directeur moet zijn die o.a. het personeel benoemt, schorst en ontslaat; en als er geen directeur is, is de vennootschap een lichaam zonder hoofd al zijn de commissarissen ook nog zooveel mans.

Een leuke boel alzo; na het vertrek van den directeur Boekel op Zaterdag 14 April 1917 was er geen directeur en zoolang dit directeurlooze tijdperk zou voortduren kon geen knecht zelfstandig aangenomen worden of ontslagen; zelfs de loonen konden niet worden geregeld en betaald.

Ook waren zij volkomen vrij of zij werken wilden en hoe, want commissarissen waren niet bevoegd hen te commandeeren; zij waren eenvoudig zonder patroon. Het was een toestand van anarchie; de twee voornaamste mannen uit het college van commissarissen deden wel alsof zij de directie waren; zij noemden zich wel het bestuur; zij lieten wel brieven schrijven namens het bestuur van de naamlooze vennootschap.

Maar dit had geen enkelen wettelijken grond en het personeel had eenvoudig kunnen zeggen: wij hebben met U heeren commissarissen niets te maken; onze patroon is de directeur en als er geen directeur is, hebben we geen patroon!

Nadat de victorievuren wat waren uitgebrand, zijn de leidsmannen der vennootschap blijkbaar weer tot bezinning gekomen.

Althans in de vergadering van aandeelhouders op 31 Mei 1917 is met algemeene stemmen benoemd tot waarnemend tijdelijk directeur der vennootschap de heer Thijs Oosterkamp, tot dien dag klerk op de fabriek.

Zoo kwam dus alles weer formeel in orde, hoewel het wat lang geduurd heeft, Van 14 April tot 31 Mei 1917 was de naamlooze vennootschap *zonder* directeur en het personeel *zonder* patroon. Naar het schijnt, heeft dit den president-commissaris en zijn adjudant echter weinig kunnen schelen; zij hebben waarschijnlijk maling aan de juristerij, net als een beroemd geworden Tweede Kamerlid eens heeft verklaard.

Een paar dagen nadat de directeur Boekel vertrokken was verscheen de voorzitter met zijn assistent in de fabriek. Daar werden binnengeropen de knechten van de fabriek; tot voor een paar dagen knechten van den directeur Boekel, nu - naar hij abusievelijk meende - knechten van hem en zijne medecommissarissen.

In twee groepen werden ze gedeeld; eerst een tiental personen tesamen. Onder hen waren: de machinist, de tweede kaasmaker, de botermaker, centrifugist, de pakhuisknecht, de melkontvanger, allen leden van het personeel der zuivelfabriek.

Er moet hun toen zijn medegedeeld, dat de directeur Boekel vertrokken was; de fabriek zou evenwel op denzelfden voet worden voortgezet met dit verschil, dat de fabriek nu was van de boeren, zoodat alle connecties met den vroegeren directeur Boekel waren vervallen. Hun aller antwoord moet eensluidend geweest zijn en bevredigend; de plechtigheid duurde althans kort, zij konden gaan !

Toen moest komen de tweede groep, bestaande uit één man: de eerste kaasmaker. Hij was bijna elf jaar op de fabriek werkzaam geweest tot groote tevredenheid van den eersten directeur Jan Boekel en den tweeden directeur Cornelis Boekel.

Ook hem moet door den president-commissaris gevraagd zijn ongeveer in dezen geest: of hij nog langer van plan was het met den heer Boekel eens te zijn.

De eerste kaasmaker zou daarop geantwoord hebben: ik ben het nooit eens geweest met den directeur Boekel; ik heb wel altijd mijn best gedaan voor hem; ik heb met de ruzie, die er is in de vennootschap niets te maken; ik heb altijd mijn best gedaan voor de fabriek en wil dit ook blijven doen; nu voor U. Ik ben wel altijd een vriend van den heer Boekel geweest; ik heb plezierig onder hem gewerkt; dat wil ik blijven en daarmee wil ik volstrekt niet zeggen, dat ik Uw vijand zou moeten zijn.

De President-commissaris maakte geen conclusies. Gelijk een Minister op een audientiedag tot den bezoeker zegt: „*ik zal op uwe belangen letten, U kunt gaan*”, zoo ongeveer klonk het ook nu: Ik zal U netjes behandelen; gij kunt aan uw werk gaan.

De leden van het personeel (de eerste groep) moet nooit eenig bericht ontvangen hebben, dat zij konden blijven werken op de fabriek; zij zijn gewoonweg aan het werk gebleven voor dezelfde Vennootschap de, dezelfde Commissarissen echter straks met een anderen Directeur.

Aangaande den eerste kaasmaker besloten de Commissarissen hem schriftelijk te doen weten, dat hij vanaf 28 April 1917 met zes weken zou zijn ontslagen.

Zoo werd een eerste-klas vakman, die bijna elf jaren achtereen zijn uiterste best had gedaan om de fabriek tot bloei te brengen, als een zondebok de woestijn gejaagd. Als wij wel zijn ingelicht, niet omdat hij lui was of een reuzenlijntrekker; niet omdat hij een drinkebroer was of zijn vrouw zoo nu en dan eens een duchtig pak ransel cadeau gaf; niet omdat hij wel ereis een paar dagen „*op reis*” ging en dan naar de kaasbakken op de fabriek eenvoudig niet omkeek en het liet voorkomen of hij een paar dagen ziek zou zijn geweest.

O! neen, waarschijnlijk alleen, omdat hij niet wilde beloven alle connecties met den vroegeren directeur te verbreken; daarom alleen!

Deze kaasmaker is op zijn post gebleven ev op Zaterdag 9 Juni heeft bij geweigerd zijn post te verlaten; hij beweerde nooit rechtmatig te zijn ontslagen en te willen blijven doorwerken; toen is de gemeente-veldwachter gekomen en die heeft hem op verzoek van een of twee commissarissen van het terrein van de fabriek afgedreven, gelijk men een gevaarlijk bedelaar verjaagt van het erf eener alleenstaande -afgelegen boerderij.

Intusschen heeft de man een andere betrekking gezocht en gevonden, maar hij is blijven wonen in een huis toebehoorende aan de Vennootschap. Zijn standpunt is blijkbaar dit: ik ben indertijd door den toenmaligen directeur der Vennootschap, den heer Boekel, aangesteld als eersten kaasmaker op een loon van f 18.- per week en vrij wonen in een der huizen van de fabriek; van 14 April tot 31 Mei 1917 kon ik door niemand worden ontslagen om deze eenvoudige reden, dat er niemand was, die mij ontslag geven kon, omdat er geen directeur was; ook na 31 Mei is mij door den toen benoemden waarnemenden directeur Oosterkamp nooit behoorlijk ontslag gegeven; alzo heb ik recht om te blijven wonen en mijn salaris te ontvangen; dat ik geen werk heb gedaan is niet mijn schuld, maar de schuld van commissarissen, die mij met politiegeweld hebben verhinderd mijn arbeid voortzetten,

Nu is er bij akte van 25 April 1917 een nieuwe coöperatie gesticht; de coöperatieve vereeniging stoomzuivelfabriek „*Samenwerking*”, gevestigd te Giessen-Nieuwkerk; de statuten van deze nieuwe coöperatie zijn vermeld in de Staatscourant van jl. Mei d. a. v.

Bij besluit van 31 Mei is tevens door de toenmalige aandeelhouders der naamlooze vennootschap besloten om alle onroerende goederen van de vennootschap als het fabrieksgebouw, het woon-

huis, kantoor pakhuis, machinegebouw, het ketelhuis, wagenschuur, vaste machineriën, woonhuizen en erven te verkopen aan de coöperatieve vereniging voor f 72.000,-; het transport hiervan heeft plaats gehad op 11 Juni d.a.v.

Het is nog niet bekend geworden, wat er met de roerende goederen van de vennootschap is gebeurd; of die ook verkocht zijn en voor hoeveel.

Wel moet er thans een procedure hangende zijn voor den kantonrechter te Gorinchem, aanhangig gemaakt door het bestuur der coöperatie, dat beweert, dat de coöperatie het gehele bedrijf van de vennootschap heeft overgenomen en ook al het personeel d.w.z. dat alle dienstcontracten met het fabriekspersoneel van de vennootschap door het bestuur van de genoemde coöperatieve vereniging zijn gecontinueerd en vernieuwd en daarom vordert dat de eerste kaasmaker zal worden veroordeeld om een der arbeiderswoningen van de fabriek te ontruimen waarin hij nog steeds verblijf houdt.

De advocaat van de coöperatie is Mr. Fernhout te Gorinchem; voor gedaagde is opgetreden Mr. Slob, advocaat te Hoofddorp. In een uitvoerig pleidooi heeft laatsgenoemde de vordering van de coöperatieve vereniging onlangs bestreden en velen zijn nieuwsgierig hoe dit proces eindigen zal.

Begrijpen wij de zaak goed, dan is het aan de fabriek op het oogenblik, althans juridisch, een rare boel.

In het kantoor van de fabriek, de vroegere woning van den directeur, wonen twee coöporaties; de oude vennootschap en de nieuwe coöperatieve vereniging; de heer Thijs Oosterkamp is waarnemend directeur der vennootschap en tevens beheerder der coöperatie; een man alzoo met twee kwaliteiten; alleen is 't moeilijk om aan zijn neus te zien, in welke functie hij optreedt, als hij iets beveelt of commandeert.

Dan zijn de heeren C. M. van Houweling, A. Boer, P. Schakel e.a. commissarissen van de vennootschap en tevens bestuursleden van de coöperatie.

Het fabrieksgebouw met het fabrieksterrein is eigendom van de coöperatie; maar wie het bedrijf aangaat weet niemand met zekerheid en het personeel weet niet of het is in dienst van de vennootschap of van de coöperatie. Het is wel vreemd dat er aan het personeel nooit op behoorlijke wijs is meegedeeld: het bedrijf der vennootschap is of zal ophouden en wordt door de coöperatie overgenomen; wilt ge nu in dienst komen bij de coöperatie op die en die voorwaarden?

Was dit geschied en had de vennootschap de arbeidscontracten opgezegd en het personeel zich opnieuw bij de coöperatie „verhuurd” dan was natuurlijk alles correct geweest.

Nu is het resultaat van al die complicaties dat de kantonrechter de kluwen zal moeten ontwarren. Wonderlijke dingen toch daar aan die zuivelfabriek!

Was dit het eenige maar!

GIESSENNIEUWKERK. ZUIVELFABRIEK. - DI. II

Wonderlijke dingen gebeuren er aan de Kaasfabriek.

Officieel bekend is alleen, dat de naamlooze Vennootschap in liquidatie is gegaan en hare onroerende goederen zijn overgegaan aan een nieuwe Coöperatie.

Intusschen gaat het bedrijf toch voort en ook is er nog personeel op de fabriek, zelfs veel meer arbeiders dan verleden zomer.

Vermoedelijk is dus het bedrijf met de roerende goederen overgenomen door dezelfde nieuwe Coöperatie.

Maar dan blijft het toch mal, dat de leveranciers van de melk nooit kennis hebben gekregen, dat de exploitatie van de fabriek in andere handen is overgegaan.

Meenen de tegenwoordige bestuurders misschien, dat zij de veehouders ook zoo maar kunnen „overdoen” aan een ander, gelijk een kruidenier zijn „zaak” aan een ander overdoet ?

Het is best mogelijk, maar zij vergeten dan nog te doen wat een kruidenier in zoo'n geval niet zal nalaten n.l. zijn clientèle netjes per circulaire en advertentie berichten, dat hij de zaak heeft overgenomen met verzoek om de gunst en belofte door scherp concurrerende prijzen en een nette bediening het vertrouwen waardig te maken!!

Zoo'n wonderlijke opvatting zal trouwens wel niemand weer verbazen; aan de kaasfabriek zijn wel wonderlijker dingen gebeurd; ook met de rechtspositie van het personeel is vreemd omgesprongen.

Aan de fabrieksarbeiders toch is nooit officieel schriftelijk of mondeling meegedeeld, dat het bedrijf der Vennootschap zou ophouden en gevraagd of zij in dienst wilden treden van de nieuwe Coöperatie, welke het oude bedrijf zou voortzetten!

O! neen! over het personeel werd eenvoudig beschikt, zooals in het oude Rome door een patriciër met zijn slaaf werd gedaan; die werd eenvoudig als een „zaak” behandeld en verkocht van den een op den ander.

Het bestuur van de nieuwe Coöperatie schijnt te hebben gemeend, dat men in den jare 1917 een bedrijf kan overnemen en behalve de gebouwen, de machinerieën, ook de arbeiders in den koop kan begrijpen en hen „overnemen met alle lusten en laster”, zonder dat het noodig is hen daarover te raadplegen, hun oordeel daarover te vragen of hun toestemming te verkrijgen.

Wat zou dat! aan een kaasbak, een boterkarmmachine of een copiëerpers vraagt men toch ook niet of hij wel wil verkocht worden en overgaan van den eenen patroon in dienst van een ander?

De nieuwe Coöperatie, welke nu naar veler vermoeden, de fabriek exploiteert, is de vereeniging: Coöperatieve Stoomzuivelfabriek „*Samenwerking*”, gevestigd te Giessen-Nieuwkerk.

Een naam, die wonderveel gelijkenis heeft met de z.g. maalderij, welke officieel heet :

Coöperatieve landbouwersvereeniging „*Samenwerking*”, gevestigd te Giessen-Nieuwkerk.

De toekomstige ineensmelting van beide is dus al zeer gemakkelijk gemaakt; nog een klein zetje en dit is gebeurd.

Deze Nieuwe Coöperatieve vereeniging is opgericht 25 April 1917; haar statuten komen voor als een bijvoegsel tot de Nederlandsche Staatscourant van 31 Mei 1917, nummer 125.

Als oprichters staan vermeld de volgende veehouders:

uit Hoornaar: Arie Aanen, Duur Kornelis Aanen, Arie Donk, Cornelis Hakkesteegt, Arie de Heer, Eewoud de Kuiper, Jan Kwakernaak en Wouter Slob, Govertszoon.

uit Noordeloos: Jan Rietveld en Duur Cornelis Slob;

uit Giessen-Nieuwkerk: Nijs Aanen, Gerrit Aantjes, Adriaan Boer, Jan Willem Boer, Lourens van Harten, Jacob van Houweling, Willem van Houwelingen, Jan Kon, Cornelis Schakel, Adriaanzoon, Jan Aantjes, Cornelis Slob, Wouter Slob, Gerritszoon en Pieter v. Wijngaarden,

uit Peursum: Aart van Houweling, Cornelis Marinus van Houweling, Jacob Kooijman, Arie Maat, Gerrit van Houweling;

uit Giessen-Oudekerk: Aart van Harten, Senior, Giet van der Meijden, Cornelis Schakel Arie-zoon, Dirk Schakel, Pieter Schakel Adriaanzoon en wed. Dirk van den Dool.²⁵

Het *doel* van de vereeniging en het *voorwerp van hare onderneming* is, in eene door haar te drijven zuivelfabriek, melk, afkomstig van koeien van hare leden, gemeenschappelijk te verwerken en de daaruit verkregen producten te verkoopen.

Het bestuur bestaat uit vijf personen n.l. de veehouders: C. M. van Houweling, P. Schakel, A. Boer, E. de Kuiper en A. Maat.

Aan het bestuur is opgedragen het beheer en de dagelijksche leiding van de door de vereeniging te drijven zuivelfabriek en de uitvoering van de besluiten van de ledenvergadering.

Het bestuur heeft het recht om, onder goedkeuring van de ledenvergadering, voor bepaalde handelingen volmacht te geven aan derden en wordt bijgestaan door een beheerder n.l. den heer Thijs Oosterkamp.

Het staat onder controle van een Commissie van vijf *commissarissen*, die de verplichting hebben toezicht uit te oefenen op de handelingen van het bestuur.

Alleen *bloedverwantschap of zwagerschap* tot den tweeden graad ingesloten, mag niet bestaan tusschen leden van het bestuur, commissarissen en den beheerder.

Voor een goede familieregeering is hier dus de gelegenheid vrij gelaten, oom en neef en neef en neefs en twee zwagers kunnen hier weer knusjes met elkaar den scepter zwaaien en de boeren zullen wel prijzen wat deze „*heeren*” wijzen.

Zij gelooven wel dat het goed gaat!

Het bestuur mag vrij *handelen en beslissen* over de uitvoer van werken als het stichten, uitbreiden of vernieuwen van gebouwen, aankoop van nieuwe machines en werktuigen of reparatie van oude, wanneer de raming de duizend gulden niet overtreft; ingeval deze raming de drie duizend gulden niet te boven gaat, kan het bestuur beslissen met goedkeuring van commissarissen; de ledenvergadering behoeft eerst te worden geraadpleegd, als voor ieder der werken meer dan f 3000.- geraamd is.

Alle leden zijn verplicht de melk van hunne gezonde koeien aan de vereeniging ter verwerking te geven, uitgezonderd alleen de hoeveelheid die zij voor eigen gebruik nodig hebben en die zij op hun eigen boerderij verwerken.

Leden die op hun eigen boerderij melk willen verwerken, zijn verplicht daarvan eene maand te voren aan het bestuur kennis te geven.

²⁵ Bestuurleden onderstreept (ZHN.)

Het bestuur kan aan de leden toestaan melk voor huiselijk gebruik aan derden af te staan; de melk wordt voor rekening van de vereeniging naar de fabriek vervoerd.

Omtrent de *verdeeling der melkgelden* is het volgende bepaald:

Op de wijze als bij huishoudelijk reglement zal worden bepaald, wordt telkens over daarbij te bepalen tijdvakken onder de leden verdeeld de verkoopwaarde van de verkregen producten, verminderd met een bedrag voor exploitatiekosten per liter verwerkte melk, waaruit die producten verkregen worden; dit bedrag voor exploitatiekosten per liter verwerkte melk wordt telkens door het bestuur bepaald.

Na het vaststellen van de balans wordt in verhouding tot het door ieder in dat dienstjaar ter verwerking gegeven aantal liters melk over de leden en degenen wier lidmaatschap in of met dat dienstjaar eindigde, omgeslagen en met hen verrekend het bedrag dat de zuivere opbrengst meer of minder is dan hetgeen aan hen reeds krachtens het bovenstaande werd uitgekeerd; bij de prijsbepaling der melk zal rekening worden gehouden met het vetgehalte der door ieder lid geleverde melk.

Een *wonderlijke bepaling* is de regeling van een z.g. *ledenkapitaal*.

Artikel 47 en 48 bepalen daaromtrent:

Er zal jaarlijks ten laste van de exploitatierekening, onder het hoofd „*ledenkapitaal*” den leden een door de ledenvergadering vast te stellen bedrag te goed worden geschreven.

De verdeeling van dit bedrag geschiedt in evenredigheid van de hoeveelheid melk, door ieder lid in het jaar waarover de betrekkelijke balans loopt, geleverd.

Een lid zal voor zijn aandeel in het ledenkapitaal eene rente van vier procent in het jaar genieten. Het aandeel in het ledenkapitaal van een lid is gedurende zijn lidmaatschap niet opvorderbaar, terwijl hem daarvan niet verder rente zal worden uitbetaald dan tot aan het einde van het boekjaar, waarin of waarmee zijn lidmaatschap eindigt.

Wat dit ledenkapitaal zal zijn, wordt nergens verduidelijkt.

Vermoedelijk is bedoeld, dat een gedeelte van de melkopbrengst van de door de leden geleverde melk zal worden „*ingehouden*” en door het bestuur „*gereserveerd*” als een spaarpotje; van dit spaarpotje kunnen de gelden door de coöperatie worden gebruikt als goedkoop bedrijfskapitaal en het is tevens een probaat middel om de leden-melk-leveranciers aan den ketting te leggen.

Wie geen lid is, mag geen melk aan de fabriek leveren en de coöperatie mag ook niet van iemand, die geen lid wil worden, melk aankopen en op haar fabriek verwerken; dat verbieden de statuten.

Om van de *winsten* der nieuwe onderneming te kunnen profiteren, moet ieder veehouder zijn hals „*in den strop*” steken; zonder strop om den hals kan geen, veehouder lid van deze coöperatie worden!

Het staat alles uitvoerig en secuur beschreven.

Leden kunnen alleen zijn veehouders en veehoudsters, die de bekwaamheid hebben verbintnissen aan te gaan.

Of iemand als lid zal worden aangenomen beslist het bestuur; met recht van beroep op de ledenvergadering ingeval van weigering.

Ieder lid is verplicht tot het betalen van een *entréegeld*, hetwelk berekend wordt naar het aantal melkkoeien tijdens zijn toetreden.

Dit entréegeld voor nieuwe leden wordt in de ledenvergadering in de maand November telkens voor het volgend dienstjaar bepaald; ook kan de ledenvergadering bepalen, dat er in het volgend dienstjaar geen entréegeld van nieuwe leden geheven zal worden.

Op *vier manieren* kan een eenmaal toegetreden lid weer loskomen uit deze combinatie van personen.

Tegen zijn wil ingeval van overlijden óf doordat de ledenvergadering met twee derde der geldig uitgebrachte stemmen besluit een lid uit zijn lidmaatschap te ontzetten.

Met zijn wil, wanneer hij de vereeniging eigener beweging wenscht te verlaten en van de ledenvergadering permissie krijgt om uit te treden of zonder permissie heengaat.

Het is dus zóó geregeld, dat als *de meerderheid* der ledenvergadering *niet wil*, dat een veehouder ophoudt lid te zijn, dan blijft hij tegen zijn zin óf hij moet sterven óf vrijwillig bedanken, d.w.z. eenvoudig zeggen: ik ga heen; ik bedank.

Stel, een veehouder is lid geworden van deze nieuwe coöperatie, omdat zijn oom of neef of broer „er ook aan” is; of omdat hij door pressie van zijn „landheer” of door iemand aan wien hij „veel verplichtingen” heeft moeilijk weigeren kon, toen deze hierop zoo lang en zoo nijdig aandrang; of omdat hij van de prijzen welke aan deze fabriek zouden worden uitbetaald, een veel grooter verwachting heeft gehad dan de klinkende rijksdaalders hem hebben opgeleverd of welke andere reden misschien ook

Dan mag zoo’n veehouder zelf wel gaan „kazen”, maar niet zijn melk aan een andere fabriek verkoopen.

Hij kan wel vriendelijk verzoeken aan de ledenvergadering om hem te ontstaen, maar begrijpelijk-kerwijs zal dit in den regel niet worden toegestaan; vooral niet als het aantal leden toch al niet te groot meer mocht zijn en de fabriek misschien financieel niet te sterk zou blijken, want dan beteekent ieder lid minder, vermeerdering van financiële aansprakelijkheid voor de anderen.

Hij zal dus moeten blijven óf vrijwillig bedanken óf zooveel spektakel gaan maken, dat zijn medeleden hem werkelijk er gaan „uitgooien”; om van dien vervelenden kerel bevrijd te komen! Komt het tot een van die twee laatste gevallen, dan wordt „de strop” toegehaald; de financiële strop, waarmee elk lid van deze coöperatie zijn heele leven blijft rondloopen.

Eerstens zeggen de statuten dat het z.g. nog verschuldigde melkgeld hem niet meer behoeft te worden uitbetaald voordat de rekening en verantwoording over het loopende dienstjaar is goedgekeurd! Op die betaling kan hij dus eenige maanden stilletjes wachten !

In de tweede plaats bepalen de statuten dat een lid *in zoo’n geval zijn aandeel in het ledenkapitaal verbeurt !*

Ah. zoo ! Komt hier een lief aapje uit den mouw ?

Zou die heele uitvinding van de vorming van een ledenkapitaal niet zijn om de leden van de coöperatie zoo ongeveer voor hun geheele leven aan deze fabriek te binden ?

Het is wel mooi, *zoo’n papieren aandeel* in een melkfabriek, maar de kassier geeft er niet veel voorschot op en den rijksbetaalmeester kunt ge uw belastingbiljet er niet mee voldoen; zelfs uw dochter heeft er een slechte bruidsschat aan; ge kunt er op de markt geen koe en geen paard, zelfs geen konijn mee koopen; het is - tenzij de meerderheid van uwe medeleden anders besluiten - waardeloos en nooit te verzilveren, misschien na uw dood; maar dat is een schrale troost.

Zouden alle veehouders aan *de Giessen* wel voldoende beseffen, wat zij doen als zij zich laten bepraten om lid te worden van de „oude kaasfabriek” in dezen vorm?

Deze coöperatie is als een gevangenis; hoge muren rondom: gevaarlijk prikkeldraad en venijnige glasscherven; zware deuren met sterke grendels,: als ge er uit wilt, zult ge moeten klauteren als een aap en springen als een bok; in ieder geval - als men daarbinnen niet wil meewerken - komt ge er nooit levend uit dan met achterlating van uw spaarpot; een deel van uw kapitaal.

De vergelijking is nog zoo dwaas niet; er kon heusch nog wel eens een dag komen, dat deze vereeniging inderdaad blijken zal een gevangenis te zijn. Een huis waarin vele personen gevangen zitten en zich eenvoudig moeten laten knippen en scheren !!

Immers hangt in de lucht - al vele jaren - een combinatie van de „graanmalerij” met de „zuivelfabriek”.

Beide vereenigingen zijn nu coöperatief en dragen denzelfden naam „Samenwerking” en dezelfde personen staan aan het hoofd van beide fabrieken.

Wellicht wordt het straks een algeheele Samenwerking, en komen de twee groote fabrieken ook formeel in één hand; een prachtige combinatie voorzeker, maar met een schuldenlast van eenige tonnen gouds; hetgeen een half millioen al aardig begint te naderen.

Ook kun de tijd nog wel eens komen - en het is zeker verstandig aan die *mogelijkheid* te denken! - dat de steeds kleiner wordende baten der vereeniging *ontoereikend* bleken te zijn om aan hare steeds grooter wordende verbintenissen te voldoen; dan zijn volgens artikel 11 der statuten alle leden en zij wier lidmaatschap nog geen jaar geëindigd is, *persoonlijk aansprakelijk voor de verbintenissen der vereeniging*, met dien verstande, dat ieders deel in een tekort wordt berekend naar verhouding van de hoeveelheid melk door ieder gedurende de laatste vijf jaren, of bij korter lidmaatschap gedurende dat lidmaatschap geleverd; indien bij vereffening een overschot blijkt te zijn, wordt dit op de bovenvermelde wijze verdeeld.

Wat is er in het vorig jaar niet een propaganda gemaakt voor de noodzakelijkheid om toch de naamlooze vennootschap waarvan de exploitatie der zuivelfabriek uitging, *om te zetten* in een coöperatieve vereeniging !

Dan zou het eerst kunnen zijn een fabriek „voor de boeren” en rust en eendracht in de fabriek en bloei en hoge melkprijzen zouden er zijn !

Het doel is schijnbaar bereikt; er zijn geen „herrievergaderingen” meer; er is in den boezem der leden geen strijd meer; het bestuur wordt niet meer bekritiseerd en gecontroleerd; er is nu rust en stilte, gelijk het rustig is en stil in een gevangenis; daar hoort men alleen de stap en de stem van den directeur der gevangenis; het rammelen der sleutels van den oppersten cipier, en het zuchten der gevangenen.

Wonderlijke dingen toch aan die zuivelfabriek.

GIESSENNIEUWKERK. ZUIVELFABRIEK. - III

Wonderlijke dingen gebeuren er aan de Kaasfabriek.

Door velen wordt het betreurd, dat er een nieuwe, een tweede kaasfabriek is verrezen aan de Giessen.

Zij zeggen: alle veehouders konden toch wel bij elkaar gebleven zijn en de oude fabriek is toch groot genoeg om alle melk te verwerken.

Wat een versnippering van kracht en verdeeldheid toch !

Velen zijn geneigd om de energieke mannen, die uit de mede door hun arbeid en inspanning in tien moeilijke jaren opgebouwde stichting verjaagd zijn, uitgezet als een wanbetaler bijna, nog euvel te duiden, dat zij weer verdeeldheid kweken, waar eenheid en samenwerking noodig is!!

Laten we eens eenige feiten herinneren, dan zal wel worden ingezien, dat deze klacht aan een verkeerd adres gericht is.

Onder de beide heeren Boekel als directeur heeft de oude kaasfabriek gebloeid; het was een der beste fabrieken in ons land; zij word goed beheerd en geadmistrateerd; vakkundig geleid; de financieele resultaten waren verblijdend; ieder aandeelhouder en melkleverancier kon tevreden zijn.

Maar dat was zoo niet.

Een zekere groep familieleden wilde andere leiding; de directeur Boekel althans moest er uit; gedurende eenige jaren is er stelselmatig tegen hem geageerd en geintrigeerd; tenslotte is hij weggeplaagd; op Zaterdag 14 April 1917 is hij uit de directeurswoning vertrokken en met hem trad een groot aantal aandeelhouders uit de vennootschap.

Het is bekend, wat hieraan is voorafgegaan; maar een korte herinnering kan geen kwaad, want de maanden vliegen zoo snel voorbij, dat enkele feiten alweer vergeten zouden worden.

Op de jaarvergadering op 18 Februari 1917 had het er tusschen de aandeelhouders erg gespannen; de financieele uitkomsten over het fabrieksjaar 1916 waren goed geweest; daarom word door den heer Taunis Nooiman voorgesteld o.m. om van het nog te verdeelen restant ad f 19.349 aan het personeel te geven een gratificatie gelijkstaande met één weekloon en aan den directeur Boekel een gratificatie van f 250 over 1915 en f 250 over 1914 als blijk van waardeering voor al zijn gepresterde diensten in zeer moeilijke jaren en omdat zijn salaris in geen negen jaar verhoogd was geworden.

Dit voorstel werd afgestemd met 85 tegen 81 stemmen.

Bij de verkiezing van drie commissarissen werd de heer Eijkelenboom, die aan den kant van de Boekelpartij stond, niet herkozen; met 6 stemmen moest hij het afleggen tegen den heer Pieter Schakel, Ariaanzoon, van wien het algemeen bekend was, dat hij zich tot levensideaal gekozen had: „*ik zou niet rusten voor de directeur Boekel van de kaasfabriek weg is*”!!

Onder groot rumoer ging deze vergadering uiteen; het broeide onder de aandeelhouders en het bleef broeien, steeds erger.

Naar brandlucht begon het te ruiken, toen de commissarissen kort daarop, nog in het voorjaar van 1916, de nog in portefeuille zijnde 22 aandelen voor het grootste deel hadden afgegeven en toegedeeld aan vrienden en leden van de familiepartij, op een wijze, die vele aandeelhouders onbillijk en onwettig oordeelden.

Op de vergadering van 17 Februari 1917 brak de brand uit; 28 aandeelhouders hadden eene aparte vergadering aangevraagd om te besluiten tot het benoemen van een commissie van vijf personen om een onderzoek in te stellen naar wie als rechtsgeldig aandeelhouder zou kunnen worden erkend.

Door den President commissaris werd dit voorstel met kracht bestreden en de handelwijze van commissarissen verdedigd.

Hij erkende, dat er bij de uitgifte van aandelen mee rekening was gehouden, welke houding de aanvragers straks zouden aannemen tegen de commissarissen (d.i. de familiepartij) en dat er informaliteiten waren gepleegd; maar dat zijn nog geen onwettigheden en wier er bezwaar tegen had moet maar een proces beginnen bij de rechtbank.

De commissaris Pieter Schakel durfde zelfs beweren, dat het niet erg was, dat de President die al vijf aandelen had voor zich zelf, er nog twee had verkregen voor zijn kinderen, 1 voor zijn zuster en 1 voor zijn broer, want eigenlijk was hij alleen de man, aan wien de melkleveranciers alles hadden te danken; op wiens schouders de heele fabriek rustte; van wien alles afhing; aan wien de vennootschap haar leven en bloei verschuldigd was!!

Het voorstel der 28 aandeelhouders werd verworpen met 100 tegen 86 stemmen.

Uit deze stemming bleek, dat de verdeling der 22 aandelen (in portefeuille) het gewenschte resultaat tot vermeerdering van macht voor de familiepartij gegeven had en hoewel bij dit voorstel in dieperen zin een uitspraak gevraagd werd over de eerlijkheid en onpartijdigheid der commissarissen, stemden zij mee; dit alleen gaf reeds 21 stemmen van hun kant!

Bitter onstemd over deze praktijken, vroegen verschillende aandeelhouders toen een nieuwe vergadering aan, waarbij zij verzochten aan de orde te stellen :

1. een motie van orde, waarbij commissarissen werden uitgenoodigd te bevorderen, dat de bezetting van twee openvallende plaatsen in hun college worden overgelaten aan hen, die zich met de richting en het beleid van het college in zijn laatste meerderheid niet hebben kunnen vereenigen;
2. een voorstel waarbij afkeuring werd uitgesproken over het feit, dat de President-commissaris van de in Maart 1918 nog in portefeuille zijnde aandelen, twee aandelen had verkregen voor zijn beide kinderen en hem werd verzocht te bewerken, dat die beide aandelen weer werden teruggebracht.

Deze voorstellen zijn behandeld in de vergadering van 9 Maart 1917; commissarissen hadden toen een agenda opgemaakt waarop als punt 6 stond vermeld :

Voorstel van commissarissen om een commissie te benoemen die zoo spoedig mogelijk met een voorstel ter tafel komt om een minnelijke scheiding te verkrijgen.

Bij de opening zei de heer C. M. v. Houweling reeds te hopen, dat de bespreking zakelijk en op vriendschappelijken toon zou worden gevoerd, want de wereld is groot genoeg voor twee kaas-fabrieken en de twee partijen die er zijn, kunnen zich gemakkelijk ieder op eigen terrein ontplooiën.

Later werd dit nader verduidelijkt en toegelicht.

Nu is de vraag: wat moeten wij doen? Niemand weet er iets beter op dan dat wij gaan scheiden, met onderling goedvinden; met elkaar in het vaarwater te zitten, schieten wij niets op; wij moeten ons onthouden om er dingen bij te sloepen, welke er niets mee te maken hebben; dan is het mogelijk, dat wij bijna allen het eens worden om uit elkaar te gaan; zóó dat er slechts enkele personen tegen blijven, want een minnelijke scheiding moet met zoo goed als algemeene stemmen gebeuren.

Hoe zal het mogelijk zijn dit nu uit te voeren? Alle leden hebben gelijke rechten; hebben evenveel aanspraak op de bezittingen van de fabriek; er zal een technisch man moeten komen om de waarde van gebouwen, grond, machinerieën en inventaris te bepalen; de aandeelen zullen op waarde moeten worden gesteld; wie er uit wil, moet zijn geld hebben, moet worden uitgekocht; de afschrijvingen, welke hebben plaats gehad, dienen tot vermeerdering van de waarde van de fabriek; misschien behoeft aan de partij, die uitgekocht wordt, geen geld gegeven te worden, maar wil ze een nieuwe fabriek bouwen.

Vooraf in deze dagen zullen de aandeelen hoog te schatten zijn; de uittredende partij moet goed betaald worden; er kan zoo noodig worden geloot of onderling geschikt. De vergadering zat in beginsel moeten uitmaken of zij dien weg op wil. Er is nog een omstandigheid die de scheiding zeer in de hand werkt.

Toen in 1905 over den bouw van de fabriek gepraat werd, is er begroot een som van f 30.000 en er werd toen gezegd : als deze fabriek te klein wordt, laat een ander er dan op een andere plaats ook maar een bouwen.

In 1918 is er veel schade geleden, doordat de fabriek te veel melk had, die niet economisch verwerkt kon worden; voor zooveel melk als er toen aangevoerd werd, heeft de fabriek geen goede inrichting; het is noodzakelijk, dat er een nieuwe fabriek komt; de tegenwoordige inrichting is zóó slecht, dat commissarissen er zoo'n hoeveelheid melk niet aan durven toe- vertrouwen; er is geen roomzuurlokaal; het ontvanglokaal is niet goed; zeker voor f 30.000 of f 40.000 moet er verbouwd worden, zal de te verwachten melk verwerkt kunnen worden zooals het behoort; *daarom is er veel te zeggen voor eene aparte, een nieuwe, een tweede fabriek.*

Verleden jaar werd er al ongeveer 7 miljoen liter melk verwerkt; er is kans, dat dit bij twee fabrieken nog vermeerderen zal; dan heeft elke fabriek nog 4 miljoen liter; dat is genoeg om een bedrijf flink rendabel te maken; de melkleveranciers krijgen dan zeker zooveel geld voor hun melk als nu en *de vrees moet worden weggenomen, dat het een schade voor den boer zou worden, als er een tweede kaasfabriek bijkwam.*

Alzoo staat historisch vast, dat niet de Boekelpartij maar de familiepartij is gekomen met het plan om uit elkaar te gaan en twee fabrieken te bouwen.

Het is goed dit nog eens neer te schrijven, omdat er nu weer zijn, die als een zonde willen brandmerken, dat er een tweede fabriek bijgekomen is en er velen zijn, die het anderen kwalijk nemen, dat zij hun melk op de nieuwe fabriek brengen.

Geheel ten onrechte.

Want juist in de bovenbedoelde vergadering was de Boekelpartij niet eens sterk vóór het nieuwe plan van de familiepartij om uit elkaar te gaan.

Juist andersom werd door hen gezegd : laten wij bij elkaar blijven; geef ons twee plaatsen van de vijf in het college van commissarissen opdat ook wij onzen rechtmatigen invloed kunnen doen gelden op den gang van zaken; zorg dat de onrechtmatig uitgegeven aandeelen terugkomen en

worden gegeven aan personen, die er volgens de statuten en het besluit der aandeelhouders recht op hebben, dan kunnen we weer samen leven in vrede en eendracht.

Doch deze vredesgedachte is met forschen slag door den hoofdman der familiepartij weggeslagen; daarvan kon niets komen; daartoe zou hij nooit meewerken; dat was dwaasheid; wat zou dit ooit kunnen worden!!

Hoewel de rechten der groote minderheid van vele zijden met warmte bepleit werden, het mocht niet baten; de voorzitter wilde tenslotte nog wel de scheiding uitstellen, maar dan.... finale onderwerping zonder protest; de Boekelpartij dienaar van de familiepartij, zonder een zetel in het college van commissarissen, buiten alle bestuursfunctie; zonder macht en invloed.

Toen is er gestemd over het voorstel om uit elkaar te gaan en dit werd aangenomen met 150 tegen 22 stemmen.

Als leden van deze commissie werden aangewezen :

Voor de familiepartij de heeren: Pieter Schakel, Aart van Houweling en Albert Muilwijk; voor de Boekelpartij; Wouter Slob, Teunis Kooiman en Hendrik Kloek.

Met grooten spoed werd er vergaderd; met grooten ernst werd er beraadslaagd; er werd besloten, dat iedere partij op eigen gelegenheid de fabriek met bijbehoren zou laten taxeeren; wie dan het meeste wilde geven, zou haar mogen hebben.

Beide partijen wonnen advies in en wierpen hun gesloten briefjes op tafel; toen bleek de familiepartij de waarde te stellen op f 160.000.-; de Boekelpartij op f 180.000.-.

Op die vergadering moet de heer Schakel hebben beweerd volmacht te hebben van zijn partijgenooten en van hen de verzekering te hebben ontvangen; ga je gang maar; wat je doet is ons goed en onder goedkeuring en met instemming van zijn beide andere commissieleden verklaarde hij : dan is de fabriek verkocht aan de Boekelpartij voor f 180.000 - met alle baten en schulden.

De nadere voorwaarden werden besproken en geregeld, vooral op een spoedige betaling werd aangedrongen.

Het groots nieuws, dat de Boekelpartij de fabriek op deze wijze had gekocht, werd ruchtbaar gemaakt en verteld aan wie er van hooren wilde; ook de heer Schakel moet het groote feit wereldkundig hebben gemaakt.

Een paar dagen later kwam de heer Schakel echter met de ontstellende tijding dat de koop niet kon door gatan omdat zijn vrienden den prijs te laag vonden; er moest f 40.000.- bij; er zou f 220.000.- moeten worden betaald en dan over geloot worden, welke partij voor deze som de fabriek zou krijgen !

De Boekelcommissie rapporteerde over deze woordbreuk in hooge mate ontstemd te zijn; ieder voor zich onder eede te willen verklaren dat Schakel als gemachtigde de fabriek aan hen positief en van zijne zijde onvoorwaardelijk en zonder eenige reserve had verkocht en dat zij voornemens waren voor te stellen de nakoming van deze overeenkomst bij den rechter op te vorderen.

Intusschen kwam de familie-commissie met een ander voorstel op het tapijt en wel dit: dat zij de fabriek zou overnemen voort f 220.000.- en gelegenheid geven om uit de fabriek uit te treden aan alle aandeelhouders die zich met het beleid van de commissarissen niet konden vereenigen door hen te betalen voor ieder aandeel van f 500.- een som van f 1100.-.

Over dit nieuwe aanbod der familiepartij werd door de Boekelpartij vergaderd en ten slotte werd met algemeen goed vinden besloten - onder voorbehoud van alle rechten ingeval de familiepartij ook op deze nieuwe aanbieding mocht teruggekomen - om gezamenlijk de aandeelen aan de familiepartij af te geven tegen betaling van f 1100.- per aandeel, mits er voldoende waarborg wordt gegeven dat deze uittredende aandeelhouders desverlangd tot 31 Dec. 1919 de melk van hunne koeien kunnen laten verwerken tegen betaling van de bruto opbrengst der melk na aftrek van een vaat cijfer voor kosten;

Zoo zijn de feiten.

Wat leeren ons die?

Zij leeren ons, dat de heer C. M. van Houweling de man is, die erop aan heeft gedrongen, dat de aandeelhouders in tweeën zouden gaan en ieder een eigen fabriek hebben.

Zij leeren ons, dat de scheidingscommissie eerst overeen gekomen was dat de familiepartij zou uittreden en de oude kaasfabriek overgeven aan de Boekelpartij.

Zij leeren ons, dat dit besluit door een wonderlijke manoeuvre van den heer Schakel is onuitgevoerd gebleven en vervangen door een ander besluit, dat het net andersom moest gaan en de familiepartij de oude kaasfabriek zou houden en de Boekelpartij zou worden uitgekocht.

Zij leeren ons, dat het grof onbillijk is, de Boekelpartij er nu in September 1917 een verwijt van te maken, dat deze veehouders hun melk van de oude kaasfabriek afhalen en een nieuwe fabriek zijn begonnen; de familiepartij heeft het tot tweemaal toe opzettelijk aldus gewild.

Op Zaterdag 14 April 1917 hebben ruim 50 aandeelhouders hun papieren ingeleverd aan de naamlooze vennootschap en op 31 Mei d.a.v. is door de uitgekochte aandeelhouders der Boekel partij een nieuwe vennootschap gesticht met een gestort kapitaal van f 109.500.

Door welwillende medewerking van den heer Kloek is er nu in een schuur te Peursum een nood-fabriek gebouwd, die over een paar dagen in exploitatie zal worden gebracht.

Als men het gebouw doorwandelt, staat men er van versteld hoe 't in dezen moeilijken tijd nog mogelijk is om in zoo korten tijd een varkensschuur om te tooveren in een alleszins propere en doelmatige zuivelfabriek.

En alles is daar nog in de puntjes in orde ook; de stoomketel, kaasbakken, kaaspersen, boterkneder, kaasplanken, kantoor voor den directeur enz; er mankeert niets aan wat voor het bedrijf noodzakelijk is.

Twee groote booten zijn gereed voor den melkaanvoer; met roode letters zijn zij gemerkt: „Zuivelfabriek. de Giessen No. 1 en No. 2.”

Ons respect voor den man, die dag en nacht op stap was en zijn gezondheid en huiselijk geluk heeft opgeofferd om dit gebouw tot stand te brengen, die met weinig geld nog vele goedbruikbare dingen heeft weten te verkrijgen.

Hulde aan de energie en wilskracht van den heer Cornelis Boekel.

Het is een hulpfabriek; zij kan een paar jaren uitnemend dienst doen; doch ze is bestemd om weer te verdwijnen en plaats te maken voor een nieuwe fabriek.
Kome deze tijd spoedig, want dat zal de tijd der vredes zijn.

De Drie Provinciën, 05/10/1917; p. 2/4

Peursum. Van de 161 leveranciers aan de Coöp, Zuivelfabriek „Samenwerking” te Giessen-Nieuwkerk zijn er 48 overgegaan naar de hulpfabriek „Giessen” alhier. Deze 48 personen leverden te zamen een derde van het quantum melk dat op de oude fabriek verwerkt werd.

